

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta, työttömyysturvalain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä työsopimuslain 13 luvun 6 §:n muuttamisesta ja 1 luvun 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia, työttömyysturvalakia ja työsopimuslakia.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia muutettaisiin siten, että valtion ansio-päivärahan perusosan, peruspäivärahan ja työmarkkinatuen rahoittamiseen osoittamia määrärahoja käytettäisiin palkkatuen, starttirahan ja liikkuvuusavustuksen rahoittamiseen. Palkkatuen ja starttirahan rahoitusta koskeva muutos olisi määräaikainen ja voimassa vuoden 2018 loppuun. Palkkatuen enimmäismääriä esitetään muutettaviksi. Palkkatukea suunnattaisiin nykyistä selvemmin työttömyyden pitkittymisen ehkäisemiseen. Työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevaan työssäoloehtoon luettaisiin palkkatuetusta työstä pääsääntöisesti 75 prosenttia työssäoloehdon muutoin täyttävistä kalenteriviikoista. Starttirahan enimmäiskesto lyhennettäisiin 12 kuukauteen. Starttirahan määrä olisi aina työttömyysturvalaissa tarkoitetun peruspäivärahan suuruinen.

Työnhakijan haastattelu tulisi aina järjestää työttömyyden jatkuttua yhdenjaksoisesti kolme kuukautta ja sen jälkeen aina kolmen kuukauden yhdenjaksoisen työttömyyden jälkeen. Työnhakijan haastattelun yhteydessä tarkistettaisiin aina työllistymissuunnitelma tai sitä korvaava suunnitelma. Työkokeilun käyttötarkoitusta laajennettaisiin kokeiluluonteisesti siten, että työkokeilua olisi mahdollista käyttää työnhakijan soveltuvuuden arvioimiseksi ennen työsopimuksen tekemistä. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia muutettaisiin siten, että koulutusta vailla olevilla alle 25-vuotiailla nuorilla olisi oikeus kulukorvaukseen työkokeilun ajalta samoin edellytyksin kuin muillakin työnhakijoilla. Kulukorvausta maksettaisiin vain niiden työllistymistä edistävien palveluiden ajalta, joihin osallistuminen velvoittaa työntöntä työttömyysetuuden menettämisen uhalla. Tästä syystä kulukorvausta ei enää maksettaisi työttömyysetuudella tuetun työnhakijan omaehtoisen opiskelun ajalta. Työnhakijan omaehtoista opiskelua voitaisiin tukea työttömyysetuudella 48 kuukauden ajan, jos opintojen tavoitteena on perusopetuksen oppimäärän suorittaminen.

Työttömyysturvalakia muutettaisiin siten, että työnhakijalla olisi oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen, jos hänen päätoiminen työllistymisensä yritystoiminnassa kestää enintään kaksi viikkoa. Työmarkkinatukena maksettava matka-avustus ja muuttokustannusten korvaus yhdistettäisiin yhdeksi tukimuodoksi, liikkuvuusavustukseksi.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin ja työttömyysturvalakiin tehtäisiin lisäksi eräitä pienempiä muutoksia.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan työsopimuslaissa säädettäväksi, että työnantajan velvollisuudesta tarjota työtä lomautetuille, osa-aikaisille ja takaisinottovelvollisuuden piirissä oleville työntekijöille olisi mahdollista tietyissä rajatuissa tilanteissa poiketa. Työsopimuslain koeaikaa koskevassa säännöksessä ehdotetaan otettavaksi huomioon julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin lisättävä säännös soveltuvuuden arvioimiseksi järjestettävästä työkokeilusta. Työkokeilu-aika vähentäisi työsuhteen alkuaan sijoitettavaa enimmäiskoeaikaa.

HE 209/2016 vp

Esityksen tarkoituksena on vähentää rakennetyöttömyyttä, alentaa työllistymiskynnystä sekä lyhentää työttömyysjaksoja ja siten vähentää valtion kustannuksia.

Esitys liittyy valtion vuoden 2017 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	3
YLEISPERUSTELUT.....	6
1 JOHDANTO.....	6
2 NYKYTILA.....	7
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	7
Valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen soveltaminen.....	7
Työnhakijan haastattelu ja työllistymissuunnitelma.....	7
Työkokeilu.....	8
Valmennuksen ja kokeilun keskeyttäminen.....	10
Koulutuksen yhteishankinta.....	11
Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu.....	11
Palkkatuen ja starttirahan rahoitus.....	13
Palkkatuki.....	14
Starttiraha.....	18
Kulukorvaus.....	19
Alueellinen liikkuvuus.....	20
Työolosuhteiden järjestelytuki.....	22
Tietojen saaminen ja luovuttaminen.....	22
Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä.....	23
Muutoksenhaku.....	23
Lyhytkestoinen työ yrittäjänä.....	24
Palkansaajan ansiopäivärahan perusteena oleva palkka.....	25
2.2 Nykytilan arviointi.....	25
Valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen soveltaminen.....	25
Työnhakijan haastattelu ja työllistymissuunnitelma.....	26
Työkokeilu.....	27
Valmennuksen ja koulutuskokeilun keskeyttäminen.....	28
Koulutuksen yhteishankinta.....	28
Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu.....	28
Palkkatuen ja starttirahan rahoitus.....	30
Palkkatuki.....	30
Työkokeilua ja palkkatukea koskevien säännösten sujuvoittaminen.....	34
Starttiraha.....	36
Kulukorvaus.....	37
Alueellinen liikkuvuus.....	38
Työolosuhteiden järjestelytuki.....	39
Tietojen saaminen ja luovuttaminen.....	40
Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä.....	40
Muutoksenhaku.....	40
Lyhytkestoinen työ yrittäjänä.....	41
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	41

HE 209/2016 vp

3.1	Työnhakijan haastattelu ja työllistymissuunnitelma	41
3.2	Työkokeilu	41
3.3	Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu.....	42
3.4	Palkkatuen ja starttirahan rahoitus	43
3.5	Palkkatuki	43
3.6	Työkokeilua ja palkkatukea koskevien säännösten sujuvoittaminen	45
3.7	Starttiraha	45
3.8	Kulukorvaus	46
3.9	Alueellinen liikkuvuus	46
3.10	Tietojen saaminen ja luovuttaminen	46
3.11	Muutoksenhaku	47
3.12	Lyhytkestoinen työ yrittäjänä.....	47
4	ESITYKSEN VAIKUTUKSET	47
4.1	Taloudelliset vaikutukset	47
	Työnhakijan haastattelu ja työllistymissuunnitelma	47
	Työkokeilu	48
	Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu.....	49
	Palkkatuen ja starttirahan rahoitus	50
	Palkkatuki	50
	Starttiraha	51
	Kulukorvaus	52
	Alueellinen liikkuvuus	52
	Lyhytkestoinen työ yrittäjänä.....	52
4.2	Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	54
	Työnhakijan haastattelu ja työllistymissuunnitelma	54
	Työkokeilu	54
	Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu.....	55
	Palkkatuki ja starttiraha.....	55
	Kulukorvaus	56
	Alueellinen liikkuvuus	56
	Muutoksenhaku	56
	Lyhytkestoinen työ yrittäjänä.....	56
4.3	Yhteiskunnalliset vaikutukset	57
	Työnhakijan haastattelu ja työllistymissuunnitelma	57
	Työkokeilu	57
	Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu.....	58
	Palkkatuki ja starttiraha.....	58
	Kulukorvaus	59
	Alueellinen liikkuvuus	60
	Lyhytkestoinen työ yrittäjänä.....	60
5	ASIAN VALMISTELU	61
6	RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ	66
	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	67
1	LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT	67
1.1	Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta.....	67
	1 luku Yleiset säännökset	67
	2 luku Työnhakija	69

HE 209/2016 vp

4 luku	Tieto- ja neuvontapalvelut, asiantuntija-arvioinnit, ammatinvalinta- ja uraoh- jaus sekä valmennus ja kokeilu	69
5 luku	Työvoimakoulutus	70
6 luku	Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu	71
7 luku	Palkkatuki	71
8 luku	Yritystoiminnan käynnistämisen- ja kehittämispalvelut	74
9 luku	Kulukorvaus.....	76
10 luku	Palveluihin ja asiantuntija-arviointeihin liittyvät harkinnanvaraiset etuudet..	76
12 luku	Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpano ja siihen liittyvä yhteistyö	76
13 luku	Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä.....	77
14 luku	Muutoksenhaku	77
1.2	Työttömyysturvalaki	79
1 luku	Yleiset säännökset	79
2 luku	Etuuden saamisen yleiset työvoimapolitiittiset edellytykset.....	79
2 a luku	Työvoimapolitiittisesti moitittava menettely.....	80
3 luku	Etuuden saamisen yleiset rajoitukset	80
4 luku	Sovitelu ja vähennetty työttömyysetuus	80
5 luku	Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset.....	80
6 luku	Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto	82
7 luku	Työmarkkinatukea koskevat yleiset säännökset.....	82
8 luku	Alueellisen liikkuvuuden tukeminen	82
11 luku	Toimeenpanoa koskevat säännökset.....	84
13 luku	Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset.....	86
14 luku	Erinäisiä säännöksiä.....	86
1.3	Työsopimuslaki.....	87
1 luku	Yleiset säännökset	87
13 luku	Erinäisiä säännöksiä.....	88
2	TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET	89
3	VOIMAANTULO.....	90
4	SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	90
	LAKIEHDOTUKSET	94
	1. Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta	94
	2. Laki työttömyysturvalain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta.....	107
	3. Laki työsopimuslain 13 luvun 6 §:n muuttamisesta ja 1 luvun 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.....	116
	LIITE	118
	RINNAKKAISTEKSTIT	118
	1. Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta	118
	2. Laki työttömyysturvalain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta.....	142
	3. Laki työsopimuslain 13 luvun 6 §:n muuttamisesta ja 1 luvun 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.....	157

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strategisen ohjelman mukaan ”hallitus uudistaa sosiaali- ja työttömyysturvaa tavalla, joka kannustaa työn nopeaan vastaanottamiseen, lyhentää työttömyysjaksoja, alentaa rakenteellista työttömyyttä ja säästää julkisia voimavaroja”. Osana tätä hallitus luo ”osallistavan sosiaaliturvamallin, jonka tavoitteena on palkan ja sosiaaliturvan yhteensovittaminen sekä irtisanotun työntekijän parempi tukeminen heti työttömyyden kohdalla”. Osana mallin luomista selvitetään ”voitaisiinko työttömyysturvaa käyttää nykyistä laajemmin osaamisen kehittämiseen ja työllistymiskynnyksen alentamiseen sekä työelämäosallisuuden vahvistamiseen”. Yksi hallituksen kärkihankkeista on säädösten sujuvoittaminen ja normien purkaminen. Tavoitteena on mahdollistava sääntely, turhan sääntelyn purkaminen ja hallinnollisen taakan keventäminen. Strategisen hallitusohjelman kärkihankkeiden ja reformien toimeenpanemiseksi 2015–2019 tehdyn toimintasuunnitelman mukaan ”perataan säädökset, puretaan turhaa sääntelyä ja uudistetaan tarvittavat säädökset”.

Tässä esityksessä esitetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) muuttamista hallituksen strategisen ohjelman mukaisesti. Työttömyysetuutta voitaisiin käyttää starttirahan ja palkkatuen rahoittamiseen vuosina 2017–2018 sekä liikkuvuusavustuksen rahoittamiseen. Palkkatuen ja starttirahan enimmäismäärää ja -kestoa koskevia säännöksiä muutettaisiin. Palkkatuen myöntämisedellytyksiä muutettaisiin siten, että tukea nykyistä selvemmin myönnettäisiin pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseen ja ennaltaehkäisemiseen. Palkkatuen käyttötarkoitusta muutettaisiin siten, että palkkatukea ei voisi enää myöntää vuorotteluvapaasijaisen palkkaamiseen. Työttömyysturvalain (1290/2002) mukainen työssäoloehto ei pääsääntöisesti kertyisi palkkatuetussa työssä täysimääräisesti.

Oikeus- ja työministeri asetti tammikuussa 2016 selvityshenkilön kartoittamaan eri toimijoiden näkemyksiä toimenpiteistä, joilla työnantajien työllistämiskynnystä sekä työttömien työllistämiskynnystä voitaisiin alentaa ja näin vähentää työttömyyttä. Selvityshenkilö Maria Kaisa Aulan tehtävänä oli koota eri toimijoiden ehdotukset sekä tehdä niiden pohjalta esitys käynnistettävistä kokeiluista. Selvityshenkilö kartoitti laajasti eri tahojen näkemyksiä ja ehdotti kehitettäväksi muun muassa palvelua, jossa työtön työnhakija voisi lyhytkestoisesti työskennellä ei-työsuhteisesti potentiaalisen työnantajan tehtävissä ja näin osoittaa työnantajalle osaamistaan.

Työmarkkinoiden keskusjärjestöt ovat esittäneet kilpailukykysovimusta koskevassa neuvottelutuloksessaan, että työttömyysturvan taso määräytyisi työpaikalla tehtyä ns. selviytymissovimusta edeltävän tason mukaan. Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan työttömyysturvalain muuttamista kilpailukykysovimuksessa tarkoitettulla tavalla.

Hallitus teki 1.9.2016 päätöksen työllisyyttä lisäävistä toimista. Yksi toimista koskee työvoimapalvelukokonaisuuden tehostamista ja yksityisten palveluntuottajien käytön lisäämistä. Päätöksen mukaan ”työ- ja elinkeinotoimistojen palvelutoimintaa uudistetaan toteuttamalla työttömien määräaikaishaastattelut poikkeuksetta kolmen kuukauden välein. Velvoittavan työllistymissuunnitelman toteutumista seurataan tehostetusti ja rikkomuksista säädettyt sanktiot toimeenpannaan täysimääräisesti”. Lisäksi hallitus päätti työkokeilun järjestämismahdollisuuksia koskevien rajoitteiden poistamisesta. Päätöksen mukaan ”lisätään mahdollisuuksia tarjota työkokeilua työttömille työnhakijoille poistamalla lainsäädännöllisiä rajoituksia. Rajoitusten poistamisen tavoitteena on lisätä työkokeiluja aloilla, joilla tyypillisesti tehdään osa-aikatyötä. Rajoitusten poistamisen jälkeen työkokeilusopimuksen tehnyt työnantaja vastaisi edelleen mm. irtisanomistilanteissa työsopimuslaisissa säädetyistä velvoitteistaan suhteessa

omiin työntekijöihinsä.” Tässä esityksessä ehdotetaan, että julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia muutettaisiin hallituksen päätöksessä linjatulla tavalla.

Vuonna 2015 lisääntyneen turvapaikanhaun myötä perusopetusta tarvitsevien määrän arvioidaan kasvavan. Hallituksen 3.5.2016 julkaiseman kotouttamisen toimintasuunnitelman mukaan osalla oppivelvollisuusiän loppuvaiheessa maahan tulleista on hyvin puutteellinen koulutustausta ja on odotettavissa, että oppivelvollisuusiän päättyessä perusopetuksen suorittaminen jää kesken. Toimintasuunnitelmassa on päätetty, että työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen koulutuksen tukiajan kesto pidennetään sellaisissa tapauksissa, jossa perusopetuksen suorittaminen jäisi muutoin kesken. Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan, että julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia muutettaisiin kotouttamisen toimintasuunnitelmassa tarkoitettulla tavalla.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen soveltaminen

EU:n valtiontukisäännöt koskevat toimenpiteitä, joissa julkinen sektori myöntää yrityksille tukea tai muuta etua. Yrityksiä ovat kaikki taloudellista toimintaa harjoittavat yksiköt niiden oikeudellisesta muodosta riippumatta. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaiset tuet myönnetään elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle joko valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena (Komission asetus (EU) N:o 651/2014 tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti) tai de minimis -tukena (Komission asetus (EU) N:o 1407/2013 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen), lukuun ottamatta työolosuhteiden järjestelytukea, jonka myöntämisessä ei nykyisin noudateta EU:n valtiontukisääntelyä. Starttiraha ja valtion rahoittama osuus yritystoiminnan kehittämispalvelusta myönnetään de minimis -tukena ja palkkatuki joko ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena tai de minimis -tukena. Valtion rahoittama osuus työvoimakoulutuksen yhteishankinnasta katsotaan joissakin tilanteissa rahoitukseen osallistuvan yrityksen saamaksi valtiontueksi ja siihen sovelletaan de minimis -asetusta tai ryhmäpoikkeusasetusta.

Valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaista tukea ei saa myöntää, jos elinkeinotoimintaa harjoittava työnantaja on valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 18 kohdassa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys, eikä maksaa, jos elinkeinotoimintaa harjoittavaa työnantajaa koskee 1 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettu Euroopan komission aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys, jossa tuki on julistettu sääntöjen vastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi. Voimassa olevassa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetään ainoastaan palkkatuen osalta, ettei tukea voi myöntää eikä maksaa edellä mainituissa tilanteissa.

Työnhakijan haastattelu ja työllistymissuunnitelma

Työ- ja elinkeinoviranomainen järjestää työnhakijalle ensimmäisen haastattelun kahden viikon kuluessa työnhaun alkamisesta, jollei se työnhakijan tilanne huomioon ottaen ole ilmeisen tarpeetonta. Työ- ja elinkeinoviranomaisen tulee varata työnhakijalle tilaisuus myöhempisiin haastatteluihin määräajoin työnhakijan palvelutarpeen mukaisesti. Työttömän työnhakijan haastattelu tulee kuitenkin aina järjestää, kun työttömyys on jatkunut yhdenjaksoisesti kolme kuukautta, kuusi kuukautta ja sen jälkeen aina kuuden kuukauden välein, jollei haastattelun järjes-

täminen ole työnhakijan tilanne huomioon ottaen ilmeisen tarpeetonta. Haastattelun järjestäminen on ilmeisen tarpeetonta ainakin silloin, kun työnhakijaksi ilmoittautuvalla on varma tieto lyhyehkön ajan sisällä alkavasta työstä, opinnoista, asevelvollisuuden tai siviilipalveluksen alkamisesta, siirtymisestä perhevapaalle taikka muusta vastaavasta muutoksesta.

Ensimmäisessä työnhakijan haastattelussa tarkistetaan ja täydennetään työnhakutiedot, arvioidaan palvelutarve, laaditaan työllistymissuunnitelma sekä sovitaan asiointitavasta ja yhteydenpidosta työ- ja elinkeinoviranomaisen ja työnhakijan välillä. Myöhemmissä haastatteluissa arvioidaan lisäksi työnhauun tuloksellisuutta ja työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman toteutumista ja tarkistetaan suunnitelma.

Työnhakijan haastattelun yhteydessä työ- ja elinkeinoviranomainen tarjoaa työnhakijalle soveltuvia työpaikkoja ja koulutusta ja muita palvelutarpeen ja työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman mukaisia palveluita.

Työttömällä työnhakijalla ja muutosturvan piiriin kuuluvalla työnhakijalla on oikeus työllistymissuunnitelmaan. Työllistymissuunnitelma on laadittava, jollei sen laatiminen ole ilmeisen tarpeetonta, viimeistään työnhakijan ensimmäisessä haastattelussa. Työllistymissuunnitelmaa tai sitä korvaavaa suunnitelmaa on tarkistettava työnhakijan haastattelun yhteydessä tai työnhakijan pyynnöstä, jollei tarkistaminen ole ilmeisen tarpeetonta. Suunnitelman laatiminen tai tarkistaminen on ilmeisen tarpeetonta ainakin tilanteissa, joissa myös työnhakijan haastattelun järjestämistä pidetään ilmeisen tarpeettomana.

Edellä kerrotusta seuraa, että työnhakijan haastattelulle säädetyt määräajat ovat samalla työllistymissuunnitelman laatimista ja tarkistamista koskevat määräajat. Suunnitelmaa voidaan tarkistaa myös näiden määräaikojen välillä työnhakijan tilanteesta riippuen ja aina työnhakijan pyynnöstä.

Jos työnhakija ei saavu paikalle työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimis- tai tarkistamistilaisuuteen, seurauksena voi olla työttömyysetuuden menettäminen. Tästä säädetään työttömyysturvalain 2 a luvussa. Samoin työllistymissuunnitelman laatimisesta tai tarkistamisesta kieltäytymisestä ja suunnitelman toteuttamisen laiminlyönnistä voi seurata työttömyysturvaseuraamus.

Työkokeilu

Työ- ja elinkeinotoimisto voi ohjata henkilöasiakkaan työkokeiluun työpaikalle ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittämiseksi tai työmarkkinoille paluun tukemiseksi. Ura- ja ammatinvalintavaihtoehtojen selvittämiseksi työkokeilua käytetään silloin, kun henkilöltä puuttuu ammatillinen koulutus tai kysymys on alan tai ammatin vaihtamisesta. Työkokeilulla voidaan selvittää kiinnostaako ala tai ammatti henkilöä tai onko hän soveltuva kyseisen alan tehtäviin tai ammattiin. Työkokeilua voidaan käyttää myös sen selvittämiseksi, olisiko yrittäjyys henkilöasiakkaalle sopiva uravaihtoehto.

Työkokeilua voidaan käyttää työmarkkinoille paluun tukemiseksi tilanteessa, jossa henkilö on ollut poissa työmarkkinoilta joko työttömyyden tai muiden syiden, esimerkiksi perhevapaan, vuoksi. Työkokeilun avulla työnantaja ja työ- ja elinkeinotoimisto voivat arvioida, ovatko henkilön osaaminen ja yleiset työelämävalmiudet ajan tasalla vai tarvitaanko työmarkkinoille sijoittumiseksi esimerkiksi palkkatukea, koulutusta tai työhönvalmentajan tukea.

Työkokeilun kesto on enintään 12 kuukautta. Työkokeilu ei voi kuitenkaan kestää samalla työkokeilun järjestäjällä kuutta kuukautta pidempään. Poikkeuksena on kunta, jossa työkokeilu voi kestää enintään kuusi kuukautta samoissa tehtävissä.

Vuonna 2015 alkoi lähes 65 000 työkokeilujaksoa, joista noin 31 500 järjestettiin työmarkkinoille paluun tukemisen tarkoituksessa ja noin 33 500 ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittämiseksi. Tilastojen mukaan työkokeilujaksoista 34 prosenttia oli alle kuukauden pituisia, 40 prosenttia 1—3 kuukauden pituisia ja 26 prosenttia 3—6 kuukauden pituisia. Tilastot kertovat työkokeilujaksojen määrän, mutta eivät sitä, kuinka suuri osa jaksoista on niin sanottuja jatkojaksoja eli sellaisia, joissa työkokeilu on jatkunut uudella sopimuksella saman työkokeilun järjestäjän tehtävissä katkoksetta.

Vuonna 2015 työkokeilun aloitti noin 44 000 eri henkilöä. Aloittaneista noin 23 500:lla (53 prosentilla) oli ammatillinen koulutus. Ammatillisen koulutuksen suorittaneista 41 prosenttia aloitti kokeilun työmarkkinoille paluun tukemiseksi ja 59 prosenttia ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittämiseksi. Ammatillisen koulutuksen omaavista työkokeilun aloittaneista henkilöistä 20 prosentilla oli työllistymistä vaikeuttava vamma tai sairaus, 17 prosenttia oli maahanmuuttajia ja 57 prosenttia oli edellisiin ryhmiin kuulumattomia nuoria.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa on säädetty työkokeilua koskevista rajoituksista. Jos työkokeilun järjestäjä on tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanonut tai lomauttanut työntekijöitä taikka työkokeilun järjestäjän palveluksessa on osa-aikaisia työntekijöitä, työkokeilu voidaan järjestää, jos työkokeilun järjestäjä on ennen työkokeilusopimuksen tekemistä työsopimuslain (55/2001) edellyttämällä tavalla täyttänyt velvollisuutensa tarjota työtä irtisanotuille, lomautetuille tai osa-aikatyötä tekeville työntekijöille tai jos työkokeilun järjestäjällä ei muusta syystä ole velvollisuutta työn tarjoamiseen. Työsopimuslaissa on säädetty väliaikaisesti mahdollisuus poiketa työsopimuslain edellyttämästä työntarjoamisvelvollisuudesta eräissä tilanteissa. Kunta, kuntayhtymä, yhdistys tai säätiö voi ottaa osa-aikatyöntekijöitä koskevan lisätyön tarjoamisvelvollisuuden, lomautettuja koskevan työntarjoamisvelvollisuuden sekä irtisanottuja koskevan takaisinottovelvollisuuden estämättä henkilön työkokeiluun sellaisiin tehtäviin, joita ei muutoin tehdä työ- tai virkasuhteessa. Edellytyksenä on lisäksi, että työkokeilu järjestetään työpajassa tai vastaavassa valmennusyksikössä, jossa toiminnan tavoitteena on parantaa henkilön valmiuksia hakeutua koulutukseen tai työllistyä avoimille työmarkkinoille. Henkilöasiakasta ei ohjata työkokeiluun, jos työkokeilu aiheuttaisi tai voisi aiheuttaa sen järjestäjän palveluksessa olevien työntekijöiden irtisanomisen, lomauttamisen tai osa-aikaistamisen.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa on määritelty seikat, jotka työkokeilusopimuksesta on käytävä ilmi. Sopimuksessa määritellään työkokeilun tavoitteet sekä sovietaan tehtävistä, joita kokeiluun osallistuva suorittaa. Sopimuksessa sovietaan kokeilun suoritusajasta ja -paikasta, päivittäisestä ja viikoittaisesta kestoista sekä ajoittumisesta. Päivittäinen kesto voi olla neljä – kahdeksan tuntia ja kokeilua voidaan järjestää enintään viitenä päivänä viikossa. Sopimuksessa määritellään lisäksi työkokeiluun osallistuvan ohjauksesta ja valvonnasta työpaikalla vastaava henkilö sekä työttömyysetuuden maksaja, jolle työkokeilun järjestäjän on ilmoitettava poissaoloista. Työkokeilua koskevaan sopimukseen on otettava ehto, jonka mukaan kokeilun järjestäjän tulee työkokeilun päättyttyä antaa työ- ja elinkeinotoimistolle arvio henkilöasiakkaan soveltuvuudesta työhön, ammattiin tai alalle sekä, jos työkokeilu on järjestetty työmarkkinoille paluun tukemiseksi, työelämävalmiuksien ja osaamisen kehittämistarpeista. Työ- ja elinkeinotoimisto voi lisäksi asettaa sopimuksessa työkokeilun järjestäjälle kokeilun toteuttamisen tai siihen osallistuvan kannalta tarpeellisia ehtoja.

Työkokeilu on työttömyysturvalaissa tarkoitettu työllistymistä edistävä palvelu, jonka ajalta työkokeiluun osallistuvalla maksetaan sitä työttömyysetuutta, johon henkilöllä olisi oikeus työttömänä ollessaan. Työttömyysetuutta voidaan maksaa työkokeilun ajalta, vaikka työnhakijalla ei työttömänä ollessaan ole oikeutta työttömyysetuuteen omavastuuajan, odotusajan, korvauksettoman määräajan, työssäolovelvoitteen, ammatilliseen koulutukseen hakeutumiseen liittyvän rajoituksen tai työmarkkinatuen tarveharkinnan vuoksi. Jos työkokeilusta on sovittu työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa, voidaan työkokeilun ajalta maksaa työttömyysetuus korotettuna. Työttömyysetuutta ei makseta palvelusta poissaolopäiviltä, ellei poissaololle ole työttömyysturvalaissa säädettyä hyväksyttävää syytä. Työkokeilun osallistumispäiviltä maksetaan lähtökohtaisesti kulukorvausta. Alle 25-vuotiaiden ammatillista koulutusta vailla olevien nuorten oikeus kulukorvaukseen on rajoitettu.

Jos työn työnhakija kieltäytyy työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitusta työkokeilusta ilman työvoimapolitiittisesti pätevää syytä, on kieltäytymisestä seurauksena työttömyysturvalain 2 a luvussa tarkoitettu korvaukseton määräaika tai työttömyysetuuden menetys toistaiseksi toistuvan moittittavan menettelyn perusteella (työssäolovelvoite). Työkokeilun keskeyttämisestä ilman työvoimapolitiittisesti pätevää syytä seuraa työttömyysetuuden menetys edellä kerrotulla tavalla, vaikka palvelusta ei olisi sovittu suunnitelmassa. Työkokeilu täyttää työnhakijalle asetettua työssäolovelvoitetta sekä ammatillista koulutusta vailla olevalle nuorelle asetettua seuraamusta.

Työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevaan työssäoloehtoon luetaan sellaiset täydet kalenteriviikot, joina henkilö on ollut 60 vuotta täytettyään työ- ja elinkeinotoimiston julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:n 2 momentin perusteella järjestämässä työkokeilussa.

Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää työkokeiluun hakeutuvalla työttömälle henkilöasiakkaalle korvausta matka- ja yöpymiskustannuksista, jotka aiheutuvat matkasta palvelun järjestäjän luo kokeilusta sopimiseksi. Kustannusten korvaaminen edellyttää, että korvaamista on pidettävä tarkoituksenmukaisena työvoiman saatavuuden ja työttömän työllistymisen kannalta.

Valmennuksen ja kokeilun keskeyttäminen

Työ- ja elinkeinotoimisto voi tarjota henkilöasiakkaalle työnhakuvalmennusta, uravalmennusta sekä työhönvalmennusta. Työ- ja elinkeinotoimisto voi ohjata henkilöasiakkaan koulutuskokeiluun oppilaitokseen ja työkokeiluun työpaikalle. Valmennus ja koulutuskokeilu ovat lyhytkestoisia palveluita. Työnhakuvalmennus voi kestää 12 kuukauden aikana enintään 20 päivää, uravalmennus enintään 40 päivää ja työhönvalmennus enintään 50 tuntia. Koulutuskokeilu voi kestää kerrallaan enintään kymmenen päivää.

Jos henkilöasiakas on ollut luvatta poissa yhdenjaksoisesti viisi valmennus- tai kokeilupäivää tai jos poissaoloja on muutoin niin paljon, etteivät valmennukselle tai kokeilulle asetetut tavoitteet täyty, työ- ja elinkeinotoimisto tekee päätöksen valmennuksen tai koulutuskokeilun keskeyttämisestä tai työkokeilua koskevan sopimuksen purkamisesta poissaolojen perusteella. Palvelun tuottaja tai työkokeilun järjestäjä on velvollinen ilmoittamaan edellä tarkoitetuista poissaoloista työ- ja elinkeinotoimistolle. Työ- ja elinkeinotoimistolla ja työkokeilun järjestäjällä on oikeus purkaa työkokeilua koskeva sopimus muusta syystä kuin poissaolojen vuoksi ilmoittamalla siitä kirjallisesti muille osapuolille. Sopimuksen purkaminen ei kuitenkaan saa perustua laissa kiellettyyn syrjintäperusteeseen tai muuhun epäasialliseen syyhyn. Valmennuksen tai koulutuskokeilun keskeyttämistä muusta syystä kuin poissaolojen vuoksi ei ole säännelty laissa.

Koulutuksen yhteishankinta

Työvoimakoulutus voidaan toteuttaa yhdessä työnantajan, yrittäjäksi aikovan henkilön toimeksiantajan tai yrittäjyysoikeudet luovuttavan yrityksen kanssa siten, että tämä osallistuu koulutuksen rahoittamiseen yhdessä työ- ja elinkeinoviranomaisen kanssa (yhteishankintakoulutus). Koulutuksen yhteishankinnan tavoitteena on edistää työllisyyttä, lisätä yritysyhteistyötä sekä laajentaa työvoimakoulutuksen rahoituspohjaa. Yhteishankintakoulutusta voidaan järjestää määrätyn työnantajan palvelukseen tuleville tai palveluksessa oleville työntekijöille, vuokratyöntekijöille sekä yrittäjäksi aikovalle, jolla olisi harvalukuisia toimeksiantajia tai jonka on tarkoitus harjoittaa yritystoimintaa hankkimalla yrittäjyysoikeudet toiselta yritykseltä.

Yhteishankintakoulutus on tuotteistettu käyttötarkoituksensa perusteella ja muodostuu kolmesta eri tuotteesta: RekryKoulutus, TäsmäKoulutus ja MuutosKoulutus. RekryKoulutus on tarkoitettu uuden työvoiman hankintaan tilanteessa, jossa työnantajan tarpeita vastaavaa osaaavaa työvoimaa ei ole muutoin saatavilla. TäsmäKoulutusta käytetään työnantajan tehtävissä työskentelevien (sekä työnantajan palveluksessa olevan henkilöstön että vuokratyövoiman) jatko- ja täydennyskoulutuksiin siinä tarkoituksessa, että koulutuksen suorittaneet voisivat säilyttää työpaikkansa ja jatkaa työskentelyä työnantajan tehtävissä. MuutosKoulutuksessa työnantaja osallistuu irtisanomiensa tai irtisanottavien henkilöiden koulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin toteuttaakseen yhteiskuntavastuutaan.

Valtion ja yritysten maksuosuudet yhteishankintakoulutuksesta vaihtelevat. Työnantajan maksuosuus koulutuksen kokonaishinnasta (ilman arvonnlisäveroa) on RekryKoulutuksessa 30 prosenttia, MuutosKoulutuksessa 20 prosenttia ja TäsmäKoulutuksessa 30—50 prosenttia riippuen työnantajan henkilöstömäärästä ja liikevaihdosta.

Jos työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettu yrittäjä osallistuu yhteishankintakoulutukseen, valtion rahoittama osuus yrittäjän koulutuksesta on julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun 7 §:n 3 momentin mukaan de minimis -tukea. Voimassa olevassa lainsäädännössä ei ole muilta osin todettu EU:n valtioneuvoston soveltamisesta koulutuksen yhteishankintaan. Valtion rahoittama osuus TäsmäKoulutuksesta on kuitenkin käytännössä katsottu elinkeinotoimintaa harjoittavan työnantajan saamaksi valtion tueksi. Tuki on katsottu EU:n valtioneuvoston yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 31 artiklan nojalla sisämarkkinoille soveltuvaksi ja siitä on tehty EU:n valtioneuvoston yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukainen ilmoitus komissiolle. Ilmoitettu tukiohjelma on voimassa 31.12.2020 saakka. Muilta osin yhteishankintakoulutukseen (RekryKoulutus ja MuutosKoulutus) ei sovelleta valtioneuvoston sääntelyä.

Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu

Työnhakijan omaehtoista opiskelua voidaan työ- ja elinkeinotoimiston harkinnan mukaan tukea työttömyysetuudella julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 luvussa tarkoitettulla tavalla. Opiskelun tukeminen edellyttää, että työnhakijalla on muun muassa oltava työ- ja elinkeinotoimiston toteama koulutustarve. Lisäksi edellytetään, että opiskelun tukeminen on työvoimapolitiittisesti tarkoituksenmukaisin keino parantaa työnhakijan ammattitaitoa ja mahdollisuuksia saada työtä tai säilyttää työpaikkansa. Opiskelun on myös olennaisesti parannettava työnhakijan mahdollisuuksia työllistyä avoimille työmarkkinoille.

Opiskelun tukemista koskevia säännöksiä sovelletaan työnhakijan aiemmin harjoittamiin opintoihin vain, jos opintojen todisteellisesta keskeytymisestä on vähintään yksi vuosi. Rajoitus ei koske työsuhteen aikana aloitettuja tai työvoimakoulutuksena harjoitettuja opintoja. Säännök-

sen tarkoituksena on estää suora siirtyminen opintotuella yleensä määrältään suuremmalle työttömyysetuudelle.

Opiskelun tukemiselle työttömyysetuudella ei muiden edellytysten täytyessä ole estettä esimerkiksi tilanteessa, jossa työntekijä irtisanotaan tuotannollisista tai taloudellisista syistä ja hän on aloittanut opinnot työsuhteen aikana. Jos työntekijä ja työnantaja sopivat irtisanomisen yhteydessä työnantajan maksamasta tukipaketista, työttömyysetuutta voidaan maksaa opiskelun tukemiseksi tukipaketin mahdollisen jaksottamisen päätyttyä. Tukemisen 24 kuukauden enimmäisaika alkaa kuluu työ- ja elinkeinotoimiston päätettyä tukemisen aloittamisesta, mahdollisesti jo tukipaketin jaksotusaikana, vaikka työttömyysetuutta ei vielä tosiasiallisesti maksettaisi. Lainsäädännöstä johtuvaa estettä sille ei ole, että tukemisen katsottaisiin alkavan vasta tukipaketin jaksotusajan päätyttyä.

Edellä mainittuun esimerkkiin verrattuna tilanne muuttuu, jos tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanottu työntekijä saa työnantajan maksaman tukipaketin ja aloittaa opinnot työsuhteen päätyttyä. Tällaisessa tilanteessa opiskelun tukeminen työttömyysetuudella on mahdollista vain silloin, kun tukeminen päätetään aloittaa opintojen aloittamisajankohdasta tukipaketin jaksotusaikana, vaikka työttömyysetuutta ei vielä tosiasiallisesti maksettaisi.

Yliopistossa suoritettavat tutkintotavoitteiset opinnot ovat yleensä pitkäkestoisia, eikä niiden tukemista työttömyysetuudella sen vuoksi ole pidetty tarkoituksenmukaisena. Tästä syystä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa on säädetty, että kaikkia tuettavia opintoja koskevan vähintään vuoden keskeytyneenä olemisen lisäksi tukemista koskevia säännöksiä sovelletaan alemman tai ylemmän korkeakoulututkinnon suorittamiseen yliopistossa vain, jos kyse on työnhakijan aiemmin harjoittamista opinnoista, joiden todisteellisesta keskeytymisestä on vähintään yksi vuosi. Säännöksestä voidaan poiketa, jos opiskelun tukemiselle on erityisiä syitä.

Koska yliopistossa suoritettavan alemman tai ylemmän korkeakoulututkinnon suorittamiseen johtavia opintoja voidaan tukea vain silloin, kun opiskelija täyttää sekä kaikkia aiemmin harjoitettuja opintoja koskevan keskeytyneenä olemista koskevan vaatimuksen että yliopisto-opintojen aiemmin harjoittamista koskevan vaatimuksen, yliopistossa suoritettavan alemman tai ylemmän korkeakoulututkinnon suorittamista voidaan käytännössä tukea vain seuraavissa tilanteissa:

- Opintoja on harjoitettu aiemmin ja niiden keskeytymisestä on vähintään vuosi.
- Työnhakija aloittaa kokonaan uudet opinnot ja opiskelun tukemiseen on erityinen syy.
- Työnhakija jatkaa työssä ollessa tai työvoimakoulutuksena aloitettuja ja aiemmin harjoitettuja opintoja, joiden keskeytymisestä on alle vuosi tai jotka eivät ole lainkaan keskeytyneet. Lisäksi edellytetään, että opiskelun tukemiseen on erityinen syy.

Työttömyysetuutta voidaan maksaa opiskelun tukemiseksi enintään 24 kuukauden ajan. Tukiaikaa ei voida pidentää edes ns. hyväksyttävistä syistä. Tukiajan kulumisen voi kuitenkin keskeyttää. Keskeyttämisestä on ilmoitettava työ- ja elinkeinotoimistolle viipymättä keskeytyksen alkamisen jälkeen. Henkilö saa opiskella keskeytysaikana haluamassaan laajuudessa, mutta työttömyysetuuteen hänellä ei ole oikeutta.

Kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) mukaan kotoutumiskoulutus toteutetaan pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena. Kotoutumiskoulutusta voidaan järjestää myös omaehtoisena opiskeluna, jolloin kotoutujien omaehtoista opiskelua voidaan tukea työttömyysetuu-

della kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22—24 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Omaehtoinen opiskelu täydentää kotoutujien yksilölliset tarpeet huomioonottavaa koulutustarjontaa. Omaehtoisena koulutuksena järjestetään koulutuksia, joita työvoimakoulutuksena ei välttämättä ole tarjolla, kuten aikuisten peruskouluopintoja. Omaehtoinen koulutus on tärkeä lisä työvoimakoulutuksena järjestettävälle kotoutumiskoulutukselle. Kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukaan omaehtoisesta opiskelusta sopimiseen, tukiaikaan, maahanmuuttajan velvollisuuksiin, opintojen seurantaan ja keskeytymiseen sekä maahanmuuttajan ja koulutuspalvelujen tuottajan tietojenantovelvollisuuteen sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 luvun 4—9 §:ssä säädetään.

Palkkatuen ja starttirahan rahoitus

Palkkatuki on työttömän työnhakijan työllistymisen edistämiseksi tarkoitettu tuki. Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää palkkatukea työnantajalle palkkauskustannuksiin, kun työnantaja palkkaa työttömän työnhakijan. Starttirahaa työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää yrittäjäksi ryhtyvälle henkilöasiakkaalle toimeentulon turvaamiseksi yritystoiminnan käynnistämisen ja vakiinnuttamisvaiheessa.

Palkkatuki ja starttiraha rahoitetaan valtion talousarviossa olevista työllisyysmäärärahoista. Työllisyysmäärärahoista rahoitetaan myös valtiolle osoitettava määräraha työttömien työnhakijoiden palkkaamiseen. Palkkatuen ja starttirahan myöntämispäätöksellä sidotaan päätöksellä myönnetyn tuen maksamiseen tarvittava määräraha. Palkkatuki ja starttiraha maksetaan aina jälkikäteen tuen saajan hakemuksen perusteella. Maksatuksien yhteydessä ja viimeistään palkkatuki- tai starttirahakauden päättyessä sidottu, mutta käyttämättä jäänyt määräraha vapautetaan käytettäväksi.

Vuoden 2014 loppuun saakka palkkatukea ja starttirahaa rahoitettiin työllisyysmäärärahojen lisäksi työmarkkinatukimäärärahoista. Työmarkkinatuen käyttö palkkatuen rahoituksessa aloitettiin vuonna 1998, jolloin otettiin käyttöön yhdistelmätki. Yhdistelmätuessa Kansaneläkelaitos maksoi työnantajalle palkkatuen perustukiosuuden (työmarkkinatuki) ja työ- ja elinkeinokeskus lisäosan (työllisyysmääräraha). Yhdistelmätki koski henkilöitä, jotka olivat saaneet vähintään 500 päivää työmarkkinatukea työttömyyden perusteella.

Yhdistelmätki erillisenä tukimuotona lakkasi vuoden 2006 alussa, jolloin myös työmarkkinatukimäärärahoista rahoitettava osuus siirtyi työ- ja elinkeinokeskuksen maksettavaksi. Vuoden 2006 alusta lukien työmarkkinatuen käyttö palkkatuen rahoittamiseen laajeni 500 päivää työttömyyden perusteella työmarkkinatukea saaneiden lisäksi niiden henkilöiden palkkatukeen, jotka olivat saaneet työmarkkinatukea 130 päivää työttömyyden perusteella. Vuoden 2008 alusta lukien työmarkkinatuen käyttöä palkkatuen rahoittamiseen laajennettiin osana nuorisotakuun toimeenpanoa 65 päivää työttömyyden perusteella työmarkkinatukea saaneisiin nuoriin. Vuosina 2006–2014 myös työmarkkinatukeen oikeutettujen starttirahan perustuki rahoitettiin työmarkkinatukimäärärahoista.

Vuonna 2014 palkkatukien maksamiseen käytettiin työmarkkinatukimäärärahoja arviolta noin 115 miljoonaa ja starttirahojen noin 6 miljoonaa euroa. Talousarviossa edellä mainittuihin tarkoituksiin oli varattu 125 miljoonaa euroa.

Vuonna 2014 työmarkkinatukirahoitteisella palkkatuella aloitti noin 25 100 henkilöä ja starttirahalla noin 1 400 henkilöä. Yhteensä työmarkkinatukirahoitteisella palkkatuella ja starttirahalla aloitti noin 26 500 henkilöä, mikä oli 43 prosenttia kaikista palkkatuella tai starttirahalla aloittaneista. Kaikista palkkatuella aloittaneista henkilöistä noin 48 prosentin kohdalla palkka-

HE 209/2016 vp

tukea rahoitettiin työmarkkinatukimäärärahoista. Starttirahalla aloittaneista henkilöistä noin 17 prosenttia sai työmarkkinatukirahoitteista starttirahaa.

Vuoden 2015 alusta lähtien työmarkkinatukea ei ole käytetty palkkatuen eikä starttirahan rahoittamiseen. Sosiaali- ja terveysministeriö esitti työmarkkinatuen käyttöperusteiden muutosta, koska se katsoi, ettei työmarkkinatuki sovellu palkkatuen ja starttirahan rahoittamiseen. Muutoksen yhteydessä työmarkkinatukimomentilta siirrettiin 125 miljoonaa euroa työllisyysmäärärahamomentille 32.30.51. Työllisyysmäärärahan näennäisestä lisäyksestä huolimatta julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden rahoitukseen oli vuonna 2015 käytettävissä vähemmän määrärahaa kuin vuonna 2014.

Vuonna 2015 työllisyysmäärärahoja käytettiin yhteensä noin 605 miljoonaa euroa, josta palkkatukeen käytettiin 266 miljoonaa euroa (josta valtiolle työllistämiseen 22 miljoonaa euroa) ja starttirahaan 40 miljoonaa euroa.

Palkkatuki

Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää palkkatukea työnantajalle, joka palkkaa työ- ja elinkeinotoimistossa työttömäksi rekisteröityneen työnhakijan. Palkkatuetun työn tarkoituksena on parantaa työttömän työnhakijan ammatillista osaamista ja edistää työllistymistä avoimille työmarkkinoille. Työttömyysturvallain mukainen työssäoloehto karttuu palkkatuetussa työssä samalla tavalla kuin muussa työsuhteisessa työssä.

Palkkatukea voidaan myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, yhteisölle ja muulle työnantajalle, ei kuitenkaan valtion virastolle tai laitokselle. Yhteisöllä tarkoitetaan muun muassa yrityksiä, yhdistyksiä, säätiöitä ja seurakuntia. 'Muu työnantaja' voi olla esimerkiksi työnantajana toimiva kotitalous. Valtion virastolle ja laitokselle voidaan osoittaa määrärahoja työttömän työnhakijan palkkaamisesta aiheutuviin kustannuksiin. Määrärahan käyttöön sovelletaan pääosin palkkatukea koskevia säännöksiä.

Elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle palkkatuki myönnetään joko valtioneuvoston yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena tai de minimis -tukena. Palkkatukea ei myönnetä eikä makseta, jos elinkeinotoimintaa harjoittava työnantaja on valtioneuvoston yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 18 kohdassa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys tai jos elinkeinotoimintaa harjoittavaa työnantajaa koskee 1 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettu Euroopan komission aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys, jossa tuki on julistettu sääntöjen vastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi.

Palkkatuen myöntämisen yleisenä edellytyksenä on, että työ- ja elinkeinotoimisto arvioi tuella palkattavan tuottavuuden olevan tarjolla olevassa työtehtävässä alentunut ammatillisessa osaamisessa olevien puutteiden johdosta. Palkkatuki voidaan kuitenkin myöntää, vaikka tuella palkattavan ammatillisessa osaamisessa ei ole puutteita, jos tuella palkattava on täyttänyt 60 vuotta ja ollut yhtäjaksoisesti työtön vähintään 12 kuukautta välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä. Palkkatuen myöntäminen vamman tai sairauden perusteella edellyttää, että työ- ja elinkeinotoimisto arvioi vamman tai sairauden olennaisesti ja pysyvästi tai pysyväisluonteisesti alentavan työttömän työnhakijan tuottavuutta tarjolla olevassa työtehtävässä.

Jos työnantaja on tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanonut tai lomauttanut työntekijöitä taikka työnantajan palveluksessa on osa-aikaisia työntekijöitä, palkkatuki voidaan myöntää, jos työnantaja on ennen palkkatukihakemuksen tekemistä työsopimuslaissa tai merityösopimuslaissa (756/2011) säädetyllä tavalla täyttänyt velvollisuutensa tarjota työtä, johon palkkatukea haetaan, irtisanotuille, lomautetuille tai osa-aikatyötä tekeville, tai jos työnantajalla ei

muusta syystä ole velvollisuutta työn tarjoamiseen. Jos työnantajalla ei ole velvollisuutta tarjota työtä esimerkiksi siitä syystä, että työn tarjoamisvelvollisuus on työehtosopimuksella poistettu, palkkatuki voidaan myöntää. Palkkatuen myöntäminen elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle edellyttää lisäksi työsopimuslaissa ja erityysoopimuslaissa säädetystä takaisinottoajasta poiketen, että työnantaja on tarjonnut työtä sellaiselle tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanomalleen työntekijälle, jonka irtisanomisaika on päättynyt palkkatuen hakemista edeltäneiden 12 kuukauden aikana. Edellä mainittu 12 kuukauden tarkastelujakson pituus perustuu EU:n valtioneuvoston päätöksiin. Valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 32 ja 33 artiklassa säädetään palkkatuen myöntämisestä epäedullisessa asemassa olevien ja alentuneesti työkykyisten työntekijöiden työhönottoon. Artiklan kolme kohdan mukaan, jos työhönotto ei johda kyseisen yrityksen työntekijöiden nettomäärän lisääntymiseen verrattuna edellisen 12 kuukauden jakson keskiarvoon, toimen on pitänyt vapautua vapaaehtoisen poistuman, työkyvyttömyyden, iästä johtuvan eläkkeelle siirtymisen, vapaaehtoisen työajan lyhentämisen tai työntekijän virheestä johtuvan laillisen erottamisen vuoksi eikä irtisanomisten seurauksena. Palkkatukea hakiessaan työnantajan on annettava selvitys työ- ja elinkeinotoimistolle työntarjoamisvelvollisuuden täyttämistä.

Työntarjoamisvelvollisuudesta on työsopimuslain mukaan oikeus poiketa väliaikaisesti vuoden 2016 loppuun asti seuraavissa tilanteissa:

1) Kunta saa palkata lomautettuja ja osa-aikatyötä tekeviä koskevan työntarjoamisvelvollisuuden sekä takaisinottovelvollisuuden estämättä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:ssä säädetyn työllistämismääräyksen piiriin kuuluvan henkilön. Velvoitetöyllystettävään kanssa ei kuitenkaan saa sopia tehtävästä, josta kunta on lomauttanut työntekijänsä tai josta se on antanut työntekijälleen lomautusilmoituksen.

2) Yhdistyksellä ja säätiöllä ei ole velvollisuutta tarjota työtä lomautetulle, osa-aikatyötä tekeväälle eikä takaisinottovelvollisuuden piiriin kuuluvalla irtisanotulle, kun yhdistys tai säätiö palkkaa vähintään 24 kuukautta palkkatuen myöntämistä edeltäneiden 28 kuukauden aikana työttömänä olleen henkilön muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin.

3) Kunta, kuntayhtymä, yhdistys tai säätiö voi ottaa palkkatuetun työsuhteeseen henkilön sellaisiin tehtäviin, joita ei muutoin tehdä työ- tai virkasuhteessa edellyttäen, että palkkatuettu työ järjestetään työpajassa tai vastaavassa valmennusyksikössä, jossa toiminnan tavoitteena on parantaa henkilön valmiuksia hakeutua koulutukseen tai työllistyä avoimille markkinoille.

Palkkatukea ei myönnetä, jos tukeen perustuva työhön ottaminen aiheuttaisi tai voisi aiheuttaa työnantajan palveluksessa olevien muiden työntekijöiden irtisanomisen, lomauttamisen tai osa-aikaistamisen. Käytännössä lainkohta tulee sovellettavaksi lähinnä tilanteissa, joissa työnantaja on antanut työntekijöilleen työsopimuslain 5 luvun 3 §:ssä tarkoitetun ennakkoselvityksen tai tätä vastaavan selvityksen lomauttamisesta tai joissa työnantaja on aloittamassa tai aloittanut työntekijöidensä kanssa neuvottelut lomauttamisesta, irtisanomisesta tai osa-aikaistamisesta yhteistoiminnasta yrityksissä annetussa laissa (334/2007) tai kuntia ja valtiota koskevassa vastaavassa lainsäädännössä edellytetyllä tavalla. Palkkatukihakemuksessa työnantaja antaa selvityksen mahdollisista yhteistoimintaneuvotteluista. Jos yhteistoimintaneuvottelut ovat alkamassa tai alkaneet, palkkatuen myöntämisestä pidättäydytään kunnes neuvottelujen lopputulos on selvillä.

Työnantaja saa tuella palkatun suostumuksella siirtää tämän toisen työnantajan (käyttäjäyritys) tehtäviin. Siirtäminen edellyttää, että palkkatukea saava työnantaja ilmoittaa siitä ennen siirtämistä työ- ja elinkeinotoimistolle. Työntarjoamisvelvollisuuden täyttäminen palkkatuen myöntämisen edellytyksenä koskee myös käyttäjäyritystä. Käyttäjäyrityksen on esitettävä työ-

ja elinkeinotoimistolle vastaavat selvitykset työntarjoamisvelvollisuuden täyttämisestä kuin palkkatukea hakevan työnantajan, jos käyttäjäyritys on irtisanonut tai lomauttanut työntekijöitä taloudellisista tai tuotannollisista syistä tai jos sillä on osa-aikaisia työntekijöitä, ennen kuin palkkatuki voidaan myöntää, tai, jos tuella palkattu on jo aloittanut palkkatuetun työn varsinaisen työnantajan palveluksessa, ennen kuin tuella palkattu voi siirtyä käyttäjäyrityksen tehtäviin. Palkkatuki ei saa aiheuttaa myöskään käyttäjäyrityksen palveluksessa olevien työntekijöiden irtisanomista, lomauttamista tai osa-aikaistamista, joten käyttäjäyrityksen yhteistoimintaneuvottelut estävät palkkatuen myöntämisen tilanteissa, joissa tuella palkattu on tarkoitus siirtää käyttäjäyrityksen tehtäviin.

Palkkatuki ei saa aiheuttaa yritysten välisen kilpailun vääristymistä. Palkkatukea ei myönnetä, jos tukea hakeva työnantaja on olennaisesti laiminlyönyt velvollisuuksiaan suorittaa veroja tai lakisääteisiä maksuja, ellei työ- ja elinkeinotoimisto tuella palkattavaan liittyvistä erityisistä syistä pidä tuen myöntämistä tarkoituksenmukaisena. Voimassa olevien säännösten mukaan nämä edellä mainitut edellytykset eivät koske käyttäjäyrityksiä.

Palkkatukea ei myönnetä, jos työsuhde, jota varten tuki on tarkoitettu, on alkanut ennen kuin tuen myöntämisestä on tehty päätös. Edellä mainitusta pääsäännöstä on yksi poikkeus. Palkkatuki voidaan myöntää alkaneen työsuhteen estämättä, jos kyse on uuden palkkatukijakson myöntämisestä samalle työnantajalle ja uusi jakso alkaisi välittömästi edellisen palkkatukijakson päätyttyä. Edellytyksenä on, että työnantaja on toimittanut palkkatuen jatkohakemuksen työ- ja elinkeinotoimistolle ennen edellisen tukijakson päättymistä.

Palkkatuen määrä ja enimmäiskesto määräytyvät tuella palkattavan työttömyyden keston tai vamman tai sairauden perusteella. Tuen määrä on kiinteä prosenttiosuus työnantajalle tuella palkatusta aiheutuneista palkkauskustannuksista. Tuella ei ole euromääräistä enimmäismäärää kuukaudessa.

Mitä pidempään tuella palkattava on ollut työttömänä, sitä suurempi on palkkatuen tukiprosentti ja sitä pidempään tukea voidaan maksaa. Työttömyyden keston perusteella määräytyvä palkkatuen määrä on työnantajalle tuella palkattavasta aiheutuvista palkkauskustannuksista

1) 30 prosenttia enintään kuuden kuukauden ajan, jos tuella palkattava on ollut työtön alle 12 kuukautta välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä

2) 40 prosenttia enintään 12 kuukauden ajan, jos tuella palkattava on ollut työtön vähintään 12 kuukautta palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 14 kuukauden aikana

3) 50 prosenttia enintään 12 kuukauden ajan ja sen jälkeen 30 prosenttia enintään 12 kuukauden ajan, jos tuella palkattava on ollut työtön vähintään 24 kuukautta palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 28 kuukauden aikana; jos palkkatuki myönnetään elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle valtioneuvoston yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tuena, edellytetään lisäksi, että tuella palkattava ei ole ollut toistaiseksi voimassa olevassa työsuhhteissa palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 24 kuukauden aikana.

Vamman tai sairauden perusteella myönnettävän palkkatuen määrä on 50 prosenttia palkkauskustannuksista koko työsuhteen ajalta. Palkkatuki myönnetään enintään 24 kuukaudeksi kerrallaan. Käytännössä palkkatuki voi olla pysyvä, jos tuella palkatun tuottavuus on olennaisesti ja pysyvästi alentunut tarjolla olevassa työtehtävässä.

Yhdistys ja säätiö, joka palkkaa vähintään 24 kuukautta palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 28 kuukauden aikana työttömänä olleen muihin kuin elinkeinotoiminnaksi kat-

sottaviin tehtäviin, voi kattaa ensimmäisten 12 kuukauden ajalta palkkauskustannukset kokonaan palkkatuella enintään 65 prosentin työaikaan asti alan säännöllisestä enimmäistyöajasta. Jos työaika ylittää 65 prosenttia alan säännöllisestä työajasta, työnantaja maksaa itse palkkauskustannukset ylimenevältä osuudelta kokonaan. Palkkauskustannukset eivät kuitenkaan saa ylittää valtion talousarvion mukaista enimmäismäärää, mikä vuonna 2016 on 2 000 euroa kuukaudessa.

Palkkatuen enimmäiskestosta on eräitä poikkeuksia. Palkkatukea voidaan myöntää enintään 24 kuukaudeksi kerrallaan, jos tuella palkattava on 60 vuotta täyttänyt ja ollut yhtäjaksoisesti työtön vähintään 12 kuukautta välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä. Edellä mainitussa tilanteessa palkkatuki voi olla käytännössä pysyvä koko työsuhteen ajan. Tukea voidaan myöntää enintään 24 kuukaudeksi myös, jos kunta, kuntayhtymä, yhdistys tai säätiö palkkaa muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin tuella henkilön suunnittelemaan ja järjestämään työttömille työ- ja koulutuspaikkoja sekä muita työllistymistä edistäviä palveluja. Oppisopimuskoulutukseen palkkatukea voidaan myöntää koko sen ajaksi. Edellä mainituissa tilanteissa palkkatuen määrä on ensimmäisten 12 kuukauden jälkeiseltä ajalta 30 prosenttia työnantajalle tuella palkattavasta aiheutuvista palkkauskustannuksista.

Prosenttiperusteisella palkkatuella tuetun työn aloitti vuonna 2015 noin 27 800 henkilöä, joista noin 11 000 henkilöstä myönnettiin 50 prosentin tukea, 8 450:stä 30 prosentin tukea, 5 250:stä 100 prosentin tukea ja 3 100:sta 40 prosentin tukea. Palkkatuella aloittaneista 39 prosenttia palkattiin kuntiin, 34 prosenttia yrityksiin ja 27 prosenttia muualle yksityiselle sektorille kuin yrityksiin (yhdistykset, säätiöt, kotitaloudet, seurakunnat). Kuntiin palkatuista suurin osa palkattiin 50 prosentin suuruisella tuella (65 prosenttia) ja yrityksiin palkatuista suurin osa 30 prosentin tuella (52 prosenttia). Kolmannelle sektorille palkatuista 69 prosentin kohdalla palkkauskustannukset katettiin palkkatuella kokonaan.

Vuonna 2015 keskimääräiset palkkauskustannukset palkkatuetussa työssä olivat noin 2 000 euroa kuukaudessa. Yrityksissä tuen perusteena ollut keskimääräinen palkkauskustannus oli hieman korkeampi (2 300 euroa) kuin kunnilla (2 100 euroa) ja kolmannella sektorilla (1 600 euroa). Kolmannen sektorin palkkauskustannukset ovat pienimmät, koska suurin osa kolmannelle sektorille palkatuista tekee osa-aikatyötä. Myös yrityksissä ja kunnissa palkkatuella palkatut tekevät jonkin verran osa-aikatyötä, mikä vaikuttaa keskimääräisiin palkkauskustannuksiin.

Vuonna 2015 myönnettyistä palkkatuista 30 ja 40 prosentin tukiluokkien perustana olleet keskimääräiset palkkauskustannukset olivat noin 2 200 euroa kuukaudessa. Keskimääräiset palkkauskustannukset 50 prosentin tukiluokassa olivat 2 100 euroa ja 100 prosentin tukiluokassa 1 500 euroa. Palkkauskustannuksissa oli suurta vaihtelua. Yli 4 000 euron palkkauskustannuksiin myönnettiin palkkatukea noin 440 henkilöstä ja noin 430 henkilöstä myönnettiin tukea alle 1 000 euron suuruisiin palkkauskustannuksiin. Palkkauskustannukset olivat pienimmät osa-aikaisissa työsuhteissa. Tukiluokissa 30, 40 ja 50 suurimmat palkkauskustannukset olivat yksityisellä sektorilla, toiseksi suurimmat kuntasektorilla ja pienimmät kolmannella sektorilla.

Palkkatukea voidaan myöntää enintään 24 kuukaudeksi, jos tuella palkattava on ollut työtön vähintään 24 kuukautta palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 28 kuukauden aikana. Ennen vuotta 2015 palkkatuki voitiin myöntää enintään 24 kuukaudeksi, jos tuella palkattava oli saanut työttömyysetuutta työttömyyden perusteella vähintään 500 päivältä. Vuonna 2013 päättyneistä palkkatukijaksoista (pois lukien oppisopimuksen ja vamman tai sairauden perusteella myönnetyt palkkatuet) 7,9 prosenttia kesti yli 12 kuukautta. Vastaava osuus oli 4,4 prosenttia vuonna 2014 ja 3,3 prosenttia vuonna 2015. Vuosina 2010–2014 noin 17 000–20 000 vuosittain päättynyttä palkkatukijaksoa oli sellaisia, joissa tuella palkattu oli saanut

työttömyysetuutta työttömyyden perusteella vähintään 500 päivää. Näistä jaksoista yli puolet oli sellaisia, joissa palkkatuki oli myönnetty alle puoleksi vuodeksi, ja 9—13 prosenttia sellaisia, joissa tuki oli myönnetty yli 12 kuukaudeksi. Pisimpien palkkatukijaksojen määrä on laskenut viime vuosina. Edellä mainittu saattaa ainakin osittain johtua työllisyysmäärärahojen rajallisuudesta. Myöntämällä palkkatukea enimmäiskestoja lyhyemmäksi ajaksi työ- ja elinkeinotoimistot ovat pyrkineet tarjoamaan palkkatuetun työn mahdollisimman monelle.

Starttiraha

Starttiraha on harkinnanvarainen tuki, jota työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää yrittäjäksi ryhtyvälle henkilöasiakkaalle. Starttirahan tarkoituksena on turvata yrittäjän toimeentuloa sinä aikana, jonka yritystoiminnan käynnistäminen ja vakiinnuttaminen kestää.

Starttirahaa voidaan myöntää enintään 18 kuukaudeksi. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia ja asetusta koskevan työ- ja elinkeinoministeriön ohjeen (TEM/871/00.03.05.02/2015) mukaan starttirahapäätös tehdään jaksoissa. Ohjeen mukaan ensimmäisen jakson pituus on kuusi kuukautta ja ainoastaan poikkeustapauksissa voidaan tehdä alle kuuden kuukauden päätöksiä. Toisen ja kolmannen jakson kesto on enintään kuusi kuukautta. Jatkohakemusta käsitellessään työ- ja elinkeinotoimisto arvioi muun muassa ulkopuolisen asiantuntijapalvelun tarvetta, yritystoiminnan käynnistymistä suunnitellusti suhteessa liikevoimintasuunnitelmaan sekä turvaako yritystoiminnasta saatu tuotto jo riittävästi yrittäjän toimeentulon. Soveltamisohjeen mukaan kolmannen jakson myöntäminen edellyttää esimerkiksi, että yritykseen on palkattu uusia työntekijöitä yrittäjäksi ryhtyneen henkilön lisäksi, yritystoiminnan luonteesta johtuen palvelujen tai tuotteiden kehittäminen ja tuottaminen tai markkinoille saattaminen kestää tavanomaista pidempään, yrityksen tulorahoituksen muodostuminen viivästyy yrittäjältä riippumattomasta syystä tai että yrityksellä on paljon vierasta pääomaa toiminnan käynnistämisen ja vakiinnuttamisen vuoksi.

Vuosina 2013—2015 starttirahaa on myönnetty vuosittain noin 7 000—8 000 henkilölle. Vuosina 2013 ja 2014 noin 70 prosenttia myönnetyistä starttirahakausista oli kestoiltaan enintään kuuden kuukauden pituisia. Vuonna 2015 lähes 80 prosentille starttirahan saajista myönnettiin starttirahaa enintään kuudeksi kuukaudeksi. Yli 12 kuukaudeksi starttirahaa on edellä mainituina vuosina myönnetty 2—3 prosentille starttirahan saajista.

Starttirahan myöntäminen edellyttää, että henkilöasiakkaalla on tai hän hankkii riittävät valmiudet aiottuun yritystoimintaan ja että aiottu yritystoiminta on luonteeltaan päätoimista ja sillä arvioidaan olevan jatkuvan kannattavan toiminnan edellytykset. Työ- ja elinkeinotoimisto voi starttirahaa myöntäessään asettaa starttirahan saamiselle tarpeellisia ehtoja.

Starttirahaa ei voida myöntää, jos starttirahaa hakeva henkilöasiakas on aloittanut yritystoiminnan ennen kuin tuen myöntämisestä on päätetty. Koska starttiraha on tarkoitettu yrittäjäksi ryhtyvän toimeentulon turvaamiseksi, starttirahaa ei myönnetä, jos aiotun yritystoiminnan arvioidaan turvaavan starttirahaa hakevan henkilöasiakkaan kohtuullisen toimeentulon yritystoiminnan käynnistämisen- ja vakiinnuttamisvaiheessa. Starttirahaa ei voida myöntää, jos starttirahan arvioidaan vääristävän vähäistä enemmän samoja tuotteita tai palveluja tarjoavien välisistä kilpailua tai jos starttirahaa hakeva henkilöasiakas siirtyisi työsuhteesta tekemään samaa työtä yrittäjänä ja on ilmeistä, että hänen pääasiallinen toimeksiantajansa olisi hänen aiempi työnantajansa. Starttirahaa hakevalla henkilöasiakkaalla ei saa olla olennaisia laiminlyöntejä verojen ja lakisääteisten maksujen suorittamisessa tai olennaisia yksityisoikeudellisia maksuhäiriöitä. Edellä mainitusta voidaan kuitenkin poiketa, mikäli työ- ja elinkeinotoimisto katsoo starttirahan myöntämisen tarkoituksenmukaiseksi maksuhäiriöistä huolimatta.

Starttirahaa ei makseta, jos henkilöasiakas saa samalta ajalta palkkaa tai korvausta tekemästään yritystoimintaan liittymättömästä työstä. Palkkana pidetään myös vuosiloma-ajan palkkaa, irtisanomisajan palkkaa sekä työnantajalta saatua taloudellista etuutta, joka perustuu työnantajan ja työntekijän väliseen työsuhteen päättymiseen liittyvään sopimukseen tai muuhun vastaavaan järjestelyyn ja jonka on katsottava turvaavan kohtuullisen toimeentulon. Starttirahaa ei makseta, jos henkilöasiakas saa samalta ajalta julkista tukea omiin palkkauskustannuksiinsa tai jos samalta ajalta maksetaan työttömyysturvalain mukaista työttömyysetuutta, opintotukilain (65/1994) mukaista opintotukea tai työttömyysturvalaissa tarkoitettua työttömyysetuuden maksamisen estävää sosiaalietuutta tai eläkettä. Työttömyysetuuden maksamisen estäviä sosiaalietuuksia ovat sairausvakuutuslain (1224/2004) mukainen sairauspäiväraha, osasairauspäiväraha, äitiys-, erityisäitiys-, isyys- ja vanhempainraha sekä erityishoitoraha, kansaneläkelain (568/2007) mukainen työkyvyttömyyseläke ja kuntoutustuki sekä täyden työkyvyttömyyden perusteella maksettava etuus jonkin muun lain nojalla, kansaneläkelain tai työeläkelakien mukainen vanhuuseläke tai varhennettu vanhuuseläke, työttömyyseläke, maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) tai maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) mukainen luopumistuki, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) tai työntekijän eläkelain (395/2006) 1 luvun 3 §:ssä tarkoitettujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen mukainen kuntoutusraha, tapaturmavakuutuksen, liikennevakuutuksen tai sotilasvammalain (404/1948) kuntoutusta koskevien säännösten perusteella maksettava ansionmenetykskorvaus.

Starttirahaa myönnetään päivää ja henkilöä kohti vähintään starttirahan perustuki. Starttirahan perustuki on päivältä työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettun peruspäivärahan suuruinen ilman korotusosaa (32,68 euroa/päivä vuonna 2016). Starttirahana voidaan myöntää starttirahan perustuen lisäksi lisäosaa, jonka määrä on enintään 60 prosenttia starttirahan perustuen määrästä (perustuki korotettuna 60 prosentin lisäosalla 52,29 euroa/päivä). Starttirahaa maksetaan niiltä päiviltä, joina starttirahaa saava henkilöasiakas työskentelee yrityksessään, kuitenkin enintään viideltä päivältä kalenteriviikossa.

Pääsääntöisesti starttirahana on myönnetty perustuki, jonka määrä kuukaudessa on noin 700 euroa. Vuosina 2013 ja 2014 lisäosaa myönnettiin noin 10 prosentille starttirahan saajista. Näistä noin 87 prosentille lisäosa myönnettiin 10 prosentin suuruisena ja noin 10 prosentille 30 prosentin suuruisena. Lisäosan suuruus oli muu kuin edellä mainittu noin kolmella prosentilla lisäosan saajista. Lisäosaa myönnettiin ainoastaan niille starttirahan saajille, joiden starttirahaa rahoitettiin työmarkkinatukimäärärahoista. Vuodesta 2015 alkaen työ- ja elinkeinotoimistot eivät ole myöntäneet lisäosaa.

Kulukorvaus

Työttömyysetuutta saavalla työnhakijalla on oikeus saada työllistymistä edistävään palveluun osallistumisesta aiheutuvien matka- ja muiden kustannusten korvaamiseksi kulukorvausta. Kulukorvausta maksetaan lähtökohtaisesti yhdeksän euroa päivässä enintään viideltä päivältä viikossa.

Kulukorvausta maksetaan työvoimakoulutuksen, työttömyysetuudella tuetun työnhakijan omaehtoisen opiskelun, omaehtoisen työttömyysetuudella tuetun kotoutumiskoulutuksen, työnhakuvalmennuksen, uravalmennuksen, koulutuskokeilun, työkoikeilun ja kuntouttavan työtoiminnan ajalta.

Kulukorvauksen myöntää ansiopäivärahaa hakevalle työnhakijalle työttömyyskassa ja peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea hakevalle työnhakijalle Kansaneläkelaitos. Lisäksi työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää henkilöasiakkaalle kulukorvausta harkinnanvaraisesti. Harkin-

nanvaraista kulukorvausta ei myönnetä työttömyysetuudella tuetun työnhakijan omaehtoisen opiskelun eikä omaehtoisen työttömyysetuudella tuetun kotoutumiskoulutuksen ajalta.

Vuoden 2013 alusta kumotun julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaan työharjoittelua järjestettiin ammattikouluttamattomille alle 25-vuotiaille työmarkkinatuen piiriin kuuluville nuorille. Työharjoittelun ajalta maksettiin ylläpitokorvausta vain silloin, kun työharjoitteluun osallistuvan nuoren oikeus työttömyyspäivärahaan oli päättynyt enimmäisajan johdosta tai hän oli saanut työttömyyden perusteella työmarkkinatukea vähintään 500 päivältä. Ylläpitokorvauksen rajoitusta perusteltiin alun perin sillä, että työharjoittelua järjestetään yleensä työnhakijan työssäkäyntialueella. Jos nuorella oli oikeus työttömyyspäivärahaan, häntä ei voitu ohjata työharjoitteluun vaan työelämävalmennukseen tai työkokeiluun. Niiden ajalta voitiin maksaa ylläpitokorvausta, vaikka työnhakija olisi ollut alle 25-vuotias ja vailla ammatillista koulutusta.

Vuoden 2013 alussa voimaan tulleessa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa aiempaa ylläpitokorvausta vastaavaan kulukorvaukseen liittyy samankaltainen ammatillista koulutusta vaille olevia nuoria työnhakijoita koskeva rajoitus. Jos työnhakija on alle 25-vuotias eikä hänellä ole ammatillista koulutusta, hänellä on oikeus kulukorvaukseen työkokeilun ajalta vain, jos hänen oikeutensa työttömyyspäivärahaan on päättynyt enimmäisajan takia tai hän on saanut työttömyytensä perusteella työmarkkinatukea vähintään 500 päivältä. Työkokeilun ajalta maksettavaa kulukorvausta koskeva rajoitus koskee sekä työttömyyspäivärahaa että työmarkkinatukea saavia nuoria. Lisäksi rajoitusta sovelletaan työ- ja elinkeinotoimiston maksamaan harkinnanvaraiseen kulukorvaukseen. Muissa työllistymistä edistävissä palveluissa ei ole vastaavia kulukorvausta koskevia rajoituksia.

Alueellinen liikkuvuus

Työmarkkinatukea voidaan maksaa matka-avustuksena henkilölle, joka ottaa vastaan vähintään kaksi kuukautta kestävästä kokoaikatyön oman työssäkäyntialueensa ulkopuolelta, ja jolle aiheutuu työn vastaanottamisesta huomattavia kustannuksia. Matka-avustuksesta säädetään työttömyysturvalaissa. Matka-avustusta voidaan maksaa enintään neljän kuukauden ajan työsuhteen alkamisesta lukien. Matka-avustusta voidaan myöntää myös virkasuhteen ja oppisopimussuhteen perusteella. Matka-avustusta voidaan maksaa myös sellaisen työsuhteen perusteella, jossa työtä tehdään ulkomailla. Matka-avustusta ei myönnetä sellaisen työsuhteen perusteella, jonka palkkauskustannuksiin työnantajalle on myönnetty palkkatukea. Matka-avustusta ei voida myöntää, jos sen perusteena oleva työ on alkanut ennen kuin avustusta on haettu. Myönnettyjen matka-avustusten keskimääräinen kesto vuonna 2015 oli noin 3,5 kuukautta. Keskimääräinen kesto on ollut lähes sama vuodesta 2007 alkaen.

Matka-avustus on harkinnanvarainen etuus. Työ- ja elinkeinotoimisto ratkaisee tapauskohtaisesti, onko henkilöllä sellaisia työn vastaanottamisesta aiheutuvia huomattavia kustannuksia, jotka saattaisivat olla esteenä työn vastaanottamiselle ottaen huomioon henkilön taloudelliset olosuhteet. Työ- ja elinkeinoministeriön antaman ohjeen, TE-toimiston tehtävistä työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanossa (TEM/2435/03.01.04/2015), mukaan kustannusten huomattavuuden arvioinnissa otetaan huomioon ainakin henkilön työttömyyden kesto ja toistuvuus. Työn vastaanottamisesta aiheutuvina kustannuksina voidaan ottaa huomioon esimerkiksi päivittäiset matkakustannukset, mahdollinen takuuvuokra ja ylimääräiset lasten päivähoitokustannukset. Vain pieni osa matka-avustushakemuksista hylätään sillä perusteella, ettei kustannuksia pidetä huomattavina. Kielteinen työvoimapoliittinen lausunto tällä perusteella on annettu vuosina 2014 ja 2015 vuosittain alle 20 henkilölle. Määrät ovat olleet samankaltaisia myös aiempina vuosina.

Matka-avustusta voidaan myöntää työmarkkinatukeen oikeutetulle henkilölle. Työmarkkinatukeen oikeutettuna pidetään sekä työtöntä työnhakijaa, joka saa työmarkkinatukea että sellaista työtöntä työnhakijaa, joka ei saa työmarkkinatukea korvauksettoman määräajan, työssä-olovelvoitteen, omavastuuajan, työmarkkinatuen tarveharkinnan, ammatilliseen koulutukseen liittyvän nuorten rajoituksen tai odotusajan vuoksi.

Matka-avustusta oli vuoden 2014 loppuun asti mahdollista myöntää sellaisen työsuhteen perusteella, jossa palkkatuki rahoitettiin työmarkkinatukimäärärahoista. Matka-avustusta voitiin myöntää, kun palkkatuella palkattava 1) oli saanut työmarkkinatukea työttömyyden perusteella vähintään 130 päivältä ja joka ei työttömyyden alettua ole ollut työssä tai jonka työssäolo avoimilla työmarkkinoilla on ollut vähäistä ja satunnaista ja jota ei työttömyyden alettua ole palkattu palkkatuella tai 2) oli alle 25-vuotias ja saanut työmarkkinatukea työttömyyden perusteella yhdenjaksoisesti vähintään 65 päivältä.

Työ- ja elinkeinotoimisto ratkaisee matka-avustuksen edellytysten täytymisen ja antaa Kansaneläkelaitokselle sitovan työvoimapoliittisen lausunnon työnhakijan oikeudesta matka-avustukseen. Vuonna 2015 työ- ja elinkeinotoimisto antoi myönteisen työvoimapoliittisen lausunnon matka-avustuksesta noin 360 henkilöstä. Vuonna 2014 myönteinen lausunto annettiin noin 440 henkilöstä ja vuonna 2013 noin 550 henkilöstä. Kansaneläkelaitos seuraa henkilön työssäkäyntiä matka-avustusjakson aikana. Tiedot Kansaneläkelaitos saa seurantalomakkeella, jolla henkilö ilmoittaa työn aloittamisesta sekä mahdollisesta keskeytymisestä tai työsuhteen päättymisestä.

Jos henkilö ilmoittautuu työttömäksi työnhakijaksi matka-avustusjakson aikana tai sen päättymisen jälkeen, mutta kahden kuukauden kuluessa matka-avustuksen alkamispäivästä, työ- ja elinkeinotoimisto selvittää työsuhteen päättymisen vaikutuksen oikeuteen saada työttömyys-etuutta. Asiaa ei selvitetä, jos päättymissy on määräaikaisuus tai tuotannolliset ja taloudelliset syyt. Työvoimapoliittisen lausunnon perusteluihin merkitään tieto työsuhteeseen myönnetystä matka-avustuksesta ja siitä, että työsuhde on päätynyt kahden kuukauden kuluessa sen alkamisesta.

Kansaneläkelaitos perii matka-avustuksen takaisin, jos sen saaja on eronnut tai omalla menettelyllään aiheuttanut työsuhteen päättymisen ennen kuin työsuhde on kestänyt kaksi kuukautta eikä takaisinperintää voida pitää kohtuuttomana. Käytännössä Kansaneläkelaitos perii matka-avustuksen takaisin, jos työ- ja elinkeinotoimisto on antanut työsuhteen päättymisestä työttömyysturvalain 2 a luvussa tarkoitetun korvauksettoman määräajan tai työssäolovelvoitteen. Kansaneläkelaitos ei peri matka-avustusta takaisin, vaikka työsuhde olisi päätynyt kahden kuukauden kuluessa sen alkamisesta, jos työ- ja elinkeinotoimisto on katsonut, että työsuhteen päättymiselle on ollut työvoimapoliittisesti pätevä syy. Jos työsuhde päättyy myöhemmin kuin kahden kuukauden kuluttua, matka-avustusta ei peritä takaisin eikä työsuhteen päättymisyyllä ole merkitystä.

Muuttokustannusten korvausta voidaan myöntää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 10 luvun 2 §:n mukaan työttömälle työnhakijalle sekä irtisanotulle tai määräaikaisessa työsuhteessa olevalle, työttömäksi jäävälle työnhakijalle. Jos työnhakija saa työttömyysturvalain mukaista matka-avustusta, muuttokustannusten korvausta ei makseta. Muuttokustannusten korvausta ei makseta myöskään silloin, jos työnhakija saa muuta korvausta muutosta aiheutuvista kustannuksista. Muu korvaus voi olla esimerkiksi rakennemuutostilanteessa työnantajan maksama tuki tai avustus uudelleensijoittumisen tukemiseksi.

Muuttokustannusten korvaus edellyttää, että työnhakija siirtyy vähintään kuusi kuukautta kestäväan työhön, jossa työaika on vähintään 18 tuntia viikossa ja työ sijaitsee Suomessa työhä-

kijan työssäkäyntialueen ulkopuolella. Korvausta voidaan myöntää, jos muutto on tapahtunut kuuden kuukauden kuluessa työsuhteen alkamisesta.

Muuttokustannusten korvaus on harkinnanvarainen tuki. Työ- ja elinkeinotoimisto arvioi päätöstä tehdessään, onko muuttokustannusten korvausta pidettävä työvoiman saatavuuden ja työttömän tai työttömäksi jäävän työnhakijan työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaisena. Korvauksen myöntäminen on tarkoituksenmukaista ainakin silloin, jos työ- ja elinkeinotoimiston arvion mukaan työnhakijan työssäkäyntialueella ei ole avoimna työnhakijalle sopivia työpaikkoja, joihin hän todennäköisesti voisi osaamisensa ja ammattitaitonsa perusteella työllistyä.

Korvattavista muuttokustannuksista ja korvauksen enimmäismäärästä säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1073/2012). Muuttokustannukset korvataan aiheutuneiden kustannusten perusteella ja korvausta on haettava kuukauden kuluessa muutosta. Korvauksen enimmäismäärä on 700 euroa.

Työolosuhteiden järjestelytuki

Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää työolosuhteiden järjestelytukea työnantajalle, jos työhön palkattavan tai työssä olevan henkilön vamma tai sairaus edellyttää työvälineiden hankkimista tai työpaikalla tehtäviä muutoksia, ja hankinnasta tai muutoksesta työnantajalle aiheutuvia kustannuksia on pidettävä työnantajan taloudellinen tilanne huomioon ottaen merkittävänä. Työolosuhteiden järjestelytukea voidaan myöntää myös korvaamaan toisen työntekijän antamaa apua.

Työolosuhteiden järjestelytukea korvattavista kustannuksista, tuen enimmäismäärästä ja -kestosta sekä menettelystä tukea myönnettäessä säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa valtioneuvoston asetuksessa. Tuen määrä on enintään 4 000 euroa henkilöä kohden seuraaviin kustannuksiin:

- 1) työvälineisiin, kalusteisiin tai työpaikan olosuhteisiin tehtäviin muutoksiin, jotka ovat välttämättömiä vammasta tai sairaudesta aiheutuvan haitan poistamiseksi tai vähentämiseksi
- 2) uuden työvälineen tai kalusteen hankintakustannuksiin, jos hankintakustannukset ovat 1 kohdassa tarkoitettuja muutuskustannuksia pienemmät.

Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää työolosuhteiden järjestelytukea korvaamaan toisen työntekijän antamaa apua enintään 20 tuntia kuukaudessa enintään 18 kuukauden ajan. Työolosuhteiden järjestelytukea maksetaan toteutuneiden tuntien perusteella 20 euroa tunnilta.

Vuonna 2015 työolosuhteiden järjestelytukea myönnettiin yhteensä noin 120 000 euroa noin 120 henkilöstä. Tilastotiedoista ei ole saatavissa tietoa, kuinka monelle työnantajalle tukea myönnettiin.

Tietojen saaminen ja luovuttaminen

Työ- ja elinkeinotoimistolla, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksella ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpanossa välttämättömät tiedot muulta valtion viranomaiselta, kunnan viranomaiselta, Kansaneläkelaitokselta, työttömyyskassalta, Eläketurvakeskukselta, Työttömyysvakuutusrahastolta, julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen palveluntuottajalta sekä työkoikeilun järjestä-

jältä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen (KEHA-keskus) oikeudesta tiedonsaantiin ei ole säädetty julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa, vaikka sen tehtäviin kuuluu julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaisia toimeenpanotehtäviä.

Työmarkkinatuki rahoitetaan 300 työttömyyden perusteella maksetun päivän jälkeen puoliksi valtion ja puoliksi työmarkkinatuen saajan kotikunnan varoista siihen asti, kunnes työmarkkinatukea on maksettu työttömyyden perusteella 1 000 päivältä. Seuraavasta työttömyyden perusteella maksetusta maksuerästä lukien työttömän kotikunnan rahoitusvastuu nousee 70 prosenttiin valtion rahoitusvastuun pienentyessä 30 prosenttiin. Työttömyyden perusteella maksetulla työmarkkinatuella tarkoitetaan työmarkkinatukea, jonka ajalla henkilö ei ole ollut työllistymistä edistävässä palvelussa tai saanut matka-avustusta. Sovitellun työmarkkinatuen saaminen katsotaan laskutettavaksi työttömyysajaksi. Työttömyysaikaisen työmarkkinatuen 300 ja 1000 maksupäivän laskeminen alkaa uudelleen alusta vasta sen jälkeen, kun henkilö on tullut työssäoloehdon ja työttömyyspäivärahan enimmäisajan täyttymisen jälkeen uudelleen oikeutetuksi työmarkkinatukeen. Kansaneläkelaitos laskuttaa kuntia maksamansa työmarkkinatuen perusteella jälkikäteen kalenterikuukausittain.

Kansaneläkelaitoksella on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus antaa kunnalle sellaisten henkilöiden henkilötunnukset ja muut yksilöintitiedot, joille maksettu työmarkkinatukea rahoitetaan kunnan varoista sekä tiedot heille edellisenä kuukautena maksetun työmarkkinatuen määrästä. Kunta saa kyseiset tiedot kunnalle toimitettavassa maksulistassa noin 1,5 kuukauden kuluttua siitä, kun henkilö on siirtynyt valtion ja kunnan yhteisen rahoitusvastuun piiriin.

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä

Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun järjestämistä varten pidetään yllä työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmää. Työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai työ- ja elinkeinoministeriön virkamies, jolle on myönnetty käyttöoikeus työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään, saa salassapitosäännösten estämättä hakea ja käyttää asiakastietojärjestelmään talletettuja tietoja, jos se on tarpeen asiakaspalvelun järjestämiseksi, vireillä olevan asian selvittämiseksi tai ratkaisemiseksi taikka valvonta-, kehittämis- ja seurantatehtävän suorittamiseksi.

Muutoksenhaku

Työ- ja elinkeinotoimisto voi tuottaa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaiset palvelut itse tai hankkia ne osaksi tai kokonaan palvelujen tuottajilta valtion talousarviossa palvelujen hankkimista varten osoitetulla määrärahalla. Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää määrärahojensa puitteissa taloudellista tukea sekä työnantajille että henkilöasiakkaille ja työttömille työnhakijoille. Työllisyyspoliittista avustusta voidaan myöntää toimijalle, joka järjestää ja kehittää työttömille työnhakijoille työmahdollisuuksia tai työkokeiluja sekä niihin liittyviä palveluja ja toimintamalleja. Lisäksi työllisyysmäärärahaa voidaan käyttää muuhun työllisyyden edistämiseen.

Työnantajille myönnettäviä etuuksia ovat palkkatuki, määräraha valtion virastolle tai laitokselle työttömän työnhakijan palkkaamiseen ja työolosuhteiden järjestelytuki.

Henkilöasiakkaalle työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää starttirahaa ja työvoimakoulutuksen, työnhakuvalmennuksen, uravalmennuksen ja kokeilun ajalta kulukorvausta. Matka- ja yöpymiskustannusten korvausta voidaan myöntää työttömälle työnhakijalle, joka hakee työhön, ja

työttömälle henkilöasiakkaalle, joka hakeutuu työvoimakoulutukseen, valmennukseen tai kokeiluun tai osallistuu julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 2 §:ssä tarkoitettuun asiantuntija-arviointiin. Työ- ja elinkeinotoimistossa asiointista aiheutuvista matkakustannuksista voidaan myöntää korvausta työttömälle henkilöasiakkaalle, joka vammansa tai sairautensa vuoksi tarvitsee kuljetuspalvelua voidakseen asioida työ- ja elinkeinotoimistossa. Nykyisten säännösten mukaan työttömälle, irtisanotulle tai määräaikaisessa työsuhteessa olevalle työttömäksi jäävälle työnhakijalle, joka siirtyy työhön työttömyysturvalain 1 luvun 9 §:ssä tarkoitettua työssäkäyntialueensa ulkopuolelle, työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää korvausta muuttokustannuksista.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 14 luvun 1 §:n mukaan työ- ja elinkeinotoimiston tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolain (434/2003) 7 a luvussa säädetään. Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Oikeudesta muutoksenhakuun on säädetty eräitä poikkeuksia. Työ- ja elinkeinotoimiston antamaan päätökseen ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa eräissä tarkoin määritellyissä tilanteissa, joissa päätös on perustunut tarkoituksenmukaisuusharkintaan. Valituskiellon piiriin kuuluvat päätökset koskevat työvoimakoulutuksen opiskelijavalintaa, palkkatuen epäämistä, matka- ja yöpymiskustannusten korvauksen epäämistä ja työ- ja elinkeinotoimiston päätöstä olla tarjoamatta asiakkaalle ammatinvalinta- ja uraohjausta, valmennusta, kokeilua, asiantuntija-arviointia ja yritystoiminnan kehittämispalveluja tai olla tukematta työnhakijan omaehtoista opiskelua. Koska poikkeussäännös ei koske tilanteita, joissa epäävän päätöksen perusteena on käytettävissä olevien määrärahojen loppuminen, oikaisua saa hakea työ- ja elinkeinotoimistolta myös tällä perusteella tehtyyn päätökseen ja oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä saa valittaa hallinto-oikeuteen.

Lyhytkestoinen työ yrittäjänä

Yrittäjänä tai omassa työssä työllistytävä työnhakija ei ole työttömyysturvalaissa tarkoitettu työtön eikä hänellä ole oikeutta työttömyysetuuteen, jos toiminnan vaatima työmäärä on niin suuri, että se on esteenä kokoaikatyön vastaanottamiselle. Asian selvittää ja ratkaisee työ- ja elinkeinotoimisto. Jos työ- ja elinkeinotoimisto katsoo, ettei työllistyminen yrittäjänä tai omassa työssä ole esteenä kokoaikaisen työn vastaanottamiselle, työnhakijalla voi olla oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen. Soviteltua työttömyysetuutta maksettaessa sovelletaan muun muassa suojaosaa koskevaa työttömyysturvalain 4 luvun 5 §:ää.

Nykyisin esimerkiksi muutaman kokonaisen työpäivän kestävä toimeksiantosuhteessa tehtävä työ on päätoimista työllistymistä yrittäjänä, eikä työnhakijalla ole tältä ajalta oikeutta työttömyysetuuteen. Työnhakijalle maksetaan kuitenkin työttömyysetuutta täysimääräisenä työn alkamiseen asti ja toimeksiantosuhteen päättymisestä lukien, jos yritystoimintaa pidetään lopetettuna. Tällaisessa tilanteessa yritystoiminnasta saatavia tuloja ei oteta huomioon yritystoimintaa edeltävältä ja yritystoiminnan päättymisen jälkeiseltä ajalta maksettavan työttömyysetuuden määrässä. Jos vastaava lyhyt työjakso olisi tehty työsuhteessa, työnhakijalle olisi maksettu työttömyysetuutta soviteltuna koko neljän viikon tai kuukauden hakujaksolta. Jos työnhakija myöhemmin aloittaa yritystoiminnan uudelleen esimerkiksi ottamalla vastaan uuden toimeksiantosuhteessa tehtävän työn, yritystoiminnan pää- ja sivutoimisuutta arvioidaan toiminnan uudelleen aloittamisesta lukien, eikä ratkaisuun vaikuta se, onko yritystoiminta aiemmin ollut päätoimista.

Päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssä työllistyvää henkilöä ei pidetä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettuna työttömänä. Työttömyyden kestolla on vaikutusta työnantajalle myönnettävän palkkatuen keston ja määrään.

Vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaan vuorotteluvapaan sijaiseksi tulee palkata henkilö, joka on ollut työttömänä työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa vähintään 90 kalenteripäivää vapaan alkamista edeltäneiden 14 kuukauden aikana. Työttömänä työnhakijana olo ratkaistaan työttömyysturvalain mukaisesti, joten työttömyyden keston ei lueta mukaan aikaa, jona henkilö on työllistynyt päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssä.

Palkansaajan ansiopäivärahan perusteena oleva palkka

Palkansaajan ansiopäivärahan perusteena oleva palkka lasketaan henkilön vakiintuneen palkan pohjalta työttömyyttä välittömästi edeltäneeltä ajanjaksolta, jona henkilö on täyttänyt palkansaajan työssäoloehdon.

Työkyvyttömyyseläkettä osaeläkkeenä tai osa-aikaeläkettä saavan tai saaneen henkilön ansiopäivärahan perusteena oleva palkka määräytyy eläkkeen alkamishetkellä vallinneen tilanteen mukaisesti. Jos työssäoloehto täyttyy kokonaisuudessaan eläkkeen päättymisen jälkeisenä aikana, ansiopäivärahan perusteena oleva palkka lasketaan pääsäännön mukaisesti eli välittömästi työttömyyttä edeltävältä ajanjaksolta. Päivärahan perusteena oleva palkka määräytyy vastaavasti, jos henkilö on ollut vuorotteluvapaalain mukaisella vuorotteluvapaalla tai saanut julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa tarkoitettua osa-aikalisää tai ollut osittaisella hoitovapaalla.

Palkkatuettu työ luetaan työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevaan työssäoloehtoon kokonaisuudessaan.

2.2 Nykytilan arviointi

Valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen soveltaminen

Valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen yleiset edellytykset tuen myöntämisestä koskevat kaikkia niitä valtionavustuksia, joita myönnetään ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena. Yleisillä edellytyksillä tarkoitetaan tuen läpinäkyvyyttä ja kannustavaa vaikutusta sekä tukien kasautumista koskevia edellytyksiä.

Tuki on läpinäkyvä, jos tarkka tuen määrä pystytään laskemaan ilman riskinarviointia. Euro-määräinen avustus täyttää läpinäkyvän tuen edellytykset. Tuella on kannustava vaikutus, jos tuensaaja on jättänyt kirjallisen tukihakemuksen ennen hanketta tai toimintaa koskevien töiden aloittamista ja tuki muuttaa tuensaajan käyttäytymistä. Tukikelpoiset kustannukset on osoitettava asiakirjoilla, joiden on oltava selkeitä, eriteltyjä ja ajantasaisia. Ryhmäpoikkeusasetuksen mukaan eräillä tukimuodoilla ei edellytetä olevan kannustavaa vaikutusta tai niillä katsotaan olevan kannustava vaikutus. Edellä mainittuja tukia ovat muun muassa 1) palkkatukien muodossa myönnettävä tuki epäedullisessa asemassa olevien työntekijöiden työhönottoon, 2) palkkatukien muodossa myönnettävä tuki alentuneesti työkykyisten työntekijöiden työllistämiseen, jos 32 ja 33 artiklassa asetetut asiaa koskevat edellytykset täyttyvät, ja 3) tuki alentuneesti työkykyisten työntekijöiden työllistämisen aiheutuvien lisäkustannusten korvaamiseen, jos 34 artiklassa asetetut edellytykset täyttyvät. Ryhmäpoikkeusasetuksen mukainen tuki ja muu valtiontuki voivat kasautua, jos ne kohdistuvat eri tukikelpoisiin kustannuksiin. Jos tuet kohdistuvat osin tai kokonaan samoihin tukikelpoisiin kustannuksiin, ryhmäpoikkeusase-

tuksen mukaiset enimmäistukitasot eivät saa ylittyä. Enimmäistukitasot eivät saa ylittyä myöskään siinä tapauksessa, että muu tuki myönnetään de minimis -tukena.

Ryhmäpoikkeusasetuksen mukaan tukea ei myönnetä, jos elinkeinotoimintaa harjoittava työnantaja on valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 18 kohdassa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys, eikä tukea saa maksaa, jos elinkeinotoimintaa harjoittavaa työnantajaa koskee 1 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettu Euroopan komission aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys, jossa tuki on julistettu sääntöjen vastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi. Voimassa olevassa laissa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta on säädetty ainoastaan palkkatuen osalta siitä, ettei vaikeuksissa olevalle yritykselle tai yritykselle, jota koskee edellä mainittu maksamaton perintämääräys, voida myöntää tai maksaa tukea.

Oikeustilan selkeyttämiseksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin tulisi lisätä nimenomainen säännös siitä, että ryhmäpoikkeusasetuksen yleiset edellytykset koskevat kaikkia tukia, jotka myönnetään ja maksetaan julkisen työvoima- ja yrityspalvelulain nojalla valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena. Lisäksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tulisi olla kaikkia ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena myönnettäviä tukia koskevat ehdot siitä, ettei tukea voida myöntää, jos elinkeinotoimintaa harjoittava työnantaja on valtiontukien yleisessä ryhmäpoikkeusasetuksessa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys, eikä maksaa, jos elinkeinotoimintaa harjoittavaa työnantajaa koskee Euroopan komission aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys, jossa tuki on julistettu sääntöjen vastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi. Palkkatuen lisäksi ryhmäpoikkeusasetuksen yleiset edellytykset ja muut edellä mainitut edellytykset koskisivat työolosuhteiden järjestelytukea ja työvoimakoulutuksen yhteishankintaa (TäsmäKoulutus). Palkkatuen lisäksi työolosuhteiden järjestelytuelta ei kuitenkaan edellytetä kannustavaa vaikutusta.

Ryhmäpoikkeusasetuksen mukaan valtiontukea ei saa maksaa, jos elinkeinotoimintaa harjoittavaa työnantajaa koskee Euroopan komission aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys, jossa tuki on julistettu sääntöjen vastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi. Ryhmäpoikkeusasetuksen sanamuodon mukaan tuen maksaminen ei ole sallittua, mutta tuen myöntämisestä ei säädetä erikseen. Jos tukea ei saa maksaa, ei sitä pitäisi voida myöskään myöntää. Edellä mainitusta syystä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tulisi säätää, ettei ryhmäpoikkeusasetuksen mukaista tukea saa myöntää eikä maksaa, jos elinkeinonharjoittajaa koskee edellä tarkoitettu maksamaton perintämääräys. Tämä merkitäisi kansallista tiukennusta ryhmäpoikkeusasetuksessa asetettuihin tuen myöntämisen edellytyksiin, mutta olisi tarkoituksenmukaista, koska myönteisen tukipäätöksen saaneelle ei kuitenkaan voitaisi maksaa tukea, mikäli elinkeinonharjoittajaa koskisi maksamaton perintämääräys.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaisten tukien myöntäjä ja maksaja ovat eri viranomaisia – tuet myöntää työ- ja elinkeinotoimisto ja maksaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus). Sekä tuen myöntämisvaiheessa että tuen maksatusvaiheessa tulisi voida tutkia, onko yritys vaikeuksissa oleva yritys ja koskeeko yritystä maksamaton perintämääräys, ja estää joko tuen myöntäminen tai maksaminen. Palkkatuen osalta voimassa olevat säännökset estävät tuen myöntämisen ja maksamisen edellä mainituissa tilanteissa jo nyt.

Työnhakijan haastattelu ja työllistymissuunnitelma

Vuonna 2015 laadittiin noin 240 000 työllistymissuunnitelmaa, minkä lisäksi työllistymissuunnitelmaa korvaavia aktivointisuunnitelmia laadittiin noin 35 000 ja kotoutumissuunnitel-

mia noin 15 000. Yhteensä vuonna 2015 laadittiin noin 290 000 suunnitelmaa. Koko maassa työllistymissuunnitelma oli tehty ennen kolmen kuukauden työttömyyden täyttymistä noin 90 prosentille työnhakijoista. Osuudessa on alueellisia eroja prosenttiosuuden vaihdelta alueittain 80—98 prosentin välillä. Suurella osalla työttömistä työllistymissuunnitelma on vanha ja se on tehty jo edellisen työttömyysjakson aikana. Työ- ja elinkeinoministeriön hankkiman työllistymissuunnitelmia koskevan selvityksen (Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu TEM raportteja 18/2016) mukaan noin 45 prosenttia voimassa olleista työllistymissuunnitelmista oli laadittu yli 100 päivää ennen työnhakijan työhaun alkua. Suunnitelma oli laadittu kuukauden sisällä työhaun alkamisesta noin 30 prosentille ja 20 prosentin kohdalla aikaa oli kulunut enemmän kuin kuukausi työhaun alkamisesta.

Suunnitelmia tarkistetaan harvoin. Mitä pidempään työttömyys on kestänyt, sitä pienemmällä osalla työnhakijoista on tarkastelujakson aikana päivitetty suunnitelma. Esimerkiksi 3—6 kuukautta työttömänä olleista noin kolmasosalla suunnitelma on tarkistettu kyseisen aikavälin sisällä, kun esimerkiksi 12—18 kuukautta työttömänä olleista noin viidesosalla suunnitelma on tarkistettu kyseisen aikavälin aikana. Suunnitelma on voitu jättää laatimatta tai tarkistamatta, koska työ- ja elinkeinoviranomainen on katsonut sen työnhakijan tilanne huomioon ottaen ilmeisen tarpeettomaksi. Palkkatuetussa työssä tai muuten työllisyysmäärärahoilla tuetusti työllistyneillä, työvoimakoulutuksessa ja muissa työllistymistä edistävissä palveluissa olleista yli 90 prosentille oli laadittu suunnitelma.

Edellä mainitusta työ- ja elinkeinoministeriön hankkimasta selvityksestä käy ilmi, että työnhakijat kokivat työllistymissuunnitelmien laatimisprosessin onnistuneeksi ja suunnitelmat hyödylliseksi. Työnhakijoiden positiiviseen kokemukseen vaikutti se, että suunnitelman laatimisen yhteydessä he saivat henkilökohtaista palvelua työ- ja elinkeinotoimiston asiantuntijalta. Työttömissä työnhakijoissa on myös suuri joukko henkilöitä, joille henkilökohtaisten palvelujen tarve on vähäinen. Suunnitelman laatimisen kokivat positiivisesti useammin osaamisen kehittämisspalvelut -palvelulinjan ja tuetun työllistymisen palvelut -palvelulinjan asiakkaat kuin suoraan työmarkkinoille suuntaavat työnvälitys- ja yrityspalvelut -palvelulinjan asiakkaat, joiden arvioidaan olevan vähiten työ- ja elinkeinotoimiston tarjoaminen palvelujen tarpeessa. Työttömistä työnhakijoista noin 30 prosenttia työllistyy avoimille työmarkkinoille alle kolmen kuukauden kuluessa työhaun alkamisesta. Vuonna 2015 kolmen kuukauden työttömyyden ylittäneistä avoimille markkinoille työllistyi noin 20 prosenttia 3—6 kuukauden sisällä työhaun alkamisesta.

Edellä mainitussa selvityksessä suunnitelman laatimisen sinänsä ei havaittu merkittävästi lisäävän työllistymisen todennäköisyyttä tai vähentävän työttömyyden riskiä. Suunnitelman laatiminen johti kaikilla palvelulinjoilla vertailuryhmään nähden selvemmin työllistymistä edistäviin palveluihin osallistumiseen. Suunnitelman toteuttamisella havaittiin selvityksessä selkeä työllistymisen todennäköisyyttä lisäävä vaikutus. Varsinkin suunnitelmassa sovitun ensimmäisen tehtävän toteutuminen lisäsi työllistymisen todennäköisyyttä.

Työ- ja elinkeinotoimistojen asiantuntijoilta kysyttiin selvitystä varten suunnitelman laatimiseen tai tarkistamiseen kuluvaa työaikaa. Keskimäärin asiantuntijat arvioivat suunnitelman laatimiseen kuluvan 41 minuuttia ja tarkistamiseen 19 minuuttia.

Työkokeilu

Työkokeilun käyttötarkoitus rajoittuu voimassa olevien säännösten mukaan ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittämiseen sekä työmarkkinoille paluun tukemiseen. Työkokeilu ei voimassa olevien säännösten mukaan ole käytettävissä sellaisten henkilöiden työllistymisen edistämiseen, joiden osaamisen ja yleisten työmarkkinavalmiuksien arvioidaan olevan kun-

nossa, lukuun ottamatta niitä henkilöitä, jotka joutuvat vaihtamaan ammatiaan sairauden tai muiden syiden vuoksi.

Työpaikkaan valitaan useimmiten toisesta työpaikasta siirtyvä henkilö. Työvoiman hankinta toimipaikoissa 2014 -tutkimuksen (TEM-analyyseja 65/2014) mukaan vuonna 2014 noin 25 prosentissa tapauksista työpaikkaan valittiin työtön henkilö. Työssä olevat henkilöt ovat siten paremmassa asemassa uutta työtä haettaessa. Työnsaanti vaikeutuu henkilön jäädessä työttömäksi ja edelleen työttömyyden kestäessä.

Tilastokeskuksen vuoden 2014 tilastotietojen mukaan Suomessa on noin 363 600 yritystä kaikki toimialat mukaan lukien. Suurin osa yrityksistä (noin 95 prosenttia) on niin sanottuja mikroyrityksiä, jotka työllistävät 1—9 henkilöä. Yrityksistä noin neljä prosenttia on 10—49 henkilöä työllistäviä pienyrityksiä. Keskisuurten yritysten (50—249 henkilöä) ja suuryritysten (yli 250 henkilöä) osuus kaikista yrityksistä on yhteensä noin yksi prosentti.

Vuosina 2001—2012 yrityksiin (pois lukien maa- ja metsätalous) syntyi noin 109 000 kokoaikaisesta työpaikkaa, joista noin 40 prosenttia mikroyrityksiin ja hieman yli 30 prosenttia muihin pienyrityksiin. Uusia työpaikkoja syntyy siten eniten pieniin yrityksiin. Pienessä yrityksessä työntekijän rekrytoinnilla on suuri merkitys, joten rekrytointikynnys on varsin korkea. Yrityksessä voisi olla työtä tarjolla, mutta rekrytointia ei tehdä ennen kuin on aivan välttämätöntä tai löytyy henkilö, jonka soveltuvuudesta työtehtävään ja työyhteisöön työnantaja on vakuuttunut. Työpaikkaa ei myöskään välttämättä ilmoiteta avoimeksi, vaan rekrytointi tapahtuu muiden kanavien kautta. Edellä mainittu tarkoittaa, että työnhaussa korostuu työnhakijan omatoimisuuden merkitys. Julkisen työvoimapalvelun palveluvalikoimassa tulisi olla palvelu, jolla voitaisiin tukea sellaisten työttömien työnhakijoiden työnhakua, joiden ammatillinen osaaminen ja muut työmarkkinavalmiudet ovat ajan tasalla, ja jolla voitaisiin alentaa heidän työllistymis- ja työllistämiskynnystään.

Valmennuksen ja koulutuskokeilun keskeyttäminen

Vaikka valmennus ja koulutuskokeilu ovat lyhytkestoisia palveluita, niiden aikana saattaa tulla eteen tilanteita, joissa valmennus tai koulutuskokeilu on tarpeen keskeyttää myös muusta syystä kuin poissaolojen takia. Tällainen tilanne voi tulla kysymykseen ainakin silloin, kun palveluun osallistujan käytös on väkivaltaista ja uhkaavaa. Tällöin palvelu tulisi voida keskeyttää muiden osallistujien ja palveluntuottajan henkilöstön turvallisuuden takaamiseksi. Keskeyttäminen saattaa joissakin tilanteissa olla tarpeen myös sellaisen muun epäasiallisen ja häiritsevän käytöksen vuoksi, joka ei suoraan uhkaa toisten henkeä ja terveyttä, mutta joka häiritsee opetusta tai valmennuksen toteutumista. Käytännössä on esiintynyt epäselvyyttä, onko valmennusta tai koulutuskokeilua mahdollista keskeyttää muusta syystä kuin poissaolojen takia. Oikeustilan selkeyttämiseksi keskeyttämismahdollisuudesta tulisi säätää laissa.

Koulutuksen yhteishankinta

Valtion rahoittama osuus yhteishankintakoulutuksena järjestettävän TäsmäKoulutuksen hankintahinnasta katsotaan rahoitukseen osallistuvan työnantajan saamaksi valtiontueksi, jos työnantaja harjoittaa elinkeinotoimintaa. Tukeen sovelletaan ryhmäpoikkeusasetusta. Oikeustilan selkeyttämiseksi ryhmäpoikkeusasetuksen soveltaminen tulisi todeta laissa.

Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu

Työ- ja elinkeinoministeriö on muun muassa hallintokanteluiden yhteydessä havainnut, että työ- ja elinkeinotoimistoilla on vaikeuksia perustella työnhakijan omaehtoisen opiskelun tu-

kemista koskevia ratkaisuja. Yliopisto-opintojen osalta tämä voi johtua siitä, että yliopisto-opintojen tukemista koskevat säännökset muodostavat melko vaikeaselkoisen kokonaisuuden. Säännösten perusteella tutkintoon johtavien yliopisto-opintojen tukeminen työttömyysetuudella edellyttää sekä kaikkia tuettavia opintoja koskevien että yliopisto-opintoja koskevien tukemisen edellytysten täyttymistä. Käytännössä nämä edellytykset muodostavat kuitenkin yhden kokonaisuuden. Oletettavasti samat vaikeudet ilmenevät myös työnhakijoille annettavassa neuvonnassa.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain säännöksiä voitaisiin selkeyttää poistamalla laista yliopistossa suoritettavan tutkintotavoitteisen opiskelun tukemista koskevat erilliset säännökset. Muutoksen jälkeen opiskelun tukemista koskevat säännökset olisivat kaikkien opintojen osalta samanlaiset. Muutos ei vaikuttaisi opiskelun tukemisen edellytyksiin, eikä pitkäkestoista opiskelua edelleenkaan tuettaisi työttömyysetuudella.

Työttömäksi jäävien henkilöiden mahdollisuus saada opiskelun aikaisen toimeentulon tukemiseksi maksettavaa työttömyysetuutta voi riippua siitä, aloitettiin opinnot jo työsuhteen aikana vai vasta työnantajan maksaman, työsuhteen päättymiseen liittyvän tukipaketin aikana. Työnhakijoiden yhdenvertaisuutta voitaisiin parantaa muuttamalla julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia siten, että opiskelua voitaisiin tukea työttömyysetuudella myös silloin, kun opinnot on aloitettu työnantajalta saadun taloudellisen etuuden jaksotusaikana, eivätkä opinnot ole olleet keskeytyneenä vähintään vuotta.

Kun työnhakijan työttömyysetuudella tuettua omaehtoista opiskelua koskevat säännökset tulivat voimaan vuoden 2010 alussa, työ- ja elinkeinotoimisto ratkaisi, onko työnhakijalla pätevä syy opiskelun tukemisen keskeyttämiseen. Pätevinä syinä pidettiin muun muassa työhön meno, sairautta ja perhevapaita. Nykyisin pätevää syytä ei edellytetä. Keskeyttämisen syyhyn liittyvästä harkinnasta luopumisen jälkeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja työ- ja elinkeinotoimistojen palautteen mukaan opiskelun tukeminen saatetaan keskeyttää hyvinkin lyhyiksi ajoiksi tai keskeyttämistä käytetään, kun opinnot eivät ole edenneet vaadittavalla tavalla. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja työ- ja elinkeinotoimistot ovat esittäneet keskeyttämissyyhyn liittyvän harkinnan palauttamista julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin.

Omaehtoisen opiskelun tukeminen työttömyysetuudella keskeytettiin työnhakijan pyynnöstä vuonna 2012 noin 850 työnhakijan kohdalla. Se ei ole selvitettävissä, kuinka moni pyysi tukemisen keskeyttämistä, mutta työ- ja elinkeinotoimisto katsoi, etteivät keskeyttämisen edellytykset täytyneet. Pätevää syytä opiskelun tukemisen keskeyttämiseen ei ole edellytetty vuoden 2013 alusta lukien. Sen jälkeen keskeytysten määrä on kasvanut merkittävästi. Vuonna 2013 opiskelun tukemisen keskeyttämistä pyysi noin 1 300 henkilöä ja vuonna 2014 noin 1 600 työnhakijaa. Tammi-kesäkuussa 2015 keskeyttäneitä oli 1 700.

Luopuminen keskeyttämissyyhyn hyväksyttävyyteen liittyvästä harkinnasta on vaikuttanut myös keskeytysten keston. Vuonna 2012 keskeytysten keskimääräinen kesto oli arviolta noin 230 päivää, vuonna 2013 noin 180 päivää ja vuonna 2014 noin 130 päivää. Enintään kaksi kuukautta kestäviä keskeytyksiä oli vuonna 2012 noin 160, vuonna 2013 noin 320 ja vuonna 2014 noin 380.

Erityisesti lyhyiden keskeytysten määrä on kasvanut. Tämä voi pidentää opiskeluaikoja ja aiheuttaa työ- ja elinkeinotoimistoille ja työttömyysetuuden maksajille hallinnollista työtä.

Kotoutujien kohdalla omaehtoisten opintojen enimmäistukiaika (24 kuukautta) on eräissä tapauksissa muodostunut ongelmalliseksi. Etenkin oppivelvollisuusiän ylittäneillä maahanmuut-

tajanuorilla ja nuorilla aikuisilla, joilla on puutteellinen koulutustausta, enimmäisaika ei yleensä riittävä perusopetuksen suorittamiseen. Näiden kotoutujien kohdalla opintojen tukemisen enimmäisajan täyttyminen johtaa usein peruskouluopintojen keskeyttämiseen ja jatkokoulutuksen estymiseen sekä pidemmällä aikavälillä työmarkkinoilta syrjäytymiseen.

Palkkatuen ja starttirahan rahoitus

Palkkatuen ja starttirahan nykyinen rahoitusmalli ei turvaa työnhakijoiden yhdenmukaista kohtelua ja palvelutarpeen mukaisten palveluiden järjestämistä parhaalla mahdollisella tavalla. Työllisyysmäärärahoista on yleensä jo alkuvuonna sidottu suurin osa, jolloin uusia palkkatuki- tai starttirahapäätöksiä ei voida tehdä. Vuosina 2013–2015 touko-kesäkuussa työllisyysmäärärahoista oli sidottu 71–92 prosenttia. Edellä mainittu on johtanut siihen, että työtön työnhakija tai työ- ja elinkeinotoimisto jää odottamaan sidotuista määrärahoista vapautuvia määrärahoja, mahdollisessa lisätalousarviossa myönnettävää lisämäärärahaa tai seuraavan vuoden määrärahoja. Edellä mainittu tarkoittaa, että rahoitusmalli johtaa joidenkin työttömien työnhakijoiden työttömyyden pitkittymiseen.

Työttömyyden pitkittyminen pienentää todennäköisyyttä sille, että työttömyys päättyy työllistymiseen suoraan avoimille työmarkkinoille. Esimerkiksi tammi-kesäkuussa 2015 päättyneistä työttömyysjaksoista, joissa työttömyys oli kestänyt alle kuusi kuukautta, yli puolet päättyi avoimille työmarkkinoille työllistymiseen, kun taas työttömyyden kestänyt vähintään 12 kuukautta avoimille työmarkkinoille työllistyi noin 26 prosenttia.

Palkkatuen ja starttirahan rahoitusmalli asettaa työnhakijat eriarvoiseen asemaan palvelun saatavuudessa. Ne työnhakijat, joiden palvelutarpeiden mukaisten palveluiden järjestämiseen ei tarvita työllisyysmäärärahoja, voidaan ohjata palveluun useimmiten varsin nopeasti. Tällainen palvelu on esimerkiksi työkokeilu. Ne työnhakijat, joilla palvelutarpeen mukainen palvelu olisi rekrytointitukena käytetty palkkatuettu työ tai palkkatuettu oppisopimuskoulutus, voivat joutua määrärahasyistä odottamaan palveluun pääsyä useita kuukausia. Kun määrärahaa olisi käytettävissä, työnantajan tilanne on voinut muuttua siten, ettei palkkatuetta työsuhdetta tai oppisopimuskoulutusta synnykään.

Nykyinen rahoitusmalli johtaa myös siihen, että työnhakija voi ohjautua palvelutarvettaan vastaamattomaan palveluun, jonka järjestämiseen ei tarvita työllisyysmäärärahoja. Työnhakijan palvelutarvetta vastaamaton palvelu ei useinkaan edistä hänen työllistymistään ja lisäksi hän voi syrjäyttää palvelusta sellaisen työnhakijan, jolle kyseinen palvelu olisi tarkoituksenmukainen työllistymisen edistämiseksi.

Työllisyysmäärärahoja on vaikea mitoitaa siten, että määrärahoja olisi käytettävissä läpi vuoden työttömien työnhakijoiden palvelutarpeita vastaaviin palveluihin. Määrärahojen mitoitusta vaikeuttaa työttömien työnhakijoiden määrän ja yksittäisten työnhakijoiden palvelutarpeiden ennakointi sekä tarjolla olevien palveluiden määrän ennakointi. Koska työllisyysmäärärahoja ei ole mitoitettu työnhakijoiden ja heidän palvelutarpeidensa mukaan, työ- ja elinkeinotoimistojen käytettävissä oleva palveluvalikoima on erilainen eri aikoina vuotta ja eri puolilla maata.

Palkkatuki

Voimassa olevien säännösten mukaan palkkatukea ei myönnetä, jos elinkeinotoimintaa harjoittava työnantaja on valtiontukien yleisessä ryhmäpoikkeusasetuksessa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys tai sitä koskee Euroopan komission aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys, jossa tuki on julistettu sääntöjen vastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi. EU:n valtiontukisääntöjen mukaan valtiontukea voidaan myöntää de mi-

nimis -tukena vaikeuksissa olevalle yritykselle, mutta ei ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena. Nykyisten palkkatukisäännösten mukaan palkkatukea ei voida myöntää myöskään de minimis -tukena, jos tuen hakija on vaikeuksissa oleva yritys tai sitä koskee maksamaton perintämääräys. Jotta kansalliset palkkatukisäännökset olisivat yhteneväisiä EU:n valtiontukisäännösten kanssa, niitä tulisi muuttaa siten, että palkkatukea voitaisiin myöntää vaikeuksissa olevalle yritykselle de minimis -tukena, jos se katsottaisiin tarkoituksenmukaiseksi tuella palkattavan työllistymisen edistämiseksi.

Palkkatuen myöntämisen edellytyksenä olevan ammatillisen osaamisen puutteista aiheutuvan tuottavuuden aleneman arviointi on käytännössä usein vaikeaa tai lähes mahdotonta. Edellä mainitun takia tuen myöntämisen edellytyksenä tulisi olla ammatillisessa osaamisessa olevista puutteista johtuva työttömyys. Myös ammatillisessa osaamisessa olevien puutteiden arviointi saattaa olla joskus vaikeaa, mutta lähtökohtaisesti arvioinnin tekemiseen olisi käytettävissä konkreettisempaa selvitystä kuin tuottavuuden aleneman arviointiin.

Pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut huomattavasti vuodesta 2009 alkaen. Vuonna 2009 pitkäaikaistyöttömänä kuukauden lopussa oli työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston mukaan keskimäärin noin 41 000 henkilöä ja vuoden aikana noin 88 000 eri henkilöä. Vuonna 2015 pitkäaikaistyöttömänä oli kuukauden lopussa keskimäärin 109 000 henkilöä ja vuoden aikana noin 190 000 eri henkilöä. Pitkäaikaistyöttömien määrä on jatkanut edelleen kasvuaan. Heinäkuun lopussa 2016 pitkäaikaistyöttömiä oli keskimäärin noin 127 000.

Koska pitkäaikaistyöttömyyden vähentäminen ja pitkäaikaistyöttömien työllistymisen edistäminen on haasteellista, tulisi nykyistä enemmän panostaa pitkäaikaistyöttömyyden ennaltaehkäisemiseen. Pitkäaikaistyöttömyyden vähentäminen pitkällä tähtäimellä edellyttää, että palkkatukea suunnataan pitkäaikaistyöttömien lisäksi myös niiden työttömien työllistämisen edistämiseen, joiden kohdalla pitkäaikaistyöttömyyden riski on suuri. Jotta palkkatukea voitaisiin kohdistaa aikaisempaa paremmin pitkäaikaistyöttömyyden ennaltaehkäisemiseen, olisi työ- ja elinkeinotoimiston arvioitava järjestelmällisesti henkilöasiakkaan rekisteröidyttä työttömäksi työnhakijaksi, uhkaako henkilön työttömyys pitkittyä yli 12 kuukauden pituiseksi. Palkkatuen myöntämistä harkitessaan työ- ja elinkeinotoimiston tulisi nykyistä tarkemmin arvioida, onko tuella palkattavaksi esitetyllä työttömällä työnhakijalla pitkäaikaistyöttömyyden riski. Tuen tehokkaammalla kohdistamisella voitaisiin saavuttaa parempia työllisyysvaikutuksia, kun rajalliset määrärahat kanavoitaisiin henkilöille, jotka eniten niistä hyötyvät.

Voimassa olevien palkkatukisäännösten mukaan palkkatukea ei myönnetä, jos työnantaja on olennaisesti laiminlyönyt velvollisuuksiaan suorittaa veroja tai lakisääteisiä maksuja, ellei työ- ja elinkeinotoimisto tuella palkattavaan liittyvistä erityisistä syistä pidä tuen myöntämistä tarkoituksenmukaisena. Edellä mainittu edellytys koskee varsinaista työnantajaa, joka hakee palkkatukea, mutta ei käyttäjäyritystä tilanteessa, jossa tuella palkattava tai palkattu siirretään käyttäjäyrityksen tehtäviin. Jos käyttäjäyrityksellä on maksamattomia veroja tai lakisääteisiä maksuja, se ei voisi saada palkkatukea. Nykyiset palkkatukisäännökset mahdollistavat sen, että esimerkiksi yritys tai yhdistys, jolla ei ole laiminlyötyjä veroja tai muita lakisääteisiä maksuja, voi siirtää palkkatuella palkatun työntekijän sellaiseen käyttäjäyritykseen, jolla on edellä tarkoitettuja laiminlyöntejä. Tällaisissa tilanteissa kierretään palkkatuen saamisen ehtoja ja samalla käyttäjäyritys voi saada kilpailuetua muihin alan toimijoihin nähden. Koska palkkatukea ei ole tarkoituksenmukaista myöntää edellä tarkoitetuissa tilanteissa, palkkatuen myöntämisen ja tuella palkattavan tai palkatun siirtämisen edellytyksenä tulisi olla, ettei myöskään käyttäjäyritys ole olennaisesti laiminlyönyt velvollisuuksiaan suorittaa veroja tai lakisääteisiä maksuja.

Voimassa olevat säännökset eivät estä palkkatuen myöntämistä työnantajalle tai käyttäjäyritykselle, joka on olennaisesti laiminlyönyt palkanmaksuvelvollisuuttaan. Koska palkkatukea ei ole tarkoituksenmukaista myöntää palkanmaksuvelvollisuuden olennaisesti laiminlyöneelle työnantajalle ainakaan silloin, jos laiminlyönnin tapahtumisesta on kulunut vasta vähän aikaa tai jos työntekijä on joutunut hakemaan palkkasaataviaan palkkaturvasta, säännöksiä tulisi muuttaa tältä osin. Työ- ja elinkeinotoimistolle tulisi kuitenkin jättää mahdollisuus myöntää palkkatukea niissä tilanteissa, joissa tuen myöntäminen olisi työttömään työnhakijaan liittyvistä erityisistä syistä tarkoituksenmukaista.

Vuorotteluvapaasijaisena aloitti vuonna 2013 noin 8 400 henkilöä, vuonna 2014 noin 8 900 henkilöä ja vuonna 2015 noin 7 200 henkilöä. Vuonna 2013 94 prosenttia, vuonna 2014 93 prosenttia ja vuonna 2015 86 prosenttia sijaisena aloittaneista oli ollut työttömänä enintään 26 viikkoa ennen sijaisuuden alkamista. Tilastoista ei ole saatavissa tietoa siitä, kuinka monessa tapauksessa palkkatukea on myönnetty vuorotteluvapaan sijaisen palkkaamiseen. Vuorotteluvapaalle jäävälle henkilölle maksetaan vuorottelukorvausta, joka on 70 prosenttia työttömyysetuuden määrästä ja korvauksen saamisen edellyttää aina, että vapaan ajaksi on palkattu sijainen. Sijaisen palkkaamiseen voidaan myöntää palkkatukea. Palkkatuen myöntämistä sellaisen työsuhteen perusteella, joka toteutuisi ilman palkkatukeakin, ei voida pitää tarkoituksenmukaisena tilanteessa, jossa työllisyysmäärärahat ovat rajalliset.

Palkkatukea ei myönnetä, jos työsuhde, jota varten tuki on tarkoitettu, on alkanut ennen kuin tuen myöntämisestä on tehty päätös. Nykyisten säännösten mukaan edellä mainitusta pääsäännöstä on yksi poikkeus. Alkanut työsuhde ei ole esteenä tuen myöntämiselle, jos palkkatukea saava työnantaja hakee jatkoa palkkatuelle ja uusi palkkatukijakso alkaisi välittömästi edellisen jakson päätyttyä. Voidakseen saada tukea työnantajan on toimitettava jatkohakemus työ- ja elinkeinotoimistolle ennen edellisen tukijakson päättymistä. Palkkatuen myöntäminen ei ole ollut mahdollista tilanteissa, joissa palkkatuella palkattu on siirtynyt uuden työnantajan palvelukseen niin sanottuna vanhana työntekijänä työsuhteen mukaisissa tarkoitettuna liikkeen luovutuksen johdosta. Palkkatuki myönnetään aina y-tunnuksella yksilöidylle työnantajalle. Liikkeenluovutuksen jälkeen tuella palkattu ei enää ole sen työnantajan palveluksessa, jolle päätös palkkatuesta on annettu. Koska liikkeen luovutuksensaajalle ei voida myöntää palkkatukea voimassa olevaan työsuhteeseen, tilanne voi luovutuksensaajan näkökulmasta olla joskus kohtuuton. Liikkeen luovuttajalle on voitu myöntää pitkäkestoinen palkkatuki esimerkiksi oppisopimuskoulutukseen, mutta liikkeen luovutuksen jälkeen luovutuksensaaja ei voi saada palkkatukea. Seurauksena saattaa olla oppisopimuskoulutuksen keskeytyminen. Epäkohdan korjaamiseksi palkkatukisäännöksiä tulisi muuttaa siten, että liikkeen luovutuksensaajalle tulisi voida myöntää palkkatuki liikkeen luovuttajalta niin sanottuna vanhana työntekijänä siirtyneestä tuella palkatusta, edellyttäen että luovutuksensaaja täyttää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetyt työnantajaa koskevat edellytykset palkkatuen myöntämiselle. Vastaavasti palkkatuki tulisi voida myöntää tilanteessa, jossa yhteisö on sulautunut, jakautunut tai yhdistynyt ja tuella palkattu siirtyy uuden organisaation palvelukseen. Yhteisöllä tarkoitetaan yritystä (mukaan lukien osuuskunta), yhdistystä, säätiötä, kuntaa ja kuntayhtymää. Koska edellä mainittuja säännöksiä sovellettaisiin myös myönnettäessä työllisyysmäärärahaa valtion virastolle tai laitokselle työttömän työnhakijan palkkaamiseen, valtion virastojen tai laitosten yhdistyessä määrärahaa voitaisiin myöntää myös uuteen organisaatioon siirtyneestä tuella palkatusta.

Voimassa olevien säännösten mukaan palkkatuen määrä on kiinteä prosentuaalinen osuus työnantajalle tuella palkatusta aiheutuvista palkkauskustannuksista – 30, 40 tai 50 prosenttia palkkauskustannuksista. Jos työ- ja elinkeinotoimistolla ei ole lainkaan määrärahaa käytettävissä palkkatukeen tai määrärahaa on käytettävissä mutta ei riittävästi kattamaan laissa säädettyä tuen määrää, palkkatukea ei nykyisten säännösten mukaan voida myöntää. Jotta palkkatu-

en käyttö olisi nykyistä joustavampaa, tuen määrää koskevia säännöksiä tulisi muuttaa siten, että kiinteän tukiprosentin sijaan tukiprosentti määriteltäisiin siten, että tuen määrä olisi enintään 30, 40 tai 50 prosenttia palkkauskustannuksista.

Voimassa olevien säännösten mukaan palkkatuen määrälle ei ole kuukausikohtaista enimmäismäärää. Palkkatukea maksetaan 30, 40 tai 50 prosenttia toteutuneista palkkauskustannuksista. Työllisyysmäärärahojen vähetessä määrärahat on kohdennettava entistä paremmin niiden työttömien työllistymisen edistämiseen, joilla ei ole mahdollisuuksia päästä työmarkkinoille ilman palkkatukea. Koska palkkatukea myönnetään työpaikalla tapahtuvaan ammatillisen osaamisen kehittämiseen, tuella palkattavan työtehtävät ovat pääsääntöisesti niin sanottuja matalan tuottavuuden töitä. Palkkatukea voidaan kohdentaa nykyistä paremmin tehtäviin, joihin se on tarkoitettu, asettamalla palkkatuella katettaville palkkauskustannuksille euromääräinen katto.

Ikääntyneiden pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen palkkatuki voi olla käytännössä pysyvä, jos henkilö on täyttänyt 60 vuotta ja ollut vähintään vuoden yhtäjaksoisesti työtön. Voimassa olevien säännösten mukaan palkkatuen määrä on ensimmäisten 12 kuukauden jälkeen aina 30 prosenttia palkkauskustannuksista. Käytännössä voi syntyä tilanteita, joissa esimerkiksi 14 kuukautta palkkatuetussa työssä ollut – ensin 12 kuukautta 50 prosentin tuella ja sitten kaksi kuukautta 30 prosentin tuella – jää työttömäksi ja työttömyys kestää yli 12 kuukautta tai yli 24 kuukautta. Edellä mainituissa tilanteissa palkkatuen määrä olisi nykyisten säännösten mukaan 30 prosenttia, jos henkilö pääsisi uudelleen palkkatuetuun työhön. Näissä tilanteissa 60 vuotta täyttänyt henkilö olisi huonommassa asemassa kuin muut vähintään 12 tai 24 kuukautta työttömänä olleet, joita voitaisiin palkata 40 prosentin tai 50 prosentin tuella enintään 12 kuukauden ajaksi. Edellä mainitusta syystä palkkatukisäännöksiä tulisi muuttaa siten, että 60 vuotta täyttäneen ja yhtäjaksoisesti vähintään 12 kuukautta työttömänä olleeseen sovellettaisiin samoja säännöksiä tuen määrästä kuin muihinkin työttömiin, jos laissa säädetyt edellytykset työttömyyden kestosta täyttyvät.

Vain pieni osa niistä henkilöistä, joiden palkkatukijakso voi nykyisten säännösten mukaan olla yli 12 kuukautta, on palkkatuetussa työssä yli 12 kuukautta. Edellä mainittu johtuu siitä, että työtehtävät, joihin palkkatukea myönnetään, ovat useimmiten sellaisia, että vuoden pituinen palkkatukijakso on riittävä parantamaan tuella palkatun ammatillista osaamista eikä tuella palkatun henkilön tuottavuuden enää voida sen jälkeen katsoa olevan alentunut kyseisessä työtehtävässä.

Voimassa olevien työttömyysturvalain säännösten mukaan työttömyyspäivärahan edellytyksenä oleva työssäoloehto palkkatuetussa työssä kertyy samalla tavalla kuin muussa työsuhteisessa työssä. Vuosina 1998–2013 edellä mainitusta säännöksestä oli poikkeuksia. Vuodesta 1998 lähtien yhdistelmätuella tuetusta työstä työssäoloehtoon luettiin 2/3 tehdyistä työviikoista ja maaliskuun 2002 alusta lukien puolet tehdyistä työviikoista. Vuoden 2006 alusta yhdistelmätuki korvattiin korkeimmalla korotetulla palkkatuella. Vuoden 2014 alusta työttömyysturvalakia muutettiin niin, että palkkatuella tuettu työ luetaan työssäoloehtoon täysimääräisesti.

Työssäoloehdon lyhentymisen on todennäköisesti ainakin jossakin määrin lyhentänyt niiden tuella palkattujen palkkatukijaksoja, joilla olisi palkkatukijaksoa edeltäneen työttömyyden keston perusteella ollut oikeus kuutta kuukautta pitempään jaksoon. Työssäoloehdon kerryttämistä koskevia säännöksiä muuttamalla voidaan ainakin jossakin määrin vaikuttaa siihen, ettei palkkatuettua työtä järjestetä tai siihen osallistuta yksinomaan työssäoloehdon kerryttämiseksi. Jos palkkatuettua työtä ei lueta kokonaisuudessaan työssäoloehtoon, tuella palkattu pyrkisi todennäköisesti nykyistä aktiivisemmin hakeutumaan avoimille työmarkkinoille palkkatukijakson aikana.

Yhdistykselle tai säätiölle voidaan myöntää palkkatukea siten, että ne voivat kattaa palkkatuella palkkauskustannukset kokonaan enintään 65 prosentin työaikaan asti, jos yhdistys tai säätiö palkkaa vähintään 24 kuukautta palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 28 kuukauden aikana työttömänä olleen muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin. Palkkatukisäännöksissä yhdistyksillä ja säätiöillä on erityisasema siksi, että yhdistyksillä ja säätiöillä on tarjolla pitkäaikaistyöttömille soveltuvia työtehtäviä, mutta ei yleensä taloudellisia mahdollisuuksia palkata heitä omin varoin. Patentti- ja rekisterihallitus pitää yhdistysrekisteriä ja uskonnollisten yhdyskuntien rekisteriä. Nykyisten palkkatukisäännösten mukaan rekisteröity uskonnollinen yhdyskunta voi saada palkkatukea 30, 40 tai 50 prosenttia tuella palkattavasta aiheutuvista palkkauskustannuksista, mutta ei 100-prosenttista tukea enintään 65 prosentin työaikaan asti. Sen sijaan yhdistysrekisteriin merkitylle uskonnolliselle yhdyskunnalle voidaan myöntää palkkatuki yhdistystä koskevin edellytyksin. Palkkatuen myöntämisen kannalta rekisteröidyt uskonnolliset yhdyskunnat, joita ei ole merkitty yhdistysrekisteriin, ovat eri asemassa niiden uskonnollisten yhdyskuntien kanssa, jotka toimivat yhdistyspohjalta.

Rekisteröidystä uskonnollisesta yhdyskunnasta säädetään uskonnonvapauslaissa (453/2003), jonka mukaan uskonnollisia yhdyskuntia ovat Suomen evankelis-luterilainen kirkko, Suomen ortodoksinen kirkko ja rekisteröidyt uskonnolliset yhdyskunnat. Rekisteröity uskonnollinen yhdyskunta on yksityisoikeudellinen yhteisö, joka muistuttaa rekisteröityä yhdistystä ja johon sovelletaan osittain yhdistyslakia (503/1989). Rekisteröidyillä uskonnollisilla yhdyskunnilla ei ole verotusoikeutta, mutta ne voivat periä jäsenmaksua yhdistysten tapaan. Koska rekisteröity uskonnollinen yhdyskunta voidaan rinnastaa yhdistykseen, työnantajien yhdenmukaisen kohtelun vuoksi myös rekisteröidylle uskonnolliselle yhdyskunnalle tulisi voida myöntää palkkatukena palkkauskustannukset kokonaan enintään 65-prosenttiseen työaikaan sen palkatessa vähintään kaksi vuotta työttömänä olleen työttömän työnhakijan.

Työkokeilua ja palkkatukea koskevien säännösten sujuvoittaminen

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain työkokeilua ja palkkatukea koskevissa rajoituksissa viitataan työ sopimuslain työnantajalle asettamaan velvollisuuteen tarjota työtä tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanomilleen tai lomauttamilleen työntekijöille taikka osa-aikatyötä tekeville työntekijöilleen. Työkokeilua ei voida järjestää tai palkkatukea myöntää, ellei työkokeilun järjestäjä tai palkkatukea hakeva työnantaja ole työ sopimuslaissa edellytettyllä tavalla tarjonnut työtä irtisanotuille, lomautetuille ja osa-aikatyötä tekeville työntekijöilleen. Viittaamalla työ sopimuslain säännöksiin työkokeilun järjestämisen ja palkkatuen myöntämisen edellytyksenä on haluttu varmistaa, että työnantajat noudattavat työ sopimuslakia ja ettei jo työsuhteessa olevien työntekijöiden asema heikentyisi työkokeiluun osallistuvien tai palkkatuetuun työsuhteeseen otettavien vuoksi. Työkokeilua ja palkkatukea koskevia säännöksiä tarkistettiin 1.6.2014 voimaan tulleella lailla siten, että ne vastaisivat aiempaa paremmin työ sopimuslain säännöksiä. Tarkoituksena ei ollut luoda kokeilun järjestäjän tai palkkatuella palkkaavan työnantajan palveluksessa olevalle henkilöstölle työ sopimuslain tarjoamaa työsuhdeturvaa parempaa turvaa. Hallituksen kärkihankkeisiin kuuluvan säädösten sujuvoittamisen ja normien purkamisen näkökulmasta on arvioitava, onko julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoituksenmukaista säätää sellaisista asioista, jotka on työ sopimuslailla säädetty.

Työnantaja on velvollinen noudattamaan työ sopimuslain työntarjoamisvelvollisuutta koskevia säännöksiä myös ottaessaan palvelukseensa työntekijän, jonka palkkauskustannuksiin maksetaan palkkatukea, vaikka työ sopimuslain noudattamista ei asetettaisi palkkatuen myöntämisen edellytykseksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa. Työkokeilu, jonka tarkoituksena on henkilöasiakkaan ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittäminen tai työmarkkinoille paluun tukeminen, lähtee aina kokeiluun osallistuvan tarpeesta, ei työkokeilun

järjestäjän työvoiman tarpeesta. Työkokeiluun osallistuva ei ole työsuhteessa työkokeilun järjestäjään eikä työkokeilun välittömänä tarkoituksena ole työllistyminen kokeilun järjestäjän palvelukseen. Viittaaminen työsopimuslakiin on omiaan aiheuttamaan sekaannusta työsopimuslain edellyttämän työntarjoamisvelvollisuuden laajuudesta. Työkokeilun järjestämisestä on saatettu luopua, koska työkokeilua koskevien rajoitusten on luultu estävän kokeilun järjestämisen, jollei työtä ole aina tarjottu ensin kaikille työnantajan palveluksessa oleville os aikatyötä tekeville.

Käytännössä työ- ja elinkeinotoimistoilla ei ole mahdollisuuksia valvoa, onko työnantaja noudattanut työsopimuslain säännöksiä. Työkokeilusopimuksessa työkokeilun järjestäjältä ja palkkatukihakemuksessa tukea hakevalta työnantajalta tiedustellaan, onko se täyttänyt työntarjoamisvelvollisuutensa työsopimuslain edellyttämällä tavalla. Työ- ja elinkeinotoimisto tekee työkokeilusopimuksen ja palkkatukipäätöksen niiden tietojen pohjalta, joita työkokeilun järjestäjä ja tukea hakeva työnantaja ilmoittavat. Työsopimuslain työntarjoamisvelvollisuutta koskeviin säännöksiin viittaaminen palkkatuen myöntämisedellytyksenä ja työkokeilun järjestämisen edellytyksenä on johtanut siihen, että työnantajat kysyvät työ- ja elinkeinotoimiston virkailijoilta työsopimuslain säännösten soveltamisesta, mistä työ- ja elinkeinotoimistot eivät kuitenkaan osaa neuvoa. Jos säännökset työsopimuslain työntarjoamisvelvollisuudesta poistettaisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetusta laista, normeja purettaisiin ja työ- ja elinkeinotoimistojen hallinnollinen työ vähenisi. Säännösten poistaminen julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetusta laista ei heikentäisi työsuhteessa olevien työntekijöiden asemaa. Työsopimuslain säännösten noudattamisen valvonta on säädetty työsuojeluviranomaisten tehtäväksi. Työnantaja, joka rikkoo työsopimuslaissa säädettyjä velvollisuuksiaan, voi joutua vahingonkorvausvelvolliseksi työntekijää kohtaan, jolle työtä olisi tullut ensisijaisesti tarjota.

Henkilöasiakasta ei ohjata työkokeiluun eikä palkkatukea myönnetä, jos työkokeilu tai tukeen perustuva työhön ottaminen aiheuttaisi tai voisi aiheuttaa työnantajan palveluksessa olevien työntekijöiden irtisanomisen, lomauttamisen tai osa-aikaistamisen. Työ- ja elinkeinotoimiston on mahdotonta ennalta arvioida, vaikuttaisiko tai voisiko työkokeilun järjestäminen tai palkkatuen myöntäminen vaikuttaa jo työsuhteessa olevien työntekijöiden asemaan siten, että heitä irtisanottaisiin, lomautettaisiin tai osa-aikaistettaisiin. Edellä mainitun kaltaisia tapauksia ei ole tullut työ- ja elinkeinoministeriön tietoon. Käytännössä edellä mainittua säännöstä on sovellettu tilanteissa, joissa työnantaja on antanut työntekijöilleen työsopimuslaissa tarkoitetun ennakkoselvityksen tai tätä vastaavan selvityksen lomauttamisesta tai joissa työnantaja on aloittamassa tai aloittanut työntekijöidensä kanssa neuvottelut lomauttamisesta, irtisanomisesta tai osa-aikaistamisesta yhteistoimintalain edellyttämällä tavalla. Palkkatuen myöntämisestä ja työkokeilun järjestämisestä on pidättäydytty siihen saakka kunnes yhteistoimintaneuvottelut on saatu päätökseen. Myös työkokeilun järjestäminen estyy siten aina edellä mainituissa tilanteissa, vaikka kokeilun järjestäminen ei voisi vaikuttaa kokeilun järjestäjän ja palkkatukea hakevan työnantajan palveluksessa olevien asemaan. Koska työsopimuslaki ja yhteistoimintalaki turvaavat työnantajan palveluksessa jo olevien työntekijöiden oikeudet työnantajan palkatessa uutta työvoimaa palkkatuella tai ottaessa työkokeilijoita, turhan sääntelyn poistamiseksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetusta laista tulisi poistaa viittaukset työsopimuslakiin.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetyn kunnan työllistämismenettelyn ja toisaalta työsopimuslaissa säädetyn työntarjoamisvelvollisuuden välisestä keskinäisestä suhteesta on säädetty vuoden 2016 loppuun asti voimassa olevalla määräaikaisella lailla. Sääntely on toteutettu työsopimuslain pakottavuutta koskevan säännöksen muutoksella siten, että työsopimuslaissa säädetty työnantajan työntarjoamisvelvollisuus voidaan ohittaa kunnan järjestäessä enintään kuuden kuukauden pituisen työn työttömälle työnhakijalle työllistämismenettelyn nojalla. Säännöksellä on ratkaistu mainituissa laissa olevien velvoitteiden yhtäaikaistamisesta ilmenevä ristiriita. Edellä mainittu työsopimuslain työntarjoamisvelvol-

lisuutta koskeva väliaikainen säännös on poistanut velvoitetyöllistämiseen liittyvän epäkohdan ja siksi säännös on edelleen välttämätön.

Työsopimuslain väliaikaisella muutoksella on lisäksi mahdollistettu se, että heikossa työmarkkina-asetuksessa oleville on voitu tarjota työmahdollisuuksia yhdistyksissä ja säätiöissä. Yhdistyksellä tai säätiöllä ei ole velvollisuutta tarjota työtä lomautetulle, osa-aikatyötä tekeväälle eikä takaisinottovelvollisuuden piiriin kuuluvalla irtisanotulle, kun yhdistys tai säätiö palkkaa vähintään 24 kuukautta palkkatuen myöntämistä edeltäneiden 28 kuukauden aikana työttömänä olleen henkilön muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin. Yhdistykseen ja säätiöihin palkkatuella palkatut tekevät pääosin osa-aikatyötä. Työsopimuslain väliaikainen säännös mahdollistaa samanaikaisesti usean osa-aikaisen työntekijän palkkaamisen palkkatuella. Kolmannen sektorin työllistämismahdollisuuksien turvaamiseksi työsopimuslain työntarjoamisvelvollisuutta koskeva säännös tulisi säätää pysyväksi.

Työntarjoamisvelvollisuudesta voidaan poiketa väliaikaisesti myös, kun kunta, kuntayhtymä, yhdistys tai säätiö ottaa työkokeiluun tai palkkatuettuun työsuhteeseen henkilön sellaisiin tehtäviin, joita ei muutoin tehdä työ- tai virkasuhteessa edellyttäen, että työkokeilu tai palkkatuettu työ järjestetään työpajassa tai vastaavassa valmennusyksikössä, jossa toiminnan tavoitteena on parantaa henkilön valmiuksia hakeutua koulutukseen tai työllistyä avoimille markkinoille. Koska työsopimuslakia ei sovelleta ei-työsuhteisiin työnteon muotoihin eikä työkokeilun järjestämisessä ole kysymys uuden työntekijän palkkaamisesta, työsopimuslaissa ei enää tulisi säätää työkokeilun järjestämiseen liittyvästä työntarjoamisvelvollisuudesta poikkeamisesta muutoin kuin lomautustilanteissa. Työntarjoamisvelvollisuudesta poikkeaminen pykälän tarkoittamissa tilanteissa tulisi säätää pysyväksi.

Starttiraha

Tilastot osoittavat, että starttirahaa myönnetään harvoin yli 12 kuukauden ajalle. Vuonna 2013 starttirahan jatkohakemuksiin tehtiin noin 700 kielteistä päätöstä. Vastaava luku oli noin 900 vuonna 2014 ja noin 2 000 vuonna 2015. Vuonna 2013 päättyi noin 6 500, vuonna 2014 noin 8 000 ja vuonna 2015 noin 9 000 starttirahajaksoa. Kun jatkohakemuksiin annettujen kielteisten päätösten määrä suhteutetaan päättäneisiin starttirahajaksoihin, on havaittavissa, että pieni osa starttirahalla yritystoiminnan aloittaneista ei saanut starttirahaa niin pitkälle ajalle kuin koki itse tarvitsevansa. Tietoa siitä, mistä syystä starttirahaa ei myönnetty haetulle ajalle, ei ole käytettävissä. Osa hakemuksista on oletettavasti hylätty sillä perusteella, että työ- ja elinkeinotoimisto on katsonut yritystoiminnan jo myönnetyn starttirahakauden aikana sillä tavoin vakiintuneeksi, että yritystoiminnasta saatava tulo on riittävä turvaamaan yrittäjän toimeentulon. Osassa hylkäämisen syynä on voinut olla jatkohakemuksen myöhästyminen ja määrärahasyyt (erityisesti vuonna 2015). Kun otetaan huomioon starttirahajaksojen tosiasialliset kestot ja jatkohakemuksiin tehtyjen kielteisten päätösten vähäinen määrä, arvioidaan nykyistä lyhyemmän starttirahakauden pääsääntöisesti riittävän turvaamaan aloittavan yrittäjän toimeentulon yritystoiminnan käynnistämisen ja vakiinnuttamisvaiheessa.

Vuonna 2012 julkaistun tutkimuksen (Yrittäjyyden edistäminen starttirahalla. Starttirahajärjestelmän vaikuttavuus ja toimivuus. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Työ ja yrittäjyys 36/2012) mukaan puolet tutkimukseen osallistuneista starttirahaa saaneista yrittäjistä olisi ryhtynyt yrittäjäksi myös ilman starttirahaa. Starttirahan koettiin kuitenkin nopeuttavan yrittäjäksi ryhtymistä. Starttiraha koettiin rahamäärältään suhteellisen pieneksi, mutta sillä koettiin olevan taloudellista tukea laajempi henkinen merkitys tuen saajalle yhteiskunnan positiivisena signaalina yrittäjyyttä kohtaan. Starttirahajärjestelmää voitaisiin yksinkertaistaa luopumalla liisäosan myöntämisestä. Starttirahaan liittyvät henkisen tuen elementit (neuvonta, ohjaus sekä

myönteisen starttirahapäätöksen osoittama viranomaisten luottamus aiottuun yritystoimintaan) säilyisivät, vaikka lisäosan maksamisesta luovuttaisiin ja enimmäiskestoja lyhennettäisiin.

Voimassa olevien säännösten mukaan starttirahaa ei myönnetä, jos starttirahaa hakeva henkilöasiakas on aloittanut yritystoiminnan ennen kuin tuen myöntämisestä on päätetty. Tämä tarkoittaa sitä, ettei starttirahaa voida myöntää tilanteessa, jossa henkilöasiakas on harjoittanut yritystoimintaa sivutoimisesti esimerkiksi kokoaikaisen työn tai päätoimisen opiskelun ohella ja laajentaisi toimintansa päätoimiseksi. Sivutoiminen yritystoiminta on voinut olla niin pienimuotoista, ettei yritystoiminnasta saatava tulo turvaa yrittäjän toimeentuloa. Jos työ- ja elinkeinotoimisto arvioi, että yritystoiminnalla voisi päätoimisesti harjoitettuna olla jatkuvan kannattavan yritystoiminnan edellytykset, starttirahan myöntämisen tulisi olla mahdollista. Edellä mainituissa tilanteissa starttiraha voisi kannustaa toiminnan laajentamiseen ja siten itsensä työllistämiseen.

Starttirahapäätöksessä asetetaan ehto, jonka mukaan starttirahan jatkohakemus on toimitettava työ- ja elinkeinotoimistolle ennen voimassa olevan starttirahajakson päättymistä. Koska starttirahan jatkopäätöksen tekeminen tarkoittaa poikkeamista siitä, ettei starttirahaa myönnetä, jos starttirahaa hakeva henkilöasiakas on aloittanut yritystoiminnan ennen kuin tuen myöntämisestä on päätetty, tulisi poikkeamismahdollisuudesta säätää laissa.

Starttirahaa ei voida myöntää henkilölle, joka siirtyisi työsuhteesta tekemään samaa työtä yrittäjänä ja on ilmeistä, että hänen pääasiallinen toimeksiantajansa olisi hänen aiempi työnantajansa. Säännöksen tarkoituksena on ehkäistä sitä, että starttirahalla luotaisiin edellytyksiä niin sanotulle epäitsenäiselle yrittäjyydelle. Säännös estää niiden henkilöiden toimeentulon tukemisen starttirahalla, jotka eivät voi itse vaikuttaa työsuhteensa päättymiseen, mutta jotka voisivat työllistää itsensä tehden alihankintatöitä pääasiassa aiemmalle työnantajalleen. Rajoituksen kumoaminen purkaisi turhaa sääntelyä, mahdollistaisi irtisanottujen henkilöiden paremman tukemisen ja asettaisi starttirahaa hakevat henkilöasiakkaat yhdenvertaisempaan asemaan, kun starttirahaa myönnettäessä ei olisi merkitystä sillä, kuka yrittäjäksi ryhtyvän toimeksiantaja tulisi olemaan.

Starttirahan maksamisen estävinä sosiaalietuuksina otetaan huomioon etuudet, jotka työttömyysturvalain 3 luvun 3 §:n 1 momentin ja 4 §:n 2 momentin mukaan estävät työttömyysetuuden maksamisen. Koska muut etuudet eivät vaikuta starttirahan maksamiseen, voimassa olevat säännökset mahdollistavat sen, että starttirahaa voidaan maksaa, vaikka starttirahaa hakevan henkilöasiakkaan toimeentulo olisi turvattu jollakin muulla etuudella. Toimeentulon tueksi tarkoitettua starttirahan maksaminen edellä tarkoitettussa tilanteessa ei ole tarkoituksenmukaista.

Kulukorvaus

Työnhakijalla on nykyisin velvollisuus työttömyysetuuden menettämisen uhalla osallistua muihin työttömyysturvalaissa määriteltyihin työllistymistä edistäviin palveluihin kuin työttömyysetuudella tuettuun työnhakijan omaehtoiseen opiskeluun ja työttömyysetuudella tuettuun omaehtoiseen kotoutumiskoulutukseen. Hallitus antaa syysistuntokaudella 2016 eduskunnalle hallituksen esityksen, jossa ehdotetaan työttömyysturvalain muuttamista siten, että myös omaehtoiseen kotoutumiskoulutukseen osallistuminen olisi työnhakijaa velvoittavaa, eli koulutuksesta kieltäytymisestä ja koulutuksen keskeyttämisestä asetettaisiin korvaukseton määräaika (ns. karenssi). Muutoksen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2017 alusta lukien.

Jos eduskunta hyväksyy hallituksen esittämän muutoksen, työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu olisi ainoa työttömyysturvalaissa määritelty työllistymistä edistävä palvelu, johon työnhakijaa ei velvoiteta työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä.

Työnhakija voi saada työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun ajalta työttömyysetuutta määrältään ns. aktiiviajan korotuksella korotettuna. Opiskelun ajalta maksetaan kulukorvausta silloinkin, kun opiskelu ei edellytä päivittäistä läsnäoloa oppilaitoksessa. Opiskelun ajalta maksettava työttömyysetuus on määrältään opintotukea suurempi jopa ilman aktiiviajan korotusta ja kulukorvausta. Jos oikeus kulukorvaukseen poistettaisiin, omaehtoisen opiskelun tukemiseksi maksettaisiin edelleen työttömyysetuutta vähintään samantasoisena, mitä työnhakijalle maksettaisiin hänen ollessaan työttömänä.

Työnhakijan omaehtoisen opiskelun rajaaminen kulukorvauksen ulkopuolelle pienentäisi eroa työttömyysetuuden ja opintotuen välillä ja parantaisi tällä tavalla opiskelijoiden yhdenvertaisuutta. Kulukorvauksen poistaminen voisi myös nopeuttaa opintoja.

Koulutusta vailla oleville nuorille aiheutuu työkokeiluun osallistumisesta kustannuksia samalla tavalla kuin muillekin työkokeiluun osallistuville ja työkokeiluun osallistuminen velvoittaa nuoria työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä. Näistä syistä koulutusta vailla olevien nuorten jättäminen yhden julkisen työvoimapalvelun osalta kulukorvausten ulkopuolelle on kansalaisten yhdenvertaisuuden näkökulmasta ongelmallista. Kaikilla nuorilla tulisi olla yhtäläinen oikeus kulukorvaukseen työkokeilun ajalta.

Työ- ja elinkeinoministeriö teki työ- ja elinkeinotoimistoille syksyllä 2015 kyselyn, jossa kysyttiin työ- ja elinkeinotoimistojen virkamiesten näkemyksiä nuorille maksettavan kulukorvauksen rajoituksen vaikutuksista. Kyselyyn saatiin 219 vastausta. Vastaajia oli Ahvenanmaan työvälistystä lukuun ottamatta kaikista työ- ja elinkeinotoimistoista.

Vastaajilta kysyttiin muun muassa, paransivatko nuorten mahdollisuudet osallistua työkokeiluun, jos kulukorvauksen rajoitukset poistettaisiin. Noin 95 prosenttia vastaajista arvioi, että mahdollisuudet paransivat. Näistä vastaajista noin 30 prosenttia katsoi, että kyse olisi kuitenkin lähinnä palkitsemisen luontoisesta taloudellisesta kannusteesta.

Vastausten perusteella nuorten kulukorvausta koskevan rajoituksen kumoaminen voisi entisestään nostaa kynnystä aloittaa opinnot määrältään työttömyysetuutta ja kulukorvausta pienemmällä opintotuella. Opintoihin hakematta jättäminen ja opintojen aloittamisesta kieltäytyminen johtavat kuitenkin työttömyysetuuden menettämiseen työttömyysturvalain 2 luvun 13 §:n perusteella, joten tällainen vaikutus ei voine olla kovin merkittävää.

Kyselyyn vastanneet viittasivat myös siihen, että kuntouttavan työtoiminnan ajalta maksetaan kulukorvausta ja korvataan matkakulut, mikä johtaa siihen, että nuoret osallistuvat mieluummin kuntouttavaan työtoimintaan kun työkokeiluun.

Alueellinen liikkuvuus

Työvälistystilaston mukaan työ- ja elinkeinotoimistot antoivat vuonna 2015 myönteisen työvoimapolitiittisen lausunnon oikeudesta työmarkkinatukena maksettavaan matka-avustukseen noin 360 henkilölle. Vuonna 2014 myönteinen lausunto annettiin noin 440 henkilölle. Kansaneläkelaitos maksoi työmarkkinatukea matka-avustuksena noin 866 000 euroa vuonna 2015 ja 1 130 000 euroa vuonna 2014.

Työ- ja elinkeinoministeriö pyysi tammikuussa 2016 työ- ja elinkeinotoimistoilta näkemyksiä matka-avustuksen merkityksestä työn vastaanottamisessa. Kyselyyn vastanneiden seitsemän työ- ja elinkeinotoimiston mukaan matka-avustuksella ei ole juurikaan merkitystä työn vastaanottamiseen. Ainoastaan jos kyseessä on lyhyehkö määräaikainen työ, jolloin henkilö ei muuta pysyvästi työpaikkakunnalle, matka-avustuksen saamisella voi olla vaikutusta työn vastaanottamiseen. Työ- ja elinkeinotoimistojen käsityksen mukaan työmarkkinatukena maksettava matka-avustus tunnetaan huonosti sekä työnhakijoiden että työ- ja elinkeinotoimiston virkailijoiden piirissä.

Työnvälitystilaston mukaan muuttokustannusten korvausta myönnettiin noin 1 300 henkilölle vuonna 2015, noin 1 200 henkilölle vuonna 2014 ja 851 henkilölle vuonna 2013. Muuttokustannusten korvausta maksettiin yhteensä noin 414 000 euroa vuonna 2015, noin 414 000 euroa vuonna 2014 ja noin 385 000 euroa vuonna 2013.

Työmarkkinatukena maksettava matka-avustus ja muuttokustannuksiin myönnettävä korvaus ovat molemmat tarkoitettu liikkuvuuden tukemiseen, mutta ne poikkeavat toisistaan joidenkin myöntämisedellytysten osalta. Tämä aiheuttaa sekaannuksia sekä työ- ja elinkeinotoimiston virkamiesten että henkilöasiakkaiden keskuudessa. Toimeenpanoa selkeyttäisi, jos työnhakijan alueelliseen liikkuvuuden tukemiseen olisi vain yksi tuki tai avustus.

Sekä työmarkkinatukena maksettava matka-avustus että muuttokustannusten korvaus edellyttävät, että työpaikka sijaitsee työnhakijan työssäkäyntialueen ulkopuolella eli kauempana kuin 80 kilometrin päässä työnhakijan asuinpaikasta. Pääministeri Sipilän hallitusohjelman mukaan työn vastaanottovelvollisuutta tulee tiukentaa ja tätä koskeva hallituksen esitys työttömyysturvalain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta annetaan eduskunnalle syysistuntokaudella 2016.

Työttömyysturvalakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että työnhakijalla olisi pätevä syy kieltäytyä kokoaikatyöstä, jos työmatkan kesto on keskimäärin yhteensä yli kolme tuntia päivässä. Merkitystä ei olisi sillä, sijaitseeko työpaikka työssäkäyntialueella vai sen ulkopuolella. Jotta työnhakijoiden alueelliseen liikkuvuuteen liittyvät säännökset muodostaisivat tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden, työmatkan päivittäistä kestoja tulisi arvioida myös matka-avustuksen ja muuttokustannusten korvauksen myöntämisedellytyksenä nykyisen työpaikan sijainnin sijasta.

Työolosuhteiden järjestelytuki

Työnantajalle voidaan myöntää työolosuhteiden järjestelytukea, jos työhön palkattavan tai työssä olevan henkilön vamma tai sairaus edellyttää työvälineiden hankkimista tai työpaikalla tehtäviä muutoksia. Työolosuhteiden järjestelytukea voidaan myöntää myös korvaamaan toisen työntekijän antamaa apua. Työolosuhteiden järjestelytuki on julkisista varoista myönnettävää tukea, joten myönnettäessä sitä elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle tulisi ottaa huomioon EU:n valtioneuvoston säännökset.

Valtioneuvoston yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 34 artiklan mukaan alentuneesti työkykyisten työntekijöiden työllistämistä aiheutuvien lisäkustannusten korvaamiseen myönnettävä tuki on perussopimuksen 107 artiklan 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla sisämarkkinoille soveltuvaa edellyttäen, että tuki täyttää 34 artiklassa säädetyt edellytykset. Kyseessä olevan 34 artiklan mukaan tukikelpoisia kustannuksia ovat muun muassa toimitilojen mukauttamisesta aiheutuvat kustannukset sekä kustannukset, jotka aiheutuvat laitteiden mukauttamisesta ja hankkimisesta tai ohjelmistojen hankkimisesta alentuneesti työkykyisten työntekijöiden käyttöön. Lisäksi tukikelpoisia ovat kustannukset, jotka aiheutuvat henkilöstön työllistämistä ja koulut-

tamisesta yksinomaan alentuneesti työkykyisten työntekijöiden avustamiseen. Tuki-intensiteetti voi olla enintään 100 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista. Voimassa olevien säännösten mukaan palkkatuki alentuneesti työkykyisten työllistämiseen myönnetään elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena. Palkkatuen lisäksi vastaavasti työolosuhteiden järjestelytuki tulisi myöntää ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena.

Tietojen saaminen ja luovuttaminen

Voimassa olevan säännöksen mukaan oikeus saada muilta viranomaisilta maksutta julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpanossa välttämättömiä tietoja salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä koskee työ- ja elinkeinotoimistoja, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskusta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen (KEHA-keskus) tehtäviin kuuluu työ- ja elinkeinotoimiston julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaisten tukien ja korvausta maksaminen sekä valtion virastoille ja laitoksille osoitettujen määrärahojen käytön seuranta. Edellä mainittuja toimeenpanotehtävien hoitamiseksi myös kehittämis- ja hallintokeskuksella tulisi olla oikeus tietojen saamiseen muilta viranomaisilta.

Kansaneläkelaitoksella on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus antaa kunnalle tietoja työmarkkinatuen saajista vasta siinä vaiheessa, kun nämä ovat siirtyneet kunnan rahoitusvastuun piiriin. Kunnat ovat tuoneet esille, että ajankohta, jolloin kunta saa tiedon osittaisen rahoitusvastuunsa piiriin tulevasta työttömistä on liian myöhäinen. Kunnilla ei ole nykytilanteessa mahdollisuutta vaikuttaa palveluita tarjoamalla siihen, että työmarkkinatukea saavan henkilön työttömyys ei pitkity.

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen (KEHA-keskus) virkamiesten oikeus käyttää työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän tietoja salassapitosäännösten estämättä virka- tai työtehtävien hoitamiseksi tulisi todeta laissa.

Muutoksenhaku

Työ- ja elinkeinotoimiston myöntämiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaisiin tukiin, etuuksiin ja korvauksiin ei ole kenelläkään subjektiivista oikeutta (lukuun ottamatta kuntien velvoitetyöllistämistä) vaan niiden myöntäminen perustuu tarkoituksenmukaisuusharkintaan. Työ- ja elinkeinotoimiston päätökseen, jolla tuki, etuus tai korvaus on evätty työllisyysmäärärahojen vähäisyyden tai loppumisen vuoksi, saa voimassa olevien säännösten mukaan hakea oikaisua työ- ja elinkeinotoimistolta. Oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä saa valittaa hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Oikaisuvaatimusosoituksen ja valitusosoituksen liittäminen määrärahasyistä annettuun kielteiseen päätökseen antaa päätöksen saaneelle väärän viestin päätöksen mahdollisesta muuttumisesta, sillä muutoksenhauulla ei käytännössä voi olla muutoksenhakijan kannalta toivottua tulosta, jos määrärahoja ei tosiasiallisesti ole käytettävissä tuen, etuuden tai korvauksen myöntämiseen. Epäävä päätös ei myöskään edellä tarkoitettussa tilanteessa ole virheellinen, jos päätöksen perusteena on se, ettei määrärahaa enää ole käytettävissä. Edellä mainituista syistä olisi

perusteltua, ettei työ- ja elinkeinotoimiston määrärahasyistä antamiin epäviin päätöksiin saisi hakea oikaisua eikä niistä saisi myöskään valittaa.

Lyhytkestoinen työ yrittäjänä

Toimeksiantosuhteessa tehtävän lyhytkestoisen työn osalta keskeisin työn vastaanottamisen houkuttelevuutta vähentävä tekijä on pelko työttömyysetuuden menettämisestä kokonaan. Tällaisen työn vastaanottamisen houkuttelevuutta voitaisiin lisätä muuttamalla työttömyysturvaa siten, että työnhakija säilyttäisi oikeutensa työttömyysetuuteen myös lyhytkestoisen yritystoiminnan ajalta. Yritystoiminnasta saatava tulo kuitenkin soviteltaisiin, eli tulo otettaisiin huomioon maksettavan työttömyysetuuden määrässä. Muutos vähentäisi työttömyysetuuden saamiseen liittyvää epävarmuutta ja nopeuttaisi työttömyysetuuden maksamista.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Työnhakijan haastattelu ja työllistymissuunnitelma

Työnhakijan ensimmäinen haastattelu järjestettäisiin kahden viikon kuluessa työnhaun alkamisesta. Työ- ja elinkeinoviranomainen voisi kuitenkin olla järjestämättä haastattelua, jos se on työnhakijan tilanne huomioon ottaen ilmeisen tarpeetonta. Työ ja elinkeinoviranomaisen olisi aina järjestettävä työnhakijan haastattelu, kun yhdenjaksoinen työttömyys on jatkunut kolme kuukautta ja sen jälkeen aina kolmen kuukauden yhdenjaksoisen työttömyyden jälkeen. Määräaikaishaastatteluiden yhteydessä tarkistettaisiin aina myös työllistymissuunnitelma tai sitä korvaava suunnitelma.

Työnhakijan haastattelun järjestämisellä ja työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman tarkistamisella aina kolmen kuukauden yhdenjaksoisen työttömyyden välein pyritään jäsentämään ja tehostamaan työnhakijoiden palveluprosessia ja lyhentämään työttömyysjaksoja. Muutoksella edistetään myös työnhakijoiden saaman palvelun yhdenmukaisuutta eri työ- ja elinkeinotoimistoalueilla.

3.2 Työkokeilu

Työkokeilun käyttötarkoitusta laajennettaisiin väliaikaisesti. Työkokeilua olisi mahdollista käyttää lyhytkestoisesti soveltuvuuden arvioimiseksi ennen työsopimuksen tekemistä. Soveltuvuuden arvioimiseksi järjestettävästä työkokeilusta käytettäisiin nimeä rekrytointikokeilu. Rekrytointikokeilu olisi tarkoitettu työnhaun tueksi erityisesti sellaisille työttömille työnhakijoille, joiden ammatillinen osaaminen ja yleiset työmarkkinavalmiudet ovat kunnossa. Kokeilun avulla kokeilun järjestäjällä olisi mahdollista arvioida potentiaalisen työntekijän soveltuvuutta tarjolla olevaan tehtävään ja työyhteisöön. Rekrytointikokeilulla pyrittäisiin alentamaan työnantajien kynnystä työttömän työnhakijan palkkaamiseen.

Koska rekrytointikokeilu tähtäisi työsuhteen syntymiseen kokeilun jälkeen, se olisi tarkoitettu tilanteisiin, joissa työnantajalla olisi tosiasiallisesti tarjolla työtä. Kysymys voisi olla sekä avoimeksi ilmoitetusta työpaikasta että niin sanotusta piilotyöpaikasta, johon työnantaja voisi palkata työntekijän sopivan henkilön löytyessä. Kokeilun järjestäjän tulisi jo kokeilusta sopiessaan huolehtia siitä, ettei sillä ole työnantajana työsopimuslain säännöksistä johtuvaa estettä palkata uutta työntekijää tehtäviin, joita rekrytointikokeilu koskee. Kokeilun järjestäjän tulisi kokeilua koskevassa sopimuksessa vakuuttaa, ettei estettä työntekijän palkkaamiselle ole.

Rekrytointikokeilu perustuisi vapaaehtoisuuteen. Kokeilun järjestäminen edellyttäisi, että henkilöasiakas esittäisi työ- ja elinkeinotoimistolle yhdessä kokeilun järjestäjänä toimivan

työnantajan kanssa kokeilun järjestämistä. Työ- ja elinkeinotoimisto ei oma-aloitteisesti ohjaisi ketään rekrytointikokeiluun, mutta työ- ja elinkeinotoimiston asiantuntijan tulisi kertoa henkilöasiakkaalle mahdollisuudesta käyttää kokeilua työnhaun tukena. Työ- ja elinkeinotoimisto ei arvioisi henkilöasiakkaan ja kokeilun järjestäjän esittämän rekrytointikokeilun työvoimapolitiittista tarkoituksenmukaisuutta, vaan hyväksyisi esitetyn kokeilusopimuksen, mikäli laissa säädettyjä esteitä kokeilun järjestämiselle ei olisi ja kokeilusopimus täyttäisi laissa säädetty edellytykset. Rekrytointikokeiluun sovellettaisiin työkokeilua koskevia säännöksiä eräin poikkeuksin.

Rekrytointikokeilu olisi muuta työkokeilua lyhytkestoisempi. Rekrytointikokeilu voisi kestää samalla kokeilun järjestäjällä enintään kuukauden. Rekrytointikokeilua ei olisi tarkoituksenmukaista järjestää pidempikestoisena, koska työntekijälle on mahdollista asettaa työsuhteen alussa työsopimuslain 1 luvun 4 §:ssä tarkoitettu koeaika. Rekrytointikokeiluun osallistumisaika vähennettäisiin koeajan enimmäispituudesta, jos kokeilun järjestäjä palkkaisi kokeiluun osallistuneen samoihin tai samankaltaisiin tehtäviin kokeilun jälkeen.

Rekrytointikokeilua koskevasta sopimuksesta tulisi käydä ilmi seikat, joista säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 9 §:ssä. Koska rekrytointikokeilu olisi tarkoitettu joustavaksi ja työnhakijalle vapaaehtoiseksi palveluksi, sille ei kuitenkaan asetettaisi päivittäistä vähimmäiskestoja eikä kokeilun järjestäjällä olisi velvollisuutta ilmoittaa poissaoloista työttömyysetuuden maksajalle. Työ- ja elinkeinotoimisto ja kokeilun järjestäjä voisivat purkaa rekrytointikokeilua koskevan sopimuksen ilmoittamalla siitä kirjallisesti muille osapuolille. Jos rekrytointikokeilu ei johtaisi työllistymiseen kokeilun järjestäjän palvelukseen, kokeilun järjestäjän olisi annettava työ- ja elinkeinotoimistolle tieto siitä, mistä syystä työsuhdetta ei syntynyt.

Rekrytointikokeilua ei pidettäisi työttömyysturvalakia sovellettaessa työllistymistä edistävänä palveluna. Rekrytointikokeilun ajalta kokeiluun osallistuvalla maksettaisiin työttömyyden perusteella sitä työttömyysetuutta, jota henkilö saisi työttömänä ollessaan. Koska rekrytointikokeilu ei olisi työttömyysturvalaissa tarkoitettu työllistymistä edistävä palvelu, sen ajalta ei maksettaisi korotettua työttömyysetuutta palveluun osallistumisen perusteella, työttömyysetuuden maksamisen esteet eivät väistyisi, eikä palvelua voitaisi lukea mukaan työssäolovelvoitteeseen. Koska palvelu olisi vapaaehtoinen, ei siitä kieltäytymisestä tai sen keskeyttämisestä aiheutuisi työttömyysturvavaseuraamuksia. Kokeiluun osallistuva ei kuitenkaan voisi ilman työttömyysturvalaissa tarkoitettua pätevää syytä kieltäytyä kokeilun aikana tai sen jälkeen kokeilun järjestäjän tai työ- ja elinkeinotoimiston tarjoamasta työstä työttömyysetuuttaan menettämättä. Koska työnhakijalla ei olisi velvollisuutta osallistua rekrytointikokeiluun työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä, sen ajalta ei maksettaisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvussa tarkoitettua kulukorvasta. Työ- ja elinkeinotoimisto ei voisi myöskään myöntää korvausta rekrytointikokeiluun hakeutumisesta aiheutuvista matka- ja yöpymiskustannuksista.

Työkokeilun käyttötarkoituksen laajentamista koskeva muutos olisi määräaikainen ja voimassa vuoden 2017 alusta vuoden 2018 loppuun. Tänä aikana arvioitaisiin, onko rekrytointikokeilu edistänyt työttömien työllistymistä.

3.3 Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu

Työnhakijan omaehtoista opiskelua voitaisiin tukea työttömyysetuudella edellyttämättä opintojen vähintään vuoden keskeytyneenä olemista, jos opinnot on aloitettu työnantajalta saadun taloudellisen etuuden jaksotusaikana. Muutoksen keskeisenä tavoitteena on tukea irtisanotun työntekijän mahdollisuuksia parantaa opiskelemalla mahdollisuuksiaan työllistyä. Muutos

myös parantaisi työnhakijoiden yhdenvertaisuutta, kun opiskelun tukeminen työttömyysetuudella ei enää riippuisi siitä, aloitettiin opinnot jo työsuhteen aikana vai vasta tukipaketin aikana.

Omaehtoisten opintojen tukiaikaa pidennettäisiin 24 kuukaudesta 48 kuukauteen perusopintojen suorittamisen mahdollistamiseksi niiden oppivelvollisuuden ylittäneiden henkilöiden kohdalla, joilta puuttuu perusopetuksen päättötodistus. Muutos koskisi etenkin oppivelvollisuuden ylittäneitä maahanmuuttajanuoria ja nuoria aikuisia, joiden kohdalla opintojen enimmäistukiaika ei puutteellisen koulutustaustan vuoksi ole riittävä perusopetuksen loppuunsaattamiseen.

Opiskelun tukemisen keskeyttäminen edellyttäisi pätevää syytä. Tavoitteena on nopeuttaa opintojen suorittamista estämällä opintojen etenemistä koskevien vaatimusten kiertäminen.

Säännöksiä, jotka koskevat tutkintoon johtavien yliopisto-opintojen tukemiseen liittyvää harkintaa, selkeytettäisiin. Muutos ei vaikuttaisi opintojen tukemisen edellytyksiin.

3.4 Palkkatuen ja starttirahan rahoitus

Valtion rahoittamien työttömyysetuuksien eli työmarkkinatuen, peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan käyttämättömyyttä laajennettaisiin työttömyyden ja työllistymistä edistävien palveluiden aikaisen toimeentuloturvan lisäksi palkkatuen ja starttirahan rahoittamiseen.

Työttömyysetuusmäärärahoilla rahoitettaisiin palkkatuki joko kokonaan tai osittain riippuen palkkatuen euromäärästä ja työttömille työnhakijoille myönnettävä starttiraha. Työllisyysmäärärahoista rahoitettaisiin se osa palkkatuesta, jonka rahoittamiseen työttömyysetuus ei euromääräisesti riitä sekä muille kuin työttömille myönnettävä starttiraha. Työllisyysmäärärahoilla rahoitettaisiin jatkossakin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa määritellyt ja niitä täydentävät ostopalvelut.

Palkkatuen ja starttirahan rahoitusmallin muutos mahdollistaisi nykyistä rahoitusmallia paremmin työttömien työnhakijoiden määrän ja yksilöllisten palvelutarpeiden huomioon ottamisen ja edistäisi nykyistä paremmin nuorisotakuun ja osatyökykyisten työllistymistä koskevien linjausten toimeenpanoa sekä maahanmuuttajien tehokasta kotoutumista. Palkkatuen ja starttirahan rahoitusmuutoksella voitaisiin nopeuttaa nykyistä useamman työttömän työnhakijan työllistymistä ja näin lyhentää työttömyysjaksoja.

Palkkatuen ja starttirahan rahoitusta koskeva muutos olisi määräaikainen ja voimassa vuoden 2017 alusta vuoden 2018 loppuun saakka.

3.5 Palkkatuki

Palkkatuen myöntämisen edellytyksenä muiden kuin 60 vuotta täyttäneiden yhtäjaksoisesti vähintään 12 kuukautta työttömänä olleiden ja niiden, joiden vamma tai sairaus alentaa tuottavuutta, kohdalla olisi, että työ- ja elinkeinotoimisto arvioisi tuella palkattavan henkilön työttömyyden johtuvan ammatillisessa osaamisessa olevista puutteista. Palkkatuetun työn tulisi parantaa edellä mainitun henkilön ammatillista osaamista ja mahdollisuuksia työllistyä avoimille työmarkkinoille.

Palkkatuen käyttöä pyrittäisiin suuntaamaan jatkossa aikaisempaa paremmin pitkäaikaistyöttömyyden ennaltaehkäisemiseen. Edellä mainitun vuoksi alle 12 kuukautta työttömänä olleen

henkilön palkkaamiseen tuki voitaisiin myöntää, jos työ- ja elinkeinotoimisto arvioisi, että tuella palkattavan henkilön työttömyys todennäköisesti kestäisi yli 12 kuukautta ilman palkkatuen myöntämistä. Arviointia ei kuitenkaan edellytettäisi, jos palkkatuen myöntämisen perusteena olisi vamma tai pitkäaikaissairaus, joka olennaisesti ja pysyvästi tai pysyväisluonteisesti alentaa tuottavuutta tarjolla olevassa työtehtävässä. Ehdotuksen tavoitteena on alentaa rakennetyöttömyyttä ja vähentää pitkäaikaistyöttömyyttä ennakoimalla työttömän työnhakijan tulevia työllistymismahdollisuuksia ja tukemalla palkkatuella niiden työllistymistä, jotka eivät todennäköisesti ilman tukea työllistyisi työttömäksi jäämistä seuraavien 12 kuukauden aikana.

Palkkatuen kohdentaminen niihin työttömiin työnhakijoihin, joiden työttömyys on vaarassa pitkittyä, edellyttää, että työ- ja elinkeinotoimisto tunnistaa pitkäaikaistyöttömyyteen johtavat seikat. Työ- ja elinkeinotoimisto käyttäisi arvioinnissa pitkäaikaistyöttömyyden riskiä ennakoivaa profiointityökalua, joka käyttää ennusteen tekemiseen työ- ja elinkeinotoimiston URA-asiakastietojärjestelmään työnhakijasta kirjattuja rekisteröintitietoja. Lisäksi työ- ja elinkeinotoimisto voisi käyttää riskin arvioinnissa muuta asiakkaasta saatavilla olevaa tietoa. Erityisesti nuorten ja maahanmuuttajien kohdalla profiointityökalua ei voida pitää täysin luotettavana, mistä syystä työ- ja elinkeinotoimiston tulisi käyttää työttömyyden pitkittymisen arvioinnissa profiointityökalun lisäksi aina myös työttömän työnhakijan omatoimisen työhaun tulokellisuudesta saatavaa tietoa ja virkailijalla olevaa muuta tietoa.

Palkkatuen käyttötarkoitusta esitetään muutettavaksi siten, ettei palkkatukea enää myönnettäisi vuorotteluvapaasijaisen palkkaamiseen.

Palkkatuen määrää muutettaisiin siten, että se ei olisi enää kiinteä prosentuaalinen osuus työnantajalle tuella palkatusta aiheutuvista palkkauskustannuksista (30, 40 tai 50 prosenttia) vaan enintään 30, 40 tai 50 prosenttia. Esitetty muutos mahdollistaisi nykyistä joustavamman palkkatuen käytön tilanteissa, joissa työ- ja elinkeinotoimistolla ei ole lainkaan määrärahaa käytettävissä palkkatukeen tai määrärahaa on käytettävissä, mutta ei riittävästi kattamaan täysimääräisesti laissa säädettyä tuen määrää. Palkkatukena myönnettäisiin jatkossakin pääsääntöisesti laissa säädetty enimmäismäärä (30, 40 tai 50 prosenttia palkkauskustannuksista), mutta säännös mahdollistaisi myös palkkatuen enimmäistukiprosentin alittamisen. Määrärahatilanteesta johtuen tukiprosentti voisi olla laissa säädettyä enimmäismäärää pienempi. Ehdotus liittyy ehdotettuun rahoitusmallin muutokseen työttömyysetuuden käyttämisestä palkkatukeen ja mahdollistaisi sen, että työtön voitaisiin ohjata palkkatuettuun työhön, vaikka työ- ja elinkeinoministeriön momentilla ei olisi työllisyysmäärärahaa käytettävissä, jos työnantaja olisi valmis palkkaamaan työttömän peruspäivärahan suuruisella tuella.

Palkkatuen määrälle asetettaisiin enimmäismäärä kuukaudessa. Palkkatuen niin sanotusta katoista säädetäisiin valtion talousarviossa. Enimmäismäärän asettamisen tavoitteena on määrärahojen riittävyuden turvaaminen ja palkkatuen kohdentaminen erityisesti matalan tuottavuuden työhön.

Palkkatuen enimmäiskestoa ehdotetaan lyhennettäväksi 24 kuukaudesta 12 kuukauteen. Voimassa olevien säännösten mukaan palkkatukea voidaan myöntää enintään 24 kuukaudeksi, jos tuella palkattava on ollut työtön vähintään 24 kuukautta palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 28 kuukauden aikana. Vuoden pituisen palkkatukijakson arvioidaan olevan riittävä tuella palkatun ammatillisen osaamisen parantamiseen.

Esityksessä ehdotetaan, ettei työttömyysturvalaissa tarkoitettu työssäoloehto karttuisi palkkatuetun työn osalta täysimääräisesti. Työssäoloehto luettaisiin jatkossa 75 prosenttia työssäoloehdon täyttävistä kalenteriviikoista. Jos palkkatuettu työ on järjestetty julkisesta työvoimaja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:n 3 momentin mukaisen kunnan työllistämisvel-

voitteen nojalla tai henkilö on ollut 60 vuotta täytettyään työ- ja elinkeinotoimiston julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:n 2 momentin perusteella järjestämässä työllistymistä edistävässä palvelussa, työssäoloehto kuitenkin karttuisi täysimääräisesti. Muutoksen tavoitteena on aktivoida tuella palkkattuja hakeutumaan avoimille työmarkkinoille palkkatuetun työn aikana ja sen jälkeen.

3.6 Työkokeilua ja palkkatukea koskevien säännösten sujuvoittaminen

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain työkokeilua ja palkkatukea koskevista säännöksistä poistettaisiin viittaukset työsopimuslain säännöksiin, minkä lisäksi kumottaisiin säännökset siitä, ettei henkilöasiakasta ohjata työkokeiluun tai palkkatukea myönnetä, jos työkokeilu tai palkkatuki aiheuttaisi tai voisi aiheuttaa työnantajan palveluksessa olevien työntekijöiden irtisanomisen, lomauttamisen tai osa-aikaistamisen. Säännösten kumoamisella selkeytettäisiin sääntelyä. Säännösten kumoamisen jälkeenkin työnantajan palveluksessa olevien työntekijöiden oikeusturva määräytyisi työsopimuslain säännösten perusteella. Kumoamalla säännökset, jotka estävät työkokeilun järjestämisen tilanteissa, joissa työsopimuslaki ei aseta esteitä työkokeilun järjestämiselle, pyrittäisiin tarjoamaan nykyistä useammalle työttömälle mahdollisuus työllistymistä edistävään työkokeiluun.

Työsopimuslaissa säädettäisiin pääosin voimassa olevaa väliaikaista lakia (1367/2014) vastaavasti eräiden työntarjoamisvelvollisuuksien ja työvoimapalveluiden suhteesta. Muutosten tarkoituksena olisi velvoitetyöhön oikeutettujen työmahdollisuuksien turvaaminen ja pitkään työttömänä olleiden työllistymisen edistäminen. Esityksessä ehdotetaan pysytettäväksi väliaikaiseen lakiin sisältyvät säännökset, joilla on ratkaistu kunnan työllistämismahdollisuuksiensa ja työntarjoamisvelvollisuuteen sisältyneen ristiriitan. Lisäksi työnantaja voisi tietyissä tilanteissa poiketa lomautettuja ja osa-aikatyötä tekeviä sekä takaisinottovelvollisuuden piirissä olevia entisiä työntekijöitään koskevasta työntarjoamisvelvollisuudesta. Poikkeukset koskisivat yhdistyksiä ja säätiöitä, kun ne palkkaavat pitkäaikaistyöttömiä tehtäviin, joita ei olisi olemassa ilman yhteiskunnan taloudellista tukea. Esityksessä ehdotetaan myös, että kunta, kuntayhtymä, yhdistys tai säätiö voisi poiketa työntarjoamisvelvollisuudesta, kun se ottaa työpajaan tai vastaavaan valmennusyksikköön henkilön palkkatuetuun työsuhteeseen sellaisiin tehtäviin, joita ei muutoin tehdä työ- tai virkasuhteessa. Voimassa olevat työsopimuslain säännökset irtisanotun työntekijän takaisinottovelvollisuudesta ja lisätyön tarjoamisvelvollisuudesta osa-aikatyöntekijöille eivät rajoita ei-työsuhteisen työkokeilun järjestämistä. Työsopimuslaissa ehdotetaan säädettäväksi siitä, että kunta, kuntayhtymä, yhdistys ja säätiö voisivat ottaa työkokeilijoita työpajaan tai vastaavaan valmennusyksikköön myös niissä tilanteissa, joissa kunta, kuntayhtymä, yhdistys tai säätiö on lomauttanut omaa henkilöstöään.

3.7 Starttiraha

Starttirahan enimmäiskesto lyhennettäisiin nykyisestä 18 kuukaudesta 12 kuukauteen. Starttiraha on tarkoitettu toimeentulon turvaamiseksi yritystoiminnan käynnistämisen- ja vakiinnuttamismisvaiheessa. Tässä tarkoituksessa 12 kuukauden enimmäiskeston arvioidaan olevan riittävä. Starttirahana myönnettäisiin päivää kohden aina perustuki eli työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu peruspäivärahan määrä ilman korotusosaa. Säännös enintään 60 prosentin lisäosan myöntämisestä kumottaisiin.

Starttirahan myöntäminen mahdollistettaisiin henkilöasiakkaalle, joka laajentaa sivutoimisesti harjoittamansa yritystoiminnan päätoimiseksi ja jolla on toimeentulon tarve päätoimisen yritystoiminnan käynnistämisen- ja vakiinnuttamismisvaiheessa. Muutoksella kannustettaisiin sivutoimisia yrittäjiä päätoimiseen yrittäjyyteen ja itsensä työllistämiseen.

Säännös siitä, ettei starttirahaa voida myöntää työsuhteesta yrittäjäksi siirtyvälle, jonka pääasiallinen toimeksiantaja olisi hänen aiempi työnantajansa, kumottaisiin. Muutos mahdollistaisi irtisanottujen paremman tukemisen. Tilanteissa, joissa yrittäjän pääasiallinen toimeksiantaja olisi hänen aiempi työnantajansa, työ- ja elinkeinotoimiston tulisi harkita laissa säädettyjen starttirahan myöntämisen edellytysten täyttyminen samalla tavoin kuin muidenkin starttirahaa hakevien kohdalla.

3.8 Kulukorvaus

Kulukorvausta ei enää maksettaisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 luvussa tarkoitetun työttömyysetuudella tuetun työnhakijan omaehtoisen opiskelun ajalta. Kulukorvausta maksettaisiin vain sellaisten työttömyysturvalaissa määriteltyjen työllistymistä edistävien palveluiden ajalta, joihin työnhakija on velvollinen osallistumaan työttömyysetuuden menettämisen uhalla.

Työkokeiluun osallistuvilla ammatillista koulutusta vailla olevilla alle 25-vuotiailla nuorilla olisi oikeus kulukorvaukseen samoin edellytyksin kuin muillakin työkokeiluun osallistuvilla. Nuoria koskeva rajoitus kulukorvauksen maksamisesta työkokeilun ajalta kumottaisiin.

3.9 Alueellinen liikkuvuus

Työmarkkinatukena maksettava matka-avustus ja muuttokustannusten korvaus yhdistettäisiin yhdeksi tukimuodoksi, liikkuvuusavustukseksi. Muutoksen tavoitteena on selkeyttää lainsäädäntöä työnhakijan alueellisen liikkuvuuden tukemisesta ja näin yksinkertaistaa säännösten toimeenpanoa.

Liikkuvuusavustuksen myöntämisedellytyksistä säädettäisiin työttömyysturvalaissa ja sen myöntäisi ja maksaisi työttömyyskassa tai Kansaneläkelaitos. Liikkuvuusavustus rahoitettaisiin valtion rahoittamista työttömyysturvamäärärahoista.

Liikkuvuusavustusta voitaisiin myöntää työttömyysetuuteen oikeutetulle henkilölle, joka vastaanottaa vähintään kaksi kuukautta kestävästä työsuhteesta tehtävän työn, jossa säännöllinen työaika on keskimäärin vähintään 18 tuntia viikossa. Työpaikan sijainnilla työssäkäyntialueella tai sen ulkopuolella ei olisi merkitystä, mutta työmatkan keston tulisi olla kokoaikatyössä keskimäärin yhteensä yli kolme tuntia päivässä ja osa-aikatyössä keskimäärin yhteensä yli kaksi tuntia päivässä. Liikkuvuusavustusta voisi saada riippumatta siitä, mihin työttömyysetuuteen työnhakija olisi työttömänä ollessaan oikeutettu. Liikkuvuusavustuksen määrä vastaisi suuruudeltaan peruspäivärahan määrää ilman korotusosia ja sitä voitaisiin maksaa enintään 60 päivän ajalta työsuhteen alkamisesta lukien. Liikkuvuusavustuksen käyttötarkoitusta ei rajattaisi, joten sen voisi käyttää työn vastaanottamisesta aiheutuviin työmatka- tai muihin kustannuksiin tai työpaikkakunnalle muuttamiseen.

3.10 Tietojen saaminen ja luovuttaminen

Kansaneläkelaitoksella olisi oikeus antaa kunnille salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä tiedot niistä työmarkkinatuen saajista, joille on maksettu työmarkkinatukea työttömyyden perusteella vähintään 200 päivältä, sekä niistä henkilöistä, joiden oikeus työmarkkinatukeen alkaa välittömästi ansiopäivärahan tai peruspäivärahan enimmäisajan täytyttyä. Tietojen anto-oikeuden laajentamisella parannettaisiin kuntien mahdollisuuksia tarjota työllistymistä edistäviä palveluja niille työttömille, joiden työttömyyden aikaisesta työmarkkinatuesta kunnat ovat työttömyyden pitkittyessä velvollisia maksamaan osan.

3.11 Muutoksenhaku

Työ- ja elinkeinotoimiston julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain nojalla tekemään päätökseen, jolla tuki, etuus tai korvaus on evätty määrärahasyistä, ei saisi hakea oikaisua eikä siitä saisi myöskään valittaa hallinto-oikeuteen. Muutoksenhakukiellon tavoitteena on selkeyttää muutoksenhakusäännöksiä ja estää sellaisten oikaisuvaatimusten ja valitusten tekeminen, jotka eivät käytännössä voi johtaa päätöksen muuttamiseen.

Muutoksenhakukiello koskisi myös työ- ja elinkeinotoimiston ratkaisua olla hyväksymättä työnhakijan ilmoitusta työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun tukemisen keskeyttämisestä.

3.12 Lyhytkestoinen työ yrittäjänä

Työnhakijalla olisi oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen, jos hänen päätoiminen työllistymisensä yritystoiminnassa kestää enintään kaksi viikkoa. Koska yritystoiminnassa sivutoimisesti työllistyvällä on oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen jo nykyisin, muutos tarkoittaisi käytännössä sitä, että yritystoiminnan pää- ja sivutoimisuutta ei enää selvitetäisi lyhytkestoisten yrittäjänä tehtävien työjaksojen osalta. Muutoksen tavoitteena on kannustaa työttömiä ottamaan vastaan työ- ja virkasuhteessa tehtävän työn lisäksi toimeksiantosuhteessa tehtävää työtä. Myös omassa työssä työllistyvällä olisi oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen, jos päätoiminen työllistyminen kestää enintään kaksi viikkoa.

Jos päätoiminen työllistyminen kestää yli kaksi viikkoa, työnhakijalla ei olisi oikeutta työttömyysetuuteen yritystoiminnan tai omassa työssä työllistymisen alkamisesta lukien esitetyn muutoksen jälkeenkään. Tämä vastaa työsuhteessa tehtävän työn vaikutusta oikeuteen saada työttömyysetuutta. Jos työsuhteessa tehtävä kokoaikatyö kestää yli kaksi viikkoa, työnhakija menettää oikeutensa työttömyysetuuteen työn alkamisesta lukien, mutta enintään kaksi viikkoa kestävänsä kokoaikatyön ajalta voi olla oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen.

Esitetyn muutoksen jälkeen enintään kahden viikon päätoiminen työllistyminen yritystoiminnassa tai omassa työssä luettaisiin mukaan henkilön työttömyyden kestoon arvioitaessa palkkatuen määrää ja tukijakson enimmäiskestoa sekä kelpoisuutta vuorotteluvapaan sijaiseksi.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Työmarkkinoiden keskusjärjestöt esittivät kilpailukyky sopimusta koskevassa neuvottelutuloksessaan, että työttömyysturvan taso määräytyisi työpaikalla tehtyä ns. selviytymissopimusta edeltävän tason mukaan. Asiaan liittyvällä työttömyysturvalain muutoksella, jota ehdotetaan tässä esityksessä, ei käytännössä ole taloudellisia vaikutuksia. Myöskään valmennuksen ja kokeilun keskeyttämistä sekä koulutuksen yhteishankintaa koskevilla muutoksilla ei arvioida olevan taloudellisia vaikutuksia.

Työnhakijan haastattelu ja työllistymissuunnitelma

Työnhakijoiden haastattelujen toteuttaminen kolmen kuukauden yhdenjaksoisen työttömyyden välein lisää työtä työ- ja elinkeinotoimistoissa. Valtion vuoden 2017 talousarvioesitykseen sisältyy esitys 17 miljoonan euron lisämäärärahasta.

Työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman tarkistaminen aina säännöllisin määräajoin voi lisätä työnhaun aktiivisuutta ja osallistumista palvelutarpeen mukaisiin palveluihin. Aktiivinen työnhaku ja palveluihin osallistuminen voi lyhentää työttömyysjaksoja, jolloin työttömyysetuusmenot vähenevät. Mikäli keskimääräinen työttömyyden kesto lyhenisi yhdellä päivällä, työttömyysetuusmenot alenisivat arviolta 20 miljoonalla eurolla vuodessa. Koska työllistymistä edistäviin palveluihin osallistumisen ajalta työnhakijalle voidaan maksaa työttömyysetuus korotettuna ja lisäksi kulukorvausta, työnhakijoiden aktiivisempi osallistuminen palveluihin voi lisätä työttömyysetuusmenoja.

Säännöllisten määräaikaishaastattelujen ja niihin liittyvien työllistymissuunnitelmien tarkistamisen myötä työllistymissuunnitelmiin liittyvien työttömyysturvaseuraamusten määrä voi kasvaa jonkin verran, jos työnhakijat jättävät saapumatta suunnitelman tarkistamistilaisuuteen tai kieltäytyvät suunnitelman tarkistamisesta taikka osoittautuu, etteivät työnhakijat ole toimineet suunnitelmassa sovitulla tavalla. Korvauksettomien määräaikojen ja työssäolovelvoitteiden määrän kasvu vähentää työttömyyden ajalta maksettavia työttömyysetuusmenoja, mutta voi lisätä toimeentulotukimenoja.

Työkokeilu

Työkokeilun käyttötarkoituksen laajentamisen rekrytointikokeiluksi arvioidaan lisäävän jonkin verran työkokeiluun osallistuvien määrää. Sitä, kuinka paljon määrä lisääntyy, on vaikea arvioida. Määrään ei vaikuta yksinomaan työttömien halukkuus työskennellä lyhytkestoisesti palkatta, vaan myös työnantajien työvoiman tarve ja mahdollisuudet palkata uutta työvoimaa ja ottaa tässä tarkoituksessa työttömiä rekrytointikokeiluun.

Rekrytointikokeilun tarjoamaa mahdollisuutta käyttäisivät työttömistä todennäköisemmin ne, jotka ovat hakeneet jonkin aikaa työtä tuloksetta, ja joiden työttömyys ei ole vielä pitkittynyt merkittävästi. Edellä mainitut henkilöt sijoittuvat työ- ja elinkeinotoimistoissa työnvälitys- ja yrityspalvelut -palvelulinjalle, jossa oli vuonna 2015 noin 87 000 sellaista eri henkilöä asiakkaana, joiden työttömyys kesti vuoden aikana kuusi kuukautta. Jos edellä mainituista henkilöistä 10 prosenttia osallistuisi rekrytointikokeiluun, osallistujia olisi noin 8 700 vuodessa. Jos heistä puolet työllistyisi kokeilun avulla, vähenisi työttömien määrä noin 4 350 henkilöllä edellyttäen, ettei työpaikkaan ilman kokeilua palkattaisi työtöntä. Mikäli edellä mainittujen henkilöiden työttömyyden perusteella maksettujen etuuksien kesto lyhentyisi keskimäärin kuukaudella kokeilun vaikutuksesta, vähentäisi se työttömyysetuusmenoja noin neljällä miljoonalla eurolla. Koska rekrytointikokeilun ajalta maksettaisiin sitä työttömyysetuutta, jota henkilö saisi työttömänä ollessaan eikä kokeilun ajalta saisi korotettua etuutta eikä kulukorvausta, rekrytointikokeilu ei lisäisi työttömyysetuusmenoja tilanteessa, jossa henkilön työttömyys ilman kokeilua olisi jatkunut.

On mahdollista, että osa työnantajista hyödyntää kokeilua ottamalla työttömän kuukaudeksi palkatta tehtävään, johon työtön olisi palkattu ilman kokeiluakin. Jos näin tapahtuu, työttömyysetuutta maksetaan kuukauden pitempään kuin, mitä sitä olisi maksettu, ellei kokeilun käyttömahdollisuutta olisi. Jos työttömyysetuuden maksamista pidentäviä jaksoja olisi 5 800 ja keskimäärin kuukaudella maksatuksia lyhentäviä 2 900, lisääntyisivät työttömyysetuusmenot noin kolmella miljoonalla eurolla. Edellä mainituilla volyyymeilla vaikutus työttömyysetuusmenoihin kuitenkin supistuisi nolnaan, jos keskimääräinen työttömyyden lyhentymisen olisi kaksi kuukautta niiden henkilöiden kohdalla, joiden työllistymistä kokeilu tukisi.

Muutoin kuin työsuhteessa tapahtuva potentiaalisen työntekijän soveltuvuuden arvioiminen vähentää todennäköisesti niin sanotuista virherekrytoinneista työnantajille aiheutuvia kustannuksia. Kokeilu pienentäisi työnantajalle työntekijän palkkaamisesta aiheutuvia kustannuksia

enimmillään kuukauden palkkauskustannusten verran, jos työnantaja ottaisi kokeiluun henkilön, joka olisi rekrytoitu ilman kokeiluakin. Jos työnantaja ei palkkaa kokeilussa ollutta, työnantajalle tulee jonkin verran kustannuksia lisätyöstä, joka aiheutuisi velvollisuudesta antaa palaute työsuhteen syntymättä jäämisestä työ- ja elinkeinotoimistolle. Rekrytointikokeilu voi vääristää yritysten välistä kilpailua tilanteessa, jossa yrityksen ei ole tarkoituskaan palkata kokeilussa ollutta kokeilun päätyttyä. Rekrytointikokeilussa ollut, joka olisi ilman kokeiluakin rekrytoitu, voi enimmillään menettää kuukauden palkan ja työttömyysetuuden välisen erotuksen.

Edellä kuvattujen kokeilun mahdollisten kielteisten vaikutusten arvioidaan jäävän vähäisiksi, koska kokeilujakson pituus on enimmillään kuukausi ja työnantajan on annettava palaute työ- ja elinkeinotoimistolle siitä, miksi kokeilussa ollutta henkilöä ei palkata. Jos esimerkiksi sama työnantaja on valmis ottamaan useamman henkilön kokeiluun peräkkäin palkkaamatta heistä ketään työsuhteeseen, työ- ja elinkeinotoimisto voi estää kokeilujen toteuttamisen arvioidun kilpailun vääristymisen perusteella.

Rekrytointikokeilu on tarkoitettu kaksivuotiseksi kokeiluksi, jonka aikana arvioidaan kokeilun vaikutuksia ja seurataan kokeiluun osallistuvien volyyymia.

Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu

Esitetty muutos, joka tukisi työttömäksi jäävien henkilöiden mahdollisuuksia aloittaa omaehtoiset opinnot työnantajan maksaman taloudellisen etuuden jaksotusaikana, voi lisätä niiden henkilöiden määrää, joille maksetaan opiskelun tukemiseksi työttömyysetuutta. Tilastoista ei ole saatavissa tietoa niiden henkilöiden määrästä, jotka ovat aloittaneet omaehtoiset työttömyysetuudella tuetut opinnot työnantajalta saadun taloudellisen etuuden jaksotusaikana. Vuonna 2015 työttömyysetuuden maksajat kuitenkin antoivat työnantajan maksaman taloudellisen etuuden jaksottamista koskevan päätöksen arviolta noin 5 000 työttömälle.

Esitetyn muutoksen jälkeen opintoja aloitettaneen nykyistä enemmän jo työnantajan maksaman taloudellisen etuuden jaksotusaikana. Vuonna 2015 kaikista työttömistä työnhakijoista noin 3,5 prosenttia aloitti omaehtoiset opinnot työttömyysetuudella tuettuna. Jos osuus olisi sama työnantajan maksaman taloudellisen etuuden jaksotusajan piirissä olevien henkilöiden keskuudessa, muutos vaikuttaisi alle 200 henkilöön vuodessa. Vaikutus julkiseen talouteen ja kansantalouteen on siten hyvin vähäinen.

Työ- ja elinkeinotoimistojen asiakastietojärjestelmän mukaan peruskouluopintoja suorittaa työttömyysetuudella tuettuna vuosittain noin 300 työmarkkinatuen saajaa. Vuonna 2015 lisääntyneen turvapaikanhakijoiden määrän myötä vuonna 2017 tarpeen arvioidaan kasvavan ja vähintään 500 oppivelvollisuusikä ylittäneen maahanmuuttajan arvioidaan tarvitsevan perusopetusta. Jos opiskelun tukemisen enimmäisajan pidennys vaikuttaisi vuonna 2017 arviolta 500 maahanmuuttajaan, valtion työttömyysturvamenot kasvaisivat vuonna 2017 noin 1,2 miljoonaa euroa. Vuodesta 2018 alkaen tukiajan pidennys koskisi arviolta 1000 henkilöä, jolloin valtiolle aiheutuisi työttömyysturvamenoja vuosittain arviolta noin 2,3 miljoonaa euroa nykyistä enemmän. Ei ole kuitenkaan todennäköistä, että kaikki kohdejoukkoarviossa mukana olevat tarvitsevat täyden 48 kuukauden tukiajan opintojen suorittamiseen. Lisäksi tulee huomioda, että suhteellisen vähäisellä kustannusten lisäämisellä voitaisiin todennäköisesti myöhemmässä vaiheessa saavuttaa valtion menoja vähentäviä vaikutuksia. Mahdollinen peruskouluopintojen keskeyttäminen tukimuotojen päättyessä ja tästä johtuva jatkokoulutuspolun katkeaminen voi johtaa pidemmällä aikavälillä muun muassa henkilön työmarkkinoilta syrjäytymiseen ja siitä aiheutuvien menojen kasvamiseen.

Palkkatuen ja starttirahan rahoitus

Valtion vuoden 2017 talousarvioesityksessä on arvioitu, että työllisyysmäärärahoista palkkatukeen käytettäisiin vuonna 2017 noin 95 miljoonaa euroa. Rahoitusuudistuksen arvioidaan kasvattavan palkkatuetun työn volyyminä noin 7 000 henkilötyövuodella vuoteen 2016 verrattuna. Työllisyysmäärärahojen lisäksi yksinomaan työttömyysetuusmäärärahoilla voidaan tehdä enintään peruspäivärahan suuruisia palkkatukipäätöksiä. Sitä, kuinka moni työtön työllistyy yksinomaan peruspäivärahan suuruisella palkkatuella, on vaikea arvioida. Starttirahaa saavien volyymin arvioidaan kasvavan noin 750 henkilötyövuodella.

Rahoitusmuutos ei lisää työttömyysturvamenoja, jos tuella palkatun työttömyys ilman palkkatuetta työtä olisi kestänyt vähintään yhtä kauan kuin mille ajalle palkkatukea myönnetään. Tilanteita, joissa palkkatukea myönnetään sellaisen henkilön työllistymisen edistämiseen, jotka olisivat työllistyneet muutoinkin, pyritään vähentämään kohdentamalla palkkatukea nykyistä paremmin. Jos palkkatuki kyetään kohdistamaan niiden työttömien työllistymisen edistämiseen, joiden työttömyys pitkittyisi ilman palkkatukea, työttömyysjaksot lyhenevät.

Palkkatuetun työn volyymin lisäämisen mahdollistama rahoitusmuutos vähentää kuntien työttömyyden aikaisesta työmarkkinatuesta maksamia menoja sekä niissä tilanteissa, joissa palkkatuella onnistutaan ehkäisemään työttömyyden pitkittymistä että niissä tilanteissa, joissa palkkatuetussa työssä ollut joko työllistyy palkkatukijakson jälkeen tai siirtyy työmarkkinatuella muun työttömyysetuuden piiriin. Valtion työttömyysetuusmenot kasvavat palkkatuetun työn volyymin kasvun seurauksena, jos palkkatuetussa työssä olleet eivät tukijakson jälkeen työllisty ja he siirtyvät kuntien osittain rahoittamalta työmarkkinatuella työttömyyspäivärahalle.

Palkkatuetun työn aikana tuella palkatun tulot kasvavat ja hän maksaa enemmän veroja kuin työttömänä ollessaan. Tulojen kasvu tarkoittaa sitä, että toimeentulo- ja asumistukimenot pienenevät. Mikäli palkkatuella työskentelevät saisivat keskimääräistä palkkatuetusta työstä maksettavaa palkkaa ja siirtyisivät palkkatuella työmarkkinatuella tai peruspäivärahalla, julkisen sektorin verotulot ja palkasta perittävät vakuutusmaksutulot kasvaisivat rahoitusuudistuksen myötä kasvavan volyymin johdosta arviolta noin 20–25 miljoonaa euroa vuodessa. Laskelma ei ole otettu huomioon tuen mahdollisia syrjäyttämisaikutuksia. Laskelma on suuntaa antava, koska palkkatuella työskentelevien kuukausiansioissa on suurta vaihtelua, joten progressiivinen verotus joko lisää tai vähentää verokertymää riippuen siitä, miten tulot jakautuvat keskimääräisten tulojen ympärillä. Lisäksi henkilöiden verotukseen vaikuttavia mahdollisia muita tuloja tai vähennyksiä ei voida ottaa arvioissa huomioon.

Koska palkkatuettu työ rahoitettaisiin peruspäivärahaa vastaavin osin työttömyysetuuksista ja tämän ylittäviltä osin työllisyysmäärärahoista, ansiosidonnaista työttömyysetuutta saaneiden henkilöiden työllistyminen palkkatuella vähentää työttömyysvakuutusrahaston ja työttömyyskassojen kustannuksia. Vuonna 2015 palkkatuella työskennelleistä henkilöistä, joiden tukea edeltävä etuuslaji oli tiedossa, lähes 20 prosenttia oli saanut ansiopäivärahaa. Mikäli ansiopäivärahaa saavien osuus palkkatuella aloittavista pysyisi samana, palkkatuetun työn volyymin kasvun seurauksena ansiosidonnaiselta työttömyysetuudelta palkkatuella siirtyvien määrä kasvaisi noin 1 300 henkilötyövuodella. Tämä vähentäisi työttömyysvakuutusrahaston ja työttömyyskassojen maksamien etuuksien määrää noin 10 miljoonalla eurolla vuodessa.

Palkkatuki

Palkkatuen enimmäismääräksi esitetty katto, joka olisi niissä tapauksissa, joissa palkkauskustannukset voidaan kokonaan kattaa palkkatuella (myöhemmin tekstissä 100 prosentin tuki),

1 800 euroa ja muissa tapauksissa 1 400 euroa kuukaudessa, laskisi palkkatuen yksikkökustannuksia nykyisestä. Yksikkökustannuksia laskee myös valtiolle työllistämiseen esitetyn enimmäismäärän lasku 250 henkilötyövuodella sekä 100 prosentin tuelle asetettava henkilötyövuosien enimmäismäärä, joka laskee nykyistä 100 prosentin tukea saavien määrää arviolta noin 900 henkilöllä. Sekä valtiolle työllistäminen että 100 prosentin tuki ovat yksikkökustannuksiltaan muita tukiluokkia korkeampia. Koska 12 kuukautta ylittävien tukijaksojen ajalta on maksettu pienempää tukea kuin ensimmäisten 12 kuukauden ajalta, enimmäiskeston lyhentäminen nostaa jonkin verran yksikkökustannuksia. Yksikkökustannuksiin vaikuttavat lisäksi tuen perusteena olevat palkkauskustannukset ja käytettävät tukiprosentit, joten lopullista yksikkökustannusten muutosta ei voida tarkasti arvioida. Tukijakson keston ja tukitasojen osalta muutokset vaikuttavat viiveellä, koska vuonna 2016 tehdyt palkkatukipäätökset toteutetaan vuonna 2016 voimassa olevien säännösten nojalla. Nettona muutosten arvioidaan laskevan hieman yksikkökustannuksia, mikä puolestaan mahdollistaa palkkatuetun työn volyymin kasvattamisen.

Esityksen mukaan työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevaan työssäoloeseen luettaisiin 75 prosenttia niistä kalenteriviikoista, joiden ajalta henkilön työllistymistä on tuettu palkkatuella. Muutos voi vaikuttaa palkkatuella palkatun taloudelliseen asemaan, kun työssäoloehto täyttyisi nykyistä tiukemmin ehdoin. Jos palkkatuettu työ kestää yli 35 viikkoa, henkilön työssäoloehto täyttyisi palkkatuetusta työstä myös jatkossa. Jos työssäoloehdon täyttyminen myöhentyy nykyiseen verrattuna, työnhakija saa työmarkkinatukea työssäoloehdon täyttymiseen asti. Keskimääräisen palkkatuetussa työssä maksetun palkan perusteella maksettava ansiopäiväraha olisi arviolta noin 450 euroa kuukaudessa enemmän kuin työmarkkinatuki.

Työssäoloehdon muutoksen arvioidaan vähentävän niiden henkilöiden määrää, joiden työssäoloehto täyttyy palkkatuetusta työstä. Jos näin tapahtuu, muutos vähentää työttömyysvakuutusrahaston ja työttömyyskassojen työttömyysturvamenoja. Vuonna 2015 noin 75 prosenttia palkkatuella työllistyneistä henkilöistä oli määräaikaisessa työsuhteessa. Vuonna 2015 palkkatuetussa määräaikaisessa työssä aloitti 22 000 eri henkilöä. Heistä noin 17 000 henkilöllä palkkatukijakso oli alle 35 viikon pituinen ja 26–35 viikon pituisia jaksoja oli noin 4 200 henkilöllä. Käytettävissä ei ole tarkkaa tietoa siitä, kuinka moni edellä mainituista palkkatuista oli myönnetty koko työsuhteen ajalle. Lisäksi henkilöiden muusta työssäoloeseen luettavasta työssäolosta ei ole saatavilla tilastotietoa tarkkojen vaikutusten laskemiseksi.

Vuonna 2015 palkkatuella työllistyi noin 13 000 henkilöä, jotka olivat saaneet työttömyyden perusteella työmarkkinatukea vähintään 300 päivää. Edellä mainituista henkilöistä noin kolmasosalla palkkatukijakson pituus oli työssäoloehdon kerryttämiseen tarvittavan kuuden kuukauden pituinen ja noin 45 prosentilla pidempi kuin kuusi kuukautta. Tasan kuusi kuukautta palkkatuetussa työssä olleista lähes 60 prosenttia oli kunnan palveluksessa. Vähintään 300 päivää työttömyyden perusteella työmarkkinatukea saaneista kunnalla palkkatuetussa työssä olleista lähes 80 prosentilla palkkatukijakso päättyy määräajan päättymisen vuoksi. Kuntien palkkatuetun työn tarjoamisesta aiheutuvat menot voivat kasvaa työssäoloehdon muutoksen seurauksena, jos kunnat tarjoavat nykyistä pitempiä palkkatukijaksoja varmistaakseen työssäoloehdon kertymisen. Jos kunnat eivät järjestä palkkatuettua työtä vähintään 35 viikoksi eikä palkkatuetussa työssä ollut työllisty avoimille työmarkkinoille tai jonkun muun työnantajan palvelukseen palkkatuella, kuntien työmarkkinatukimenot kasvavat työssäoloehdon muutoksen seurauksena.

Starttiraha

Starttirahan lisäosan poistamisella ei olisi taloudellisia vaikutuksia, koska lisäosaa ei ole myönnetty vuoden 2015 alusta lukien. Vuonna 2015 maksettiin 12 kuukautta ylittävältä ajalta

starttirahaa arviolta noin miljoona euroa. Starttirahajakson lyhentäminen enintään 12 kuukauden vapauttaa määrärahaa muuhun työllisyyden edistämiseen.

Mahdollisuus saada starttirahaa tilanteessa, jossa starttirahaa hakeva laajentaa aiemmin sivutoimisesti harjoittamansa yritystoiminnan päätoimiseksi, lisää yritystoiminnan laajentamisen houkuttelevuutta. Työttömyyden ajalta maksettavat työttömyysetuusmenot voivat vähentyä, kun työtön tai työttömyysuhan alainen työnhakija, joka on harjoittanut sivutoimista yritystoimintaa laajentaa yritystoiminnan päätoimiseksi.

Kulukorvaus

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitetut työttömyysetuudella tuetut omaehtoiset opinnot aloitti vuosina 2010–2014 vuosittain noin 13 000–22 000 henkilöä. Tukijakson keskimääräinen kesto oli noin 17 kuukautta. Työttömyyskassat ja Kansaneläkelaitos maksoivat kulukorvausta työttömyysetuudella tuetun opiskelun ajalta vuonna 2015 arviolta noin 47 miljoonaa euroa. Jos kulukorvausta ei makseta vuoden 2017 alusta lukien uusien työttömyysetuudella tuettujen opintojen ajalta, työttömyysturvamenot vähentyvät arviolta noin 47 miljoonaa euroa vuodesta 2018 alkaen. Siirtymäajasta johtuen työttömyysturvamenot vähenisivät vuonna 2017 arviolta noin 29 miljoonaa euroa ja kulukorvausta maksettaisiin omaehtoisena opiskelun ajalta arviolta noin 18 miljoonaa euroa. Kulukorvaukseen aiemmin käytetty määräraha käytetään työkokeilussa olevien nuorten kulukorvaukseen, minkä lisäksi sillä kateetaan muun muassa palkkatuen volyymin lisäyksestä aiheutuvia kustannuksia.

Vuonna 2015 työkokeilun aloitti noin 10 200 alle 25-vuotiasta ammatillista koulutusta vailla olevaa nuorta. Näiden nuorten kohdalla työkokeilun keskimääräinen kesto oli noin kaksi kuukautta. Kulukorvausta koskevien säännösten muuttaminen siten, että nuoret saisivat kulukorvauksen, aiheuttaisi sosiaali- ja terveysministeriön pääluokassa arviolta noin 7 miljoonan euron lisäkustannukset vuodessa.

Työkokeilun ajalta maksettavaa kulukorvausta koskevan rajoituksen kumoaminen vaikuttaisi myös työ- ja elinkeinotoimiston maksamaan harkinnanvaraiseen kulukorvaukseen. Tästä aiheutuisi työ- ja elinkeinoministeriön pääluokassa vähäisiä lisäkustannuksia.

Kulukorvauksen maksaminen koulutusta vailla oleville nuorille työkokeilun ajalta voi lisätä nuorten halukkuutta osallistua työkokeiluun. Jos työkokeiluun osallistuvien nuorten määrä kasvaa ja työkokeiluun osallistuminen lyhentää nuorten työttömyysjaksoja, työttömyysetuusmenot pienenevät.

Alueellinen liikkuvuus

Vuonna 2015 matka-avustuksia maksettiin yhteensä noin 900 000 euroa noin 350 eri henkilölle ja muuttokustannusten korvauksia noin 400 000 euroa noin 1 200 eri henkilölle. Esitetyn muutoksen myötä matka-avustus ja muuttokustannusten korvaus yhdistettäisiin yhdeksi liikkuvuusavustukseksi. Liikkuvuusavustuksen saaminen ei olisi jatkossa riippuvaista työnhakijan etuuslajista, mikä lisää liikkuvuusavustuksen saajien määrää. Uudessa liikkuvuusavustuksessa tuen enimmäiskesto olisi kaksi kuukautta. Mikäli tukea saavien määrä nousisi noin 2 000–2 500 henkilöön vuodessa ja kaikille maksettaisiin enimmäisajan liikkuvuusavustusta, liikkuvuuden edistämiseksi maksettujen etuuksien määrä kasvaisi noin 1,5–2,2 miljoonaa euroa. Jos liikkuvuusavustusmuutos lyhentäisi avustuksen saajien työttömyyttä keskimäärin vähintään kuukaudella, muutos ei lisäisi julkisia menoja nettona.

Lyhytkestoinen työ yrittäjänä

Työ- ja elinkeinotoimistot katsoivat vuonna 2015 arviolta noin 900 henkilön kohdalla, että enintään kaksi viikkoa kestävä työllistyminen yrittäjänä tai omassa työssä oli päätoimista ja esteenä työttömyysetuuden saamiselle. Tällaisia enintään kaksi viikkoa kestäviä työllistymisjaksoja oli arviolta noin 1 750. Jos näiden jaksojen ajalta olisi maksettu työttömyysetuutta ottamatta huomioon yritystoiminnasta tai omassa työssä työllistymisestä saatavia tuloja, valtion rahoittamaa työttömyysetuutta olisi maksettu arviolta noin 300 000 euroa ja työttömyysvakuutusrahaston ja työttömyyskassojen rahoittamia etuuksia olisi maksettu näille henkilöille noin 200 000 euroa.

Päätoimisesti enintään kahden viikon ajan yritystoiminnassa ja omassa työssä työllistyville maksettavan sovitellun työttömyysetuuden euromääräisiä vaikutuksia ei ole mahdollista laskea. Vuoden 2015 tietoihin perustuvaa edellä mainittua valtion rahoittamaa 300 000 euroa työttömyysvakuutusrahaston ja työttömyyskassojen rahoittamaa 200 000 euroa voidaan kuitenkin pitää arviona siitä, millainen euromääräinen vaikutus muutoksella enintään olisi työttömyysturvamenoihin vuositasolla. Tapauskohtaisesti vaikuttavia tekijöitä ovat henkilölle työttömänä ollessa maksettavan työttömyysetuuden taso, työllistymisen kesto sekä yritystoiminnasta tai omassa työssä työllistymisestä saatavan tulon määrä.

Työnhakijoille maksettaisiin nykyistä enemmän työttömyysetuutta ja työttömyysturvamenot kasvaisivat niissä tilanteissa, joissa työnhakijan päätoimisesta yritystoiminnasta saama tulo on pienempi kuin sovitellun työttömyysetuuden suojaosa (279 euroa neljässä viikossa tai 300 euroa kuukaudessa). Muutoksen jälkeen näille työnhakijoille maksettaisiin työttömyysetuutta päätoimisen yritystoiminnan ajalta, mutta yritystoiminnasta saatavaa tuloa ei soviteltaisi.

Edellä mainitun lisäksi työnhakijoille maksettaisiin nykyistä enemmän työttömyysetuutta ja työttömyysturvamenot kasvaisivat niissä tilanteissa, joissa suojaosan ylittävä soviteltava tulon osa on pienempi kuin niiden päivien laskennallinen työttömyysetuuden määrä, joilta työnhakijalla ei nykyisin ole oikeutta työttömyysetuuteen päätoimisen yritystoiminnan tai omassa työssä työllistymisen takia. Soviteltava tulon osa on 50 prosenttia suojaosan ylittävästä yritystoiminnasta tai omassa työssä työllistymisestä saatavasta tulosta.

Edellä mainituista tapauskohtaisista seikoista riippuen työttömyysturvamenot voivat myös vähentyä päätoimisesta yritystoiminnasta tai omassa työssä työllistymisestä saatavan tulon sovitellun takia. Näin tapahtuu ja työnhakijoille maksettaisiin nykyistä vähemmän työttömyysetuutta tilanteissa, joissa suojaosan ylittävä soviteltava tulon osa on enemmän kuin niiden päivien laskennallinen työttömyysetuuden määrä, joilta työnhakijalla ei nykyisin ole oikeutta työttömyysetuuteen päätoimisen yritystoiminnan tai omassa työssä työllistymisen takia.

Jos työnhakija täyttää työssäoloehdon juuri ennen lyhytkestoisen yritystoiminnan tai omassa työssä työllistymisen alkamista, hänelle asetetaan omavastuu-aika. Omavastuu-aika ei kertyisi lyhytkestoisen yrittäjänä tai omassa työssä työllistymisen ajalta. Tämä voi vaikuttaa siihen, kannattaako toimeksiantosuhteessa tehtävän työn vastaanottaminen taloudellisesti edellä kuvalla tavalla.

Työttömyysturvamenot voivat kokonaisuutena arvioiden vähentyä myös silloin, jos muutos johtaa siihen, että työttömät ottavat aiempaa enemmän vastaan toimeksiantosuhteessa tehtävää työtä työttömyyden vaihtoehtona. Tämä voi myös parantaa mahdollisuuksia saada uusia työmahdollisuuksia, mikä taas lyhentää työttömyysjaksoja. Muutos saattaa vähentää myös harmaan talouden piirissä tehtävien lyhytkestoisten työjaksojen houkuttelevuutta. Edellä mainittujen työttömyysturvamenoja vähentävien vaikutusten ei kuitenkaan arvioida olevan merkittäviä. Merkittävät vaikutukset edellyttäisivät, että suuri joukko työttömiä ryhtyy tekemään työtä enintään kaksi viikkoa kestävässä toimeksiantosuhteissa.

Sovitellun työmarkkinatuen maksaminen päätoimisen yritystoiminnan ja omassa työssä työllistymisen ajalta vaikuttaa työttömyysturvalain 14 luvun 3 a §:ssä tarkoitettuihin työmarkkinatuen maksupäiväkertymiin. Käytännössä muutos voi johtaa siihen, että kuntien vastuu työmarkkinatuen rahoittamisesta alkaisi nykyistä aiemmin. Toisaalta muutos voi lisätä työnhakijoiden halukkuutta ottaa vastaan toimeksiantosuhteessa tehtävää työtä, mikä voi lyhentää työttömyysjaksoja ja pienentää tarvetta turvautua toimeentulotukeen. Näistä syistä muutoksen ei arvioida vaikuttavan kuntien menoja lisäävästi.

Työttömyysturvalakiin ehdotetun muutoksen tavoitteena ei ole, että nykyisin työsuhteessa tehtävää lyhytkestoista työtä tehtäisiin jatkossa nykyistä enemmän toimeksiantosuhteessa. Jos näin kuitenkin tapahtuu huolimatta esimerkiksi työsopimuslain pakottavuudesta, muutos voi pienentää työn suorittajien eläkekertymää. Tämä johtuu siitä, että pienimuotoinen yritystoiminta ei kerrytä henkilön eläkettä. YEL-vakuuttamisvelvollisuuden alaraja on vähintään 7 557,18 euron arvioitu työtulo vuodessa (2016), kun TyEL-vakuuttamisvelvollisuuden alaraja on 57,51 euroa kuukaudessa (2016). TyEL-eläkettä siis kertyy YEL-eläkkeeseen verrattuna selvästi pienimuotoisemmasta työskentelystä.

Muutoksella olisi vaikutusta myös julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvussa säädettyyn palkkatukeen. Palkkatuella palkattavan työnhakijan työttömyyden kesto vaikuttaa palkkatuen määrään, tukijakson enimmäiskesto ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvun 12 §:ssä säädetyn ns. jäähysäännön täyttymiseen. Lyhytkestoisen päätoimisena yrittäjänä tai omassa työssä työllistymisen luettaisiin mukaan henkilön työttömyyden keston. Mitä pidempi palkkatuen myöntämistä edeltävä työttömyyden kesto on, sitä suurempana palkkatuki voidaan myöntää ja sitä pidempi tukijakson enimmäiskesto voi olla.

Palkkatuen myöntäminen edellyttää työnantajaa koskevien edellytysten täyttymistä ja palkkatuen myöntäminen on aina harkinnanvaraista. Lisäksi ehdotettu muutos ei luo subjektiivista oikeutta palkkatuettuun työhön. Tämän vuoksi työttömän määritelmää koskevan muutoksen ei arvioida lisäävän palkkatukimenoja.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Työnhakijan haastattelu ja työllistymissuunnitelma

Työnhakijoiden haastatteluiden ja työllistymissuunnitelmien ja niitä korvaavien aktivointi- ja kotoutumissuunnitelmien laadinnan ja tarkistamisen huomattavasti lisääntyvä määrä sitoo työ- ja elinkeinohallinnon resursseja. Nykyisellä työttömyyden keston rakenteella vuodessa järjestettäisiin arviolta 750 000 haastattelua nykyistä enemmän. Säännösmuutoksista johtuvan haastatteluiden määrän lisääntymisen arvioidaan edellyttävän, että haastatteluiden toteuttamiseen kohdennetaan noin 350–550 henkilötyövuoden lisätyöpanos.

Työkokeilu

Rekrytointikokeilu laajentaa työkokeilun käyttötarkoitusta, minkä arvioidaan lisäävän kokeilun aloittavien määrää ja sitä kautta työkokeilusopimusten tekemiseen liittyvää työtä työ- ja elinkeinotoimistoissa. Koska kyseessä on uuden tyyppinen palvelu, sekä työnhakijat että työnantajat tarvitsevat kokeilun toteutukseen liittyvää neuvontaa.

Työkokeilun järjestämiseen liittyvien edellytysten muuttaminen siten, ettei julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa enää viitattaisi työsopimuslain työntarjoamisvelvollisuuteen, vähentää työkokeilun järjestämiseen liittyvän neuvonnan tarvetta työ- ja elinkeinotoimistoissa.

Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu

Työnhakijan omaehtoisen opiskelun tukemisen keskeyttämiseen edellytettäisiin jatkossa pätevää syytä pelkän ilmoituksen sijasta. Esitetty muutos voi lisätä työ- ja elinkeinotoimistojen työtä, kun toimistojen tulisi kussakin yksittäistapauksessa harkita, onko työnhakijan esittämä syy julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettu pätevä syy. Työ- ja elinkeinotoimistot selvittävät työnhakijalle tämän oikeudet ja velvollisuudet opiskelun tukemisesta sovittaessa tai muussa sopivassa yhteydessä. Tässä yhteydessä hakijalle voidaan kertoa muun muassa siitä, millä edellytyksillä opiskelun tukeminen työttömyysetuudella voidaan keskeyttää. Tämä voi vähentää pintojen keskeyttämisä.

Palkkatuki ja starttiraha

Palkkatuetun työn volyymin arvioidaan olevan noin 18 500 henkilötyövuotta vuonna 2016. Rahoitusmuutoksen arvioidaan kasvattavan palkkatuetun työn volyymin noin 7 000 henkilötyövuodella, mikä tarkoittaa, että volyymi kasvaa lähes 40 prosentilla. Volyymin kasvu lisää sekä palkkatukipäätösten että palkkatukien maksatusten määrää, minkä lisäksi volyymin kasvu voi lisätä työnantajien neuvontatarvetta, jos palkkatukea hakevat sellaiset työnantajat, jotka eivät ole sitä aikaisemmin hakeneet. Palkkatuen volyymin kasvun arvioidaan merkitsevän noin 10 henkilötyövuoden työmäärän lisäystä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksessa (KEHA-keskus) tukien maksatuksessa ja asianhallinta- ja virastopalveluissa sekä neuvonnassa.

Palkkatukea voitaisiin jatkossa myöntää palkkatukeen varattujen määrärahojen ollessa vähissä myös laissa määritettyjä prosentuaalisia osuuksia pienempinä osuuksina palkkauskustannuksista. Edellä mainitun muutoksen odotetaan lisäävän jonkin verran työnantajien neuvontaa. Määrärahojen seuranta monimutkaistuu, kun rahat ovat yhden momentin sijasta neljällä momentilla. Lisäksi palkkatukeen liittyy useita erilaisia kattoja, jotka tulee ottaa seurannassa huomioon.

Työssäoloehdon kertyminen 75-prosenttisesti lisääisi työttömyysetuuden maksajien työtä, kun työssäoloehto palkkatuella palkattujen osalta jouduttaisiin erikseen laskemaan. Työ- ja elinkeinotoimistojen työtä lisää jonkin verran se, että palkkatuettu työ tulee merkitä työvoimapolitiittisiin lausuntoihin.

Työ- ja elinkeinotoimiston verkkopalvelu antaa osan työvoimapolitiittisista lausunnoista automaattisesti. Automaattisten lausuntojen antaminen edellyttää, että verkkopalvelu voi todeta yksiselitteisesti, että työnhakija täyttää tietyt työhistoriaa koskevat edellytykset. Edellytysten selvittäminen voi vaikeutua merkittävästi, jos kaikki kokoaikainen työ ei kerrytä työssäoloehto. Jos työvoimapolitiittista lausuntoa ei voida antaa automaattisesti, lausunnon antaa työ- ja elinkeinotoimiston asiantuntija.

Palkkatuen myöntämiseen liittyvien edellytysten muuttaminen siten, ettei julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa enää viitattaisi työsopimuslain työntarjoamisvelvollisuuteen, vähentää palkkatuen myöntämiseen liittyvän neuvonnan tarvetta työ- ja elinkeinotoimistoissa.

Starttirahan enimmäiskeston lyhentäminen 12 kuukauteen vähentäisi jossain määrin työ- ja elinkeinotoimistojen työtä. Työmäärän väheneminen johtuu siitä, että starttiraha myönnettäisiin enintään kahdessa jaksossa nykyisen kolmen jakson sijasta, jolloin jatkohakemusten ja niihin tehtyjen oikaisuvaatimusten määrä vähenisi.

Kulukorvaus

Työttömyyskassat ja Kansaneläkelaitos maksavat kulukorvauksen työttömyysetuuden saajille. Kulukorvausta haetaan samalla kertaa työttömyysetuuden kanssa. Koska kulukorvausoikeuden poistaminen työttömyysetuudella tuetun työnhakijan omaehtoisen opiskelun ajalta ei vaikuta oikeuteen saada työttömyysetuutta, muutos ei juurikaan vaikuta työttömyyskassojen ja Kansaneläkelaitoksen työmäärään.

Jos työttömyysetuudella tuetun työnhakijan omaehtoisen opiskelun ajalta ei makseta kulukorvausta, työ- ja elinkeinotoimistojen työmäärä vähenisi, koska toimistojen ei enää tarvitsisi selvittää opintojen pääasiallista järjestämispaikkaa ja ilmoittaa tätä työttömyysetuuden maksajalle. Myös loma-aikojen selvittämiseen liittyvä työ jäisi pois.

Kulukorvauksen maksaminen kaikille työttömyysetuutta saaville nuorille työkokeilun ajalta ei lisäisi työttömyyskassojen ja Kansaneläkelaitoksen työmäärää. Sen sijaan työ- ja elinkeinotoimistojen työmäärä lisääntyisi, kun niiden olisi ilmoitettava työkokeilun pääasiallisesta järjestämispaikasta työttömyysetuuden maksajalle. Lisäksi toimistojen olisi joissakin tilanteissa maksettava harkinnanvaraista kulukorvausta työkokeiluun osallistuville nuorille, jotka eivät saa työttömyysetuutta eivätkä sen vuoksi hae kulukorvausta työttömyyskassalta tai Kansaneläkelaitokselta. Työ- ja elinkeinotoimistoille aiheutuva työmäärän lisääntyminen arvioidaan melko vähäiseksi.

Alueellinen liikkuvuus

Muutto- ja matkakustannusten lakkauttaminen vähentää työ- ja elinkeinotoimistojen työtä, koska edellä mainittujen korvausten tilalle tulevan liikkuvuusavustuksen myöntäminen ja maksaminen kuuluu työttömyysetuuksien maksajien tehtäviin.

Liikkuvuusavustusta ei olisi rajattu vain työmarkkinatukeen oikeutettuihin, vaan sitä voisivat saada myös ansio- ja peruspäivärahaan oikeutetut henkilöt. Liikkuvuusavustuksen myöntäminen olisi uusi tehtävä työttömyyskassoille ja Kansaneläkelaitokselle ja siitä aiheutuisi jonkin verran lisätyötä. Liikkuvuusavustuksen maksaminen olisi uusi tehtävä työttömyyskassoille ja peruspäivärahaan oikeutettujen henkilöiden osalta Kansaneläkelaitokselle.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukiellon laajentaminen määrärahasyistä tehtyihin päätöksiin vähentäisi sekä epäävän päätöksen saaneen että päätöksen antaneen työ- ja elinkeinotoimiston työtä.

Lyhytkestoinen työ yrittäjänä

Sovitellun työttömyysetuuden maksaminen enintään kaksi viikkoa kestävästä päätoimisen yritystoiminnan ja omassa työssä työllistymisen ajalta vähentäisi työ- ja elinkeinotoimistojen työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanoon liittyviä tehtäviä. Työ- ja elinkeinotoimisto ei enää pyytäisi työnhakijalta selvitystä lyhytkestoisesta työllistymisestä yrittäjänä ja omassa työssä eikä arvioisi toiminnan pää- ja sivutoimisuutta. Myöskään asiaa koskevia työvoimapolitiittisia lausuntoja ei enää annettaisi.

Päätoiminen yritystoiminta ja omassa työssä työllistyminen kerryttävät työttömyysturvalain 2 a luvun 14 §:ssä säädettyä työssäolovelvoitetta. Lisäksi ne vaikuttavat koulutusta vailla olevia nuoria koskevien työttömyysturvalain 2 luvun 13 ja 14 §:ssä säädettyjen rajoitusten lakkaamiseen. Jos työnhakijalle on asetettu mainittujen säännösten mukainen seuraamus, työ- ja

elinkeinotoimistojen tulisi seuraamuksen lakkaamisen selvittämiseksi ratkaista työnhakijan enintään kaksi viikkoa kestävä yritystoiminnan pää- ja sivutoimisuus nykyistä vastaavasti.

Työttömyyskassat ja Kansaneläkelaitos eivät enää antaisi lyhytkestoisen päätoimisen yritystoiminnan ja omassa työssä työllistymisen ajalta työvoimapolitiittiseen lausuntoon perustuvia päätöksiä siitä, ettei työnhakijalla ole oikeutta työttömyysetuuteen. Uutena tehtävänä työttömyyskassojen ja Kansaneläkelaitoksen olisi todettava yritystoiminnan tai omassa työssä työllistymisen kesto. Arvion mukaan tästä aiheutuva työmäärän lisäys ei kuitenkaan ole merkittävä, sillä työllistymisen kesto lienee yleensä helposti todettavissa esimerkiksi toimeksiantosopimuksesta.

Työttömyysturvajärjestelmää kokonaisuutena arvioiden muutos vähentäisi työttömyysturvaajien selvittämiseen liittyvää hallinnollista työtä ja nopeuttaisi etuuden maksamista.

4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Työnhakijan haastattelu ja työllistymissuunnitelma

Työnhakijan haastattelun järjestäminen säännöllisesti määräajoin ja työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman tarkistaminen aina haastattelun yhteydessä yhdenmukaistaisi ja parantaisi työnhakijoiden palveluprosessia. Kolmen kuukauden välein tapahtuvien haastattelujen myötä työ- ja elinkeinoviranomainen saisi ajantasaista tietoa työnhakijan palvelutarpeista, mikä parantaisi mahdollisuuksia tarjota työttömille työnhakijoille heidän tarvitsemiaan palveluja. Työnhakijat olisivat jatkossa myös paremmin informoituja oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan. Säännöllisten haastatteluiden ja suunnitelman tarkistamisen tavoitteena on työttömyysjaksojen lyhentäminen ja työttömyyden pitkittymisen ehkäiseminen. Tällöin myös työttömyyden pitkittymisestä aiheutuvat taloudelliset ja muut ongelmat vähenisivät.

Kansainvälisissä tutkimuksissa on todettu, että työnhakijoiden henkilökohtainen palveleminen säännöllisesti alentaa työttömyyttä, kun työttömät etsivät aktiivisemmin työtä. Joidenkin työnhakijoiden kohdalla kynnys työn vastaanottamiselle voi alentua, jolloin he ottavat vastaan myös osa-aikaisia tai pienemmällä palkalla suoritettavia tehtäviä. Työttömyyden aleneminen tapahtuu työmarkkinoiden toimivuuden parantumisen ja piilotyöpaikkojen täyttymisen kautta.

Työkokeilu

Soveltuvuuden arvioimiseksi järjestettävä työkokeilu lisäisi työnhakijoiden ja työnantajien välistä sopimusvapautta, koska työ- ja elinkeinotoimisto ei harkitsisi työkokeilun työvoimapolitiittista tarkoituksenmukaisuutta. Muutos vähentäisi yritysten riskiä virherekrytoinneista ja alentaisi siten rekrytointikynnystä, mikä todennäköisesti lisäisi hieman työvoiman kysyntää. Muutos voi alentaa erityisesti pienten työnantajien rekrytointikynnystä ja edistää piilotyöpaikkojen täyttymistä. Tämä johtuu siitä, että pienissä yrityksissä huonon rekrytoinnin riskit ovat suuremmat, eikä pienillä yrityksillä ole välttämättä sellaista osaamista, jolla rekrytointitilanteessa voitaisiin luotettavasti arvioida työnhakijan soveltuvuutta.

Vaikka soveltuvuuden arvioimiseksi järjestettävä työkokeilu olisi vapaaehtoinen, saattaisi sillä olla erilaisia vaikutuksia eri työnhakijaryhmien työllistymismahdollisuuksiin. Kokeilujaksot olisivat todennäköisesti yleisempiä henkilöillä, joilla ei rekrytoijan näkökulmasta olisi riittävä näyttö osaamisestaan ja soveltuvuudestaan kuten esimerkiksi vastavalmistuneilla ja maahanmuuttajilla. Lisäksi rekrytointikokeilu voi edistää esimerkiksi vammaisten ja osatyökykyisten mahdollisuuksia päästä osoittamaan osaamistaan työnantajille.

Muutos ei kohdistuisi erityisesti kumpaankaan sukupuoleen, joten sillä ei arvioida olevan vaikutusta sukupuolten väliseen tasa-arvoon.

Työsopimuslain edellyttämään työntarjoamisvelvollisuuteen liittyvien rajoitusten poistaminen parantaisi työttömien työnhakijoiden mahdollisuuksia päästä työkokeiluun. Esitetty muutos ei heikentäisi työkokeilun järjestäjän palveluksessa olevien tai palveluksesta irtisanottujen työntekijöiden työsopimuslain mukaista työsuhdeturvaa.

Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu

Opiskelun tukemisen keskeyttämiseltä edellytettävä pätevä syy vähentäisi keskeytysten määrää. Tämä tarkoittaa sitä, että keskimääräinen opiskeluaika lyhenee ja työmarkkinoille siirtyminen aikaistuu. Niiden kohdalla, joilla opintojen keskeyttämiseen olisi työ- ja elinkeinotoimiston arvioima pätevä syy, muutoksella ei olisi vaikutusta.

Esitetty muutos siitä, että omaehtoisia opintoja voitaisiin tukea työttömyysetuudella edellyttämättä vähintään vuoden keskeytyneenä olemista, jos opinnot on aloitettu työnantajalta saadun taloudellisen etuuden jaksotusaikana, voi lisätä omaehtoisten opintojen aloitusta jaksotusaikana. Aikaisemmin aloitetut opinnot lopetetaan myös aiemmin, jolloin työttömyysjaksot voivat lyhentyä näiden henkilöiden osalta ja he palaavat nopeammin työmarkkinoille.

Omaehtoisten opintojen tukiajan pidentämisellä edistettäisiin maahanmuuttajien koulutuksellista yhdenvertaisuutta, kotoutumista ja työllistymismahdollisuuksia. Ehdotettu muutos koskisi etenkin oppivelvollisuusiän ylittäneitä maahanmuuttajanuoria ja nuoria aikuisia, joiden kohdalla opintojen enimmäistukiaika ei puutteellisen koulutustaustan vuoksi ole riittävä perusopetuksen loppuunsaattamiseen. Muutos voisi pidemmällä aikavälillä estää myös työelämästä syrjäytymistä, koska peruskouluopintojen loppuunsaattaminen edistäisi kotoutujan mahdollisuutta päästä jatkokoulutukseen ja sitä kautta työelämään. Samalla muutos koskisi kaikkia TE-palveluiden asiakkaita yhdenvertaisesti.

Palkkatuki ja starttiraha

Rahoitusmuutoksen, tuelle asetettavan euromääräisen enimmäismäärän ja 50 prosentin tukea saavien palkkatukijakson enimmäiskeston lyhentämisen seurauksena palkkatuetulla työllä voidaan edistää nykyistä useamman työttömän työnhakijan työllistymistä. Volyymin kasvulla on välitön työttömyyttä alentava vaikutus, mikäli palkkatuella aloittavat eivät merkittävästi syrjäytä muita työnhakijoita. Tuen kohdentaminen erityisesti pitkäaikaistyöttömiin ja korkean pitkäaikaistyöttömyyden riskin työttömiin alentaa keskimääräistä työttömyyden kestoa. Näin palkkatuetulla työllistämällä pystytään osittain ehkäisemään työmarkkinoilta syrjäytymistä.

Pitkän aikavälin vaikutukset ovat vaikeammin ennakoitavissa. Palkkatukijaksot voivat auttaa henkilöitä työllistymään joko palkkatukea saaneen työnantajan palvelukseen tai kehittämään osaamistaan työnhaun tueksi. Suurin osa (72 prosenttia) palkkatuetusta työstä vuonna 2015 tapahtui määräaikaisessa työsuhteessa. Työttöminä työnhakijoina kolme kuukautta tukijakson päättymisen jälkeen oli noin 47 prosenttia tuella palkatuista.

Palkkatuelle talousarviossa asetettava enimmäismäärä asettaa palkkatuelle katon ja ohjaa todennäköisesti palkkatukea nykyistä voimakkaammin matalapalkkaisille aloille. Määrärahojen rajallisuus loppuvuodesta voi rajoittaa tuen enimmäismääräksi peruspäivärahan suuruisen tason, mikä voi lisätä matalapalkkaisten ja osa-aikaisten palkkatukipaikkojen määrää. Palkkatuetusta työstä 75 prosenttia kerryttäisi jatkossa työssäoloa. Muutoksen jälkeen työtön

työnhakija, joka on ollut ennen palkkatuen myöntämistä työttömänä alle vuoden, ei voi saada työssäoloehtoa täyteen pelkästään palkkatuetussa työssä.

Vuoden 2017 talousarvioesityksen mukaan palkkatuella voidaan kattaa enintään 3 000 henkilötyövuoden palkkauskustannukset kokonaan. Vuoden 2016 ensimmäisen puolen vuoden aikana edellä mainittuja henkilöitä oli palkkatuetussa työssä keskimäärin kuukaudessa 3 900. Koska yhdistyksillä ja säätiöillä on rajalliset mahdollisuudet tarjota palkkatuettua työtä, jos niiden pitää maksaa osa palkkauskustannuksista itse, edellä mainitun enimmäismäärän asettaminen vähentää yhdistysten ja säätiöiden mahdollisuuksia tarjota työtä niille työttömille, jotka ovat olleet yli 24 kuukautta viimeisten 28 kuukauden aikana työttöminä.

Esityksen mukaan starttirahaa voitaisiin jatkossa myöntää myös sellaisille henkilöille, jotka laajentavat olemassa olevan sivutoimisen yritystoiminnan päätoimiseksi. Tukea myönnettäessä yritystoiminnan kannattavuuden arvioimisen edellytykset ovat tällaisissa tilanteissa paremmat, kun toimintaa on jo harjoitettu ennen starttirahan myöntämistä. Riskinä on, että starttirahaa myönnetään myös sellaisille henkilöille, jotka olisivat joka tapauksessa laajentaneet toimintansa päätoimiseksi. Starttirahan enimmäiskeston lyhentämisellä ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia yrittäjäksi ryhtyvien asemaan, koska suurin osa (97–98) prosenttia starttirahakaudesta on ollut alle 12 kuukauden mittaisia.

Uusien starttirahalla aloittavien yrittäjien määrän arvellaan nousevan noin 1 100 henkilöllä vuodessa. Työ- ja elinkeinoministeriön vuonna 2012 teettämän tutkimuksen (TEM-julkaisu 36/2012) mukaan noin 60 prosenttia starttirahaa saaneista yrittäjistä työllisti ulkopuolisen henkilön yrityksessään tutkimushetkellä. Tutkimusaineistossa oli kysytty starttirahalla 2–6 vuotta ennen tutkimusajankohtaa aloittaneilta henkilöiltä heidän yritystensä tilanteesta. Esimerkiksi neljän vuoden jälkeen aloittaneista yrityksistä noin 60 prosenttia on edelleen toiminnassa. Mikäli 1 100 uudesta yrityksestä neljän vuoden jälkeen toiminnassa olisi 660 ja näistä 60 prosenttia olisi palkannut keskimäärin 1,5 ulkopuolista työntekijää olisi ko. yrityksiin työllistyneinä 1 650 henkilöä.

Vuonna 2015 työttömistä työnhakijoista noin 52 prosenttia oli miehiä ja 48 prosenttia naisia. Sekä myönnettyjen palkkatukien että starttirahapäätösten sukupuolijakauma noudatti työttömien sukupuolijakaumaa. Starttiraha ja palkkatuki ovat harkinnanvaraisia etuuksia, joiden myöntämiseen vaikuttavat useat seikat, jotka eivät ole sidoksissa starttirahan hakijan tai palkkatuella palkattavan henkilön sukupuoleen. Tästä syystä muutoksella tuskin on vaikutusta starttirahaa saavien tai palkkatuella työllistyvien sukupuolijakaumaan.

Kulukorvaus

Kulukorvausoikeuden poistaminen työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun ajalta lähentäisi työttömien ja opintotuella opiskelevien etuuksia toisiinsa. Tämä parantaisi opiskelijoiden keskinäistä yhdenvertaisuutta. Kulukorvauksen maksaminen työkokeilun ajalta kaikille alle 25-vuotiaille ammatillista koulutusta vailla oleville nuorille riippumatta työttömyyden kestosta taas parantaisi työttömien keskinäistä yhdenvertaisuutta.

Opiskelun tukeminen työttömyysetuudella voi olla osalle työttömistä ainoa mahdollisuus opiskella, koska taloudellisista syistä opiskelu määrältään pienemmän opintorahan ja asumistuen turvin ei ole aina mahdollista. Kulukorvauksen poistaminen työttömyysetuudella tuetun työnhakijan omaehtoisen opiskelun ajalta vähentää toimeentulon turvaamiseksi maksettavia etuuksia noin 200 eurolla kuukaudessa, mikä voi vähentää jonkin verran työttömyysetuudella opiskelevien määrää. Se, että kulukorvauksen poistamisen jälkeenkin työttömyysetuus on eu-

romääräisesti opintotukea suurempi, kannustanee työttömiä jatkossakin opiskelemaan omaehtoisesti. Muutoksen määrällisiä vaikutuksia on vaikea arvioida.

Muutos voi vaikuttaa siihen, keillä työttömillä on mahdollisuudet aloittaa opinnot, koska kulukorvauksen poistumisella on suhteessa suurempi merkitys työmarkkinatukea ja peruspäivärahaa saaneille kuin ansiopäivärahan saajille. Työmarkkinatuella ja peruspäivärahalla olevan henkilön omaehtoisen opiskelun aikana saama työttömyysetuus olisi muutoksen jälkeen noin 22 prosenttia pienempi kuin nykyisin. Keskimääräisen ansiopäivärahan saajilla suhteellinen tulojen pieneneminen olisi noin 13 prosenttia. Vuonna 2015 omaehtoiset opinnot aloittaneista henkilöistä noin 40 prosenttia sai ansiopäivärahaa ja noin 60 prosenttia työmarkkinatukea tai peruspäivärahaa.

Kulukorvausoikeuden poistaminen työttömyysetuudella tuetun opiskelun ajalta kohdistuisi tosiasiallisesti enemmän naisiin kuin miehiin. Tämä johtuu siitä, että työttömyysetuudella tuetuna opiskelevista enemmistö on naisia. Kuten edellä on todettu, kulukorvausoikeuden poistamisen ei kuitenkaan arvioida merkittävästi vähentävän halukkuutta opiskella. Tästä syystä muutoksella tuskin on vaikutusta työttömyysetuudella tuetusti opiskelevien sukupuolijakaumaan.

Työkokeiluun osallistuvista 20–24-vuotiaista nuorista sekä naisia että miehiä oli vuonna 2015 lähes yhtä paljon. Nuoremmassa ikäluokassa naisia sen sijaan osallistui työkokeiluun selvästi miehiä enemmän. Kulukorvauksen maksaminen kaikille työkokeiluun osallistuville samoilla edellytyksillä tuskin vaikuttaa työkokeiluun osallistuvien sukupuolijakaumaan merkittävästi.

Alueellinen liikkuvuus

Esitetty muutos matka- ja muuttokustannusten korvausten yhdistämisestä liikkuvuusavustukseksi selkeyttää nykyistä käytäntöä. Muutos lisää työttömien yhdenvertaisuutta, kun avustusta voi saada työttömyysetuuslajista riippumatta. Liikkuvuusavustus ei ottaisi huomioon työssäkäyntialuetta, vaan työmatkan päivittäisen keston, millä on usein suurempi merkitys työn vastaanottamisen kannalta. Muutos koskee eri alueita eri tavoin, koska työpaikkojen tiheys ja liikenneyhteydet eroavat alueiden välillä.

Lyhytkestoinen työ yrittäjänä

Työn tekemisen muodot ovat viime vuosina olleet muutoksessa. Työtä ei enää välttämättä tehdä työ- tai virkasuhteessa, vaan aiempaa useammin myös esimerkiksi toimeksiantosuhteen pohjalta. Tyypillinen esimerkki toimeksiantosuhteesta tehdystä työstä on laskutus- ja markkinointipalveluja tarjoavien osuuskuntien kautta tehtävä työ. Näitä palveluja työn suorittajana käyttävä henkilö on muodollisesti yleensä yksityinen elinkeinonharjoittaja ja työn vaikutusta hänen oikeuteensa saada työttömyysetuutta arvioidaan työttömyysturvalain yrittäjiä koskevien säännösten mukaan.

Sovittelun työttömyysetuuden maksaminen enintään kaksi viikkoa kestävästä päätoimisen yritystoiminnan ajalta vähentäisi merkittävästi ns. keikkatyötä tekevien yrittäjien ja työsuhteisten työntekijöiden työttömyysturvausoikeuden eroja. Yritystoiminnan luonteesta johtuen eroja kuitenkin jäisi edelleen. Työn teettäjä ei esimerkiksi seuraa toimeksiantosuhteesta työtä tekevän työn suorittajan työaika, eikä yrittäjälle maksettavaan soviteltuun työttömyysetuuteen sen vuoksi sovelleta työttömyysturvalain 4 luvun 3 §:ssä säädettyjä enimmäistyöaikaan liittyviä rajoituksia. Toisaalta vähäinen yritystoiminta ei kerrytä työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevaa työssäoloahtoa.

Esitetty muutos parantaisi lyhyissä toimeksiantosuhteissa työtä tekevien yrittäjien mahdollisuuksia tulla valituksi vuorotteluvapaan sijaiseksi, kun lyhyt työllistyminen päätoimisesti yrittäjänä tai omassa työssä luettaisiin mukaan sijaiselta edellytettävään työttömyyden keston. Näin yrittäjät olisivat yhdenvertaisemmassa asemassa lyhytkestoisissa työsuhteissa työtä tekevien työnhakijoiden kanssa.

Työ- ja elinkeinotoimistot katsoivat vuonna 2015 arviolta noin 900 henkilön kohdalla, että enintään kaksi viikkoa kestävä työllistyminen yrittäjänä tai omassa työssä oli päätoimista ja esteenä työttömyysetuuden saamiselle. Heistä noin 58 prosenttia oli miehiä ja 42 prosenttia naisia.

5 Asian valmistelu

Eduskunta antoi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun hallituksen esitykseen vastatessaan seuraavan lausuman (HE 133/2012 vp - EV 163/2012 vp): ”Eduskunta edellyttää, että hallitus pikaisesti selvittää, miten alle 25-vuotiaiden ammatillista koulutusta vailla olevien nuorten jääminen työkokeilun aikaisten kulukorvausten ulkopuolelle vaikuttaa heidän tosiasiallisiin mahdollisuuksiinsa osallistua työkokeiluun ja vaarantaako säännös nuorten yhteiskuntatutakuun toteutumisen erityisesti alueilla, joilla matkakustannukset ovat merkittäviä. Samalla eduskunta edellyttää, että hallitus arvioi, onko kulukorvausten ikäsidonaisuus perusteltua kansalaisten yhdenvertaisuusperiaatteen kannalta.”

Esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä. Valmistelun yhteydessä on kuultu sosiaali- ja terveysministeriötä, valtiovarainministeriötä ja keskeisiä työelämän järjestöjä.

Esitysluonnoksesta on pyydetty lausuntoa sosiaali- ja terveysministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, opetus- ja kulttuuriministeriöltä, oikeusministeriöltä, Finanssivalvonnalta, Työttömyysvakuutusrahastolta, Kansaneläkelaitokselta, Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry:ltä,

Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry:ltä, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:ltä, Akava ry:ltä, Elinkeinoelämän keskusliitto EK:lta, Suomen Kuntaliittoa, Kunnalliselta työmarkkinalaitokselta, Valtion työmarkkinalaitokselta, Suomen Yrittäjiltä, Työttömien Valtakunnallinen Yhteistoimintajärjestö TVY ry:ltä, Valtakunnallinen työpajayhdistys ry:ltä, SOS-TE Suomen sosiaali ja terveys ry:ltä ja Vammaisfoorumi ry:ltä. Lisäksi lausunto pyydettiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta, työ- ja elinkeinotoimistoilta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskukselta (KEHA-keskus) ja työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselta. Lausuntoaika oli 27.6.–19.8.2016.

Lausuntoajan jälkeen esitysluonnokseen tehtiin useita muutoksia. Esitysluonnokseen tehdyt muutokset johtuivat lausunnoista saadusta palautteesta, hallituksen kotouttamisen toimintasuunnitelmasta ja budjettiriihessä sovitusta hallituksen työllisyyspaketista. Esitysluonnokseen lisättiin lausuntokierroksen jälkeen myös esitys työsopimuslain muuttamisesta. Työ- ja elinkeinoministeriön 25.8.2016 järjestämässä tilaisuudessa keskusteltiin työsopimuslakiin ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin ehdotettavista muutoksista keskeisten työelämäjärjestöjen kanssa. Tilaisuudessa sovittiin, että muutettu hallituksen esitysluonnos lähetetään uudelle lausuntokierrokselle. Koska kyseessä on budjettilaki, lausunnon antamiselle voitiin varata lyhyt aika. Lausuntoaika oli 6.9.–12.9.2016. Lausuntoa pyydettiin samoilta tahoilta kuin ensimmäisellä lausuntokierroksella, lukuun ottamatta työ- ja elinkeinotoimistoja, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskusta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskusta (KEHA-keskus). Tietosuojavaltuetutulta pyydettiin erikseen lausunto.

Työkokeilun käyttötarkoituksen laajentamista määräaikaaisesti soveltuvuuden arvioimiseen kannatettiin. Erityisesti palvelun vapaaehtoisuus ja lyhytkestoisuus todettiin useissa lausunnoissa hyväksi asioiksi. Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry sekä useat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja työ- ja elinkeinotoimistot esittivät, että soveltuvuuden arvioimiseksi järjestettävälle työkokeilulla tulisi olla muusta työkokeilusta selkeästi erottuva nimi. Esitystä muutettiin siten, että soveltuvuuden arvioimiseksi järjestettävästä työkokeilusta käytettäisiin nimitystä rekrytointikokeilu. Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry esitti, että kokeilun kriteereihin tulisi lisätä rajoitus käyttää kokeilijoita alle kolme kuukautta kestävässä töissä. Koska rekrytointikokeilua kokeillaan kahden vuoden ajan, sen toteuttamiselle ei ole tarkoituksenmukaista asettaa tiukkoja ehtoja. Rekrytointikokeilua koskevat säännökset ovat voimassa määräaikaisesti juuri sen vuoksi, että kokeilun aikana voidaan arvioida rekrytointikokeiluun mahdollisesti liittyviä epäkohtia.

Akava ry, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ja Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus esittivät, että soveltuvuuden arvioimiseksi järjestettävän työkokeilun tulisi vähentää koeaikaa. Esitykseen on lisätty tätä koskeva työsopimuslain muutosesitys.

Muun muassa palkansaajajärjestöt esittivät lausunnoissaan, että työttömien mahdollisuuksia opiskella työttömyysetuudella tuettuna tulisi laajentaa nykyisestä. Lisäksi järjestöt katsoivat, että kulukorvausoikeuden poistaminen julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaisen työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun ajalta voi vähentää opiskelun kannustavuutta.

Koska työttömien mahdollisuus opiskella työttömyysetuutta menettämättä tai työttömyysetuudella tuettuna on laaja ja periaatteellinen kysymys, sitä ei ole käsitelty tätä hallituksen esitystä valmisteltaessa eikä esitystä edellä mainitun vuoksi ole tältä osin muutettu edellä mainittujen lausuntojen perusteella. Esityksen perusteluja on kuitenkin tarkennettu ja yhdestä lainsäädäntöä selkeyttäväksi tarkoitettua muutoksesta on luovuttu mahdollisten uusien epäselvyyksien välttämiseksi. Myöskään kulukorvausoikeuteen liittyvät lausumat eivät ole antaneet aihetta muuttaa esitystä, mutta esityksen perusteluja on tältäkin osin tarkennettu.

Useat työ- ja elinkeinotoimistot esittivät lausunnoissaan, että omaehtoisen työttömyysetuudella tuetun opiskelun keskeyttämiseen liittyvä muutos lisäisi niiden työmäärää. Lausunnoissa ei kuitenkaan ole otettu huomioon nykyisin työ- ja elinkeinohallinnolle aiheutuvaa kokonaisyötyömäärää. Osa omaehtoisen opiskelun tukemisen keskeyttämistä koskevista työvoimapolitiittisista lausunnoista on työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen antamia. Tämä työ voi muutoksen jälkeen siirtyä työ- ja elinkeinotoimistojen tehtäväksi. Tältä osin kyse ei kuitenkaan ole työmäärän lisääntymisestä, kun työ- ja elinkeinohallintoa arvioidaan kokonaisuutena. Työ- ja elinkeinotoimistojen työ lisääntyy vain siltä osin, kun lausunnon antaminen edellyttäisi jatkossa keskeyttämisen syyhyn liittyvää harkintaa. Toisaalta on otettava huomioon, että esitykseen sisältyy myös ehdotus työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen nykyistä laajemmasta oikeudesta antaa työvoimapolitiittisia lausuntoja, mikä vähentää työ- ja elinkeinotoimistojen työtä.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK katsoi, että työnantajan työsuhteen päättyessä maksama taloudellinen tukipaketti tulisi ottaa huomioon omaehtoisen opiskelun tukemisen enimmäiskestoa vähentävänä seikkana. Asiaa on käsitelty kolmikantaisesti esitystä valmisteltaessa, mutta tukipaketin vähentäminen tukemisen enimmäiskestosta olisi johtanut monimutkaiseen sääntelyyn.

Palkkatuen ja starttirahan rahoitusta koskevaa muutosta pidettiin yleisesti kannatettavana. Elinkeinoelämän keskusliitto EK katsoi, että muutokseen sisältyy riski valtion menojen kasvamisesta, ja että määräaikaisen kokeilun jälkeen jatkopäätökset tulee tehdä perusteellisen analyysin perusteella. Osa lausunnon antaneista työ- ja elinkeinotoimistoista, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista ja elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus) toivat esille määrärahasuunnasta aiheutuvan hallinnollisen työn lisääntymisen. KEHA-keskuksen lausunnossa tuotiin esille työllistämispäätösten kasvavan määrän aiheuttamat lisäresurssitarpeet sekä käsittelyn mahdollinen hitaus palkkatukipäätösten jakaantuessa rahoituksen osalta eri hallinnonalojen momenteille.

Palkkatukea koskevia muutosesityksiä pidettiin pääsääntöisesti oikeansuuntaisina. Akava ry, Suomen Yrittäjät ja Kansaneläkelaitos totesivat lausunnoissaan nimenomaisesti, että ne kannattavat palkkatukeen esitettyjä muutoksia. Suomen Yrittäjien näkemyksen mukaan esityksen ehdotukset edesauttavat hallituksen työllisyyteen liittyvien tavoitteiden toteutumista. Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry:n näkemyksen mukaan esitys toteuttaa kohtuullisen hyvin hallitusohjelmassa asetettuja tavoitteita ja palkkatuen ehdot ovat asianmukaisen tiukat ja toimivat. Elinkeinoelämän keskusliitto EK arvioi kuitenkin esitettyjen muutosten aiheuttavan valtion menojen kasvun riskin ja piti etenkin palkkatuen osalta vuotovaikutuksia todennäköisenä.

Lausunnoissa katsottiin yleisesti, että palkkatuen suuntaaminen aiempaa selvemmin pitkäaikaistyöttömyyden ennaltaehkäisemiseen on kannatettava tavoite. Valtiovarainministeriö edellytti, että palkkatuen tarpeen arvioinnissa käytetään järjestelmällisesti jo työttömyyden alkuvaiheessa profiloitumalla, jolla voidaan luotettavasti ennustaa henkilön riskiä joutua pitkäaikaistyöttömäksi. Useissa lausunnoissa tuotiin esille, että profilointityökalun lisäksi työ- ja elinkeinotoimiston tulee voida käyttää myös muuta henkilöstä saatavissa olevaa tietoa arvioitaessa pitkäaikaistyöttömyyden riskiä, koska profilointityökalu ei välttämättä anna luotettavaa ennustetta esimerkiksi nuorten tai maahanmuuttajien kohdalla. Työttömien Valtakunnallinen Yhteistoimintajärjestö TVY ry toi lausunnossaan esille huolensa siitä, että pitkäaikaistyöttömien mahdollisuudet päästä palkkatuetuun työhön vähenevät, jos tukea suunnataan pääsääntöisesti niille, joiden työttömyys on vaarassa pitkittyä.

Suomen Yrittäjät, Kunnallinen työmarkkinalaitos, muutamat työ- ja elinkeinotoimistot ja Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus kannattivat muutosesitystä siitä, että palkkatukea ei myönnettäisi vuorotteluvapaasijaisen palkkaamiseen. Suomen Kuntaliitto ei pitänyt esitettyä muutosta hyvänä, koska pieniltäkin vaikuttavia mahdollisuuksia työllistyä tulee tukea nykyisessä työttömyystilanteessa.

Palkkatuen enimmäismäärää koskevia muutosesityksiä sekä kannatettiin että vastustettiin. Kunnallinen työmarkkinalaitos, Suomen Yrittäjät, Kansaneläkelaitos ja osa työ- ja elinkeinotoimistoista pitivät esitettyä muutosta kiinteästä tukiprosentista luopumisesta järkevänä, koska muutos mahdollistaisi työllisyysmäärärahojen tehokkaan käytön ja toisi joustoa palkkatukijärjestelmään. Useissa lausunnoissa tuotiin esille, että muutoksen jälkeenkin yhdenvertaisuuden periaatteen johdosta työnhakijoita ja työnantajia tulee kohdella tasapuolisesti. Vammaisfoorumi ry ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus) kiinnittivät lausunnoissaan huomiota siihen, että työnantajille tuen määrän ennakoitavuus on tärkeää. Työttömien Valtakunnallinen Yhteistoimintajärjestö TVY ry ja SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry vastustivat esitettyjä muutoksia, sillä niiden näkemyksen mukaan muutokset heikentäisivät vaikeimmassa työmarkkina-asemassa olevien työttömien työllistymistä ja johtaisivat työttömien epätasa-arvoiseen kohteluun.

Vähintään kaksi vuotta työttömänä olleiden palkkatuen enimmäiskeston lyhentämistä 24 kuukaudesta 12 kuukauteen pääsääntöisesti kannatettiin. Työttömien Valtakunnallinen Yhteistointajärjestö TVY ry vastusti muutosesitystä, koska se katsoo muutoksen pidentävän työttömyysjaksoja ja heikentävän pitkäaikaistyöttömien asemaa. Järjestön mukaan myös välityömarkkinoilla tarjottavien työllisyyspalveluiden laatu heikkenisi, koska palkkatuetut työjaksot lyhenisivät – mitä pidemmät työjaksot, sitä vastuullisempaa työtä välityömarkkinoilla voidaan palkkatuella tarjota. Myös Valtakunnallinen työpajayhdistys ry vastusti esitettyä muutosta, koska ne työnhakijat, joilla on puutteita sekä ammattiosaamisessa että työelämä- ja yhteisöosaamisessa, hyötyisivät pidemmistä palkkatukijaksoista. Lisäksi Valtakunnallinen työpajayhdistys ry katsoi, että enimmäiskeston lyhentäminen vaarantaa edelleensijoituksen työpajoilta yrityksiin.

Esitystä työssäoloehdon kertymisestä palkkatuetussa työssä vastustettiin voimakkaasti. Elinkeinoelämän keskusliitto EK oli ainoa, joka kannatti muutosesitystä, mutta katsoi, että työssäoloehdon karttumisen 50 prosentilla 75 prosentin sijasta aktivoisi työttömiä enemmän. Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:n mukaan esitetty muutos on täysin käsittämätön eikä lisää työttömien hakeutumista avoimille työmarkkinoille. Kunnallinen työmarkkinalaitos ja Suomen Kuntaliitto katsoivat, että muutos tulisi lisäämään entisestään pitkäaikaistyöttömyydestä kunnille aiheutuvia kustannuksia ja asettaisi työntekijät erilaiseen asemaan. Myös työ- ja elinkeinotoimistojen lausunnoissa todettiin, että työssäoloehdon kertyminen palkkatuetussa työssä eri tavalla kuin muussa työssä asettaa työntekijät eriarvoiseen asemaan. Useat työ- ja elinkeinotoimistot katsoivat myös, että muutos saattaisi pidentää palkkatukijaksojen pituutta, koska palkkatuetulla työllä usein tavoitellaan työssäoloehdon kertymistä, ja että muutos toteutuessaan lisäisi työ- ja elinkeinotoimistojen hallinnollista työtä. Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry:n mukaan esitetty muutos monimutkaistaisi työttömyysturvajärjestelmää ja aiheuttaisi tulkintaongelmia. Myös Finanssivalvonta ja Kansaneläkelaitos katsoivat esitetyn muutoksen aiheuttavan soveltamisongelmia.

Esitystä väliaikaisesti vuosina 2015—2016 voimassa olevan työsopimuslain 13 luvun 6 §:n muuttamisesta pysyväksi kannatettiin. Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry katsoi, että lainmuutoksen tulisi olla edelleen väliaikainen. Lausunnolla olleessa esitysluonnoksessa ehdotettiin, että työsopimuslaissa säädetyn työntarjoamisvelvollisuuden estämättä kunta saisi palkata henkilön työsuhteeseen täyttääkseen julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:ssä säädetyn työllistämismääräyksen ja yhdistys tai säätiö saisi ottaa palvelukseensa muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin vähintään kaksi vuotta työttömänä olleen henkilön. Voimassa olevan väliaikaisen 13 luvun 6 §:n 2 momentin 3 kohdan nojalla työntarjoamisvelvollisuudesta voidaan poiketa myös silloin, kun kunta, kuntayhtymä, yhdistys tai säätiö ottaa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettuun työkokeiluun tai palkkatuettuun työsuhteeseen henkilön sellaisiin tehtäviin, joita ei muutoin tehdä työ- tai virkasuhteessa edellyttäen, että työkokeilu ja palkkatuettu työ järjestetään työpajassa tai vastaavassa valmennusyksikössä, jossa toiminnan tavoitteena on parantaa henkilön valmiuksia hakeutua koulutukseen tai työllistyä avoimille työmarkkinoille. Edellä mainittua työsopimuslain 13 luvun 6 §:n 2 momentin 3 kohtaa ei esitetty vakinaistettavaksi. Valtakunnallinen työpajayhdistys ry vastusti edellä mainitun 3 kohdan poistamista, koska järjestön mukaan esitetty muutos vaikeuttaisi merkittävästi työkokeiluun ja palkkatuettuun työhön työpajoille ohjautumista. Kunnallinen työmarkkinalaitos ja Suomen Kuntaliitto katsoivat myös, että edellä mainitun 3 kohdan vakinaistaminen on tarpeellista ja jos esitetty muutos toteutuu, se tulee lamauttamaan suuren osan työpajatoimintaa. Saadun palautteen perusteella esitystä muutettiin siten, että työsopimuslain 13 luvun 6 §:ään lisättiin pääosin nyt väliaikaisesti voimassa olevaa säännöstä vastaava edellä mainitun luvun 6 §:n 2 momentin 3 kohta ja 3 momentti. Uudessa 2 momentin 3 kohdassa säädettäisiin henkilön ottamisesta palkkatuettuun työhön ja uusi 3 momentti koskisi työkokeilun järjestämistä työpajassa tai vastaavassa

valmennusyksikössä. Koska ei-työsuhteiseen työkokeiluun ei sovelleta työsopimuslain säännöksiä irtisanotun työntekijän takaisinottovelvollisuudesta eikä työntarjoamisvelvollisuudesta osa-aikatyötä tekeville, työsopimuslakia esitetään muutettavaksi siten, että kunta, kuntayhtymä, yhdistys tai säätiö voisi ottaa nykyistä vastaavasti työkokeilijoita työpajaan tai vastaavaan valmennusyksikköön myös tilanteissa, joissa se on lomauttanut omaa henkilöstöään.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK ja Suomen Yrittäjät kannattivat esitystä poistaa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetusta laista työkokeilua ja palkkatukea koskevat viittaukset työsopimuslakiin. Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry vastusti muutosesitystä, koska sen näkemyksen mukaan muutos poistaisi viranomaisten harkinnan työvoimapolveluiden järjestämisestä kyseisellä työnantajalla ja siirtäisi vastuun täysin työnantajalle.

Starttirahaa koskevia muutosesityksiä pidettiin pääasiassa kannatettavina. Suomen Yrittäjät, Akava ry sekä muutama muu lausunnon antaja toivat kuitenkin esille huolen siitä, onko peruspäivärahan suuruinen starttiraha riittävän kannustava. Esitystä ei ole tältä osin muutettu, koska starttirahan lisäosaa ei ole käytännössä myönnetty kahden viime vuoden aikana.

Työmarkkinatukena maksettavan matka-avustuksen ja muuttokustannusten korvauksen yhdistämistä uudeksi liikkuvuusavustukseksi pidettiin lausunnoissa hyvänä. Kuulemisen aikana Kansaneläkelaitos esitti uuden liikkuvuusavustuksen toimeenpanoon liittyviä kysymyksiä ja huomioita, joiden johdosta esitystä täydennettiin ja perusteluita täsmennettiin.

Tavoitetta kannustaa työttömiä ottamaan vastaan toimeksiantosuhteessa tehtävää työtä muuttamalla työttömyysturvalakia pidettiin lausunnoissa oikeansuuntaisena. Elinkeinoelämän keskusliitto EK kuitenkin katsoi, että luonnoksessa esitettyjen muutosten tulisi koskea vain yhtä yrittäjänä tehtyä työskentelyjaksoa vuodessa. Muutosten soveltamisen rajoittaminen yhteen työskentelyjaksoon vuodessa tekisi kuitenkin käytännössä tyhjäksi muutoksella tavoitellun kannustavuuden. Muun muassa Akava ry puolestaan piti ongelmallisena, että muutokset eivät tosiasiallisesti kohdistu samalla tavalla yksityisiin elinkeinonharjoittajiin ja yhtiömuodossa yritystoimintaa harjoittaviin henkilöihin. Tältä osin muutosten vaikutusten kohdistumisessa on kyse yritystoiminnan luonteesta. Esitetyt muutokset koskevat kaikkia yrittäjiä, joiden yritystoiminta on sen tyyppistä, että toimintaa harjoitetaan lyhyehköissä jaksoissa. Lausunnoissa esitetyt näkemykset eivät sen vuoksi ole antaneet aiheita esityksen muuttamiseen.

Finanssivalvonta, Kansaneläkelaitos ja Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry katsoivat, että yritystulon sovittelu lyhyelle ajanjaksolle voi olla ongelmallista lähinnä yritystulosta tehtävien vähennysten takia. Työnhakijalla voi kuitenkin jo nykyisin olla oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen lyhytkestoisen yrittäjänä tehdyn työskentelyjakson ajalta, jos työ- ja elinkeinotoimisto pitää työllistymistä sivutoimimisena. Muutoksen keskeisen kohderyhmän muodostavat oletettavasti omaa työpanostaan esimerkiksi laskutuspalveluita tarjoavien yhteisöjen kautta tarjoavat henkilöt, joilla on yritystulosta tehtäviä vähennyksiä oletettavasti melko rajoitetusti.

Siitä ei ole varmuutta, missä määrin työttömyysetuuden maksajille aiheutuisi yrittäjätulon selvittämiseen liittyvää lisätyötä, ei myöskään siitä, kuinka paljon lyhytkestoisia toimeksiantoja yrittäjiä tekeviä henkilöitä lopulta on, jos muutoksen kannustavuusvaikutus toteutuu. Muutoksella tavoitellut hyödyt voivat kuitenkin ylittää työttömyysetuuden maksajille mahdollisesta lisätyöstä aiheutuvat haitat. Muutoksen vaikutuksia seurataan ja tarvittaessa ryhdytään toimiin mahdollisten ongelmien ratkaisemiseksi.

Kansaneläkelaitos ehdotti lausunnossaan työttömyysturvalain 13 luvun 6 §:n tietojen luovuttamista koskevan säännöksen laajentamista siten, että Kansaneläkelaitoksella olisi oikeus luovuttaa työmarkkinatuen saajia koskevia tietoja kunnille nykyistä aikaisemmin. Esitykseen li-

sättiin tätä koskeva muutosehdotus. Kansaneläkelaitos toi esille, ettei tietojen luovuttamista ole mahdollista toteuttaa laajamittaisesti vielä vuoden 2017 alusta lukien, vaan mahdollisesti syksyllä 2017.

Lausuntokierroksen aikana esitykseen lisättiin työnhakijoiden haastattelua ja työllistymissuunnitelman tarkistamista koskevat muutokset, joista hallitus päätti 1.9.2016. Työnhakijan haastattelu tulisi järjestää aina kolmen kuukauden yhdenjaksoisen työttömyyden välein ja haastattelun yhteydessä tarkistettaisiin aina työllistymissuunnitelma tai sitä korvaava suunnitelma. Lisäyksestä varattiin kommentointimahdollisuus. Muutosta kannattivat Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ja Suomen Yrittäjät sekä Työttömien Valtakunnallinen Yhteistoimintajärjestö TVY ry. Suomen Yrittäjät toi lausunnossaan esiin muutoksen toimeenpanoon liittyviä haasteita. Työnhakijan haastattelu sinänsä ei tuo työttömälle työnhakijalle töitä, vaan haastattelussa tulisi keskittyä nimenomaisesti työnhaun seurantaan.

Edellä mainittujen lisäksi lausunnot antoivat aihetta eräisiin pienempiin muutoksiin.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2017 talousarvioesitykseen ja tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Hallitus on antanut eduskunnalle sosiaali- ja terveysministeriön valmisteleman hallituksen esityksen (HE 169/2016 vp), jossa esitetään työttömyysturvalain 1 luvun 5 §:n 1 momentin 15 kohdan väliaikaista muuttamista. Muutos olisi voimassa 31 päivään joulukuuta 2020. Samaa säännöstä esitetään muutettavaksi myös tässä esityksessä. Tässä esityksessä työttömyysturvalain 1 luvun 5 §:n 15 kohtaan esitetty muutos tulisi eduskuntakäsittelyn aikana ottaa huomioon sosiaali- ja terveysministeriön esittelystä annetussa hallituksen esityksessä ehdotetussa säännöksessä.

Tässä esityksessä esitetään työttömyysturvalain 2 a lukuun uutta 12 b §:ää. Säännöksen pykälänumeroinnissa on otettu huomioon muutokset, joita työttömyysturvalain 2 a lukuun on esitetty hallituksen esityksessä eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta (HE /2016 vp).

Hallitus on antanut eduskunnalle työ- ja elinkeinoministeriön valmisteleman hallituksen esityksen eduskunnalle laeiksi työsopimuslain, merityösopimuslain sekä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta (HE 105/2016 vp). Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvun 3 §:n 2 momenttia. Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi 7 luvun 3 §:ää. Hallituksen esityksessä 105/2016 ehdotetaan lisäksi muutettavaksi työsopimuslain 1 luvun 4 §:n koeaikasäännöstä, jota ehdotetaan edelleen tässä esityksessä muutettavaksi.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta

1 luku Yleiset säännökset

3 §. Määritelmät. Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan työttömänä pidettäisiin henkilöä, joka työllistyy päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssään yhdenjaksoisesti enintään kahden viikon ajan. Muutos tehtäisiin, koska työttömyysturvalain 2 luvun 5 §:ään ehdotetun muutoksen toteutuessa työ- ja elinkeinotoimisto ei enää seuraisi esimerkiksi toimeksiantosuhteessa tehtyjä lyhytkestoisia työjaksoja.

Muutoksella olisi vaikutusta erityisesti 4 luvussa säädetyn työkokeilun enimmäiskeston uudelleen alkamiseen ja 7 luvussa säädettyyn palkkatukeen. Palkkatuella palkattavan työnhakijan työttömyyden kesto vaikuttaa palkkatuen määrään, tukijakson enimmäiskeston ja 7 luvun 12 §:ssä säädetyn ns. jäähysäännön täyttymiseen. Jos työnhakija tekee toistuvasti työtä toimeksiantosuhteessa, hänen työllistymistään ei välttämättä ole tarkoituksenmukaista tukea palkkatuella.

3 a §. Valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen soveltaminen. Pykälä olisi uusi. EU:n valtiontukisäännösten mukaan elinkeinotoimintaa harjoittavalle tuen hakijalle tuki myönnetään joko valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena tai de minimis -tukena. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että kaikkiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettuihin tukiin, jotka tämän lain mukaan myönnetään valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena, sovellettaisiin ryhmäpoikkeusasetuksen I luvussa säädettyjä yleisiä edellytyksiä ja sen lisäksi kyseessä olevalle tukimuodolle asetettuja erityisiä edellytyksiä.

Tässä laissa säädettyjä tukia, jotka voivat tulla myönnettäväksi valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena, ovat palkkatuki, työvoimakoulutuksen yhteishankinta (TäsmäKoulutus) ja työolosuhteiden järjestelytuki. Edellä mainittuihin tukiin sovelletaan seuraavia ryhmäpoikkeusasetuksessa tuelle asetettuja erityisiä edellytyksiä: 31 artikla koulutustuki, 32 artikla palkkatukien muodossa myönnettävä tuki epäedullisessa asemassa olevien työntekijöiden työhönnottoon, 33 artikla palkkatukien muodossa myönnettävä tuki alentuneesti työkykyisten työntekijöiden työllistämiseen ja 34 artikla alentuneesti työkykyisten työntekijöiden työllistymisestä aiheutuvien lisäkustannusten korvaamiseen myönnettävä tuki.

Ehdotetun pykälän 2 momentti vastaisi osin voimassa olevan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvun 3 §:n 3 momentin 4 kohtaa, jossa on säädetty palkkatuen myöntämisen esteistä. Tässä esityksessä 3 §:n 3 momentin 4 kohta esitetään kumottavaksi. Kyseisen lainkohdan mukaan palkkatukea ei myönnetä, jos elinkeinotoimintaa harjoittava työnantaja on valtiontukien yleisessä ryhmäpoikkeusasetuksessa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys tai työnantajaa koskee Euroopan komission aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys. Ehdotetun 2 momentin mukaan edellä mainitut edellytykset laajenisivat koskemaan palkkatuen lisäksi kaikkia niitä tukia, joita voidaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaan myöntää elinkeinotoimintaa harjoittavalle tuen hakijalle valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena. Käytännössä esitys merkitsisi sitä, ettei palkkatuen lisäksi myöskään työolosuhteiden järjestelytukea voitaisi myöntää eikä työvoimakoulutuksen yhteishankintaa (TäsmäKoulutus) järjestää, jos tuen hakija olisi vaikeuksissa oleva yritys tai sitä koskisi maksamaton perintämääräys.

Ehdotetun pykälän 2 momentin 1 kohdassa säädettäisiin siitä, että julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaista tukea, joka myönnetään valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena, ei myönnettäisi eikä maksettaisi, jos elinkeinotoimintaa harjoittava tuen hakija on EU:n säännöksissä tarkoitettulla tavalla vaikeuksissa oleva yritys. Valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 1 artiklan 4 kohdan c alakohdan mukaan valtiontukea ei saa myöntää sellaiselle yritykselle, joka on vaikeuksissa oleva yritys. Vaikeuksissa olevan yrityksen määritelmästä säädetään asetuksen 2 artiklan 18 kohdassa. 'Vaikeuksissa olevalla yrityksellä' tarkoitetaan yritystä, jonka tapauksessa vähintään yksi seuraavista olosuhteista on olemassa:

a) On kyse yhtiöstä, jonka osakkaiden vastuu on rajattu (ja joka ei ole alle kolme vuotta olemassa ollut pk-yritys, tai kun on kyse kelpoisuudesta riskirahoitustukeen, pk-yritys, jonka toteuttamasta ensimyyntistä markkinoilla on alle seitsemän vuotta ja joka on oikeutettu riskirahoitukseen valitun rahoituksen välittäjän due diligence -prosessin jälkeen), ja joka on menettänyt yli puolet merkitystä osakepääomastaan kertyneiden tappioiden vuoksi. Näin on silloin, kun kertyneiden tappioiden vähentäminen rahastoista (ja kaikista muista yhtiön omiin varoihin tavallisesti luettavista eristä) johtaa negatiiviseen tulokseen, joka on suurempi kuin puolet merkitystä osakepääomasta. Tässä säännöksessä 'yhtiöllä, jonka osakkaiden vastuu on rajattu', tarkoitetaan erityisesti direktiivin 2013/34/EU (1) liitteessä I mainittuja yritysmuotoja ja 'osakepääoma' sisältää tarvittaessa emissiovoitot.

b) On kyse yhtiöstä, jossa ainakaan joidenkin osakkaiden vastuuta yhtiön velasta ei ole rajattu (ja joka ei ole alle kolme vuotta olemassa ollut pk-yritys, tai kun on kyse kelpoisuudesta riskirahoitustukeen, pk-yritys, jonka toteuttamasta ensimyyntistä markkinoilla on alle seitsemän vuotta ja joka on oikeutettu riskirahoitukseen valitun rahoituksen välittäjän due diligence -prosessin jälkeen), ja joka on menettänyt yli puolet tilinpäätöksen mukaisista omista varoistaan kertyneiden tappioiden vuoksi. Tässä säännöksessä 'yhtiöllä, jossa ainakaan joidenkin osakkaiden vastuuta yhtiön velasta ei ole rajattu', tarkoitetaan erityisesti direktiivin 2013/34/EU liitteessä II mainittuja yritysmuotoja.

c) Yritys on asetettu yleistäytöntöönpanomenettelyyn maksukyvyttömyyden vuoksi tai täyttää kansallisessa lainsäädännössä vahvistetut edellytykset yleistäytöntöönpanomenettelyyn asettamiselle velkojien pyynnöstä.

d) Yritys on saanut pelastamistukea eikä ole vielä maksanut lainaa takaisin tai lopettanut takausta, tai on saanut rakenneuudistustukea ja on vielä rakenneuudistussuunnitelman kohteena.

e) On kyse yrityksestä, joka ei ole pk-yritys, ja kahden viime vuoden ajan:

1) yrityksen velkaantumisaste on ollut yli 7,5 ja

2) yrityksen käyttökatteen (EBITDA) suhde nettorahoituskuluihin on ollut alle 1,0.

Ehdotetun pykälän 2 momentin 2 kohdassa säädettäisiin siitä, että julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaista tukea, joka myönnetään valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena, ei myönnettäisi eikä maksettaisi, jos elinkeinotoimintaa harjoittavaa tuen hakijaa koskee Euroopan komission perintämääräys sääntöjen vastaisen valtiontuen takaisinperinnästä. Valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 1 artiklan 4 kohdan a alakohdan mukaan valtiontukea koskevassa hyväksyttävässä tukiohjelmassa tulee nimenomaisesti sulkea pois yksittäisen tuen maksaminen sellaiselle yritykselle, jolle on annettu komission aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys ja jossa tuki on julistettu sääntöjenvastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi.

2 luku **Työnhakija**

4 §. *Työnhakijan haastattelun järjestäminen.* Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevan pykälän 1 momenttia. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin myöhempien työnhakijan haastattelujen järjestämisestä. Momentin ensimmäinen lause vastaisi voimassa olevaa säännöstä eli lähtökohtana olisi työnhakijan haastattelun järjestäminen työnhakijan yksilöllisen palvelutarpeen mukaisesti. Momenttia muutettaisiin siten, että työttömän työnhakijan haastattelu tulee aina järjestää työttömyyden jatkuttua yhdenjaksoisesti kolmen kuukauden ajan ja sen jälkeen aina kolmen kuukauden yhdenjaksoisen työttömyyden jälkeen. Työ- ja elinkeinoviranomainen ei voisi harkita, että haastattelun järjestäminen olisi tarpeetonta.

6 §. *Työllistymissuunnitelman laatiminen ja tarkistaminen.* Pykälän 1 ja 2 momentit vastaisivat voimassa olevan pykälän 1 ja 2 momentteja. Pykälän 3 momenttia muutettaisiin siten, että työllistymissuunnitelmaa tai sitä korvaavaa suunnitelmaa olisi aina tarkistettava työnhakijan haastattelun yhteydessä tai työnhakijan pyynnöstä. Työ- ja elinkeinoviranomainen ei voisi harkita suunnitelman tarkistamisen tarpeellisuutta.

4 luku **Tieto- ja neuvontapalvelut, asiantuntija-arvioinnit, ammatinvalinta- ja uraohjaus sekä valmennus ja kokeilu**

5 §. *Kokeilu.* Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin väliaikaisesti uusi 3 kohta. Työ- ja elinkeinotoimisto voisi ohjata henkilöasiakkaan työkokeiluun työpaikalle soveltuvuuden arvioimiseksi (rekrytointikokeilu). Rekrytointikokeiluun ohjaaminen edellyttäisi, että henkilöasiakas pyytää sitä yhdessä kokeilun järjestäjänä toimivan työnantajan kanssa. Kokeilun järjestäjänä toimivalta työnantajalla tulisi olla tosiasiallisesti tarjolla työtä, johon työkokeiluun osallistuva voitaisiin palkata, mikäli hän olisi työnantajan arvion mukaan sopiva kyseessä olevaan työhön ja työyhteisöön. Uusi 3 kohta olisi voimassa vuoden 2018 loppuun.

7 §. *Työkokeilua koskevat rajoitukset.* Pykälän 1 momentti ja 2 momentin 1 kohta kumottaisiin. Säännöksen kumoaminen ei vapauttaisi työnantajaa työsopimuslaissa säädetyistä työntarjoamisvelvollisuudesta. Työnantaja vastaisi työsopimuslain nojalla edelleenkin siitä, ettei työkokeilijan ottaminen heikennä työsuhteessa olevien työntekijöiden oikeuksia tilanteissa, joissa työnantajan on irtisanonut, lomauttanut tai osa-aikaistanut työntekijöitään. Työ- ja elinkeinotoimiston ei tarvitsisi työkokeilun järjestämisen yhteydessä arvioida, voisiko työkokeilun järjestäminen aiheuttaa työnantajan palveluksessa olevan henkilöstön lomauttamisen, irtisanomisen tai osa-aikaistamisen.

Nykyiset 2 momentin 2—5 kohdat siirtyisivät sisällöltään muuttamattomina 1 momentin 1—4 kohdiksi ja 3 momentti 2 momentiksi.

10 §. *Valmennuksen ja kokeilun keskeyttäminen.* Työ- ja elinkeinotoimisto voisi keskeyttää valmennuksen ja koulutuskokeilun poissaolojen lisäksi myös muusta painavasta syystä. Painavana syynä pidettäisiin esimerkiksi valmennukseen tai koulutuskokeiluun osallistuvan väkivaltaista tai uhkaavaa käytöstä. Säännös asiasta lisättäisiin 1 momenttiin.

Pykälän 2 momentista poistettaisiin mainita henkilöasiakkaan kuulemisesta ja päätöksestä ilmoittamisesta tarpeettomana. Kuulemisessa ja tiedoksi antamisessa noudatettaisiin hallintolain (434/2004) säännöksiä.

Pykälän 3 momentti vastaisi nykyistä.

12 §. Rekrytointikokeilua koskevat poikkeukset. Pykälä olisi uusi. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin 5 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun rekrytointikokeilun enimmäiskestosta. Rekrytointikokeilun kesto laskettaisiin 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuun työkokeilun 12 kuukauden enimmäiskestoon. Eri tarkoituksessa järjestetyt työkokeilut otettaisiin huomioon enimmäiskestoa laskettaessa. Jos henkilöasiakas olisi esimerkiksi ollut aiemmin työkokeilussa neljä kuukautta uravaihtoehtojen selvittämiseksi, eikä hän olisi ollut työkokeilun jälkeen yhdenjaksoisesti työttömänä vähintään 12 kuukautta, olisi rekrytointikokeiluun ja muuhun työkokeiluun käytettävissä vielä yhteensä kahdeksan kuukautta.

Rekrytointikokeilusta tehtäisiin sopimus siten kuin 9 §:ssä säädetään. Koska rekrytointikokeilu perustuisi vapaaehtoisuuteen, siihen ei sovellettaisi 9 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädettyä työkokeilun päivittäistä vähimmäiskestoa. Rekrytointikokeilun päivittäinen vähimmäiskesto voisi siten olla alle neljä tuntia, jos kokeilun järjestäjä ja kokeiluun osallistuva katsovat sen tarkoituksenmukaiseksi. Päivittäinen enimmäiskesto olisi enintään kahdeksan tuntia ja viikoittainen kesto enintään viisi päivää.

Rekrytointikokeilun järjestäjällä ei olisi velvollisuutta ilmoittaa poissaoloista työttömyysetuuden maksajalle. Työ- ja elinkeinotoimisto ei keskeyttäisi rekrytointikokeilua poissaolojen takia, joten velvollisuutta ilmoittaa poissaoloista myöskään työ- ja elinkeinotoimistolle ei olisi. Ehdotetussa 3 momentissa säädettäisiin siitä, että työ- ja elinkeinotoimisto ja rekrytointikokeilun järjestäjä voisivat purkaa rekrytointikokeilua koskevan sopimuksen ilmoittamalla siitä kirjallisesti muille osapuolille. Kokeilun järjestäjä voisi purkaa sopimuksen myös poissaolojen takia. Purkamisen ei saisi perustua laissa kiellettyyn syrjintäperusteeseen eikä epäasialliseen syyhyn. Työ- ja elinkeinotoimisto voisi purkaa sopimuksen tilanteissa, joissa sopimuksen hyväksymisen jälkeen kävisi ilmi, ettei kokeilua olisi voitu järjestää.

Rekrytointikokeiluun sovellettaisiin edellä mainittuja poikkeuksia lukuun ottamatta 4 luvun työkokeilua koskevia säännöksiä. Soveltuvuuden arvioimiseksi järjestettävässä työkokeilussa sovellettaisiin 7 §:ää työkokeilun rajoituksista, 8 §:ää työkokeilussa olevan oikeusasemasta, työturvallisuudesta ja tietosuojasta sekä 11 §:ää vakuutusturvasta.

Työ- ja elinkeinotoimisto ei hyväksyisi rekrytointikokeilua koskevaa sopimusta, jos kokeilusta aiheutuisi kokeilun järjestäjälle sellaista etua, joka vääristäisi yritysten tai yksityisten elinkeinonharjoittajien välistä kilpailua. Työ- ja elinkeinotoimisto arvioisi kilpailun vääristymistä samoin kuin muussa tarkoituksessa järjestetyn työkokeilun kohdalla. Työ- ja elinkeinotoimiston tulisi kiinnittää rekrytointikokeilun kohdalla huomiota erityisesti siihen, ettei työnantaja perusteettomasti ”ketjuta” työkokeilijoita palkkaamatta ketään työsuhteeseen kokeilun jälkeen.

Pykälä olisi voimassa väliaikaisesti vuoden 2018 loppuun.

5 luku **Työvoimakoulutus**

7 § Koulutuksen yhteishankinta. Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti. Valtion rahoittama osuus koulutuksen yhteishankinnasta katsottaisiin elinkeinotoimintaa harjoittavan työnantajan saamaksi valtiontueksi, jos koulutus hankitaan rahoitukseen osallistuvan työnantajan tehtävissä työskenteleville henkilöille ja koulutuksen tarkoituksena on, että koulutuksen suorittaneet voisivat jatkaa työnantajan tehtävissä koulutuksen jälkeen. Edellä mainitulla koulutuksella tarkoitetaan niin sanottua TäsmäKoulutusta. Valtion rahoittamaan osuuteen sovellettaisiin EU:n valtiontukien yleistä ryhmäpoikkeusasetusta. Säännös vastaisi voimassa olevaa käytäntöä.

Pykälän 1 ja 2 momentti vastaisivat nykyistä.

6 luku **Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu**

3 §. *Opintoja koskevat edellytykset.* Nykyisin 2 momentissa säädetyistä alempaan tai ylempään yliopistossa suoritettavaan tutkintoon liittyvistä vaatimuksista ei enää säädettäisi. Muutoksen jälkeen yliopistossa suoritettavien tutkintoon johtavien opintojen tuen tarkoituksenmukaisuutta harkittaisiin vain 2 §:n perusteella. Muutos ei vaikuttaisi opiskelun tukemisen edellytyksiin.

Jos työnhakija on aloittanut opinnot työnantajan maksaman työttömyysturvalain 3 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitetun taloudellisen etuuden jaksotuksen aikana, opiskelun tukeminen työttömyysetuudella ei edellyttäisi, että opinnot ovat olleet keskeytyneenä vähintään vuoden. Asiasta säädettäisiin pykälän 2 momentissa. Muulta osin 2 momentti vastaisi sisällöltään nykyistä 3 momenttia.

Nykyinen 4 momentti siirrettäisiin sisällöllisesti muuttamattomana uudeksi 3 momentiksi.

4 §. *Sopiminen opiskelusta työllistymissuunnitelmassa.* Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin maininta, että opiskelun tukemisesta voidaan sopia suunnitelmassa opintojen alkamisen jälkeen, jos opinnot on aloitettu työttömyysturvalain 3 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitetun taloudellisen etuuden jaksotuksen aikana. Muutos liittyy 3 §:ään ehdotettuun muutokseen.

5 §. *Tukiaika.* Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti. Opintojen muodostamaa kokonaisuutta voitaisiin tukea enintään 48 kuukauden ajan, jos opintojen tavoitteena on perusopetuksen oppimäärän suorittaminen. Ehdotettu muutos koskisi etenkin oppivelvollisuuden ylittäneitä maahanmuuttajanuoria ja nuoria aikuisia, joiden kohdalla opintojen nykyinen enimmäistukiaika 24 kuukautta ei puutteellisen koulutustaustan vuoksi ole ollut riittävä perusopetuksen loppuunsaattamiseen.

Nykyinen 2 momentti siirtyisi 3 momentiksi ja nykyinen 3 momentti uudeksi 4 momentiksi. Uuden 3 momentin mukaan työnhakija voisi pyytää työ- ja elinkeinotoimistoa keskeyttämään opiskelun tukemisen vain, jos keskeyttämiselle on pätevä syy. Pätevänä syynä pidettäisiin esimerkiksi työhön menemistä, sairautta, perhevapaata ja muita vastaavia tilanteita. Ylipäättään kyse olisi pitkähköistä, esimerkiksi useita kuukausia tai vähintään useita viikkoja kestävästä tilanteista. Henkilö voisi opiskella keskeytyksen aikana haluamassaan laajuudessa, mutta työttömyysetuuteen hänellä ei yleensä olisi oikeutta.

Työnhakijan esittämän syyn pätevyuden harkitsisi työ- ja elinkeinotoimisto. Asiasta ei annettaisi päätöstä. Jos työnhakija ei ehdi suorittaa opintojaan loppuun 1 momentin mukaisessa enimmäisajassa tai työ- ja elinkeinotoimiston määräämässä tätä lyhyemmässä ajassa, hän voi saattaa tukemisen päättymisen työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan ja vakuutusosikeuden tutkittavaksi valittamalla työttömyysetuuden maksajan antamasta päätöksestä.

7 luku **Palkkatuki**

2 §. *Palkkatuen myöntämisen yleiset edellytykset.* Palkkatuen myöntäminen edellyttäisi, että henkilön työttömyyden arvioidaan johtuvan ammatillisen osaamisen puutteista. Lisäksi palkkatuetun työn tulisi työ- ja elinkeinotoimiston arvion mukaan parantaa henkilön ammatillista osaamista ja hänen mahdollisuuksiaan työllistyä avoimille työmarkkinoille. Arviota henkilön tuottavuuden alentumisesta tarjolla olevassa työtehtävässä ei enää edellytettäisi.

Jos henkilö on ollut työttömänä välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä yhdenjaksoisesti alle 12 kuukautta, palkkatuen myöntäminen edellyttäisi edellä mainitun lisäksi, että henkilön

työttömyys ilman palkkatuen myöntämistä pitkittyisi ja kestäisi todennäköisesti yli 12 kuukautta. Työ- ja elinkeinotoimisto käyttäisi työttömyyden pitkittymisen arvioinnissa apuna asiakastietojärjestelmän profilointityökalua ja muuta asiakkaasta käytettävissä olevaa tietoa.

Edellä mainittuja pykälän 1 momentin 1 kohdassa ja 2 momentissa säädettäviä edellytyksiä ei sovellettaisi, jos palkkatuella palkattavan henkilön tuottavuus on olennaisesti sekä pysyvästi tai pysyväisluonteisesti alentunut vamman tai pitkäaikais sairauden johdosta tai tuella palkattava henkilö on täyttänyt 60 vuotta ja ollut yhtäjaksoisesti työttömänä vähintään vuoden välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä. Näistä poikkeuksista säädettäisiin 1 momentin 2 ja 3 kohdassa ja ne vastaisivat sisällöllisesti nykyistä 1 momenttia.

Pykälän 3 momentti vastaisi voimassa olevaa 2 momenttia.

3 §. *Työnantajaan liittyvät palkkatuen edellytykset.* Ehdotetun pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevaa 1 momenttia. Pykälän 2 momentti ja 3 momentin 1 kohta kumottaisiin. Koska työ sopimuslaisissa säännellään työnantajan palveluksessa olevien työntekijöiden oikeusturvasta, julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa ei enää viitattaisi työ sopimuslain säännöksiin palkkatuen myöntämisen edellytyksissä. Työ- ja elinkeinotoimistolla ei enää olisi 3 momentin kumoamisen jälkeen velvollisuutta arvioida, miten tuella palkkaaminen mahdollisesti vaikuttaa jo olemassa oleviin työsuhteisiin.

Ehdotetun 3 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädettäisiin siitä, että elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle, joka on tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanonut työntekijän ja työntekijän irtisanomisaika on päättynyt palkkatuen hakemista edeltäneiden 12 kuukauden aikana, ei myönnettäisi palkkatukea. Ehdotetun 3 §:n 3 momentin mukaan palkkatuki voitaisiin kuitenkin myöntää, jos työnantaja on ottanut irtisanotun työntekijän takaisin työsuhteeseen ennen palkkatukihakemuksen tekemistä. Ehdotettu säännös perustuu EU:n valtioneuvoston päätöksiin.

Ehdotetun pykälän 3 momentin 3 kohtaa muutettaisiin siten, että palkkatuen myöntämisen esteenä olisi työnantajan verojen ja lakisääteisten maksujen laiminlyöntien lisäksi myös palkanmaksuvelvollisuuden laiminlyönti. Palkkatukea ei olisi tarkoituksenmukaista myöntää muun muassa työnantajalle, jonka palkkasaatavia työntekijät ovat joutuneet hakemaan palkkaturvasta. Jos palkanmaksuvelvollisuuden laiminlyönti on ollut vähäinen tai siitä on kulunut jo kauan aikaa ja työnantaja on korjannut laiminlyöntinsä suorittamalla palkkasaatavat työntekijöilleen, työ- ja elinkeinotoimisto voisi harkintansa mukaan myöntää tuen. Pykälän 3 momentin 4 kohta kumottaisiin. Asiasta säädettäisiin uudessa 1 luvun 3 a §:ssä. Voimassa oleva 3 §:n 3 momentti siirtyisi ehdotetun 3 §:n 2 momentiksi.

4 §. *Työsuhteeseen liittyvät palkkatuen edellytykset.* Pykälään lisättäisiin uusi 4 ja 5 momentti. Palkkatuki voitaisiin myöntää alkaneen työsuhteen estämättä, jos kyse on tuella palkatun siirtymisestä liikkeen luovutuksen, yhteisön sulautumisen tai jakautumisen tai yhteisöjen yhdistymisen johdosta toisen työnantajan palvelukseen. Edellytyksenä olisi, että liikkeen luovutuksensaaja tai vastaanottava yhteisö täyttää 3 §:ssä säädetyt työnantajaa koskevat palkkatuen myöntämisedellytykset. Liikkeen luovutuksensaajan tai vastaanottavan yhteisön olisi toimitettava palkkatukihakemus työ- ja elinkeinotoimistolle kuukauden kuluessa tuella palkatun siirtymisestä uuden työnantajan palvelukseen. Palkkatukea ei myönnettäisi vuorotteluvapaasijaisen palkkaamiseen.

Pykälän 1—3 momentit vastaisivat voimassa olevan pykälän 1—3 momentteja.

5 §. Tuella palkatun siirtäminen. Voimassa olevan säännöksen mukaan tuella palkatun siirtäminen käyttäjäyrityksen tehtäviin edellyttää, että palkkatuen saaja ilmoittaa siirrosta työ- ja elinkeinotoimistolle ennen siirron tapahtumista ja liittää ilmoitukseen käyttäjäyrityksen vakuutuksen siitä, että se on työsopimuslain edellyttämällä tavalla täyttänyt työntarjoamisvelvollisuutensa tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanotuille ja lomautetuille sekä osa-aikatyötä tekeville työntekijöilleen, ja ettei tuella palkatun työhön ottaminen aiheuta muiden työntekijöiden irtisanomista, lomauttamista tai osa-aikaistamista. Elinkeinotoimintaa harjoittavan käyttäjäyrityksen on lisäksi vakuutettava, että se on tarjonnut työtä sellaiselle tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanomalleen työntekijälle, jonka irtisanomisaika on päättynyt palkkatuen hakemista edeltäneiden 12 kuukauden aikana. Koska tässä esityksessä voimassa olevan 7 luvun 3 §:n 2 momentti ja 3 momentin 1 kohta ehdotetaan kumottavaksi, viittaus edellä mainittuihin lainkohtiin siirron edellytyksenä olisi tarpeeton.

Voimassa olevan 7 luvun 3 §:n 3 momentin 3 kohdan mukaan palkkatukea ei myönnetä, jos työnantaja on olennaisesti laiminlyönyt velvollisuuksiaan suorittaa veroja tai lakisääteisiä maksuja, ellei työ- ja elinkeinotoimisto tuella palkattavaan liittyvistä erityisistä syistä pidä tuen myöntämistä tarkoituksenmukaisena. Edellä mainittu edellytys koskee palkkatukea hakevaa työnantajaa, mutta ei käyttäjäyritystä. Tässä esityksessä ehdotetaan 7 luvun 3 §:n 2 momentin 3 kohdassa säädettäväksi, ettei palkkatukea voitaisi myöntää myöskään, jos työnantaja olisi olennaisesti laiminlyönyt palkanmaksuvelvollisuuttaan. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, ettei myöskään käyttäjäyrityksellä saisi olla vastaavia laiminlyöntejä kuin palkkatukea hakevalla ja saavalla varsinaisella työnantajalla. Siirron edellytyksenä olisi, että käyttäjäyritys ei ole olennaisesti laiminlyönyt palkanmaksuvelvollisuuttaan eikä sillä ole olennaisia laiminlyöntejä verojen tai lakisääteisten maksujen maksamisessa. Lisäksi siirron edellytyksenä olisi, että elinkeinotoimintaa harjoittava käyttäjäyritys on ottanut takaisin työsuhteeseen sellaisen työntekijän, jonka se on tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanonut ja jonka irtisanomisaika on päättynyt siirtoa edeltäneiden 12 kuukauden aikana. Palkkatuen saajan olisi liitettävä työ- ja elinkeinotoimistolle tehtävään ilmoitukseen tuella palkatun siirrosta käyttäjäyrityksen vakuutus siitä, että käyttäjäyritys täyttää säädetyt edellytykset.

7 §. Palkkatuella katettavat palkkauskustannukset. Pykälän 1 momenttia täsmennettäisiin siten, että palkkauskustannuksiin luettaisiin nimenomaan tuella palkatusta aiheutuvat palkan sivukulut. Palkkauskustannuksiin ei luettaisi esimerkiksi työnantajan lakisääteisiä eläkemenopusteisia maksuja.

Pykälän 2 momentin 2 kohtaa muutettaisiin siten, että kumotun tapaturmavakuutuslain (608/1948) 26 §:n sijasta viitattaisiin tapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 139 §:ään. Lisäksi pykälän 2 momenttiin lisättäisiin uusi 4 kohta, jonka mukaan verovapaita korvauksia ei luettaisi palkkatuella katettaviin palkkauskustannuksiin. Säännöksellä selkeytettäisiin palkkatuella katettavien palkkauskustannusten sisältöä. Verovapaita korvauksia ei ole soveltamiskäytännössä luettu palkkatuella katettaviin palkkauskustannuksiin.

8 §. Palkkatuen määrä ja enimmäiskesto. Pykälä vastaisi osin voimassa olevaa 7 luvun 8 §:ää. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin siitä, että kiinteän tukiprosentin sijaan tuen määrä olisi enintään 30, 40 tai 50 prosenttia palkkauskustannuksista. Edellä mainitun vuoksi tuen enimmäismäärää koskevalla muutoksella 'enintään prosenttia' ei ole tarkoitus muuttaa tuen enimmäismäärää niissä tilanteissa, joissa työllisyysmäärärahaa on käytettävissä enimmäismääräiseen tukeen. Työnantajien ja työttömien yhdenvertaisen kohtelun kannalta on tärkeää, että tuen määrä on nykyiseen tapaan sama kaikille työnantajille tilanteissa, joissa tuen määrä perustuu tuella palkattavan työttömyyden kestoon tai vammaan tai sairauteen. Ehdotettu muutos mahdollistaisi enimmäistukiprosenttia alhaisemman tukiprosentin käytön tilanteissa, joissa

työ- ja elinkeinotoimiston käytettävissä olevat työllisyysmäärärahat eivät mahdollista enimmäismääräisen tuen myöntämistä.

Ehdotetun pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan palkkatuen määrä olisi enintään 50 prosenttia palkkauskustannuksista enintään 12 kuukauden ajan, jos tuella palkattava on ollut työtön vähintään 24 kuukautta palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 28 kuukauden aikana. Voimassa olevan lainkohdan mukaan tuen kesto on enintään 24 kuukautta siten, että jälkimmäisen 12 kuukauden ajalta tuen määrä on 30 prosenttia palkkauskustannuksista. Tuen enimmäiskesto lyhenisi 24 kuukaudesta 12 kuukauteen.

Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin siitä, että 1 momentissa säädetty palkkatuen määrä voisi olla enintään valtion talousarvion mukainen enimmäismäärä. Valtion talousarviossa säädettyä kuukausikohtaista enimmäismäärää ei voitaisi missään tilanteessa ylittää. Nykyinen 2 momentti siirtyisi 3 momentiksi.

9 §. Palkkatuen määrä ja enimmäiskesto eräissä tapauksissa. Pykälä vastaisi pääosin voimassa olevaa pykälää. Pykälän 1 momentin mukaan myös rekisteröidylle uskonnolliselle yhdyskunnalle voitaisiin myöntää enintään 12 kuukauden ajalta palkkatukena 100 prosenttia niistä tuella palkattavasta aiheutuvista palkkauskustannuksista, jotka vastaavat enintään 65 prosentin työaikaa alan säännöllisestä enimmäistyöajasta, jos rekisteröity uskonnollinen yhdyskunta palkkaa vähintään 24 kuukautta palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 28 kuukauden aikana työttömänä olleen muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin. Tuen määrä olisi kuitenkin enintään valtion talousarvion mukainen enimmäismäärä. Pykälän 2 momenttia täsmennettäisiin siten, että momentissa viitattaisiin 11 luvun 1 §:n sijasta 11 luvun 1 §:n 3 momenttiin, jossa säädetään työllistämismäärästä.

Pykälän 4 momenttiin lisättäisiin lause, jossa säädettäisiin 60 vuotta täyttäneen ja yhtäjaksoisesti vähintään 12 kuukautta välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä työttömänä olleen palkkaamiseen myönnettävän tuen määrästä ensimmäisten 12 kuukauden jälkeiseltä ajalta. Voimassa olevan säännöksen mukaan tuen määrä on ensimmäisten 12 kuukauden jälkeiseltä ajalta 30 prosenttia palkkauskustannuksista. Ehdotetun muutoksen mukaan tuen määrä olisi kuitenkin joko 40 prosenttia tai 50 prosenttia palkkauskustannuksista, jos henkilö olisi ollut työtön ensimmäisten 12 kuukauden palkkatuetun työn jälkeen vähintään 12 kuukautta tai 24 kuukautta. Muutos tarkoittaisi sitä, että 60 vuotta täyttäneen yhtäjaksoisesti vähintään vuoden työttömänä olleen kohdalla tuen suuruus määräytyisi edellä mainitussa tilanteessa siten kuin 8 §:n 1 momentissa säädettäisiin.

8 luku Yritystoiminnan käynnistämisen- ja kehittämispalvelut

1 §. Starttiraha. Starttirahaa olisi mahdollista myöntää nykyistä vastaavasti henkilöasiakkaalle, joka aloittaa uuden päätoimisen yritystoiminnan. Lisäksi starttirahaa voitaisiin myöntää henkilöasiakkaalle, joka laajentaa aiemmin aloitetun sivutoimisen yritystoiminnan päätoimiseksi. Yritystoiminnan aloittamista ja päätoimisuutta arvioitaisiin työttömyysturvalain 2 luvun 5 §:n mukaan.

Starttirahan enimmäiskesto olisi 12 kuukautta. Starttiraha myönnettäisiin nykyistä vastaavasti jaksoissa siten, että ensimmäisen jakson pituus olisi enintään kuusi kuukautta. Ennen jatkojakson myöntämistä työ- ja elinkeinotoimiston tulisi arvioida starttirahan jatkon tarve.

Pykälän 2 momentti vastaisi nykyistä.

2 §. *Starttirahan myöntämisen edellytykset.* Pykälän 1 momentin 2 kohdasta poistettaisiin maininta siitä, että yritystoiminnan on oltava luonteeltaan päätoimista. Asiasta säädettäisiin 1 §:ssä. Muilta osin 1 momentti vastaisi sisällöltään voimassa olevaa. Pykälän 2 momentti vastaisi nykyistä.

3 §. *Starttirahan myöntämisen ja maksamisen esteet.* Koska starttirahaa voitaisiin 1 §:n mukaan myöntää henkilöasiakkaalle, joka laajentaa sivutoimisena harjoittamansa yritystoiminnan päätoimiseksi, 1 momentin 1 ja 3 kohtaan lisättäisiin maininta yritystoiminnan päätoimisuudesta. Starttirahaa hakevan henkilöasiakkaan toimeentulon tarvetta arvioitaisiin päätoimisen yritystoiminnan käynnistämisen ja vakiinnuttamisvaiheessa. Starttirahaa ei voitaisi myöntää, jos päätoiminen yritystoiminta olisi alkanut ennen kuin starttirahan myöntämisestä olisi päätetty. Tämä koskisi myös sivutoimisen yritystoiminnan laajentamista päätoimiseksi.

Nykyinen 1 momentin 4 kohta kumottaisiin. Starttirahaa voitaisiin myöntää, vaikka yrittäjäksi ryhtyvän pääasiallinen toimeksiantaja olisi hänen aiempi työnantajansa.

Nykyinen 1 momentin 5 kohta siirrettäisiin muutettuna 4 kohdaksi. Starttirahaa hakevan henkilöasiakkaan velvoitteisiin liittyvien laiminlyöntien lisäksi otettaisiin huomioon myös kyseessä olevan yrityksen laiminlyönnit. Yrityksen laiminlyönnit huomioitaisiin silloin, kun sivutoimisesti harjoitettu yritystoimintaa laajennettaisiin päätoimiseksi.

Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyisi 3 momentiksi. Uuden 2 momentin mukaan starttirahaa voitaisiin myöntää enimmäiskeston sisältyvän tukikauden jatkoksi päätoimisen yritystoiminnan alkamisesta huolimatta. Säännös vastaisi vakiintunutta käytäntöä.

Pykälän 3 momentin 1—3 kohta vastaisivat nykyistä 2 momenttia. Momenttiin lisättäisiin uusi 4 kohta. Starttirahaa ei maksettaisi, jos starttirahaa hakevan henkilöasiakkaan toimeentulo olisi turvattu jollakin muulla kuin 3 kohdassa tarkoitettulla etuudella. Tällaisia etuuksia olisivat esimerkiksi työnantajan järjestämä lisäeläke tai rikosvahinkolaissa (1204/2005) tarkoitettu ansionmenetykskorvaus. Etuuden katsottaisiin turvaavan starttirahaa hakevan henkilöasiakkaan toimeentulon, jos se vastaisi määrältään vähintään starttirahaa.

Etuutena ei kuitenkaan otettaisi huomioon työttömyysturvalain 4 luvun 7 §:ssä tarkoitettuja etuoikeutettuja tuloja. Edellä tarkoitettuja etuoikeutettuja tuloja ovat perhe-eläkkeet, vammaisetuuksista annetun lain (570/2007) mukainen eläkettä saavan hoitotuki, työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) mukainen haittaraha, sotilasvammalain mukainen elinkorko ja täydennyskorko, vammaisetuuksista annetun lain mukainen vammaistuki, eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) ja yleisestä asumistuesta annetun lain (938/2014) mukainen asumistuki, lapsilisälain (796/1992) mukainen lapsilisä, toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukainen toimeentulotuki, sotilasavustuslain (781/1993) mukainen sotilasavustus, työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain sekä sotilasvammalain mukaiset kustannusten korvaukset ja työeläkelakien mukainen osittainen varhennettu vanhuuseläke.

4 §. *Starttirahan määrä ja korvauspäivät.* Starttirahan määrä olisi päivää ja henkilöä kohti työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettun peruspäivärahan suuruinen ilman peruspäivärahan korotusosaa. Asiasta säädettäisiin 1 momentissa.

Nykyinen 2 momentti kumottaisiin. Starttirahaan ei olisi enää mahdollista myöntää lisäosaa. Nykyinen 3 momentti siirrettäisiin sisällöltään muuttamattomana uudeksi 2 momentiksi.

9 luku **Kulukorvaus**

1 §. *Oikeus kulukorvaukseen.* Kulukorvausta ei enää maksettaisi 6 luvussa tarkoitettun työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun ajalta. Tästä syystä pykälän 1 momentin 2 kohta kumottaisiin.

Soveltuvuuden arvioimiseksi järjestettävän työkokeilun ajalta ei maksettaisi kulukorvausta. Tämän vuoksi 1 momentin 6 kohtaa täydennettäisiin viittaamalla 4 luvun 5 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtaan, joissa säädetään muussa tarkoituksessa järjestetyistä kokeiluista. Tämä muutos olisi väliaikainen ja voimassa vuoden 2018 loppuun.

4 §. *Kulukorvauksen rajoitukset ja lakkauttaminen.* Pykälän 1 momentista poistettaisiin maininta työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta, koska sen ajalta ei enää maksettaisi kulukorvausta.

Pykälän nykyinen 2 momentti kumottaisiin. Alle 25-vuotiaalle ammatillista koulutusta vailla olevalle nuorelle voitaisiin maksaa kulukorvausta työllistymistä edistävien palveluiden ajalta samoin edellytyksin kuin muillekin työnhakijoille.

Nykyinen 3 momentti siirrettäisiin uudeksi 2 momentiksi sisällöllisesti muuttamattomana.

10 luku **Palveluihin ja asiantuntija-arviointeihin liittyvät harkinnanvaraiset etuudet**

1 §. *Matka- ja yöpymiskustannusten korvaus.* Matka- ja yöpymiskustannusten korvausta ei voitaisi myöntää työttömälle henkilöasiakkaalle, joka hakeutuu soveltuvuuden arvioimiseksi järjestettävään työkokeiluun. Edellä mainitun vuoksi 1 momenttia muutettaisiin väliaikaisesti siten, että matka- ja yöpymiskustannusten korvausta voitaisiin myöntää työttömälle henkilöasiakkaalle, joka hakeutuu 4 luvun 5 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettuun kokeiluun.

2 §. *Muuttokustannusten korvaus.* Pykälä kumottaisiin. Erillinen nimenomaan muuttokustannuksiin tarkoitettu tuki lopetettaisiin. Työnhakijan alueellista liikkuvuutta voitaisiin tukea myöntämällä liikkuvuusavustusta, jonka myöntämisedellytyksistä ehdotetaan säädettäväksi työttömyysturvalain 8 luvussa. Liikkuvuusavustusta voisi käyttää myös työn vuoksi muuttamisesta aiheutuviin kustannuksiin.

3 §. *Työolosuhteiden järjestelytuki.* Työolosuhteiden järjestelytuki myönnettäisiin elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle valtioneuvoston yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena. Asiasta säädettäisiin 1 momentissa.

12 luku **Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpano ja siihen liittyvä yhteistyö**

6 §. *Tiedonsaantioikeus.* Myös elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksella olisi oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpanossa välttämättömät tiedot säännöksessä mainituilta tahoilta. Kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtäviin kuuluu 8 §:n mukaan työ- ja elinkeinotoimiston myöntämien tukien ja korvausten maksaminen sekä valtion virastoille tai laitoksille osoitettujen määrärahojen käytön seuranta.

Pykälän 2 ja 4 momentti vastaisivat nykyistä. Pykälän 3 momenttiin tehtäisiin 7 luvun 3 §:n muutosta vastaava muutos pykäläviittaukseen.

9 §. Tukien ja korvausten rahoitus. Pykälä olisi uusi. Siinä säädettäisiin palkkatuen ja starttirahan sekä valtion virastolle ja laitokselle osoitettavan määrärahan rahoittamisesta.

Palkkatuesta ja valtion virastolle ja laitokselle osoitettavasta määrarahasta rahoitettaisiin enintään peruspäivärahaa vastaava määrä sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan työttömyysetuusmäärärahoista. Jos peruspäivärahaa vastaava määrä olisi pienempi kuin maksettava palkkatuki tai valtion virastolle ja laitokselle osoitettu määräraha, loppuosa rahoitettaisiin työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan työllisyysmäärärahoista. Työttömyysetuusmäärärahoista tuleva rahoitus olisi aina peruspäivärahan määrä riippumatta siitä, olisiko palkkatuella palkattava tai valtion virastoon tai laitokseen palkattava työtön työnhakija oikeutettu ansiopäivärahaan, peruspäivärahaan tai työmarkkinatukeen.

Työttömyysetuusmäärärahoista rahoitettava osuus palkkatuesta ja valtion virastolle ja laitokselle osoitettavasta määrarahasta vastaisi tukijakson kesto ja työttömyysetuuden viikoittaisten maksupäivien määrää. Esimerkiksi tilanteessa, jossa palkkatuki tulisi maksettavaksi kahdelta viikolta, sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan työttömyysetuusmäärärahoista rahoitettaisiin 10 päivältä maksettavaa peruspäivärahaa vastaava osuus. Vuoden 2016 peruspäivärahan määrällä laskettuna työttömyysetuusmäärärahoista rahoitettaisiin esimerkkitalanteessa 326,80 euroa, (10 x 32,68 euroa).

Peruspäivärahan määrä tarkoittaisi pykälän 2 momentin mukaan työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua peruspäivärahan määrää ilman korotusosia.

Palkkatukea voidaan kansallisten määrärahojen lisäksi osarahoittaa Euroopan sosiaalirahastosta. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että tällaisissa tapauksissa palkkatuen rahoitukseen ei sovellettaisi 1 momenttia. Tällaista palkkatukea ei rahoitettaisi osittain sosiaali- ja terveysministeriön työttömyysturvamäärärahoista ja osittain työ- ja elinkeinoministeriön työllisyysmäärärahoista, vaan rahoitus tulisi kokonaisuudessaan työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan momentilta EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesiopolitiikan ohjelmiin.

Starttirahan rahoituksesta säädettäisiin 3 momentissa. Työ- ja elinkeinotoimiston työttömälle työnhakijalle myöntämä starttiraha rahoitettaisiin sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan työttömyysetuusmäärärahoista. Starttirahan määrä olisi esitetyn 8 luvun 4 §:n mukaan peruspäivärahan suuruinen, joten työttömien starttiraha rahoitettaisiin aina kokonaan koko starttirahakauden ajan työttömyysetuusmäärärahoista. Muulle kuin työttömälle työnhakijalle myönnetty starttiraha rahoitettaisiin aina kokonaan koko starttirahakauden ajan työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan työllisyysmäärärahoista.

Pykälä olisi voimassa määräajan vuoden 2018 loppuun.

13 luku **Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä**

5 §. Käyttöoikeuden myöntäminen ja salassa pidettävien henkilötietojen luovuttaminen eräissä tilanteissa. Pykälän 1 momenttia täsmennettäisiin siten, että myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen virkamies, jonka virka- tai työtehtävien hoitaminen sitä edellyttää, saa salassapitosäännösten estämättä hakea ja käyttää työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään talletettuja tietoja.

Pykälän 2 ja 3 momentti vastaisivat nykyistä.

14 luku **Muutoksenhaku**

1 §. Oikaisuvaatimus ja valitus. Ehdotetun pykälän 1 ja 2 momentti vastaisivat voimassa olevia 1 ja 2 momenttia. Pykälän 3 momentin 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että päätökseen ei saisi vaatia oikaisua eikä siitä saisi valittaa myöskään, jos palkkatuki on eväty 7 §:n 2 §:n 2 momentin perusteella. Mainitussa lainkohdassa säädettäisiin siitä, että palkkatukea voitaisiin myöntää alle 12 kuukautta työttömänä olleen palkkaamiseen, jos työ- ja elinkeinotoimisto arvioi henkilöllä olevan todennäköisen riskin työttömyyden pitkittymisestä yli 12 kuukauden ajaksi.

Pykälän 3 momentin 3 kohtaan tehtäisiin muuttokustannusten korvausta koskevan säännöksen kumoamisesta johtuva muutos.

Pykälän 4 kohdassa säädetty asiantuntija-arviointeja, ammatinvalinta- ja uraohjausta, valmennusta ja kokeilua sekä työnhakijan omaehtoisen opiskelun tukemista koskeva muutoksenhakukiello siirrettäisiin uuteen 5 momenttiin sisällöltään muuttumattomana. Muutoksella selkeytettäisiin säännöksen rakennetta. Yritystoiminnan kehittämisspalveluja koskevasta kielteisestä ratkaisusta tehdään päätös, ja sitä koskeva muutoksenhakukiello säilyisi 4 kohdassa. Uudessa 5 momentissa säädettäisiin lisäksi uudesta muutoksenhakukiellosta, joka koskisi työ- ja elinkeinotoimiston ratkaisua olla hyväksymättä työnhakijan omaehtoisen opiskelun tukemisen keskeyttämistä koskevaa ilmoitusta. Työ- ja elinkeinotoimisto ei anna näissä tilanteissa työnhakijalle päätöstä, mutta ratkaisun perustelut ilmoitetaan työnhakijalle kirjallisesti.

Jos työnhakija ei saa suoritetta opintoja loppuun 6 luvun 5 §:ssä tarkoitetun tukiajan kuluessa, tukemisen päättymisestä annetaan työttömyysturvalain 11 luvun 4 §:n mukaisesti työvoimapoliittinen lausunto. Työttömyysetuuden maksaja antaa työvoimapoliittisen lausunnon perusteella päätöksen, josta voi valittaa työttömyysturvan muutoksenhakulautakuntaan työttömyysturvalain mukaisesti. Tässä yhteydessä tutkittaisiin myös se, olisiko tukiajan kuluminen tullut keskeyttää.

Pykälän 3 momenttiin lisättäisiin uusi kohta 5, jossa säädettäisiin siitä, että päätökseen ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa, jos päätös koskee tuen, etuuden tai korvauksen epäämistä määrärahasyistä.

Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan päivänä kuuta 20 .

Työ- ja elinkeinoviranomaiselle varattaisiin lyhyt siirtymäaika työnhakijan haastattelun järjestämistä koskevien muutosten täytäntöönpanoa varten. Lain voimaantullessa työttöminä työnhakijoina oleville, joiden yhdenjaksoinen työttömyys olisi lain voimaan tullessa kestänyt vähintään kolme kuukautta, tulee järjestää haastattelu viimeistään 31 päivänä maaliskuuta 2017.

Työnhakijan omaehtoisen työttömyysetuudella tuetun opiskelun ja työkokeilun ajalta maksettaisiin kulukorvausta nykyisin voimassa olevien säännösten perusteella, jos työttömyysetuudella tuettu opiskelu tai työkokeilu on alkanut viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2016. Omaehtoisen työttömyysetuudella tuetun opiskelun osalta ratkaisevaa olisi 6 luvussa tarkoitetun tukikauden alkaminen, vaikka opinnot olisi aloitettu jo tätä aiemmin. Työkokeilun osalta mahdollisella kokeilun jatkamisella ei olisi merkitystä edes silloin, kun kokeilua jatketaan yhdenjaksoisesti saman järjestäjän palveluksessa.

Muuttokustannusten korvausta voitaisiin myöntää sellaisen työsuhteen perusteella, joka on alkanut viimeistään 31.12.2016. Koska muuttokustannusten korvaamisen edellytyksenä on, että muutto on tapahtunut viimeistään kuuden kuukauden kuluessa työsuhteen alkamisesta, muuttokustannuksia voisi vielä tulla korvattavaksi kesäkuun 2017 lopussa tehdyistä muutoista. Siirtymäsäännös tarkoittaisi, että muuttokustannusten korvauksen hakemiseen, myöntämiseen,

maksamiseen, takaisinperintään, muutoksenhakuun sovellettaisiin lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

Palkkatuen ja starttirahan rahoitusta koskeva 12 luvun 9 § olisi voimassa määräajan 1 päivästä tammikuuta 2017 31 päivään joulukuuta 2018. Palkkatuki ja starttiraha maksetaan jälkikäteen ja siksi osa vuoteen 2016 kohdistuvasta palkkatuesta ja starttirahasta tulee maksettavaksi vuonna 2017. Tällöin ei sovellettaisi uutta rahoitusmallia, vaan ne rahoitettaisiin kokonaan työllisyysmäärärahoista. Vuoteen 2016 kohdistuvien, mutta vuonna 2017 maksettavien tukien rahoitukseen käytettäisiin työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan momentilta 32.30.51 vuodelle 2017 siirtyviä määrärahoja. Vuosiin 2017 ja 2018 kohdistuvien tukien rahoitukseen käytettäisiin työttömyysetuusmäärärahoja riippumatta siitä, minkä vuoden määrärahalla palkkatuki tai starttirahapäätös on alun perin tehty.

1.2 Työttömyysturvalaki

1 luku Yleiset säännökset

5 §. Määritelmät. Soveltuvuuden arvioimiseksi järjestettävään työkokeiluun (rekrytointikokeiluun) ei sovellettaisi työttömyysturvalain työllistymistä edistäviä palveluja koskevia säännöksiä. Tästä syystä työllistymistä edistävän palvelun määritelmää täydennettäisiin viittaamalla julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 5 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtiin, joissa säädetään muussa tarkoituksessa järjestettävistä kokeiluista.

2 luku Etuuden saamisen yleiset työvoimapolitiittiset edellytykset

1 §. Työtön työnhakija. Pykälän 2 momenttia muutettaisiin siten, että työttömänä pidettäisiin myös päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssä työllistyvää henkilöä, jos yritystoiminta tai omassa työssä työllistyminen kestää enintään kaksi viikkoa. Nykyisin tällainen henkilö ei ole työtön. Työttömän määritelmää on muutettava, jotta se ei ole ristiriidassa 2 luvun 5 §:ään esitetyn muutoksen kanssa.

Päätoimisen yritystoiminnan ja omassa työssä työllistymisen vaikutuksesta oikeuteen saada työttömyysetuutta säädetään 2 luvun 5 §:ssä, eikä työttömän määritelmän muuttaminen sen vuoksi suoraan vaikuttaisi työnhakijan oikeuteen saada työttömyysetuutta. Työttömän määritelmän muuttaminen vaikuttaisi kuitenkin työttömyyspäivärahan ja työmarkkinatuen omavastuuajan kertymiseen.

5 §. Yritystoiminta ja oma työ. Työnhakijalla olisi oikeus työttömyysetuuteen muiden edellytysten täytyessä, jos hänen työllistymisensä yritystoiminnassa kestää yhdenjaksoisesti enintään kaksi viikkoa. Tästä säädettaisiin pykälän 1 momentissa. Käytännössä muutos tarkoittaa sitä, että työ- ja elinkeinotoimisto ei enää selvittäisi lyhytkestoisen yrittäjänä tehdyn työjakson vaikutusta oikeuteen saada työttömyysetuutta eikä tällaisen yritystoiminnan tai omassa työssä työllistymisen päätoimisuus estäisi työttömyysetuuden saamista.

Työttömyyskassa tai Kansaneläkelaitos toteaisi työjakson keston työnhakijan ilmoituksen tai muun saatavilla olevan selvityksen perusteella ja maksaisi hakijalle soviteltua työttömyysetuutta 4 luvussa tarkoitettulla tavalla. Koska yrittäjän työaikaa ei seurata, tehtyjen työtuntien määrällä ei olisi merkitystä työttömyysetuuden maksajan selvittäessä, täytyvätkö sovitellun työttömyysetuuden maksamisen edellytykset.

Yritystoiminnan alkamisajankohta määräytyisi pykälän 3 momentin perusteella ja päättyminen lähtökohtaisesti 2 luvun 8 §:n perusteella. Viimeksi mainitun säännöksen sanamuoto mahdol-

listaa sen, että muodollisten lopettamisedellytysten täyttymisestä huolimatta yritystoiminnan voidaan katsoa jatkuvan esimerkiksi henkilön pyrkiessä selvästi kattamaan yritystoimintaan liittyvää taloudellista riskiä työttömyysetuudella. Edellä mainitun lisäksi yritystoiminta voi päättyä myös 2 luvun 6 ja 7 §:ssä tarkoitettuun henkilön oman työskentelyn päättymiseen.

Työnhakijalla voi olla useita samanaikaisia tai peräkkäisiä toimeksiantoja. Jos toimeksiannot seuraavat toisiaan yhdenjaksoisesti ilman päivänkään katkosta, yritystoiminta ei ole päättynyt 2 luvun 8 §:ssä tarkoitettulla tavalla. Poikkeuksena ovat 2 luvun 6 §:ssä tarkoitettut palkansaa-jaan rinnastettavat yrittäjät, joiden kohdalla kutakin toimeksiantoa tarkastellaan erikseen.

Jos työttömyysetuuden maksaja havaitsee, että etuuden hakija työllistyy yrittäjänä tai omassa työssään yhdenjaksoisesti yli kahden viikon ajan, se pyytäisi työ- ja elinkeinotoimistolta asiaa koskevaa työvoimapolitiittista lausuntoa 11 luvun 4 §:n perusteella. Jos taas työ- ja elinkeinotoimisto havaitsee työnhakijan työllistyvän yrittäjänä tai omassa työssä yhdenjaksoisesti yli kahden viikon ajan, toimisto selvittäisi nykyistä vastaavasti, onko kyse pää- vai sivutoimisesta työllistymisestä. Työttömyysetuuden maksajaa sitova työvoimapolitiittinen lausunto annettaisiin työllistymisen alkamisesta lukien.

2 a luku **Työvoimapolitiittisesti moitittava menettely**

12 b §. *Tämän lain poikkeava soveltaminen työkokeiluun.* Työnhakijalla ei olisi velvollisuutta osallistua soveltuvuuden arvioimiseksi järjestettävään työkokeiluun työttömyysetuuden menettämisen uhalla. Asiasta säädettäisiin 2 a luvun väliaikaisesti voimassa olevassa uudessa 12 b §:ssä. Jos työnhakija kieltäytyy soveltuvuuden arvioimiseksi järjestetyn työkokeilun yhteydessä tarjotusta työstä, työstä kieltäytymisen vaikutus oikeuteen saada työttömyysetuuteen ratkaistaisiin muiden 2 a luvun säännösten perusteella.

Työ- ja elinkeinotoimisto ei arvioisi ennen kokeilun alkamista, onko soveltuvuuden arvioimiseksi järjestettävään työkokeiluun osallistuminen työvoimapolitiittisesti tarkoituksenmukaista. Työ- ja elinkeinotoimisto voi tarjota soveltuvuuden arvioimiseksi järjestetyssä työkokeilussa olevalle työnhakijalle työsuhteessa tehtävää työtä ja muita työllistymisedellytyksiä parantamiseen palveluja. Työnhakijan velvollisuutta hakea ja ottaa vastaan tarjottu työ ja osallistua muihin palveluihin työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä arvioitaisiin 2 ja 2 a luvussa säädettyllä tavalla. Arvioinnissa otettaisiin huomioon muun muassa tarjotun työn ja palveluiden vaikutus myöhempiin työllistymismahdollisuuksiin ja se, että soveltuvuuden arvioimiseksi järjestettävän työkokeilun tavoitteena on työllistyminen avoimille työmarkkinoille.

3 luku **Etuuden saamisen yleiset rajoitukset**

4 §. *Estävät sosiaalietuudet.* Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että liikkuvuusavustuksen myöntäminen ei estäisi ansiopäivärahan, peruspäivärahan tai työmarkkinatuen maksamista. Työttömyysetuutta liikkuvuusavustuksena voitaisiin myöntää myös osa-aikatyön vastaanottavalle henkilölle ja ilman 1 momentin muutosta hänelle ei voitaisi maksaa soviteltua ansiotai peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea liikkuvuusavustuskauden aikana.

4 luku **Soviteltu ja vähennetty työttömyysetuus**

7 §. *Sosiaalietuuksien vaikutus työttömyysetuuteen.* Pykälään lisättäisiin uusi 13 kohta, jonka mukaan liikkuvuusavustuksena maksettavaa työttömyysetuutta ei otettaisi huomioon vähennettävänä etuutena.

5 luku **Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset**

3 §. *Palkansaajan työssäoloehto.* Esityksen mukaan palkkatuettu työ luettaisiin työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevaan työssäoloehtoon pääsääntöisesti vain osittain. Siltä osin kun palkkatuettua työtä ei luettaisi työssäoloehtoon, työ olisi työssäoloehdon tarkastelujaksoa pidentävää aikaa.

4 §. *Palkansaajan työssäoloehtoon luettava työ.* Pykälän 1 momentista poistettaisiin maininta työllistymistä edistävien palveluiden lukemisesta työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevaan työssäoloehtoon. Asiasta säädettäisiin uudessa 4 a §:ssä.

4 a §. *Työssäoloehdon kertyminen palkkatuetussa työssä ja työllistymistä edistävässä palvelussa.* Pykälä olisi uusi. Pykälässä säädettäisiin työssäoloehdon kertymisestä palkkatuetussa työssä. Pykälän 1 momentin mukaan palkkatuetussa työssä työssäoloehtoon luettaisiin 75 prosenttia työssäoloehdon täyttävistä kalenteriviikoista. Jos palkkatuettu työ on järjestetty julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:n nojalla, työssäoloehtoon luettaisiin kuitenkin kaikki työssäoloehdon täyttävät kalenteriviikot.

Jos työnhakija täyttää sovitellun työttömyysetuuden saamisen edellytykset, työssäoloehdon täyttymistä seurattaisiin palkkatuetun työn kestäessä kalenteriviikko kerrallaan, kuten mitä tahansa työssä oloa. Laskettaessa työssäoloehtoon luettavia viikkoja pyöritys täyteen kalenteriviikkoon suoritettaisiin tarvittaessa alaspäin.

Ehdotetun 2 momentin mukaan työssäoloehtoon luettaisiin nykyistä 4 §:n 1 momenttia vastaavasti myös sellaiset täydet kalenteriviikot, joina henkilö on ollut 60 vuotta täytettyään työ- ja elinkeinotoimiston julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:n 2 momentin perusteella järjestämässä työllistymistä edistävässä palvelussa.

10 §. *Työssäoloehdon voimassaolo.* Henkilön katsottaisiin olevan työmarkkinoilla myös silloin, kun hän on palkkatuetussa työssä, jota ei 4 a §:ään ehdotetun rajoituksen takia luettaisi työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevaan työssäoloehtoon. Edellytyksenä olisi kuitenkin, että palkkatuettu työ täyttää muut työssäoloehtoon lukemisen edellytykset.

13 §. *Omavastuu-aika.* Työttömyyspäivärahaa maksetaan sen jälkeen, kun henkilö on ollut työttömänä työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa yhteensä viittä täyttä työpäivää vastaavan ajan enintään kahdeksan peräkkäisen kalenteriviikon aikana. Jos henkilö on osaaikatyössä, omavastuu-aikaa kertyy päivittäisen työttömyysajan perusteella. Omavastuu-aika voi tällaisessa tilanteessa olla pitempi kuin viisi päivää. Jos työtä tehdään työsuhteessa, työnantaja seuraa työaika. Jos työ tehdään yrittäjänä, työaika ei seurata. Tästä syystä omavastuuajan kertymistä ei yrittäjien osalta voida laskea tehtyjen työtuntien perusteella.

Jos työnhakija työllistyy yrittäjänä tai omassa työssä yhdenjaksoisesti enintään kahden viikon ajan, työllistymisen pää- ja sivutoimisuutta ei esitetyn 2 luvun 5 §:n mukaan enää selvitetäisi. Yhdenjaksoisesti enintään kaksi viikkoa kestävää pää- ja sivutoimista yritystoimintaa ja omassa työssä työllistymistä on sen vuoksi käsiteltävä samalla tavalla laskettaessa omavastuuajan täyttymistä. Koska lyhytkestoinen työllistyminen tosiasiallisesti yleensä estää muun samanlaisen kokoaikatyön vastaanottamisen, omavastuu-aika ei kertyisi lainkaan yhdenjaksoisesti enintään kaksi viikkoa kestävästä yritystoiminnan tai omassa työssä työllistymisen ajalta riippumatta toiminnan vaatimasta työmäärästä.

Omavastuuajan kertymisestä yritystoiminnan ja omassa työssä työllistymisen ajalta säädettäisiin pykälän 3 momentin uudessa 2 kohdassa. Muulta osin 3 momentti vastaisi nykyistä 3 momentin ensimmäistä virkettä. Nykyisen 3 momentin toinen ja kolmas virke siirrettäisiin uudeksi 4 momentiksi ja nykyinen 4 momentti uudeksi 5 momentiksi.

6 luku **Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto**

4 §. *Palkansaajan ansiopäivärahan perusteena oleva palkka.* Pykälän 3 momenttia muutettaisiin lisäämällä siihen säännös, joka koskee määräaikaista palkanalentamista. Kilpailukykyso-
pimuksessa on sovittu, että työttömyysturvalainsäädäntöön tehdään muutos, jotta työttömyys-
turvan taso työttömyystilanteessa määräytyy mahdollista selviytymissopimusta edeltävän ta-
son mukaan. Tarkoituksena on, että tuotannollisista tai taloudellisista syistä tehty palkanalen-
nus ei vaikuttaisi ansiopäivärahaan alentavasti, jos työntekijä myöhemmin lomautetaan tai hä-
nen työsuhteensa päättyy. Työsuhteen päättymisen syyllä ei olisi merkitystä säännöstä sovel-
lettaessa. Jotta säännöstä voitaisiin soveltaa, palkanalennuksen tulisi olla määräaikainen ja sen
tulisi perustua tuotannollisiin tai taloudellisiin syihin.

Säännöstä sovellettaisiin myös tilanteisiin, joissa palkan alentaminen perustuu työnantajan
työsopimuslain 7 luvun 3 §:n mukaisten irtisanomisperusteiden nojalla tekemään yksipuoli-
seen päätökseen. Palkanmäärittelyä koskeva poikkeussäännös on ollut käytössä tässä muodos-
sa vuosina 2010, 2011 ja 2013.

Jos palkanalennuksesta sovitaan työpaikalla, sopimuksen tulisi perustua tuotannollisiin tai ta-
loudellisiin syihin ja sopimusta tehtäessä olisi noudatettava työpaikalla noudatettavaa neuvot-
telumenettelyä. Useissa työehtosopimuksissa on määräyksiä siitä, mistä asioista voidaan pai-
kallisesti sopia, ja sopimusmenettelyssä noudatettavasta menettelystä. Sopimuksen olisi oltava
myös kirjallinen, jolloin sen olemassaolo ja sisältö on myöhemmin helposti selvitettävissä.

Momentista ehdotetaan poistettavaksi viittaus vuorotteluvapaakokeilusta annettuun lakiin,
koska enää ei voi olla soveltamistilanteita, jossa mainitun lain mukaisella vapaalla olisi vaiku-
tusta päivärahan perusteena olevan palkan määrään.

Muutoin momentti vastaa voimassa olevaa lakia.

7 luku **Työmarkkinatukea koskevat yleiset säännökset**

3 §. *Oikeus työmarkkinatukeen matka-avustuksena.* Pykälä kumottaisiin ja työnhakijoiden alu-
eellista liikkuvuutta tukevasta liikkuvuusavustuksesta säädettäisiin 8 luvussa.

4 §. *Työmarkkinatuen määrä.* Pykälästä kumottaisiin matka-avustuksen määrää koskeva
4 momentti.

6 §. *Tarveharkinnassa huomioon otettavat tulot.* Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin uusi 9 koh-
ta, jonka mukaan liikkuvuusavustuksena myönnettyä työttömyysetuutta ei otettaisi tarvehar-
kinnassa huomioon tulona.

10 §. *Omavastuu aika.* Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin uusi 2 kohta, jolloin nykyiset 2—4
kohta siirtyvät 3—5 kohdaksi. Uusi 2 kohta vastaisi työttömyyspäivärahan omavastuu-aikaa
koskevaan 5 luvun 13 §:ään esitettyä muutosta.

12 §. *Työmarkkinatuen kesto.* Pykälästä kumottaisiin matka-avustusta koskeva 2 momentti.

8 luku **Alueellisen liikkuvuuden tukeminen**

Luvun otsikko muutettaisiin vastaamaan luvun sisältöä.

1 §. Oikeus liikkuvuusavustukseen. Pykälässä säädettäisiin liikkuvuusavustuksen myöntämisen edellytyksistä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin työsuhdetta koskevista edellytyksistä. Työttömyysetuutta myönnettäisiin liikkuvuusavustuksena työttömyysetuuteen oikeutetulle henkilölle, joka ottaa vastaan vähintään kaksi kuukautta kestävästä työsuhteesta tehtävän työn, jossa säännöllinen työaika on keskimäärin vähintään 18 tuntia viikossa.

Työttömyysturva on vastikkeellinen etuus, ja työttömyysetuutta saadakseen työnhakija on velvollinen hakemaan ja vastaanottamaan työtä. Työttömyysturvajärjestelmän kannalta ei olisi tarkoituksenmukaista myöntää liikkuvuusavustusta sellaisen työsuhteen perusteella, jonka työnhakija olisi työttömyysetuuden menettämisen uhalla velvollinen ottamaan vastaan. Tämän vuoksi 1 momentissa säädettäisiin avustuksen edellytyksenä, että henkilön päivittäisen työmatkan kesto työsuhteen alkaessa ylittää kokoaikatyössä keskimäärin kolme tuntia ja osa-aikatyössä keskimäärin kaksi tuntia. Liikkuvuusavustuksen tarkoituksena on kannustaa työn vastaanottamiseen kauempaa kuin mitä työttömyysetuuden saaminen edellyttäisi. Työmatkan keston muuttumisella työsuhteen aikana, esimerkiksi henkilön muuttaessa lähemmäs työpaikkaa, ei olisi vaikutusta liikkuvuusavustuksen maksamiseen.

Työmatkaan kuluva aika laskettaessa huomioitaisiin aika, joka henkilöllä kuluu matkaan hänen asuinpaikastaan vastaanottamansa työpaikan osoitteeseen yleistä tietä pitkin normaaleissa sää- ja muissa olosuhteissa. Keskimääräinen matka-ajan tarkastelu tarkoittaa sitä, että tarkastelussa otettaisiin huomioon työmatkaan normaalityöntilanteessa keskimäärin kuluva aika. Matka-ajassa huomioitaisiin myös kulkuvälineiden vaihtaminen odotusaikoihin. Sen sijaan aika, joka työmatkaan kaikkiaan kuluu, kun siihen yhdistetään esimerkiksi lasten vieminen hoitopaikkaan, ei huomioitaisi.

Liikkuvuusavustusta voisi käyttää työmatkasta aiheutuviin tai muutosta aiheutuviin kustannuksiin, jos henkilö muuttaa työn perässä, taikka muihin työn vastaanottamisesta aiheutuviin kustannuksiin. Pykälässä ei säädettäisi rajoituksia liikkuvuusavustuksen käyttötarkoitukseksi.

Liikkuvuusavustusta voitaisiin myöntää 1 momentissa säädetyt edellytykset täyttävän työsuhteen perusteella myös silloin, kun työnantajalle on myönnetty julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvussa tarkoitettua palkkatukea työttömän työnhakijan palkkaamiseen. Liikkuvuusavustuksen myöntämiseen ei vaikuttaisi myöskään se, onko henkilö löytänyt työpaikan itse vai esimerkiksi työ- ja elinkeinotoimiston tekemän työtarjouksen perusteella.

Työttömyysetuuteen oikeutettu henkilö määriteltäisiin 2 momentissa. Työttömyysetuutta saavan henkilön lisäksi liikkuvuusavustus voitaisiin myöntää henkilölle, jolle ei makseta työttömyysetuutta 10 luvun 2 §:ssä mainitusta syystä. Tällaisia syitä ovat korvaukseton määräaika, työssäolovelvoite, nuorten alle 25-vuotiaiden ammatilliseen koulutukseen liittyvä rajoitus, omavastuu-aika, työmarkkinatuen odotusaika ja työmarkkinatuen tarveharkinta. Jos henkilölle ei jostakin muusta syystä makseta työttömyysetuutta, hänelle ei voitaisi myöntää liikkuvuusavustusta.

Liikkuvuusavustusta tulisi hakea ennen työsuhteen alkamista, jotta työttömyyskassa tai Kansaneläkelaitos voi selvittää, täytyvätkö liikkuvuusavustuksen myöntämisen edellytykset. Liikkuvuusavustuksen hakemisesta ennen työsuhteen alkamista säädettäisiin 3 momentissa.

2 §. Liikkuvuusavustuksen määrä ja kesto. Liikkuvuusavustuksen määrä olisi aina peruspäivärahan suuruinen ilman korotusosaa. Tästä säädettäisiin pykälän 1 momentissa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin liikkuvuusavustuksen kestosta. Liikkuvuusavustuskauden pituus olisi porrastettu työsuhteen keston mukaan. Liikkuvuusavustusta maksettaisiin enintään

viideltä päivältä kalenteriviikossa 30 päivän ajan työsuhteen alkamisesta lukien, kun henkilö ottaisi vastaan vähintään kaksi kuukautta kestävästä työstä. Tämä tarkoittaisi, että liikkuvuusavustusta maksettaisiin yhteensä 20—22 päivältä 30 päivän ajanjaksolta.

Jos työsuhteen kesto olisi vähintään kolme kuukautta, liikkuvuusavustusta maksettaisiin 45 päivän ajalta enintään viideltä päivältä kalenteriviikossa. Jos työsuhteen kesto olisi vähintään neljä kuukautta, liikkuvuusavustuskauden kesto olisi 60 päivää työsuhteen alkamisesta, jolloin avustusta maksettaisiin 40—44 päivältä. Jos työsuhteen kesto olisi pidempi kuin neljä kuukautta, se ei vaikuttaisi liikkuvuusavustuksen kestoön. Tällöinkin avustuskauden kesto olisi 60 päivää työsuhteen alkamisesta lukien.

Työsuhteen alkaessa keskellä kalenteriviikkoa voi käydä niin, että henkilölle maksetaan työttömyysetuutta työttömyyden perusteella esimerkiksi maanantailta ja tiistailta ja liikkuvuusavustusta työsuhteen alkamisesta lukien viideltä päivältä eli keskiviikosta sunnuntaihin. Liikkuvuusavustusta maksettaisiin kuitenkin aina enintään 30, 45 tai 60 päivän ajanjaksolta työsuhteen alkamisesta lukien.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin työsuhteen päättymisen vaikutuksesta liikkuvuusavustuksen maksamiseen. Liikkuvuusavustusta maksettaisiin kuitenkin aina enintään työsuhteen ajan. Lisäksi momentissa säädettäisiin siitä, että liikkuvuusavustusta ei maksettaisi ajalta, jona työnteko ja palkanmaksu keskeytyisivät lomautuksen tai lomautukseen rinnastettavan syyn vuoksi.

3 §. *Tämän lain poikkeava soveltaminen liikkuvuusavustukseen.* Lain 1 luvun 8 a §:n mukaan työttömyysetuuden saaminen edellyttää, että henkilö on Suomessa asuva työtön työnhakija. Liikkuvuusavustuksen osalta näiden edellytysten olisi täyttyvä avustusta ennen työn alkamista liikkuvuusavustusta myönnettäessä. Jos nämä edellytykset täyttyvät, liikkuvuusavustuksen maksamista ei estäisi se, ettei henkilö välttämättä ole enää työn alkamisen jälkeen Suomessa asuva työtön työnhakija. Tästä säädettäisiin pykälän 1 momentissa.

Liikkuvuusavustuksen maksamista ei myöskään estäisi työsuhteen aikana tapahtuva 2 tai 2 a luvussa tarkoitettu työttömyysetuuden maksamisen estävä seikka. Esimerkiksi työnhaun voimassaolon lakkaaminen tai työsuhteen aikana aloitettu yritystoiminta tai opiskelu ei estäisi liikkuvuusavustuksen maksamista avustuskauden loppuun asti, jos työsuhde edelleen jatkuu.

Lisäksi 1 momentissa säädettäisiin siitä, että 3 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitettu työmarkkinoilla olon este ei vaikuttaisi liikkuvuusavustuksen maksamiseen. Lain 3 luvun 4 §:n 1 momentin mukaan voidaan maksaa vain yhtä lain mukaista työttömyysetuutta. Työttömyysetuus liikkuvuusavustuksena voitaisiin myöntää myös osa-aikatyön vastaanottavalle henkilölle tai soviteltua etuutta saavalle henkilölle. Liikkuvuusavustuksen maksamista ei estäisi se, että työnhakija saisi samaan aikaan soviteltua työttömyysetuutta.

Liikkuvuusavustuskauden aikana tapahtuvat muut kuin 1 momentissa mainitut työttömyysetuuden maksamisen estävät seikat estäisivät myös liikkuvuusavustuksen maksamisen. Esimerkiksi 3 luvun 3 §:ssä tarkoitettu työkyvyttömyys tai 4 §:ssä tarkoitettu oikeus äitiysrahaan estäisivät myönnetyn liikkuvuusavustuksen maksamisen.

Liikkuvuusavustuksen määrä olisi peruspäivärahanmäärä ilman korotusosia. Liikkuvuusavustuksen määrään eivät vaikuttaisi 4 luvun 7 §:ssä tarkoitettujen työttömyysetuudesta vähennettävät etuudet eikä 8 §:ssä tarkoitettu kotihoidontuki. Näistä poikkeuksista säädettäisiin pykälän 2 momentissa.

11 luku **Toimeenpanoa koskevat säännökset**

1 §. *Työttömyysetuuden hakeminen.* Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin matka-avustuksen lakauttamisesta ja uudesta liikkuvuusavustuksesta johtuva muutos. Liikkuvuusavustusta haettaisiin Kansaneläkelaitokselta tai työttömyyskassalta riippuen siitä, mihin työttömyysetuuteen henkilö olisi työttömänä ollessaan oikeutettu.

4 §. *Työvoimapolitiittinen lausunto.* Työ- ja elinkeinotoimisto ei antaisi liikkuvuusavustusta koskevia lausuntoja, vaan asian ratkaisisi työttömyyskassa tai Kansaneläkelaitos. Tästä syystä 1 momentin 3 kohta kumottaisiin ja nykyiset 3—7 kohdat siirrettäisiin sisällöllisesti muuttamattomina 1 momentin 2—6 kohdaksi.

Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen oikeutta antaa työvoimapolitiittisia lausuntoja laajennettaisiin muuttamalla 2 momentin 1 kohta. Asiakaspalvelukeskus, käytännössä valtakunnallinen Työlinja -palvelu, voisi antaa työvoimapolitiittisia lausuntoja tilanteista, joihin ei liity työvoimapolitiittista harkintaa. Asiakaspalvelukeskus ei antaisi työvoimapolitiittisia lausuntoja esimerkiksi yritystoiminnan pää- ja sivutoimisuudesta eikä 2 a luvussa tarkoitetuista korvauksettomista määrääjoista, mutta esimerkiksi yritystoiminnan päättymisestä se voisi tarvittaessa antaa lausunnon.

Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus voisi myös tarvittaessa korjata työ- ja elinkeinotoimiston antamassa työvoimapolitiittisessa lausunnossa olevan virheen. Edellytyksenä olisi, että lausunto koskee tilannetta, johon ei liity työvoimapolitiittista harkintaa. Näin voitaisiin toimia esimerkiksi silloin, kun työttömyysetuuden maksaja ilmoittaa uusia tietoja, joiden perusteella lausuntoa tulisi korjata. Asiakaspalvelukeskuksen tulisi tarvittaessa kuulla työnhakijaa hallintolaissa (434/2003) tarkoitettulla tavalla. Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus voisi siirtää asian käsittelemisen kokonaisuudessaan työ- ja elinkeinotoimistolle.

Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen oikeutta antaa työvoimapolitiittisia lausuntoja täsmennettäisiin työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella. Asetuksenantovaltuudesta säädetäisiin 5 momentissa.

Nykyinen 2 momentin 2 kohta kumottaisiin tarpeettomana, koska työttömyysetuudella tuetun opiskelun keskeyttämiseen liittyisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 luvun 5 §:ään ehdotetun muutoksen jälkeen aina työvoimapolitiittista harkintaa ja asian ratkaisisi työ- ja elinkeinotoimisto.

Pykälän 2 momentin 2—4 kohta vastaisivat pääosin nykyistä 3—5 kohtaa, mutta työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus voisi muuttaa työ- ja elinkeinotoimiston antaman työttömyyspäivärahaa koskevan lausunnon koskemaan työmarkkinatukea, kun nykyisin asiakaspalvelukeskus voi muuttaa vain työmarkkinatukea koskevan lausunnon koskemaan työttömyyspäivärahaa. Muutos tehtäisiin, koska työttömyysturvalakiin aiemmin tehtyjen muutosten jälkeen työttömyyspäivärahan ja työmarkkinatuen työvoimapolitiittiset edellytykset ovat nykyisin yhdenmukaiset. Aiemmin työmarkkinatuen saamisen edellytyksiin liittyi työttömyyspäivärahaa enemmän työ- ja elinkeinotoimiston selvittämistä vaativia seikkoja ja työvoimapolitiittista harkintaa.

12 §. *Liikkuvuusavustuksen takaisinperintä.* Pykälän otsikkoa muutettaisiin vastaamaan uutta liikkuvuusavustusta.

Liikkuvuusavustuksen myöntämisen edellytyksenä olisi vähintään kahden kuukauden työsuhde. Pykälässä säädettäisiin liikkuvuusavustuksen takaisinperinnästä niissä tilanteissa, joissa työsuhde, jonka perusteella on maksettu liikkuvuusavustusta, päättyy kahden kuuluessa sen

alkamisesta. Jos takaisinperinnälle olisi jokin muu peruste, takaisinperintään sovellettaisiin 10 §:ää.

Liikkuvuusavustus perittäisiin takaisin työsuhteen alkamisesta lukien, jos työsuhde, jonka perusteella on maksettu liikkuvuusavustusta, päättyisi kahden kuukauden kuluessa sen alkamisesta. Takaisinperintää ei tehtäisi, jos se olisi kohtuutonta. Tästä säädettäisiin pykälän 1 momentissa.

Työ, joka alun perin täytti työsuhteen keston osalta liikkuvuusavustuksen myöntämisen edellytykset, voi päättyä kahden kuluessa työsuhteen alkamisesta ilman, että työsuhteen päättymiseen liittyisi liikkuvuusavustusta saaneen henkilön työvoimapoliittisesti arvioituna moitittavaa menettelyä. Tällaisessa tilanteessa henkilölle on aiheutunut kustannuksia työn vastaanottamisesta eikä liikkuvuusavustusta sen vuoksi perittäisi takaisin. Tästä säädettäisiin 2 momentissa.

15 §. Työttömyysetuuden ulosmittaus. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin lisäämällä ulosottokiellon piiriin 8 luvussa tarkoitettu liikkuvuusavustus. Työmarkkinatukena maksettavaa matka-avustusta ei saa ulosmitata. Ulosottoa koskevan rajoituksen tulisi koskea myös matka-avustuksen korvaavaa uutta liikkuvuusavustusta, jotta valtion varoista maksettavaa etuutta ei käytettäisi henkilön velkojen maksuun.

13 luku Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset

6 §. Oikeus tietojen oma-aloitteiseen luovuttamiseen. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi. Momentissa säädetään Kansaneläkelaitoksen oikeudesta antaa oma-aloitteisesti kunnille salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä henkilötunnukset ja muut yksilöintitiedot niistä henkilöistä, jotka saatuaan työmarkkinatukea työttömyyden perusteella yhteensä 300 päivän ajalta tulevat kunnan rahoitusvastuun piiriin. Kansaneläkelaitoksen oikeutta luovuttaa oma-aloitteisesti henkilöiden yksilöintitietoja ehdotetaan laajennettavaksi. Tietojen anto-oikeus koskisi myös niitä työmarkkinatuen saajia, joille on maksettu työmarkkinatukea työttömyyden perusteella yhteensä 200 päivältä sekä niitä henkilöitä, joiden oikeus työmarkkinatukeen alkaa välittömästi 6 luvun 7 §:ssä tarkoitettua enimmäisajan täytyttyä. Yksilöintitiedot voitaisiin antaa henkilön kotikunnan sosiaalihuollon tai työllisyys- ja hoidon tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Kunnan viranomaisella olisi oikeus käyttää yksilöintitietoja työttömien henkilöiden palvelutarpeen selvittämisessä ja työllistymistä edistävien palvelujen kohdistamisessa. Yksilöintitietojen saaminen parantaisi kunnan mahdollisuuksia vaikuttaa ajoissa työttömien henkilöiden työllistymiseen ja edistäisi näiden henkilöiden työllistymistä. Mainittujen tietojen saaminen antaisi kunnalle myös mahdollisuuden ennakoita rahoitusvastuulle tulevien henkilöiden määrää.

14 luku Erinäisiä säännöksiä

3 a §. Työmarkkinatuen rahoitus. Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin matka-avustusta koskevien säännösten kumoamisesta johtuva muutos.

3 d §. Muita rahoitusta koskevia säännöksiä. Liikkuvuusavustus rahoitettaisiin valtion varoista. Tästä säädettäisiin pykälän 1 momentissa lisäämällä siihen liikkuvuusavustusta koskeva maininta.

Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan päivänä kuuta 20 .

Jos yritystoiminta tai omassa työssä työllistyminen on alkanut ennen esitettyjen muutosten voimaantuloa, yritystoiminnassa työllistymisen pää- ja sivutoimisuutta arvioitaisiin lain voi-

maan tullessa voimassa olleiden säännösten perusteella. Uusia säännöksiä sovellettaisiin sen jälkeen, kun aiemmin harjoitettu yritystoiminta tai oma työskentely yrityksessä taikka omassa työssä työllistyminen on päätynyt 2 luvun 6–9 §:ssä tarkoitetulla tavalla ja alkaa myöhemmin uudelleen.

Palkkatuettu työ luettaisiin työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevaan työssäoloehtoon kokonaisuudessaan, jos työsuhde on alkanut viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2016. Työnantaja voi tehdä palkkatuen jatkohakemuksen ja jos tuki myönnetään, palkkatuettu työ jatkuu keskeytyksittä. Jos jatkohakemus koskee palkkatuen myöntämistä 1 päivästä tammikuuta 2017 alkaen tai sen jälkeen, kyse ei tältä osin olisi siirtymäsäännöksessä tarkoitettua ennen lain voimaantuloa alkaneesta palkkatuetusta työstä.

Jos työmarkkinatukeen oikeutetulle henkilölle myönnetty matka-avustuskauti on alkanut ennen lain voimaan tuloa ja jatkuu lain voimaan tulon jälkeen, sovelletaan matka-avustusta koskevia säännöksiä avustuksen päättymiseen saakka.

Jos henkilö on jättänyt hakemuksen matka-avustuksesta viimeistään 31.12.2016 sellaisen työsuhteen perusteella, joka alkaisi viimeistään 31.1.2017, hakemus käsitellään lain voimaantullessa voimassa olleiden työmarkkinatukena maksettavaa matka-avustusta koskeneiden säännösten mukaan. Työnhakijan hakemus käsiteltäisiin hakemuksen tekoajankohtana voimassa olleiden säännösten mukaan työ- ja elinkeinotoimistossa. Jos hakemus jätetään 1.1.2017 jälkeen tai jos työsuhde alkaa 1.2.2017 tai sen jälkeen, sovelletaan liikkuvuusavustusta koskevia säännöksiä ja työ- ja elinkeinotoimistolle jätetty hakemus siirretään työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle.

Jos henkilölle on myönnetty lain voimaantullessa voimassa olleiden säännösten mukainen matka-avustus, niin hänellä ei saman työsuhteen perusteella ole oikeutta 8 luvussa säädettyyn liikkuvuusavustukseen.

1.3 Työsopimuslaki

1 luku Yleiset säännökset

4 §. Koeaika. Pykälän 2 momentissa säädetään koeajan enimmäispituudesta tilanteissa, joissa työntekijä vuokratyösuhteen päätyttyä palkataan 1 luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitetun käyttäjäyrityksen palvelukseen samoihin tai samankaltaisiin tehtäviin. Tällöin pykälän 1 momentin mukaisesta koeajan enimmäispituudesta vähennetään se aika, jonka työntekijä oli vuokrattuna käyttäjäyritykseen.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa ehdotetaan säädettäväksi enintään kuukauden pituisesta soveltuvuuden arvioimiseksi järjestettävästä työkokeilusta (rekrytointikokeilu). Kysymys olisi ei-työsuhteisesta järjestelystä, jossa henkilö tekee työtä yrityksessä tai muun työnantajan palveluksessa osoittaakseen osaamisensa ja soveltuvuutensa työnantajalla tarjolla oleviin tehtäviin. Järjestelyn tavoitteena on helpottaa työttömän työnhakijan pääsyä työsuhteeseen työhön ja toisaalta alentaa työnantajan kynnystä palkata henkilö, joka on jo työpaikalla tapahtuneen työskentelynsä perusteella osoittanut sopivuutensa tehtävään. Näin ollen silloin kun työntekijä välittömästi edellä tarkoitetun työkokeilun jälkeen palkataan samoihin tai samankaltaisiin tehtäviin, joita hän edellä tarkoitetun työkokeilun aikana teki, työsuhteessa sovellettavasta koeajan enimmäispituudesta olisi vähennettävä työkokeiluaika. Edellä tarkoitetun kokeilun ja työkokeilupaikan työnantajan kanssa tehdyn työsopimuksen välillä ei kuitenkaan tarvitsisi olla katkeamatonta ajallista yhteyttä, mutta jos rekrytointikokeilun ja työsuhteeseen palkkaamisen välillä on kulunut pitkäaikaa, sovellettavaksi tulisi 1 momentin mukai-

nen koeaika. Säännöstä sovellettaisiin vastaavalla tavalla kuin voimassa olevaa vuokratyöntekijää koskevaa säännöstä. Muutos ehdotetaan tehtäväksi määräaikaisena.

13 luku **Erinäisiä säännöksiä**

6 §. Säännösten pakottavuus. Pykälän 1 momentin mukaan sopimus, jolla vähennetään työntekijälle tämän lain mukaan tulevia oikeuksia ja etuja, on mitätön, ellei tästä laista johdu muuta. Säännösten pakottavuus on lain lähtökohta ja siitä poikkeaminen edellyttää nimenomaisia säännöksiä työnantajan ja työntekijän sopimisoikeudesta tai vastaavasti valtakunnallisten työmarkkinajärjestöjen oikeudesta poiketa muutoin pakottavista säännöksistä.

Pykälän 2 momentissa on väliaikaisella, vuoden 2016 loppuun asti voimassa olevalla säännöksellä säädetty poikkeuksista työnantajan työntarjoamisvelvollisuutta koskeviin, pitkälti pakottaviin säännöksiin. Työntarjoamisvelvollisuutta koskevia säännöksiä on muun muassa lain 2 luvun 5 §:ssä (velvollisuus tarjota lisätystä osa-aikatyöntekijälle), 5 luvun 2 §:ssä (velvollisuus tarjota työtä lomautetulle) ja 6 luvun 6 §:ssä (velvollisuus tarjota työtä takaisinottovelvollisuuden piirissä olevalle). Momentin 1 kohdan mukaan edellä mainittujen työntarjoamisvelvollisuuksien estämättä kunta saa järjestää työtä työllistämismääräysvelvoitteen piirissä oleville henkilöille. Työllistämismääräysvelvoitteesta säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 11 luvun 1 §:ssä, jonka mukaan kunnan tulee järjestää työtä kuudeksi kuukaudeksi niille, joiden oikeus työttömyyspäivärahaan on päättynyt 57—59-vuotiaana enimmäisajan (500 päivää) johdosta ja jotka eivät ole työllistyneet avoimille työmarkkinoille. Työllistämismääräysvelvoitteen piirissä olevaa ei kuitenkaan ole sallittua palkata tehtävään, josta kunta on samaan aikaan lomauttanut työntekijänsä tai josta se on antanut työntekijälleen lomautusilmoituksen. Puheena olevalla säännöksellä on ratkaistu normiristiriita toisaalta työnantajalle työsopimuslaissa säädetyn työntarjoamisvelvollisuuden ja toisaalta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa kunnalle säädetyn työllistämismääräysvelvoitteen välillä.

Momentin 2 kohdan mukaan yhdistys tai säätiö saa ottaa palvelukseensa muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvun 8 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun työttömän henkilön, vaikka yhdistyksellä tai säätiöllä muutoin olisi velvollisuus tarjota työtä jo palveluksessaan oleville. Lisäksi momentin 3 kohdan mukaan kunta, kuntayhtymä, yhdistys tai säätiö voi ottaa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettuun työkokeiluun tai palkkatuettuun työsuhteeseen henkilön sellaisiin tehtäviin, joita ei muutoin tehdä työ- tai virkasuhteessa edellyttäen, että työkokeilu ja palkkatuettu työ järjestetään työpajassa tai vastaavassa valmennusyksikössä, jossa toiminnan tavoitteena on parantaa henkilön valmiuksia hakeutua koulutukseen tai työllistyä avoimille markkinoille.

Säännös työllistämismääräysvelvoitteen piirissä olevan etuoikeudesta työhön kunnan työsopimuslakiin perustuvan muun työntarjoamisvelvollisuuden estämättä on edelleen välttämätön.

Vaikeasti työllistettävien aseman helpottamiseksi momentin 2 kohdassa sallittaisiin edelleen yhdistyksen tai säätiön ottavan työsopimuslaissa säädetyn työntarjoamisvelvollisuuden estämättä työhön henkilön, joka on ollut työtön vähintään 24 kuukauden ajan. Sääntelyn käytännön merkitys on ollut siinä, että säännöksessä tarkoitettu yhdistys on voinut 2 luvun 5 §:n estämättä palkata palkkatuella samanaikaisesti useita osa-aikaisia työntekijöitä. Säännöksellä on ollut työvoimapolitiittiset tavoitteet, ja se on edelleen tarpeen ja perusteltu.

Momentin 3 kohta koskee työpajassa ja muussa valmennusyksikössä tapahtuvaa työttömän henkilön työntekovalmiuksien parantamista. Säännöksellä on pyritty selkeyttämään työnantajan työntarjoamisvelvollisuuden ja toisaalta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa

laissa tarkoitetun työkokeilun ja toisaalta palkkatuetun työsuhteen järjestämisen välistä suhdetta.

Momentin 3 kohta ehdotetaan säädettäväksi siten, että sitä sovellettaisiin vain palkattaessa palkkatuella työntekijöitä työpajaan tai vastaavaan valmennusyksikköön tehtäviin, joita työnantaja ei normaalisti teetä työ- tai virkasuhteessa. Tältä osin sääntely jäisi ennalleen. Kohdassa ei sitä vastoin enää säädettäisi työpajoissa järjestettävästä ei-työsuhteisesta työkokeilusta.

Voimassa olevassa säännöksessä ei ole työkokeilun lisäksi otettu kantaa työnantajan oikeuteen tarjota työtilaisuuksia tai harjoittelua muiden ei-työsuhteisten työntekemuotojen piiriin kuuluville henkilöille tilanteessa, jossa työnantaja on lomauttanut henkilöstöään tai työnantajalla on muutoin omaan henkilöstöönsä kohdistuva työntarjoamisvelvollisuus.

Työsopimuslakia ei sovelleta mainittuihin ei-työsuhteisiin työnteon muotoihin. Nimenomaisen säännöksen puuttumisesta huolimatta työnantaja ei saa kiertää työsopimuslaissa säädettyjä velvoitteitaan suhteessa omaan henkilöstöönsä järjestäessään työkokeilupaikan työttömälle tai tarjotessaan opiskelijalle ei-työsuhteisen harjoittelupaikan. Huomattavaa on, että ei-työsuhteisen työkokeilu- tai harjoittelupaikan järjestämisessä ei ole kysymys uuden työntekijän palkkaamisesta.

Vaikka työsopimuslaissa ei ole yleistä säännöstä ei-työsuhteisten työntekemuotojen ja työnantajan työsopimuslakiin perustuvan työntarjoamisvelvollisuuden välisestä suhteesta, ottaen huomioon työpajoja koskevan voimassa olevan lain sisältö, vaikea työllisyystilanne ja tarve aktivoida työttömiä myös työkokeiluin, ehdotetaan, että mahdollisuudesta järjestää työkokeiluja kunnan ja kuntayhtymän sekä yhdistysten ja säätiöiden työpajoissa ja vastaavissa valmennusyksiköissä säädettäisiin pykälän uudessa 3 momentissa. Säännös koskisi oikeutta ottaa työkokeilijoita työpajaan myös niissä tilanteissa, joissa kunta tai kuntayhtymä taikka yhdistys tai säätiö on lomauttanut omaa henkilöstöään. Työsopimuslain 2 luvun 5 § ja 6 luvun 6 § eivät rajoita ei-työsuhteisen työkokeilun järjestämistä.

Työkokeilua voidaan järjestää työpajojen ohella myös muilla työpaikoilla. Työkokeilusta sovi-
taan työ- ja elinkeinotoimiston, työkokeilun järjestäjän ja työkokeilijan välisellä sopimuksella. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 7 §:n mukaan sopimusta ei voida tehdä silloin, kun työkokeilusta aiheutuisi sen järjestäjälle sellaista etua, joka vääristäisi yritysten tai yksityisten elinkeinonharjoittajien välistä kilpailua. Tällaisesta tilanteesta voisi olla kysymys silloin, jos työnantajan omat työntekijät korvataan työkokeilijoilla tai yritystoimintaa hoidetaan vain työkokeilijoilla. Tehdessään työ- ja elinkeinotoimiston kanssa sopimuksen työpaikalla järjestettävästä työkokeilusta työnantaja vastaa työsopimuslaissa säädettyjen velvolluuksiensa täyttämistä.

Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulemaan voimaan päivänä kuuta 20 .

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Työ- ja elinkeinotoimiston velvollisuudesta ilmoittaa kulukorvauksen määräytymiseen vaikuttavia tietoja työttömyysetuuden maksajalle säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 2 §:n 4 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksessa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta (1073/2012). Asetuksen 23 §:ssä ei enää säädettäisi työkokeiluun osallistuvan alle 25-vuotiaan työnhakijan koulutusta koskevien tietojen toimittamisesta. Säännös on tältä osin tarpeeton, koska kulukorvauksen maksamisen rajoitusta koskeva julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 4 §:n 2 momentti kumottaisiin.

Matka-avustuksena maksettavan työmarkkinatuen hakemisesta ja maksamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksessa työttömyysturvalain täytäntöönpanosta (1330/2002). Asetuksen 3 §:ään tehtäisiin matka-avustuksen kumoamisesta ja uudesta liikkuvuusavustuksesta johtuvat muutokset. Liikkuvuusavustusta haettaisiin työttömyyskassalta tai Kansaneläkelaitokselta. Hakemuksessa olisi esitettävä selvitys työsuhteen kestosta, työajasta, työn suorituspaikasta sekä annettavat muut liikkuvuusavustuksen myöntämiseksi ja maksamiseksi tarpeelliset tiedot. Liikkuvuusavustuksen maksamisessa noudatettaisiin mitä peruspäivärahan maksamisesta asetuksen 1 §:n 1 momentissa säädetään.

Työ- ja elinkeinoministeriön työvoimapolitiittisen lausunnon antamisesta ja lausuntoon merkittävistä tiedoista antaman asetuksen (1378/2014) 4 §:ssä säädetään työ- ja elinkeinotoimiston velvollisuudesta ilmoittaa tarvittaessa työttömyysetuuden maksajalle sellaisen työsuhteen päättymisestä, johon henkilölle on myönnetty matka-avustuksena maksettavaa työmarkkinatukea. Liikkuvuuden tukemiseen liittyvien esitettyjen muutosten takia säännös olisi tarpeeton ja se voitaisiin kumota siirtymäajan jälkeen.

Työttömyysetuuden maksajalla ei ole tietoa siitä, onko työnhakija ollut työssä, johon on myönnetty palkkatukea. Etuuden maksaja tarvitsee tiedon, jos palkkatuettua työtä ei esitetyllä tavalla lueta kokonaisuudessaan työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevaan työssäoloehdoton. Työ- ja elinkeinotoimiston velvollisuudesta toimittaa palkkatukea koskeva tieto työvoimapolitiittisen lausunnon mukana säädettäisiin työttömyysturvalain 11 luvun 4 §:n 5 momentin nojalla edellä mainitussa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksessa.

Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksessa säädettäisiin myös työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen oikeudesta antaa työvoimapolitiittisia lausuntoja. Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus voisi antaa työvoimapolitiittisen lausunnon niistä 2 luvussa säädetyistä työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä, joihin ei liity työvoimapolitiittista harkintaa. Tilanteet luettelaisiin asetuksessa viittaamalla työttömyysturvalain 2 luvun säännöksiin.

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Esitys liittyy perustuslaissa turvatuista perusoikeuksista erityisesti yhdenvertaisuuteen, perustoimeentulon turvaan ja julkisen vallan velvollisuuteen pyrkiä edistämään työllisyyttä.

Perustuslain 6 §:n mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Yhdenvertaisuutta koskeva säännös ei estä erilaista kohtelua henkilöön liittyvän syyn perusteella, mutta erojen on oltava perusteltavissa perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävillä syillä. Hyväksyttävälle syyille asetettavat vaatimukset ovat erityisen korkeat silloin, kun kyse on säännöksessä nimenomaan luetelluista kielletyistä erotteluperusteista. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että pelkästään säästötoimiin liittyvä ikäraja voisi olla mielivaltaisen eikä siten hyväksyttävä peruste erilaiselle kohtelulle (PeVL 17/1996 vp).

Nuoria työnhakijoita koskevalle kulukorvauksen saamista rajoittavalle säännökselle ei ole löydettävissä perusoikeuksien kannalta hyväksyttävää syytä. Säännös asettaa nuoret eri asemaan muihin työnhakijoihin nähden iän perusteella ja myös keskenään eri asemaan työttömyyden perusteella maksetun työttömyysetuuden maksupäivien perusteella. Lisäksi rajoitus koskee vain

yhtä työllistymistä edistävää palvelua. Rajoituksen poistaminen parantaisi työttömien yhdenvertaisuutta. Kulukorvauksen maksaminen turvaisi nykyistä paremmin nuorten työnhakijoiden oikeutta perustoimeentulon turvaan perustuslain 19 §:n 2 momentin mukaisesti.

Työ- ja elinkeinoviranomaisella ei esityksen mukaan olisi harkintavaltaa työnhakijan haastattelun järjestämisessä eikä työllistämissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman tarkistamisessa, vaan haastattelu olisi järjestettävä aina kolmen kuukauden yhdenjakoisen työttömyyden välein. Haastattelun yhteydessä tarkistettaisiin aina suunnitelma. Työnhakijoiden palvelu olisi yhdenmukaista riippumatta siitä, minkä työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaana henkilö on. Säännöllisillä haastatteluilta ja suunnitelman tarkistamisella pyritään työttömyysjaksojen lyhentämiseen ja edistämään työnhakijoiden työllistymistä.

Liikkumisvapaudesta säädetään perustuslain 9 §:ssä. Suomen kansalaisella ja maassa laillisesti oleskelevalla ulkomaalaisella on vapaus liikkua maassa ja valita asuinpaikkansa. Esityksen mukaan henkilölle voitaisiin myöntää liikkuvuusavustusta, jos hän ottaa vastaan työpaikan, jonne päivittäisen työmatkan kesto ylittää kokoaikatyössä yhteensä kolme tuntia tai osa-aikatyössä yhteensä kaksi tuntia. Liikkuvuusavustuksella edistettäisiin osaltaan henkilöiden työllistymistä kannustamalla heitä ottamaan vastaan työtä pidemmänkin matkan päästä asuinpaikastaan. Liikkuvuusavustusta voisi käyttää myös työpaikkakunnalle muuttamisesta aiheutuviin kustannuksiin. Liikkuvuusavustusta voitaisiin myöntää työttömyysetuuden lajista riippumatta, joten esitetty tukimuoto olisi nykyistä työmarkkinatukena maksettavaa matka-avustusta ja muuttokustannusten korvausta paremmin sopusoinnussa yhdenvertaisuutta koskevan perustuslain 6 §:n kanssa.

Perustuslain 10 §:ssä säädetään yksityiselämän suojasta. Jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Ehdotuksen mukaan Kansaneläkelaitoksella olisi oikeus luovuttaa kunnalle tietoja työmarkkinatuen saajista, joille on maksettu työmarkkinatukea työttömyyden perusteella vähintään 200 päivää, sekä niistä henkilöistä, joiden oikeus työmarkkinatukeen alkaa välittömästi työttömyyspäivärahan enimmäisajan täytyttyä. Kuntien osittainen rahoitusvastuu työmarkkinatuesta alkaa 300 päivän kohdalla, joten muutoksen jälkeen kunta voisi nykyistä paremmin edistää osittaisen rahoitusvastuun piiriin tulossa olevien henkilöiden työllistymistä tarjoamalla heille palveluita ja estää työttömyyden pitkittymistä. Tietojen luovuttamista henkilöistä, jotka siirtyvät työmarkkinatuen saajiksi välittömästi työttömyyspäivärahan enimmäisajan täytyttyä, on perusteltua heidän työllistymisensä edistämiseksi.

Perustuslain 15 §:ssä säädetään omaisuuden suojasta. Palkkatuen ja starttirahan rahoitusmallin muutos ei ole perusoikeutena suojatun omaisuuden suojan kannalta merkityksellinen, sillä rahoittamiseen esitetään käytettäväksi vain valtion maksamaa peruspäivärahan määrää, ei henkilön aiempiin ansioihin perustuvaa päivärahan ansio-osaa.

Perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Julkisen vallan on huolehdittava työvoiman suojelusta. Säännöksen 2 momentin mukaan julkisen vallan on edistettävä työllisyyttä ja pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön.

Palkkatuen ja starttirahan rahoitusmallin muutoksella pyritään lisäämään joustavuutta siten, että työnhakijan olisi ajankohdasta ja alueesta riippumatta mahdollista päästä yksilöllisen palvelutarpeensa mukaiseen palveluun määrärahatilanteen estämättä. Näin edistettäisiin työnhakijoiden työllistymistä nykyistä paremmin eli muutos olisi sopusoinnussa julkiselle vallalle säädetyn työllisyyden edistämismallin kanssa.

Työkokeilun käyttötarkoituksen laajentamisella pyritään alentamaan työnantajan kynnystä palkata uusi työntekijä. Kyse olisi sekä työnhakijan että työnantajan kannalta täysin vapaaehtoisesta palvelusta, josta kieltäytymisestä tai keskeyttämisestä ei seuraisi työnhakijalle työttömyysetuuden menetystä. Uudella työkokeilun käyttötarkoituksella pyritään perustuslain 18 §:n mukaisesti edistämään työllisyyttä. Kyse olisi kaksivuotisesta kokeilusta. Kokeilu olisi voimassa koko maan alueella ja koskisi kaikkia työ- ja elinkeinotoimistossa työnhakijoina olevia henkilöitä.

Esityksen mukaan lyhytkestoista työllistymistä päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssä arvioitaisiin samalla tavalla kuin lyhytkestoista työsuhteista työtä, jolloin henkilöllä olisi oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen ja työllistymisaika luettaisiin mukaan työttömyyden kestoon. Työnhakijoiden asema työttömyysturvajärjestelmässä olisi muutoksen jälkeen tältä osin yhdenvertaisempi ja muutos toteuttaisi myös jokaisen oikeutta vapaasti valita ammatti tai elinkeino.

Starttirahaa voitaisiin esityksen mukaan myöntää henkilölle, joka laajentaa aloittamaansa sivutoimista yritystoimintaa päätoimiseksi toiminnaksi. Näin edistettäisiin osaltaan henkilöiden työllistymistä, kun pienimuotoisesti harjoitetun yritystoiminnan laajentamiseen olisi mahdollista saada tukea. Starttiraha turvaisi henkilön toimeentuloa yritystoiminnan laajentamisen aikana. Starttirahan määrä olisi esityksen mukaan aina peruspäivärahan suuruinen ilman korotusosia tai lapsikorotuksia eikä harkinnanvaraista lisäosaa voitaisi enää myöntää. Harkinnanvaraisen tuen lisäosan poistamisen jälkeenkin starttirahan määrä olisi sopusoinnussa perustoimeentulon turvan kanssa, ja lisäksi osa henkilön toimeentulosta starttirahakauden aikana tulee yritystoiminnasta.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain työkokeiluja ja palkkatukea koskevista säännöksistä esitetään kumottaviksi viittaukset työsopimuslain säännöksiin työnantajan velvollisuudesta tarjota työtä osa-aikatyöntekijöille, lomautetuille ja takaisinottovelvollisuuden piirissä oleville. Muutos ei heikentäisi työntekijöiden asemaa, sillä työnantaja olisi velvollinen noudattamaan työsopimuslakia viittaussäännösten kumoamisen jälkeenkin. Työnantaja vastaa työsopimuslain nojalla siitä, ettei työkokeilijan ottaminen tai työnhakijan palkkaaminen palkkatuella vaikuta työsopimuslain vastaisesti henkilöstön työsuhteisiin. Voimassaolevat viittaukset työsopimuslakiin eivät tarkoita sitä, että työ- ja elinkeinotoimistolla olisi käytännössä keinoja arvioida, aiheuttaako työkokeilun järjestäminen tai palkkatuen myöntäminen työnantajan palveluksessa olevien muiden työntekijöiden irtisanomisen, lomauttamisen tai osa-aikaistamisen.

Perustuslain 21 §:ssä säädetään oikeusturvasta. Jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Pykälän 2 momentin mukaan käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Julkista työvoima- ja yrityspalvelua koskevat muutoksenhakusäännökset lain 14 luvussa ovat muotoutuneet perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 32/2012 vp). Esityksessä muutoksenhakukielto koskisi sellaisia tuen, etuuden tai korvauksen epäviä päätöksiä, joissa epäämisen perusteena on määrärahasyy.

Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään katsonut, että jos etuuden saaminen riippuu kokonaan viranomaisen harkinnasta tai käytettävissä olevista määrärahoista, kyseessä ei ole kiinteydeltään tai oikeussuojan tarpeeltaankaan niin vahva oikeus, että se kuuluisi perustuslain 21 §:n 1 momentin soveltamisalaan (muun muassa PeVL 32/2012 vp ja PeVL 10/2010 vp). Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut ovat harkinnanvaraisia ja kunkin henkilön yksilöllinen palvelu-

tarve vaikuttaa siihen, mihin palveluihin hänet ohjataan. Palkkatuen ja starttirahan rahoitukseen esitetyn muutoksen tarkoituksena on turvata rahoituksen riittävyys nykyistä pelkästään työllisyysmäärärahoihin perustuvaa rahoitusta paremmin, jolloin kielteisiä palkkatuki- tai starttirahapäätöksiä määrärahaperusteella tehtäisiin nykyistä vähemmän.

Työnhakija ei voi voimassa olevan säännöksen mukaan hakea muutosta työ- ja elinkeinotoimiston ratkaisuun omaehtoisen opiskelun tukemisesta työttömyysetuudella. Säännöstä muutettaisiin siten, ettei muutosta voisi hakea myöskään työ- ja elinkeinotoimiston ratkaisuun tukemisen tilapäisestä keskeyttämisestä. Työnhakija voisi keskeyttää tuen pätevistä syistä, jonka arvioisi työ- ja elinkeinotoimisto. Työnhakijan omaehtoisen opiskelun tavoite on edistää henkilön työllistymistä avoimille työmarkkinoille ja tämä tavoite saavutetaan parhaiten, kun työnhakija suorittaa tuetut opinnot suunnitelman mukaisesti ja suunnitellussa ajassa ilman tuen keskeyttämistä useaan otteeseen tai hyvin lyhyiksi ajoiksi.

Valituskieltoja koskevaa säännöstä selkeytettäisiin siirtämällä ammatinvalinta- ja uraohjausta, valmennusta, kokeilua, asiantuntija-arviointia ja työnhakijan omaehtoista opiskelua koskeva muutoksenhakukielto omaksi momentiksi. Muutos ei vaikuttaisi valituskiellon sisältöön.

Perustuslakivaliokunta on etenkin perusoikeuskytkentäisen sääntelyn yhteydessä pitänyt välttämättömänä, että toimivaltainen viranomaisilmiö ilmenee laista yksiselitteisesti tai muuten täsmällisesti. Ainakin viranomaisten toimivaltasuhteiden lähtökohdat samoin kuin toimivallan siirtämisen edellytykset tulee ilmetä laista riittävän täsmällisesti (muun muassa PeVL 2/2012 vp ja siinä mainitut lausunnot). Työttömyysturva on henkilön perustoimeentuloa turvaava etuus, ja siihen liittyen toimivaltaista viranomaista koskevan sääntelyn tulee olla täsmällistä. Työttömyysturvalaissa säädettäisiin toimivallan jaon perusteista työ- ja elinkeinotoimiston ja työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen välillä ja tarkemmin työvoimapoliittisen lausunnon antavasta viranomaisesta säädettäisiin työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella.

Nykyisin työ- ja elinkeinotoimiston ja työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen työnjaosta on kokonaisuudessaan säädetty työttömyysturvalaissa. Tämä on ollut tarkoituksenmukaista, koska asiakaspalvelukeskuksen tehtävistä on voitu säätää melko suppeasti. Laajennettaessa asiakaspalvelukeskuksen oikeutta antaa työvoimapoliittisia lausuntoja myös asiaa koskeva sääntely muuttuu laajemmaksi, eikä nykyinen sääntelytapa ole sen vuoksi enää tarkoituksenmukainen.

Esitys ei muuttaisi nykytilaa sen suhteen, että työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus voisi antaa vain muita kuin työvoimapoliittista harkintaa edellyttäviä lausuntoja sekä muun muassa korjata työ- ja elinkeinotoimiston antamassa lausunnossa olevan virheen. Työ- ja elinkeinotoimisto antaisi työvoimapoliittiset lausunnot sellaisista työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä, joihin liittyy työvoimapoliittista harkintaa, esimerkiksi korvauksettomat määräajat työvoimapoliittisesti moitittavasta menettelystä.

Hallitus katsoo, että esityksessä ei ehdoteta sellaisia muutoksia, joiden vuoksi esitystä ei voitaisi käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksityksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 9 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohta ja 10 luvun 2 §,
muutetaan 1 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohta, 2 luvun 4 §:n 2 momentti ja 6 §:n 3 momentti, 4 luvun 7 ja 10 §, 5 luvun 7 §, 6 luvun 3, 4 sekä 5 §, 7 luvun 2—5, 7—9 ja 15 §, 8 luvun 1—4 §, 9 luvun 4 §, 10 luvun 3 §, 12 luvun 6 §, 13 luvun 5 § ja 14 luvun 1 § sekä väliaikaisesti 4 luvun 5 §, 9 luvun 1 §:n 1 momentin 6 kohta ja 10 luvun 1 §:n 1 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 4 luvun 7 § laeissa 390/2014 ja 1366/2014, 6 luvun 3 § osaksi laissa 1050/2013, 7 luvun 2—5, 7—9 ja 15 § laissa 1366/2014, 8 luvun 4 § ja 12 luvun 6 § osaksi laissa 1366/2014, sekä 14 luvun 1 § osaksi laeissa 10/2014, 1133/2014 ja 1366/2014, sekä
lisätään 1 lukuun uusi 3 a § ja 4 lukuun väliaikaisesti uusi 12 § sekä 12 lukuun siitä lailla 1366/2014 kumotun 9 §:n tilalle väliaikaisesti uusi 9 § seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

3) työttömällä henkilöllä, joka ei ole työsuhteessa eikä työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitettulla tavalla työllistyy päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssään yhdenjaksoisesti yli kahta viikkoa ja joka ei ole työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitettu päätoiminen opiskelija; työttömänä pidetään myös työsuhteessa olevaa, joka on kokonaan lomautettu tai jonka säännöllinen viikoittainen työskentelyaika on alle 4 tuntia;

3 a §

Valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen soveltaminen

Jos valtiontuen hakija harjoittaa elinkeinotoimintaa ja tuki myönnetään tämän lain mukaan valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena, tukeen sovelletaan tässä laissa säädettyjen edellytysten lisäksi valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen I luvussa säädettyjä yleisiä edellytyksiä ja kyseessä olevalle tukimuodolle asetettuja erityisiä edellytyksiä.

Tukea ei myönnetä eikä makseta, jos

1) elinkeinotoimintaa harjoittava tuen hakija on valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 18 kohdassa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys; tai

2) elinkeinotoimintaa harjoittavaa tuen hakijaa koskee 1 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettu Euroopan komission aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys, jossa tuki on julistettu sääntöjen vastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi.

2 luku

Työnhakija

4 §

Työnhakijan haastattelun järjestäminen

Työ- ja elinkeinoviranomaisen tulee varata työnhakijalle tilaisuus myöhempisiin haastatteluihin määräajoin työnhakijan palvelutarpeen mukaisesti. Työttömän työnhakijan haastattelu tulee kuitenkin aina järjestää työttömyyden jatkuttua yhdenjaksoisesti kolmen kuukauden ajan ja sen jälkeen aina kolmen kuukauden yhdenjaksoisen työttömyyden jälkeen.

6 §

Työllistymissuunnitelman laatiminen ja tarkistaminen

Työllistymissuunnitelmaa tai sitä korvaavaa suunnitelmaa on tarkistettava työnhakijan haastattelun yhteydessä tai työnhakijan pyynnöstä.

4 luku

Tieto- ja neuvontapalvelut, asiantuntija-arvioinnit, ammatinvalinta- ja uraohjaus sekä valmennus ja kokeilu

5 §

Kokeilu

Työ- ja elinkeinotoimisto voi ohjata henkilöasiakkaan:

- 1) ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittämiseksi koulutuskokeiluun oppilaitokseen tai työkokeiluun työpaikalle;
- 2) työmarkkinoille paluun tukemiseksi työkokeiluun työpaikalle;
- 3) tämän ja työnantajan yhteisestä pyynnöstä soveltuvuuden arvioimiseksi työkokeiluun työpaikalle (*rekrytointikokeilu*).

Työkokeilun järjestäjänä voi olla yritys, yksityinen elinkeinonharjoittaja, kunta, kuntayhtymä, muu yhteisö, säätiö tai valtion virasto taikka laitos.

7 §

Työkokeilua koskevat rajoitukset

Henkilöasiakasta ei ohjata työkokeiluun, jos:

- 1) työkokeilusta aiheutuisi sen järjestäjälle sellaista etua, joka vääristäisi yritysten tai yksitysten elinkeinonharjoittajien välistä kilpailua;

2) kysymys on sellaisista tehtävistä, joiden suorittamiseksi työkokeilun järjestäjä edellyttää yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain (759/2004) 6 §:ssä tarkoitetun huumausainetestiä koskevan todistuksen esittämistä, jos henkilöasiakas ei halua esittää mainittua todistusta;

3) kysymys on lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain (504/2002) mukaisista tehtävistä, jos henkilöasiakas ei halua ottaa vastaan tällaisia tehtäviä;

4) kokeilu alkaisi kahden viikon kuluessa yhdenjaksoisesti kuusi kuukautta kestäneen työkokeilun päättymisestä, jollei henkilöasiakas toisin pyydä.

Työkokeilun järjestäjänä ei voi toimia työnantaja, johon henkilöasiakas on työsuhteessa 9 §:ssä tarkoitettua sopimusta tehtäessä.

10 §

Valmennuksen ja kokeilun keskeyttäminen

Jos henkilöasiakas on ollut luvatta poissa yhdenjaksoisesti viisi valmennus- tai kokeilupäivää tai jos poissaoloja on muutoin niin paljon, etteivät valmennukselle tai kokeilulle asetetut tavoitteet täyty, työ- ja elinkeinotoimisto tekee päätöksen valmennuksen tai koulutuskokeilun keskeyttämisestä tai työkokeilua koskevan sopimuksen purkamisesta poissaolojen perusteella. Työ- ja elinkeinotoimisto voi tehdä päätöksen valmennuksen tai koulutuskokeilun keskeyttämisestä myös muusta painavasta syystä.

Palvelun tuottaja tai työkokeilun järjestäjä on velvollinen ilmoittamaan 1 momentissa tarkoitetuista poissaoloista työ- ja elinkeinotoimistolle.

Työ- ja elinkeinotoimistolla ja työkokeilun järjestäjällä on oikeus purkaa työkokeilua koskeva sopimus muusta kuin 1 momentissa tarkoitetusta syystä ilmoittamalla siitä kirjallisesti muille osapuolille. Sopimuksen purkaminen ei kuitenkaan saa perustua laissa kiellettyyn syrjäntäperusteeseen tai muuhun epäasialliseen syyhyn.

12 §

Rekrytointikokeilua koskevat poikkeukset

Sen estämättä, mitä 6 §:n 1 momentissa säädetään työkokeilun enimmäiskestosta, rekrytointikokeilun kesto samalla kokeilun järjestäjällä on enintään kuukausi. Rekrytointikokeilu luetaan 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuun työkokeilun enimmäiskestoon.

Rekrytointikokeiluun ei sovelleta, mitä:

1) 9 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädetään työkokeilun päivittäisestä vähimmäiskestosta;

2) 9 §:n 1 momentin 7 kohdassa säädetään poissaolojen ilmoittamisesta työttömyysetuuden maksajalle;

3) 10 §:ssä säädetään työkokeilua koskevan sopimuksen purkamisesta ja poissaolojen ilmoittamisesta työ- ja elinkeinotoimistolle.

Työ- ja elinkeinotoimistolla ja työkokeilun järjestäjällä on oikeus purkaa rekrytointikokeilua koskeva sopimus ilmoittamalla siitä kirjallisesti muille osapuolille. Sopimuksen purkaminen ei kuitenkaan saa perustua laissa kiellettyyn syrjäntäperusteeseen tai muuhun epäasialliseen syyhyn.

5 luku

Työvoimakoulutus

7 §

Koulutuksen yhteishankinta

Työvoimakoulutus voidaan toteuttaa yhdessä työnantajan, yrittäjäksi aikovan henkilön toimeksiantajan tai yrittäjyysoikeudet luovuttavan yrityksen kanssa siten, että tämä osallistuu koulutuksen rahoittamiseen (*koulutuksen yhteishankinta*), kun koulutus järjestetään:

1) määrätyn työnantajan palvelukseen tuleville tai palveluksessa oleville työntekijöille taikka vuokratyöntekijöille; tai

2) sellaiselle yrittäjäksi aikovalle, jolla olisi harvalukuisia toimeksiantajia tai jonka on tarkoitus harjoittaa yritystoimintaa hankkimalla yrittäjyysoikeudet toiselta yritykseltä.

Jos työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettu yrittäjä osallistuu 1 momentissa tarkoitettuun koulutukseen, valtion rahoittama osuus yrittäjän koulutuksesta on de minimis -tukea.

Jos koulutus toteutetaan yhdessä elinkeinotoimintaa harjoittavan työnantajan kanssa siten, että koulutukseen osallistuu työnantajan tehtävissä työskenteleviä henkilöitä ja koulutuksen tavoitteena on, että työntekijät jatkavat työnantajan tehtävissä koulutuksen jälkeen, valtion rahoittama osuus koulutuksesta on valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaista tukea.

6 luku

Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu

3 §

Opintoja koskevat edellytykset

Mitä tässä luvussa säädetään, sovelletaan opintoihin, joita pidetään työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:n 2 momentin mukaan päätoimisina ja:

1) joista säädetään ammatillisesta peruskoulutuksesta annetussa laissa, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa, ammattikorkeakoululaissa tai yliopistolaissa ja jotka johtavat ammatilliseen perustutkintoon, ammattitutkintoon, erikoisammattitutkintoon tai yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa suoritettavaan alempaan tai ylempään korkeakoulututkintoon taikka joiden tavoitteena on mainittujen tutkintojen osien suorittaminen, mainittujen lakien mukainen lisä- ja täydennyskoulutus tai osallistuminen avoimeen yliopisto- ja ammattikorkeakouluopetukseen;

2) jotka ovat muuta Suomessa järjestettyä tai Suomessa toimivan koulutuspalvelujen tuottajan ulkomailla järjestämää ammatillisesti suuntautunutta koulutusta;

3) joista säädetään perusopetuslaissa (628/1998) tai lukiolaissa (629/1998), jos koulutuksen puuttuminen on ammatillisen kehittymisen esteenä; tai

4) joista säädetään vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa (632/1998), jos koulutus on ammatillista osaamista ja pätevyyttä lisäävää ja opinnoista esitetään koulutus- tai opintosuunnitelma.

Tässä luvussa säädettyä sovelletaan työnhakijan aiemmin harjoittamiin opintoihin vain, jos opintojen todisteellisesta keskeytymisestä on vähintään yksi vuosi. Rajoitus ei koske työsuhteen tai työttömyysturvalain 3 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettun taloudellisen etuuden jakotuksen aikana aloitettuja taikka työvoimakoulutuksena harjoitettuja opintoja.

Tässä luvussa säädettyä sovelletaan muiden edellytysten täyttyessä myös 1 momentin 1, 2 ja 4 kohdassa tarkoitettuja opintoja vastaaviin opintoihin Ahvenanmaalla.

4 §

Sopiminen opiskelusta työllistymissuunnitelmassa

Tuettavasta opiskelusta on sovittava työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa ennen opintojen aloittamista.

HE 209/2016 vp

Tuettavasta opiskelusta voidaan sopia työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa opintojen alkamisen jälkeenkin, jos siihen on painava syy, työnhakija on aloittanut opinnot työsuhteen tai työttömyysturvalain 3 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuna taloudellisen etuuden jaksotuksen aikana tai opintoja on harjoitettu työvoimakoulutuksena.

5 §

Tukiaika

Opintojen muodostamaa kokonaisuutta voidaan tukea tässä luvussa säädetyin edellytyksin enintään 24 kuukauden ajan.

Edellä 1 momentissa sanotusta poiketen opintojen muodostamaa kokonaisuutta voidaan tukea enintään 48 kuukauden ajan, jos opintojen tavoitteena on perusopetuksen oppimäärän suorittaminen.

Työnhakija voi ilmoittaa työ- ja elinkeinotoimistolle keskeyttävänsä opiskelemisen työttömyysetuudella tuettuna. Ilmoitus on tehtävä viipymättä keskeytyksen alkamisen jälkeen. Edellä 1 momentissa säädetty enimmäisaika ei kulu keskeytysaikana, jos keskeyttämiselle on pätevä syy. Oppilaitoksen lomajaksoa ei pidetä pätevänä syynä.

Jos työnhakijan opiskeluoikeus on peruutettu ja se myöhemmin palautetaan, opintojen katsotaan olleen keskeytyneenä aikana, jona työnhakijalla ei ollut opiskeluoikeutta.

7 luku

Palkkatuki

2 §

Palkkatuen myöntämisen yleiset edellytykset

Palkkatuen myöntäminen edellyttää, että:

1) työ- ja elinkeinotoimisto arvioi työttömän työnhakijan työttömyyden johtuvan ammatillisen osaamisen puutteista ja palkkatuetun työn parantavan hänen ammatillista osaamistaan ja mahdollisuuksiaan työllistyä avoimille työmarkkinoille;

2) tuella palkattava on täyttänyt 60 vuotta ja ollut yhtäjaksoisesti työttömänä vähintään 12 kuukautta välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä; tai

3) tuella palkattavan henkilön vamma tai sairaus alentaa työ- ja elinkeinotoimiston arvion mukaan hänen tuottavuuttaan tarjolla olevassa työtehtävässä olennaisesti sekä pysyvästi tai pysyväisluonteisesti.

Jos tuella palkattava on ollut työttömänä välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä yhtäjaksoisesti alle 12 kuukautta, palkkatuen myöntäminen 1 momentin 1 kohdan perusteella edellyttää lisäksi, että henkilön työttömyys ilman palkkatuen myöntämistä todennäköisesti kestäisi yli 12 kuukautta.

Työ- ja elinkeinotoimisto voi palkkatukea myöntäessään asettaa tuen saamiselle tuella palkattavan ja tuen tarkoituksen toteuttamisen kannalta tarpeellisia ehtoja.

3 §

Työnantajaan liittyvät palkkatuen edellytykset

Palkkatukea voidaan myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, yhteisölle ja muulle työnantajalle, ei kuitenkaan valtion virastolle tai laitokselle.

Palkkatukea ei myönnetä, jos:

1) elinkeinotoimintaa harjoittava työnantaja on tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanonut työntekijän, jonka irtisanomisaika on päättynyt palkkatuen hakemista edeltäneiden 12 kuukauden aikana;

2) tuki vääristäisi muiden samoja tuotteita tai palveluja tarjoavien välistä kilpailua;

3) työnantaja on olennaisesti laiminlyönyt palkanmaksuvelvollisuuttaan tai velvollisuuksiinsa suorittaa veroja tai lakisääteisiä maksuja, ellei työ- ja elinkeinotoimisto tuella palkattavaan liittyvistä erityisistä syistä pidä tuen myöntämistä tarkoituksenmukaisena.

Palkkatuki voidaan kuitenkin myöntää 2 momentin 1 kohdassa säädetyn estämättä, jos työnantaja on ottanut tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanotun työntekijän takaisin työsuhteeseen ennen palkkatukihakemuksen tekemistä.

4 §

Työsuhteeseen liittyvät palkkatuen edellytykset

Palkkatukea voidaan myöntää, jos työnantaja sitoutuu maksamaan vähintään kyseiseen työsuhteeseen sovellettavan työehtosopimuksen mukaista palkkaa tai, jollei sovellettavaa työehtosopimusta ole, tavanomaisen ja kohtuullisen palkan kyseisestä työstä. Palkkatukea ei voida kuitenkaan myöntää, jos tuella palkattavan palkka määräytyisi yksinomaan työn tuloksen perusteella.

Palkkatukea ei myönnetä, jos työsuhde, jota varten tuki on tarkoitettu, on alkanut ennen kuin tuen myöntämisestä on tehty päätös.

Palkkatuki voidaan myöntää alkaneen työsuhteen estämättä, jos kyse on uuden palkkatukijakson myöntämisestä ja uusi jakso alkaisi välittömästi edellisen palkkatukijakson päätyttyä. Jatkohakemus on toimitettava työ- ja elinkeinotoimistolle ennen edellisen tukijakson päättymistä.

Palkkatuki voidaan myöntää alkaneen työsuhteen estämättä myös, jos kyse on tuella palkatun siirtymisestä liikkeen luovutuksen, yhteisön sulautumisen tai jakautumisen taikka yhteisöjen yhdistymisen johdosta toisen työnantajan palvelukseen. Liikkeen luovutuksensaajan tai vastaanottavan yhteisön on toimitettava palkkatukihakemus työ- ja elinkeinotoimistolle kuukauden kuluessa tuella palkatun siirtymisestä luovutuksensaajan tai vastaanottavan yhteisön palvelukseen.

Palkkatukea ei myönnetä vuorotteluvapaalain (1305/2002) 9 §:ssä tarkoitetun sijaisen palkkaamiseen.

5 §

Tuella palkatun siirtäminen

Jos palkkatuen saaja siirtää tuella palkatun toisen työnantajan (*käyttäjäyritys*) tehtäviin, siirrosta on ilmoitettava työ- ja elinkeinotoimistolle ennen siirtoa. Siirron edellytyksenä on, että käyttäjäyritys ei ole toiminut 3 §:n 2 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla. Jos elinkeinotoimintaa harjoittava käyttäjäyritys on tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanonut työntekijän, jonka irtisanomisaika on päättynyt siirtoa edeltäneiden 12 kuukauden aikana, siirto on kuitenkin mahdollinen, jos käyttäjäyritys on ottanut irtisanotun työntekijän takaisin työsuhteeseen ennen siirtoa. Palkkatuen saajan on liitettävä ilmoitukseen käyttäjäyrityksen vakuutus edellytyksen täyttymisestä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuella palkatun siirtämisen edellytyksistä.

7 §

Palkkatuella katettavat palkkauskustannukset

Palkkatuella katettavilla palkkauskustannuksilla tarkoitetaan työntekijälle maksettavaa palkkaa ennen vakuutetun lakisääteisten maksujen ja verojen pidätystä ja sen lisäksi tuella palkatusta aiheutuvaa työnantajan lakisääteistä sosiaaliturva-, työeläkevakuutus-, tapaturmavakuutus- ja työttömyysvakuutusmaksua sekä pakollista ryhmähenkivakuutusmaksua.

Palkkauskustannuksiin ei lueta:

- 1) tuella palkatulle maksettavaa lomakorvausta tai sitä vastaavaa korvausta;
- 2) palkkaa siltä ajalta, jolta työnantajalla on oikeus saada tuella palkatun palkkauskustannuksiin sairausvakuutuslain (1224/2004) 7 luvun 4 §:n nojalla päivärahaetuutta tai tapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 139 §:n nojalla korvausta;
- 3) sitä palkan osuutta, joka määräytyy tuella palkatun työn tuloksen perusteella;
- 4) verovapaita korvauksia.

8 §

Palkkatuen määrä ja enimmäiskesto

Palkkatuen määrä on työnantajalle tuella palkattavasta aiheutuvista 7 §:ssä tarkoitetuista palkkauskustannuksista:

- 1) enintään 30 prosenttia enintään kuuden kuukauden ajan, jos tuella palkattava on ollut työtön alle 12 kuukautta välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä;
- 2) enintään 40 prosenttia enintään 12 kuukauden ajan, jos tuella palkattava on ollut työtön vähintään 12 kuukautta palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 14 kuukauden aikana;
- 3) enintään 50 prosenttia enintään 12 kuukauden ajan, jos tuella palkattava on ollut työtön vähintään 24 kuukautta palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 28 kuukauden aikana; jos palkkatuki myönnetään elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle valtioneuvoston yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena, edellytetään lisäksi, että tuella palkattava ei ole ollut toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 24 kuukauden aikana;
- 4) enintään 50 prosenttia koko työsuhteen ajalta, kuitenkin enintään 24 kuukauden ajan kerrallaan, jos tuella palkattavan vamma tai sairaus olennaisesti sekä pysyvästi tai pysyväisluonteisesti alentaa tuottavuutta tarjolla olevassa työtehtävässä.

Palkkatuen määrä on enintään valtion talousarvion mukainen enimmäismäärä.

Jos palkkatukea myönnetään useammassa kuin yhdessä jaksossa, palkkatuen määrä ja enimmäiskesto määräytyvät ensimmäisen palkkatukijakson myöntämisaikajohdan mukaisesti, kunnes palkkatuen enimmäiskeston laskeminen alkaa uudelleen alusta.

9 §

Palkkatuen määrä ja enimmäiskesto eräissä tapauksissa

Yhdistykselle, säätiölle tai rekisteröidylle uskonnolliselle yhdyskunnalle, joka palkkaa 8 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun työttömän työnhakijan muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin, palkkatuen määrä on enintään 12 kuukauden ajalta 100 prosenttia niistä tuella palkattavasta aiheutuvista palkkauskustannuksista, jotka vastaavat enintään 65 prosentin työaikaa alan säännöllisestä enimmäistyöajasta, kuitenkin enintään valtion talousarvion mukainen enimmäismäärä.

Kunnalla on oikeus saada palkkatukea 50 prosenttia tuella palkattavasta aiheutuvista palkkauskustannuksista, kun kunta työllistää työttömän työnhakijan 11 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitetun työllistämisvelvoitteen perusteella.

Palkkatukea voidaan, sen estämättä mitä 8 §:n 1 momentissa palkkatuen enimmäiskestosta säädetään, myöntää:

1) enintään 24 kuukaudeksi kerrallaan, jos tuella palkattava on 60 vuotta täyttänyt ja ollut yhtäjaksoisesti työtön vähintään 12 kuukautta välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä;

2) enintään 24 kuukaudeksi kerrallaan, jos kunta, kuntayhtymä, yhdistys tai säätiö palkkaa muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin tuella henkilön suunnittelemaan ja järjestämään työttömille työ- ja koulutuspaikkoja sekä muita työllistymistä edistäviä palveluja;

3) oppisopimuskoulutukseen koko sen ajaksi.

Edellä 3 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa palkkatuen määrä on ensimmäisten 12 kuukauden jälkeiseltä ajalta enintään 30 prosenttia työnantajalle tuella palkattavasta aiheutuvista palkkauskustannuksista. Jos 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettu tuella palkattava täyttää palkkatukijakson jälkeen 8 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdassa säädetty edellytykset työttömyyden kestosta, palkkatuen määrä on edellä säädetystä poiketen mainitussa lainkohdassa säädetyn mukainen.

15 §

Valtion virastolle tai laitokselle osoitettavat määrärahat

Työ- ja elinkeinotoimisto voi osoittaa valtion virastolle tai laitokselle määrärahoja työttömän työnhakijan palkkaamisesta aiheutuviin palkkauskustannuksiin. Määrärahojen käyttöön sovelletaan, mitä 1 ja 2 §:ssä, 3 §:n 2 momentin 2 ja 3 kohdassa, 4, 5, 7, 11 ja 12 §:ssä, 13 §:n 1 momentissa ja 14 §:ssä säädetään palkkatuesta. Lisäksi määrärahojen käyttöön sovelletaan, mitä 8 §:ssä ja 9 §:n 3 momentissa säädetään palkkatuen enimmäiskestosta. Määrärahoista voidaan maksaa työntekijän palkkauskustannukset kokonaisuudessaan, kuitenkin enintään valtion talousarvion mukainen enimmäismäärä.

8 luku

Yritystoiminnan käynnistämisen- ja kehittämispalvelut

1 §

Starttiraha

Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää työttömyysturvalain 2 luvun 5 §:ssä tarkoitetun päätoimisen yritystoiminnan aloittavalle henkilöasiakkaalle starttirahaa toimeentulon turvaamiseksi. Starttiraha myönnetään enintään 12 kuukaudeksi.

Starttiraha myönnetään de minimis -tukena.

2 §

Starttirahan myöntämisen edellytykset

Starttirahan myöntämisen edellytyksenä on, että:

1) henkilöasiakkaalla on tai hän hankkii riittävät valmiudet aiottuun yritystoimintaan; ja

2) aiotulla yritystoiminnalla arvioidaan olevan jatkuvan kannattavan toiminnan edellytykset.

Työ- ja elinkeinotoimisto voi starttirahaa myöntäessään asettaa starttirahan saamiselle tarpeellisia ehtoja.

3 §

Starttirahan myöntämisen ja maksamisen esteet

Starttirahaa ei myönnetä, jos:

1) aiotun yritystoiminnan arvioidaan turvaavan henkilöasiakkaan kohtuullisen toimeentulon päätoimisen yritystoiminnan käynnistämisen- ja vakiinnuttamisvaiheessa;

2) starttirahan arvioidaan vähäistä enemmän vääristävän samoja tuotteita tai palveluja tarjoavien välistä kilpailua;

3) starttirahaa hakeva henkilöasiakas on aloittanut päätoimisen yritystoiminnan ennen kuin tuen myöntämisestä on päätetty;

4) starttirahaa hakeva henkilöasiakas tai kyseessä oleva yritys on olennaisesti laiminlyönyt velvollisuuksiensa suorittamista veroja tai lakisääteisiä maksuja tai henkilöasiakkaalla tai yrityksellä on olennaisia yksityisoikeudellisia maksuhäiriöitä, ellei työ- ja elinkeinotoimisto erityisistä syistä pidä tuen myöntämistä tarkoituksenmukaisena.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa säädettyä ei sovelleta, jos kyse on 1 §:ssä tarkoitettuun enimmäiskeston sisältyvän starttirahan jatkojakson myöntämisestä.

Starttirahaa ei makseta, jos henkilöasiakas saa samalta ajalta:

1) palkkaa tai korvausta tekemästään yritystoimintaansa liittymättömästä työstä, jolloin palkkana pidetään myös vuosiloma-ajan palkkaa ja irtisanomisajan palkkaa sekä sellaista työttömyysturvalain 3 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua taloudellista etuutta, jonka on katsottava turvaavan kohtuullisen toimeentulon;

2) julkista tukea omiin palkkakustannuksiinsa;

3) työttömyysturvalain mukaista työttömyysetuutta, työttömyysturvalain 3 luvun 3 §:n 1 momentissa tai 4 §:n 2 momentissa tarkoitettua sosiaalietuutta taikka opintotukilain (65/1994) mukaista opintotukea;

4) muuta kuin 3 kohdassa tarkoitettua etuutta, jonka on katsottava turvaavan kohtuullisen toimeentulon; etuutena ei kuitenkaan oteta huomioon työttömyysturvalain 4 luvun 7 §:ssä tarkoitettuja etuoikeutettuja tuloja.

4 §

Starttirahan määrä ja korvauspäivät

Starttirahan määrä on päivää ja henkilöä kohti työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua peruspäivärahan suuruinen ilman peruspäivärahan korotusosaa.

Starttirahaa maksetaan enintään viideltä päivältä kalenteriviikossa. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin starttirahaan oikeuttavista korvauspäivistä.

9 luku

Kulukorvaus

1 §

Oikeus kulukorvaukseen

Työttömyysetuutta saavalla työnhakijalla on oikeus saada palveluun osallistumisesta aiheutuvien matka- ja muiden kustannusten korvaamiseksi kulukorvausta seuraavien palveluiden ajalta:

6) 4 luvun 5 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu kokeilu.

4 §

Kulukorvauksen rajoitukset ja lakkauttaminen

Kulukorvausta ei makseta työvoimakoulutuksen eikä kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22—24 §:ssä tarkoitetun omaehtoisen opiskelun lomajaksoilta. Korvaus maksetaan kuitenkin siltä ajalta, jona työttömyysetuutta saava työnhakija lomajakson aikana osallistuu koulutukseen kuuluvaan työssä oppimiseen tai harjoitteluun.

Kulukorvauksen maksaminen lakkautetaan siitä päivästä, jona työnhakija on keskeyttänyt palvelun. Kulukorvauksen maksaminen lakkautetaan myös, jos palvelu on päätetty keskeyttää.

10 luku

Palveluihin ja asiantuntija-arviointeihin liittyvät harkinnanvaraiset etuudet

1 §

Matka- ja yöpymiskustannusten korvaus

Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää korvausta matka- ja yöpymiskustannuksista työttömälle työnhakijalle, joka hakee työhön ja työttömälle henkilöasiakkaalle, joka hakeutuu työvoimakoulutukseen, valmennukseen tai 4 luvun 5 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettuun kokeiluun taikka osallistuu 4 luvun 2 §:ssä tarkoitettuun asiantuntija-arviointiin.

3 §

Työolosuhteiden järjestelytuki

Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää työolosuhteiden järjestelytukea työnantajalle, jos työhön palkattavan tai työssä olevan henkilön vamma tai sairaus edellyttää työvälineiden hankkimista tai työpaikalla tehtäviä muutoksia ja hankinnasta tai muutoksesta työnantajalle aiheutuvia kustannuksia on pidettävä työnantajan taloudellinen tilanne huomioon ottaen merkittävinä. Työolosuhteiden järjestelytukea voidaan myöntää myös korvaamaan toisen työntekijän antamaa apua. Elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle työolosuhteiden järjestelytuki myönnetään valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena.

Työolosuhteiden järjestelytukena korvattavista kustannuksista, tuen enimmäismäärästä ja -kestosta sekä menettelystä tukea myönnettäessä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

12 luku

Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpano ja siihen liittyvä yhteistyö

6 §

Tiedonsaantioikeus

Työ- ja elinkeinotoimistolla, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksella, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksella on oikeus saada salassapitosäädösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpanossa välttämättömät tiedot muulta valtion viranomaiselta, kunnan

viranomaiselta, Kansaneläkelaitokselta, työttömyyskassalta, Eläketurvakeskukselta, Työttömyysvakuutusrahastolta, julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen palveluntuottajalta sekä 4 luvun 5 §:ssä tarkoitetun työkoikeilun järjestäjältä.

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajalla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta työ- ja elinkeinotoimistolta, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta henkilöasiakasta koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä palvelun järjestämiseksi.

Työnantajalla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta työ- ja elinkeinoveranomaiselta työ- ja virkasuhdetta koskevissa laeissa säädetyn irtisanotun työntekijän ja viranhaltijan takaisin ottamista koskevan velvollisuuden täyttämiseksi tieto siitä, onko työnantajan yksilöimä henkilö työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa. Työnantajalla on lisäksi oikeus saada 7 luvun 3 §:n 3 momentissa säädetyn palkkatuen myöntämisedellytyksen täyttämiseksi tieto siitä, onko työnantajan yksilöimä henkilö, jonka työsuhte on päättynyt palkkatuen hakemista edeltäneiden 12 kuukauden aikana, työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot voidaan luovuttaa myös konekielisessä muodossa tai teknisen käyttöyhteyden avulla.

9 §

Tukien ja korvausten rahoitus

Edellä 7 luvun 1 §:ssä tarkoitetusta palkkatuesta ja 7 luvun 15 §:n mukaan valtion virastolle ja laitokselle osoitettavista määrärahoista rahoitetaan enintään peruspäivärahaa vastaava määrä työttömyysetuusmäärärahoista. Työttömyysetuusmäärärahoista rahoitettava osuus on kuitenkin enintään palkkatukijaksoa vastaavaan ajanjaksoon sisältyviltä työttömyysetuuden maksupäiviltä maksettavaa peruspäivärahaa vastaava määrä. Peruspäivärahaa vastaavan määrän yli menevä osuus rahoitetaan työllisyysmäärärahoista.

Peruspäivärahan määrällä tarkoitetaan työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua peruspäivärahan määrää ilman korotusosaa.

Mitä 1 momentissa säädetään palkkatuen rahoituksesta, ei kuitenkaan sovelleta sellaiseen työ- ja elinkeinotoimiston myöntämään palkkatukeen, jota osarahoitetaan Euroopan sosiaalirahastosta.

Työttömälle työnhakijalle myönnetty 8 luvun 1 §:ssä tarkoitettu starttiraha rahoitetaan työttömyysetuusmäärärahoista koko tukikauden ajan. Muulle kuin työttömälle työnhakijalle myönnetty starttiraha rahoitetaan työllisyysmäärärahoista.

13 luku

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä

5 §

Käyttöoikeuden myöntäminen ja salassa pidettävien henkilötietojen luovuttaminen eräissä tilanteissa

Työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen tai työ- ja elinkeinoministeriön virkamies, jolle on myönnetty käyttöoikeus työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään, saa salassapitosäännösten estämättä hakea ja käyttää asiakastietojärjestelmään talletettuja tietoja, jos

se on tarpeen asiakaspalvelun järjestämiseksi, vireillä olevan asian selvittämiseksi tai ratkaisemiseksi taikka valvonta-, kehittämis- ja seurantatehtävän suorittamiseksi.

Työ- ja elinkeinoministeriö tai elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus voi myöntää käyttöoikeuden työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään työ- ja elinkeinohallinnon ulkopuoliselle taholle, joka ministeriön tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimeksiannosta tekee erillistä arviointia, tarkastusta tai selvitystä taikka suorittaa erikseen määritellyä palvelutehtävää. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on velvollinen ilmoittamaan työ- ja elinkeinoministeriölle ulkopuoliselle taholle myöntämästään käyttöoikeudesta.

Työ- ja elinkeinoministeriö päättää viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 28 §:ssä tarkoitetun luvan antamisesta työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään sisältyvien, salassa pidettävien tietojen luovuttamiseen tilastointia, tieteellistä tutkimusta taikka viranomaisten suunnittelu- tai selvitystyötä varten.

14 luku

Muutoksenhaku

1 §

Oikaisuvaatimus ja valitus

Jollei tässä laissa toisin säädetä, työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolain (434/2003) 7 a luvussa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Päätökseen ei saa vaatia oikaisua, eikä siitä saa valittaa, jos:

1) työvoimakoulutuksen opiskelijavalintaa koskeva päätös perustuu 5 luvun 3 §:n 1 momentissa säädettyihin edellytyksiin; opiskelijavalintaa koskevaan päätökseen, joka on perustunut henkilön soveltuvuuteen, saa kuitenkin vaatia oikaisua tai siitä saa valittaa, jos kyse on muusta kuin 5 luvun 7 §:ssä tarkoitetusta koulutuksesta;

2) palkkatuki on evätty sillä perusteella, että 7 luvun 2 §:n 1 tai 2 momentissa säädetty edellytykset eivät täyty; palkkatukea koskevaan päätökseen ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa myöskään siltä osin kuin päätös koskee palkkatuen määrää tai kestoä;

3) päätöksellä on evätty korvaus matka- ja yöpymiskustannuksista sillä perusteella, että 10 luvun 1 §:n 2 momentissa säädetty edellytys ei täyty;

4) päätös koskee yritystoiminnan kehittämispalvelujen tarjoamista jättämistä; tai

5) päätös koskee tuen, etuuden tai korvauksen epäämistä määrärahasyistä.

Työ- ja elinkeinotoimiston ratkaisuun olla tarjoamatta asiakkaalle asiantuntija-arviointeja, ammatinvalinta- ja uraohjausta, valmennusta tai kokeilua taikka olla tukematta työnhakijan omaehtoista opiskelua tai hyväksymättä ilmoitusta tuetun opiskelun keskeyttämisestä ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa.

1. Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 4 luvun 5 ja 12 §, 9 luvun 1 §:n 1 momentin 6 kohta, 10 luvun 1 §:n 1 momentti sekä 12 luvun 9 § on voimassa 31 päivään joulukuuta 2018.

2. Niille työnhakijoille, jotka ovat työttömänä työnhakijana 31 päivänä joulukuuta 2016 ja joiden yhdenjaksoinen työttömyys tämän lain voimaan tullessa on kestänyt vähintään kolme

kuukautta, 2 luvun 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu haastattelu on järjestettävä viimeistään 31 päivänä maaliskuuta 2017.

3. Jos työkokeilu tai työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa, henkilön oikeuteen saada kulukorvausta sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 9 luvun 1 ja 4 §:ää.

4. Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin palkkatukea koskeviin päätöksiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Lain 7 luvun 4 §:n 4 momenttia sovelletaan kuitenkin myös ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin palkkatukea koskeviin päätöksiin.

5. Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin starttirahaa koskeviin päätöksiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

6. Jos työsuhde on alkanut ennen tämän lain voimaan tuloa, muuttokustannusten korvaukseen sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

7. Lain 12 luvun 9 §:ää ei sovelleta sellaiseen vuonna 2017 maksettavaan palkkatukeen ja starttirahaan, joka kohdistuu tämän lain voimaantuloa edeltävään aikaan.

2.

Laki

työttömyysturvalain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan työttömyysturvalain (1290/2002) 7 luvun 3 §, 4 §:n 4 momentti ja 12 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 7 luvun 3 § laeissa 1188/2009, 918/2012 ja 1368/2014, 4 §:n 4 momentti laissa 1188/2009 ja 12 §:n 2 momentti laissa 313/2010,

muutetaan 1 luvun 5 §:n 1 momentin 15 kohta, 2 luvun 1 §:n 2 momentti ja 5 §:n 1 momentti, 3 luvun 4 §:n 1 momentti, 4 luvun 7 §:n 1 momentti, 5 luvun 3 §:n 3 momentti, 4 §:n 1 momentti, 10 §:n 2 momentti sekä 13 §:n 3 ja 4 momentti, 6 luvun 4 §:n 3 momentti, 7 luvun 6 §:n 2 momentti ja 10 §:n 2 momentti, 8 luvun otsikko, 11 luvun 1 §:n 1 momentti, 4 ja 12 § sekä 15 §:n 1 momentti, 13 luvun 6 §:n 2 momentti, 14 luvun 3 a §:n 2 momentti ja 3 d §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 5 §:n 1 momentin 15 kohta, 5 luvun 3 §:n 3 momentti ja 10 §:n 2 momentti sekä 14 luvun 3 d §:n 1 momentti laissa 918/2012, 2 luvun 1 §:n 2 momentti ja 11 luvun 4 § laissa 1374/2014, 2 luvun 5 §:n 1 momentti laissa 1001/2012, 3 luvun 4 §:n 1 momentti, 7 luvun 6 §:n 2 momentti ja 11 luvun 1 §:n 1 momentti laissa 1188/2009, 4 luvun 7 §:n 1 momentti laissa 89/2016, 5 luvun 4 §:n 1 momentti sekä 13 §:n 3 ja 4 momentti laissa 1049/2013, 6 luvun 4 §:n 3 momentti laissa 608/2004, 7 luvun 10 §:n 2 momentti laeissa 1049/2013 ja 1374/2014, 11 luvun 12 § laeissa 1374/2014 ja 288/2012, 13 luvun 6 §:n 2 momentti laissa 1217/2005 sekä 14 luvun 3 a §:n 2 momentti laissa 1370/2014, ja

lisätään 2 a lukuun väliaikaisesti uusi 12 b §, 5 lukuun uusi 4 a §, 5 luvun 13 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1049/2013, uusi 5 momentti ja 8 lukuun siitä lailla 313/2010 kumotun 1 §:n tilalle uusi 1 § sekä lailla 1001/2012 kumotun 2 ja 3 §:n tilalle uusi 2 ja 3 § seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

5 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

15) työllistymistä edistävällä palvelulla julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettua työnhakuvalmennusta, uravalmennusta, työvoimakoulutusta ja työttömyys-etuudella tuettua työnhakijan omaehtoista opiskelua, mainitun lain 4 luvun 5 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettua kokeilua, kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22—24 §:ssä tarkoitettua omaehtoista opiskelua ja kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa tarkoitettua kuntouttavaa työtoimintaa.

2 luku

Etuuden saamisen yleiset työvoimapolitiittiset edellytykset

1 §

Työtön työnhakija

Työttömänä pidetään henkilöä, joka ei ole työsuhteessa tai työllistyy yhdenjaksoisesti päätoimisesti yli kahta viikkoa yrittäjänä tai omassa työssä. Työttömänä pidetään lisäksi kokoaikaisesti lomautettua, 4 luvun 1 ja 1 a §:ssä tarkoitettua henkilöä sekä henkilöä, jolla on lomautukseen rinnastettava syy työnteen ja palkanmaksun keskeytymiseen. Työttömänä pidetään myös henkilöä, joka on itse hakemallaan työvapaalla, jos:

- 1) hän on vastaanottanut vapaan ajaksi kokoaikatyön, jonka oli tarkoitus kestää vähintään haetun vapaan päättymiseen asti;
 - 2) 1 kohdassa tarkoitettu työ päättyy eikä työn päättyminen ole 2 a luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla hänen syytään tai hänet lomautetaan; ja
 - 3) työvapaan keskeyttäminen ei ole mahdollista hänestä riippumattomasta syystä.
-

5 §

Yritystoiminta ja oma työ

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen siltä ajalta, jona hän työllistyy päätoimisesti yrittäjänä tai sitä vastaavalla tavalla omassa työssään yhdenjaksoisesti yli kahden viikon ajan.

2 a luku

Työvoimapolitiisesti moitittava menettely

12 b §

Tämän lain poikkeava soveltaminen työkokeiluun

Soveltuvuuden arvioimiseksi järjestettyyn julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 5 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun työkokeiluun ei sovelleta, mitä 11 §:ssä, 12 §:n 2 ja 3 momentissa ja 12 a §:n 1 momentissa säädetään.

3 luku

Etuuden saamisen yleiset rajoitukset

4 §

Estävät sosiaalietuudet

Samalta ajalta voidaan maksaa vain yhtä tämän lain mukaista työttömyysetuutta. Peruspäivärahaa ei makseta siltä ajalta, jolta työnhakijalle maksetaan ansiopäivärahaa. Liikkuvuusavustuksen maksaminen ei kuitenkaan estä ansiopäivärahan, peruspäivärahan tai työmarkkinatuen maksamista.

4 luku

Sovitelu ja vähennetty työttömyysetuus

7 §

Sosiaalietuuksien vaikutus työttömyysetuuteen

Jos henkilö saa muuta kuin 3 luvun 4 §:ssä tarkoitettua lakisääteistä etuutta tai saa työkyvyttömyyseläkettä toisen valtion lainsäädännön mukaan taikka kansaneläkettä kansaneläkelain 12 §:n 4 momentin perusteella, hänen täysimääräisestä työttömyysetuudestaan vähennetään sosiaalietuus. Tällöin ei kuitenkaan seuraavia eläkkeitä ja sosiaalietuuksia oteta huomioon:

- 1) perhe-eläkkeet;
- 2) vammaisetuksista annetun lain (570/2007) mukainen eläkettä saavan hoitotuki;
- 3) työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) mukainen haittaraha;
- 4) sotilasvammalain mukainen elinkorko ja täydennyskorko;
- 5) vammaisetuksista annetun lain mukainen vammaistuki;
- 6) eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) mukainen asumistuki;
- 7) yleisestä asumistuesta annetun lain (938/2014) mukainen asumistuki;
- 8) lapsilisälain (796/1992) mukainen lapsilisä;
- 9) toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukainen toimeentulotuki;
- 10) sotilasavustuslain (781/1993) mukainen sotilasavustus;
- 11) työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain sekä sotilasvammalain mukaiset kustannusten korvaukset;
- 12) työeläkelakien mukainen osittainen varhennettu vanhuuseläke;
- 13) liikkuvuusavustuksena maksettava työttömyysetuus.

5 luku

Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset

3 §

Palkansaajan työssäoloehto

Tarkastelujaksoa pidennetään myös ajalla, jota ei 4 §:n 4 momentin tai 4 a §:n 1 momentin perusteella lueta työssäoloehtoon tai jona henkilö on työllistymistä edistävässä palvelussa.

4 §

Palkansaajan työssäoloehtoon luettava työ

Palkansaajan työssäoloehtoon luetaan kalenteriviikot, joina henkilö on ollut vakuutuslakisena työssä ja palkkaa koskevat edellytykset täyttävässä työssä. Kukin kalenteriviikko luetaan työssäoloehtoon vain kerran.

4 a §

Työssäoloehdon kertyminen palkkatuetussa työssä ja työllistymistä edistävässä palvelussa

Palkkatuetussa työssä työssäoloehtoon luetaan 75 prosenttia niistä kalenteriviikoista, jotka henkilö on ollut 4 §:ssä tarkoitettussa työssä. Mahdollinen pyöritys tehdään alaspäin lähimpään täyteen kalenteriviikkoon. Jos palkkatuettu työ on järjestetty julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:n nojalla, työssäoloehtoon luetaan kuitenkin kaikki työssäoloehdon täyttävät kalenteriviikot.

Työssäoloehtoon luetaan myös sellaiset täydet kalenteriviikot, joina henkilö on ollut 60 vuotta täytettyään työ- ja elinkeinotoimiston julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:n 2 momentin perusteella järjestämässä työllistymistä edistävässä palvelussa.

10 §

Työssäoloehdon voimassaolo

Henkilön katsotaan olleen työmarkkinoilla, jos hän on ollut työssäoloehtoon luettavassa työssä tai työssä, jota ei lueta työssäoloehtoon 4 a §:n 1 momentissa säädetyn rajoituksen takia, työllistynyt yritystoiminnassa tai omassa työssä taikka on ollut työllistymistä edistävässä palvelussa tai on ollut työttömänä työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa. Henkilöllä katsotaan olleen hyväksyttävä syy työmarkkinoilta poissaololle sairauden, laitoshoidon, kuntoutuksen, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen, päätoimisten opintojen, apurahakauden, lapsen syntymän, enintään kolmivuotiaan lapsen hoidon tai muun näihin verrattavan syyn johdosta.

13 §

Ostavastuu aika

Ostavastuupäiviksi ei lueta niitä päiviä:

1) joina henkilö ei täytä ansio- tai peruspäivärahan saamiselle 2 luvussa säädettyjä edellytyksiä;

2) joina henkilö työllistyy yritystoiminnassa tai omassa työssään, jos työllistyminen kestää yhdenjaksoisesti enintään kaksi viikkoa;

3) joilta henkilöllä ei ole oikeutta työttömyyspäivärahaan 2 a tai 3 luvussa tarkoitettujen rajoitusten vuoksi;

4) joilta henkilöllä ei ole oikeutta soviteltuun työttömyyspäivärahaan 4 luvun 3 §:ssä säädettyjen työaika rajojen ylittymisen vuoksi.

Ostavastuu aikaan luetaan kuitenkin 3 luvun 3 §:n 4 momentissa tarkoitettu sairausvakuutuksen päivärahan ja kuntoutusrahan omavastuu aika. Ostavastuupäiviksi luetaan myös ne päivät, joilta henkilölle on maksettu työttömyyssetuutta 10 luvun perusteella.

Henkilöllä on 1—4 momentista huolimatta oikeus työttömyyspäivärahaan, jos työnteon esytymisen syynä on sellainen työtaistelutoimenpide, jolla ei ole riippuvuussuhdetta hänen työehtoihinsa tai työoloihinsa ja jos hän muutoin täyttää työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset.

6 luku

Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

4 §

Palkansaajan ansiopäivärahan perusteena oleva palkka

Työkyvyttömyyseläkettä osaeläkkeenä tai osa-aikaeläkettä saavan tai saaneen henkilön ansiopäivärahan perusteena oleva palkka määräytyy eläkkeen alkamishetkellä vallinneen tilanteen mukaisesti. Jos henkilön 5 luvun 3 §:n mukainen työssäoloehto täyttyy kokonaisuudessaan eläkkeen päättymisen jälkeisenä aikana, ansiopäivärahan perusteena oleva palkka laskeaan kuitenkin 1 momentin mukaisesti. Mitä edellä säädetään, koskee henkilöä, joka on ollut vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisella vuorotteluvapaalla tai saanut julkisesta työvoimapolvelusta annetussa laissa tarkoitettua osa-aikalisää tai ollut osittaisella hoitovapaalla taikka jonka palkkaa on alennettu määräaikaisesti ja palkan alentaminen perustuu työ sopimuslain 7 luvun 3 §:n mukaisiin irtisanomisperusteisiin tai työpaikalla tuotannollisista tai taloudellisista syistä tehtyyn henkilöstöä koskevaan kirjalliseen sopimukseen.

7 luku

Työmarkkinatukea koskevat yleiset säännökset

6 §

Tarveharkinnassa huomioon otettavat tulot

Tarveharkinnassa tuloina ei oteta huomioon:

- 1) lapsilisää;
- 2) lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain mukaista kotihoidon tukea;
- 3) asumistukea;
- 4) sotilasavustusta;
- 5) sotilasvammalain mukaista elinkorkoa ja täydennyskorkoa;
- 6) kansaneläkelain mukaista täydennysmäärää;
- 7) toimeentulotuesta annetun lain mukaista toimeentulotukea;
- 8) vian, vamman tai haitan perusteella maksettavaa erityisten kustannusten korvausta;
- 9) liikkuvuusavustuksena maksettavaa työttömyysetuutta.

10 §

Omavastuu aika

Omavastuupäiviksi ei lueta niitä päiviä:

- 1) joina henkilö ei täytä työttömyysetuuden saamiselle 2 luvussa säädettyjä edellytyksiä;
 - 2) joina henkilö työllistyy yritystoiminnassa tai omassa työssään, jos työllistyminen kestää yhdenjaksoisesti enintään kaksi viikkoa;
 - 3) joilta henkilöllä ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 2 a tai 3 luvussa tarkoitettujen rajoitusten vuoksi;
 - 4) joilta henkilöllä ei ole oikeutta soviteltuun työttömyysetuuteen 4 luvun 3 §:ssä säädettyjen työaika rajojen ylittymisen vuoksi;
 - 5) joilta henkilöllä ei ole oikeutta työmarkkinatukeen 2 §:n mukaisen odotusajan vuoksi.
-

8 luku

Alueellisen liikkuvuuden tukeminen

1 §

Oikeus liikkuvuusavustukseen

Työttömyysetuutta myönnetään liikkuvuusavustuksena työttömyysetuuteen oikeutetulle henkilölle, joka ottaa vastaan vähintään kaksi kuukautta kestävästä työsuhteesta tehtävän työn, jossa säännöllinen työaika on keskimäärin vähintään 18 tuntia viikossa. Liikkuvuusavustuksen myöntäminen edellyttää lisäksi, että henkilön päivittäisen työmatkan kesto työsuhteen alkaessa ylittää keskimäärin kolme tuntia ja osa-aikatyössä keskimäärin kaksi tuntia.

Työttömyysetuuteen oikeutettuna pidetään henkilöä, joka saa työttömyysetuutta tai jolle ei makseta työttömyysetuutta 10 luvun 2 §:n 3 momentissa mainitusta syystä.

Liikkuvuusavustusta on haettava ennen työsuhteen alkamista.

2 §

Liikkuvuusavustuksen määrä ja kesto

Liikkuvuusavustus on 6 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun peruspäivärahan suuruinen ilman peruspäivärahan korotusosaa.

Sen estämättä, mitä 3 luvun 2 §:ssä säädetään, liikkuvuusavustusta maksetaan enintään viideltä päivältä kalenteriviikossa:

1) 30 päivän ajan työsuhteen alkamisesta lukien, kun henkilö ottaa vastaan vähintään kaksi kuukautta kestävästä työstä;

2) 45 päivän ajan työsuhteen alkamisesta lukien, kun henkilö ottaa vastaan vähintään kolme kuukautta kestävästä työstä; tai

3) 60 päivän ajan työsuhteen alkamisesta lukien, kun henkilö ottaa vastaan vähintään neljä kuukautta kestävästä työstä.

Liikkuvuusavustusta maksetaan kuitenkin enintään työsuhteen ajan. Liikkuvuusavustusta ei makseta ajalta, jona työnteko ja palkanmaksu ovat keskeytyneet lomautuksen tai lomautukseen rinnastettavan syyn vuoksi.

3 §

Tämän lain poikkeava soveltaminen liikkuvuusavustukseen

Liikkuvuusavustusta maksetaan sen estämättä, mitä 1 luvun 8 a §:n 1 momentissa, 2 ja 2 a luvussa, 3 luvun 1 §:n 3 momentissa ja 4 §:n 1 momentissa säädetään.

Liikkuvuusavustukseen ei sovelleta mitä 4 luvun 7 ja 8 §:ssä säädetään sosiaalietuuden vähentämisestä työttömyysetuudesta ja mitä 10 luvun 2 §:n 2 momentissa säädetään työllistymisestä kokoaikatyöhön yli kahden viikon ajaksi.

11 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

1 §

Työttömyysetuuden hakeminen

Peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea haetaan kirjallisesti Kansaneläkelaitokselta. Ansiopäivärahaa haetaan kirjallisesti siltä työttömyyskassalta, jonka jäsen työnhakija on. Peruspäivärahan tai työmarkkinatuen piiriin kuuluva työnhakija hakee liikkuvuusavustusta Kansaneläkelaitokselta ja muu työnhakija siltä työttömyyskassalta, jonka jäsen hän on.

4 §

Työvoimapoliittinen lausunto

Työ- ja elinkeinotoimisto antaa 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työvoimapoliittisen lausunnon:

1) tarvittaessa 2 luvussa säädetystä etuuden saamisen yleisistä työvoimapoliittisista edellytyksistä;

2) 2 a luvussa säädetystä työvoimapoliittisesti moitittavasta menettelystä;

3) sellaisesta työllistymistä edistävien palveluiden ajalta maksettavasta etuudesta, josta säädetään 10 luvun 2 §:n 2 momentissa ja 3 momentin 1—3 kohdassa sekä 5 §:n 1 ja 3 momentissa;

4) työllistymistä edistävän palvelun sisällyttämisestä työnhakijan kanssa laadittuun työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan;

5) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 luvun 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua opintojen todisteellisesta keskeyttämisestä sekä 5—7 §:ssä säädetystä työttömyysetuudella tuettuun työnhakijan omaehtoiseen opiskeluun liittyvistä edellytyksistä;

6) kotoutumisen edistämistä annetun lain 25 §:ssä tarkoitettua opiskelun tukiajasta, maahanmuuttajan velvollisuuksista sekä opintojen seurannasta ja keskeyttämisestä.

Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus voi:

1) antaa 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työvoimapoliittisen lausunnon sellaisista 2 luvussa säädetystä etuuden saamisen yleisistä työvoimapoliittisista edellytyksistä, joihin ei liity työvoimapoliittista harkintaa;

2) muuttaa työ- ja elinkeinotoimiston antaman työvoimapoliittisen lausunnon koskemaan toista työttömyysetuuden lajia;

3) siirtää työ- ja elinkeinotoimiston antaman työvoimapoliittisen lausunnon toiselle työttömyysetuutta maksavalle laitokselle;

4) korjata työ- ja elinkeinotoimiston antamassa työvoimapoliittisessa lausunnossa olevan ilmeisen kirjoitus- tai laskuvirheen taikka muun niihin verrattavan selvän virheen.

Työvoimapoliittinen lausunto annetaan Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan pyynnöstä. Lausuntoa on Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan pyynnöstä täydennettävä viipymättä. Jos työnhakija on ilmoittanut työvoimaviranomaiselle hakevansa työmarkkinatukea tai työttömyyspäivärahaa, työvoimapoliittinen lausunto voidaan antaa ja sitä voidaan täydentää ilman erillistä pyyntöä.

Työvoimapoliittinen lausunto annetaan työnhakijalle tiedoksi 3 §:ssä tarkoitetun päätöksen yhteydessä. Työnhakijalla on oikeus pyynnöstä saada tieto lausunnosta työvoimaviranomaiselta.

Tarkempia säännöksiä työvoimapoliittisen lausunnon antamisesta, lausuntoon sisällytettävistä tiedoista ja työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen oikeudesta antaa työvoimapoliittisia lausuntoja 2 momentin 1 kohdan perusteella voidaan antaa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella.

12 §

Liikkuvuusavustuksen takaisinperintä

Jos työsuhde, jonka perusteella henkilölle on maksettu 8 luvussa tarkoitettua liikkuvuusavustusta, päättyy kahden kuukauden kuluessa työsuhteen alkamisesta, peritään liikkuvuusavustus takaisin työsuhteen alkamisesta lukien, jollei takaisinperintä ole kohtuutonta. Muutoin takaisinperintään sovelletaan, mitä 10 §:ssä säädetään.

Vaikka työ päättyy kahden kuukauden kuluessa työsuhteen alkamisesta, liikkuvuusavustusta ei peritä takaisin, jos työsuhteen päättyminen ei ole henkilön syytä 2 a luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla.

15 §

Työttömyysetuuden ulosmittaus

Peruspäivärahaa, työmarkkinatukea ja 8 luvussa tarkoitettua liikkuvuusavustusta ei saa ulosmitata.

13 luku

Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset

6 §

Oikeus tietojen oma-aloitteiseen luovuttamiseen

Kansaneläkelaitoksella on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus antaa kotikunnalle sellaisen työmarkkinatuen saajan henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, jolle maksettua työmarkkinatukea rahoitetaan kunnan varoista 14 luvun 3 a §:n nojalla, sekä tiedot hänelle edellisenä kuukautena maksetun työmarkkinatuen määrästä. Kansaneläkelaitoksella on myös oikeus antaa kotikunnalle sellaisen työmarkkinatuen saajan henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, jolle on maksettu työmarkkinatukea yhteensä 200 päivältä työttömyyden perusteella. Lisäksi Kansaneläkelaitoksella on oikeus antaa kotikunnalle sellaisen henkilön henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, jonka oikeus työmarkkinatukeen alkaa välittömästi 6 luvun 7 §:ssä tarkoitettun enimmäisajan täytyttyä.

14 luku

Erinäisiä säännöksiä

3 a §

Työmarkkinatuen rahoitus

Työmarkkinatuen 300 maksupäivän laskeminen alkaa uudelleen alusta sen jälkeen, kun henkilö on tullut työssäoloehdon ja työttömyyspäivärahan enimmäisajan täyttymisen jälkeen uudelleen oikeutetuksi työmarkkinatukeen. Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettu työmarkkinatuki ja siihen liittyvä lapsikorotus sekä 7 luvun 4 §:ssä tarkoitettu korotusosa rahoitetaan kuitenkin aina valtion varoista, eikä niiden ajalta maksettua työmarkkinatukea lasketa mukaan työmarkkinatuen 300 maksupäivään.

3 d §

Muita rahoitusta koskevia säännöksiä

Edellä 8 luvussa tarkoitettu liikkuvuusavustus, 10 luvun 6 §:ssä ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 1 §:ssä tarkoitetut kulukorvaukset rahoitetaan valtion varoista.

1. Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20____. Lain 2 a luvun 12 b § on voimassa vuoden 2018 loppuun.

2. Ennen tämän lain voimaantuloa alkaneeseen yritystoimintaan ja omassa työssä työllistymiseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita 2 luvun 1 §:n 2 momenttia ja 5 §:n 1 momenttia sekä 5 luvun 13 §:n 3 momenttia ja 7 luvun 10 §:n 2 momenttia.

3. Ennen tämän lain voimaantuloa alkaneeseen palkkatuetuun työhön sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

4. Matka-avustuksena maksettavaan työmarkkinatukeen sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä, jos työsuhde alkaa viimeistään 31 päivänä tammikuuta 2017 ja matka-avustusta on haettu viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2016.

5. Jos henkilölle on myönnetty tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaista matka-avustusta, hänellä ei saman työsuhteen perusteella ole oikeutta tämän lain mukaiseen liikkuvuusavustukseen.

3.

Laki

työsopimuslain 13 luvun 6 §:n muuttamisesta ja 1 luvun 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti työsopimuslain (55/2001) 1 luvun 4 §, sellaisena kuin se on osaksi
laeissa 707/2008 ja 1331/2014, ja
lisätään 13 luvun 6 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

4 §

Koeaika

Työnantaja ja työntekijä voivat sopia työntöön aloittamisesta alkavasta, enintään neljän kuukauden pituisesta koeajasta. Jos työnantaja järjestää työntekijälle erityisen työhön liittyvän koulutuksen, joka kestää yhdenjaksoisesti yli neljä kuukautta, koeaika saadaan sopia enintään kuuden kuukauden pituiseksi.

Kahdeksaa kuukautta lyhyemmässä määräaikaisessa työsuhteessa koeaika saa olla enintään puolet työsopimuksen kestosta. Jos työntekijä vuokratyösuhteen päätyttyä palkataan 1 luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitetun käyttäjäyrityksen palvelukseen samoihin tai samankaltaisiin tehtäviin, tämän pykälän 1 momentin mukaisesta koeajan enimmäispituudesta vähennetään se aika, jonka työntekijä oli vuokrattuna käyttäjäyritykseen. Vastaavasti koeajan enimmäispituudesta on vähennettävä aika, jolloin työntekijä on ennen työsuhteeseen palkkaamista tehnyt samoja tai samankaltaisia tehtäviä työnantajalle julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 4 luvun 5 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetussa soveltuvuuden arvioimiseksi järjestetyssä työkokeilussa.

Jos työnantajaa sitovassa työehtosopimuksessa on määräys koeajasta, työnantajan on ilmoitettava tämän määräyksen soveltamisesta työntekijälle työsopimusta solmittaessa.

Koeajan kuluessa työsopimus voidaan molemmin puolin purkaa. Työsopimusta ei saa kuitenkaan purkaa syrjivillä tai muutoinkaan koeajan tarkoitukseen nähden epäasiallisilla perusteilla. Työnantaja ei myöskään saa purkaa työsopimusta laiminlyötyään tämän pykälän 3 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuutensa.

13 luku

Erinäisiä säännöksiä

6 §

Säännösten pakottavuus

Sopimus, jolla vähennetään työntekijälle tämän lain mukaan tulevia oikeuksia ja etuja, on mitätön, ellei tästä laista johdu muuta.

Edellä 2 luvun 5 §:ssä, 5 luvun 2 §:ssä sekä 6 luvun 6 §:ssä säädetyn työntarjoamisvelvollisuuden estämättä:

HE 209/2016 vp

1) kunta saa palkata työsuhteeseen täyttääkseen julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:ssä säädetyn työllistämisveloitteen, ei kuitenkaan tehtävään, josta se on samaan aikaan lomauttanut työntekijänsä tai josta se on antanut työntekijälleen lomautusilmoituksen;

2) yhdistys tai säätiö saa ottaa palvelukseensa muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvun 8 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun työttömän henkilön;

3) kunta, kuntayhtymä, yhdistys tai säätiö saa ottaa työpajaan tai vastaavaan valmennusyksikköön julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettuun palkkatuettuun työsuhteeseen henkilön sellaisiin tehtäviin, joita ei muutoin tehdä työ- tai virkasuhteessa.

Edellä 5 luvun 2 §:n estämättä kunta, kuntayhtymä, yhdistys tai säätiö voi ottaa työpajaan tai vastaavaan valmennusyksikköön julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettuun työkokeiluun henkilön sellaisiin tehtäviin, joita ei muutoin tehdä työ- tai virkasuhteessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 1 luvun 4 § on voimassa vuoden 2018 loppuun.

Helsingissä 20 päivänä lokakuuta 2016

Pääministerin sijainen, ulkoasiainministeri

Timo Soini

Oikeus- ja työministeri Jari Lindström

1.

Laki**julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 9 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohta ja 10 luvun 2 §,

muutetaan 1 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohta, 2 luvun 4 §:n 2 momentti ja 6 §:n 3 momentti, 4 luvun 7 ja 10 §, 5 luvun 7 §, 6 luvun 3, 4 sekä 5 §, 7 luvun 2—5, 7—9 ja 15 §, 8 luvun 1—4 §, 9 luvun 4 §, 10 luvun 3 §, 12 luvun 6 §, 13 luvun 5 § ja 14 luvun 1 § sekä väliaikaisesti 4 luvun 5 §, 9 luvun 1 §:n 1 momentin 6 kohta ja 10 luvun 1 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 4 luvun 7 § laeissa 390/2014 ja 1366/2014, 6 luvun 3 § osaksi laissa 1050/2013, 7 luvun 2—5, 7—9 ja 15 § laissa 1366/2014, 8 luvun 4 § ja 12 luvun 6 § osaksi laissa 1366/2014, sekä 14 luvun 1 § osaksi laeissa 10/2014, 1133/2014 ja 1366/2014, sekä

lisätään 1 lukuun uusi 3 a § ja 4 lukuun väliaikaisesti uusi 12 § sekä 12 lukuun siitä lailla 1366/2014 kumotun 9 §:n tilalle väliaikaisesti uusi 9 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

1 luku

Yleiset säännökset**Yleiset säännökset**

3 §

3 §

*Määritelmät**Määritelmät*

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

3) työttömällä henkilöllä, joka ei ole työsuh- teessa eikä työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitettulla tavalla työllistyy päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssään ja joka ei ole työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoi- tettu päätoiminen opiskelija; työttömänä pi- detään myös työsuhteessa olevaa, joka on kokonaan lomautettu tai jonka säännöllinen viikoittainen työskentelyaika on alle 4 tuntia;

3) työttömällä henkilöllä, joka ei ole työsuh- teessa eikä työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitettulla tavalla työllistyy päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssään *yhden- jaksoisesti yli kahta viikkoa* ja joka ei ole työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitettu päätoiminen opiskelija; työttömänä pidetään myös työsuhteessa olevaa, joka on kokonaan lomautettu tai jonka säännöllinen viikoittai- nen työskentelyaika on alle 4 tuntia;

3 a §

Valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusase-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tuksen soveltaminen

Jos valtiontukien hakija harjoittaa elinkeinotoimintaa ja tuki myönnetään tämän lain mukaan valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena, tukeen sovelletaan tässä laissa säädettyjen edellytysten lisäksi valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 1 luvussa säädettyjä yleisiä edellytyksiä ja kyseessä olevalle tukimuodolle asetettuja erityisiä edellytyksiä.

Tukea ei myönnetä eikä makseta, jos

1) elinkeinotoimintaa harjoittava tuen hakija on valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 18 kohdassa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys; tai

2) elinkeinotoimintaa harjoittavaa tuen hakijaa koskee 1 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettu Euroopan komission aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys, jossa tuki on julistettu sääntöjen vastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi.

2 luku

Työnhakija

4 §

Työnhakijan haastattelun järjestäminen

Työ- ja elinkeinoviranomaisen tulee varata työnhakijalle tilaisuus myöhempiin haastatteluihin määräajoin työnhakijan palvelutarpeen mukaisesti. Työttömän työnhakijan haastattelu tulee kuitenkin aina järjestää työttömyyden jatkuttua yhdenjaksoisesti kolmen ja kuuden kuukauden ajan sekä kuuden kuukauden työttömyyden jälkeen aina kuuden kuukauden välein, jollei se työnhakijan tilanne huomioon ottaen ole ilmeisen tarpeetonta.

6 §

Työllistymissuunnitelman laatiminen ja tarkistaminen

Työllistymissuunnitelmaa tai sitä korvaavaa suunnitelmaa on tarkistettava työnhaki-

2 luku

Työnhakija

4 §

Työnhakijan haastattelun järjestäminen

Työ- ja elinkeinoviranomaisen tulee varata työnhakijalle tilaisuus myöhempiin haastatteluihin määräajoin työnhakijan palvelutarpeen mukaisesti. Työttömän työnhakijan haastattelu tulee kuitenkin aina järjestää työttömyyden jatkuttua yhdenjaksoisesti kolmen kuukauden ajan ja sen jälkeen aina kolmen kuukauden yhdenjaksoisen työttömyyden jälkeen.

6 §

Työllistymissuunnitelman laatiminen ja tarkistaminen

Työllistymissuunnitelmaa tai sitä korvaavaa suunnitelmaa on tarkistettava työnhaki-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

jan haastattelun yhteydessä tai työnhakijan pyynnöstä, *jollei tarkistaminen ole ilmeisen tarpeetonta.*

jan haastattelun yhteydessä tai työnhakijan pyynnöstä.

4 luku

4 luku

Tieto- ja neuvontapalvelut, asiantuntija-arvioinnit, ammatinvalinta- ja uraohjaus sekä valmennus ja kokeilu

Tieto- ja neuvontapalvelut, asiantuntija-arvioinnit, ammatinvalinta- ja uraohjaus sekä valmennus ja kokeilu

5 §

5 §

Kokeilu

Kokeilu

Työ- ja elinkeinotoimisto voi ohjata henkilöasiakkaan:

Työ- ja elinkeinotoimisto voi ohjata henkilöasiakkaan:

1) ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittämiseksi koulutuskokeiluun oppilaitokseen tai työkokeiluun työpaikalle; *tai*

1) ammatinvalinta- ja uravaihtoehtojen selvittämiseksi koulutuskokeiluun oppilaitokseen tai työkokeiluun työpaikalle;

2) työmarkkinoille paluun tukemiseksi työkokeiluun työpaikalle.

2) työmarkkinoille paluun tukemiseksi työkokeiluun työpaikalle;

3) *tämän ja työnantajan yhteisestä pyynnöstä soveltuvuuden arvioimiseksi työkokeiluun työpaikalle (rekrytointikokeilu).*

Työkokeilun järjestäjänä voi olla yritys, yksityinen elinkeinonharjoittaja, kunta, kuntayhtymä, muu yhteisö, säätiö tai valtion virasto taikka laitos.

Työkokeilun järjestäjänä voi olla yritys, yksityinen elinkeinonharjoittaja, kunta, kuntayhtymä, muu yhteisö, säätiö tai valtion virasto taikka laitos.

7 §

7 §

Työkokeilua koskevat rajoitukset

Työkokeilua koskevat rajoitukset

Jos työkokeilun järjestäjä on tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanonut tai lomauttanut työntekijöitä taikka työkokeilun järjestäjän palveluksessa on osa-aikaisia työntekijöitä, työkokeilu voidaan järjestää, jos työkokeilun järjestäjä on ennen työkokeiluosopimuksen tekemistä työsopimuslain edellyttämällä tavalla täyttänyt velvollisuutensa tarjota työtä irtisanotuille, lomautetuille tai osa-aikatyötä tekeville työntekijöille tai jos työkokeilun järjestäjällä ei muusta syystä ole velvollisuutta työn tarjoamiseen.

Henkilöasiakasta ei ohjata työkokeiluun, jos:

1) työkokeilusta aiheutuisi sen järjestäjälle sellaista etua, joka vääristäisi yritysten tai yksityisten elinkeinonharjoittajien välistä kilpailua;

2) kysymys on sellaisista tehtävistä, joiden suorittamiseksi työkokeilun järjestäjä edellyttää yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain (759/2004) 6 §:ssä tarkoitetun huumausainetestiä koskevan todistuksen esittämistä, jos henkilöasiakas ei halua esittää mainittua todistusta;

3) kysymys on lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain (504/2002) mukaisista tehtävistä, jos henkilöasiakas ei halua ottaa vastaan tällaisia tehtäviä;

4) kokeilu alkaisi kahden viikon kuluessa

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Henkilöasiakasta ei ohjata työkokeiluun, jos:

1) *työkokeilu aiheuttaisi tai voisi aiheuttaa sen järjestäjän palveluksessa olevien työntekijöiden irtisanomisen, lomauttamisen tai osa-aikaistamisen;*

2) työkokeilusta aiheutuisi sen järjestäjälle sellaista etua, joka vääristäisi yritysten tai yksityisten elinkeinonharjoittajien välistä kilpailua;

3) kysymys on sellaisista tehtävistä, joiden suorittamiseksi työkokeilun järjestäjä edellyttää yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain (759/2004) 6 §:ssä tarkoitetun huumausainetestiä koskevan todistuksen esittämistä, jos henkilöasiakas ei halua esittää mainittua todistusta;

4) kysymys on lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain (504/2002) mukaisista tehtävistä, jos henkilöasiakas ei halua ottaa vastaan tällaisia tehtäviä;

5) kokeilu alkaisi kahden viikon kuluessa yhdenjaksoisesti kuusi kuukautta kestäneen työkokeilun päättymisestä, jollei henkilöasiakas toisin pyydä.

Työkokeilun järjestäjänä ei voi toimia työnantaja, johon henkilöasiakas on työsuhhteessa 9 §:ssä tarkoitettua sopimusta tehtäessä.

10 §

Valmennuksen ja kokeilun keskeyttäminen

Jos henkilöasiakas on ollut luvatta poissa yhdenjaksoisesti viisi valmennus- tai kokeilupäivää tai jos poissaoloja on muutoin niin paljon, etteivät valmennukselle tai kokeilulle asetetut tavoitteet täyty, työ- ja elinkeinotoimisto tekee päätöksen valmennuksen tai koulutuskokeilun keskeyttämisestä tai työkokeilua koskevan sopimuksen purkamisesta poissaolojen perusteella.

Palvelun tuottaja tai työkokeilun järjestäjä on velvollinen ilmoittamaan 1 momentissa tarkoitettua poissaoloista työ- ja elinkeino-

yhdenjaksoisesti kuusi kuukautta kestäneen työkokeilun päättymisestä, jollei henkilöasiakas toisin pyydä.

Työkokeilun järjestäjänä ei voi toimia työnantaja, johon henkilöasiakas on työsuhhteessa 9 §:ssä tarkoitettua sopimusta tehtäessä.

10 §

Valmennuksen ja kokeilun keskeyttäminen

Jos henkilöasiakas on ollut luvatta poissa yhdenjaksoisesti viisi valmennus- tai kokeilupäivää tai jos poissaoloja on muutoin niin paljon, etteivät valmennukselle tai kokeilulle asetetut tavoitteet täyty, työ- ja elinkeinotoimisto tekee päätöksen valmennuksen tai koulutuskokeilun keskeyttämisestä tai työkokeilua koskevan sopimuksen purkamisesta poissaolojen perusteella. *Työ- ja elinkeinotoimisto voi tehdä päätöksen valmennuksen tai koulutuskokeilun keskeyttämisestä myös muusta painavasta syystä.*

Palvelun tuottaja tai työkokeilun järjestäjä on velvollinen ilmoittamaan 1 momentissa tarkoitetuista poissaoloista työ- ja elinkeino-

Voimassa oleva laki

toimistolle. Ennen päätöksen tekemistä työ- ja elinkeinotoimiston on varattava henkilöasiakkaalle tilaisuus tulla kuulluksi. Päätöksestä on viipymättä ilmoitettava henkilöasiakkaalle.

Työ- ja elinkeinotoimistolla ja työkokeilun järjestäjällä on oikeus purkaa työkokeilua koskeva sopimus muusta kuin 1 momentissa tarkoitettusta syystä ilmoittamalla siitä kirjallisesti muille osapuolille. Sopimuksen purkaminen ei kuitenkaan saa perustua laissa kiellettyyn syrjintäperusteeseen tai muuhun epäasialliseen syyhyn.

Ehdotus

toimistolle.

Työ- ja elinkeinotoimistolla ja työkokeilun järjestäjällä on oikeus purkaa työkokeilua koskeva sopimus muusta kuin 1 momentissa tarkoitettusta syystä ilmoittamalla siitä kirjallisesti muille osapuolille. Sopimuksen purkaminen ei kuitenkaan saa perustua laissa kiellettyyn syrjintäperusteeseen tai muuhun epäasialliseen syyhyn.

12 §

Rekrytointikokeilua koskevat poikkeukset

Sen estämättä, mitä 6 §:n 1 momentissa säädetään työkokeilun enimmäiskestosta, rekrytointikokeilun kesto samalla kokeilun järjestäjällä on enintään kuukausi. Rekrytointikokeilu luetaan 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuun työkokeilun enimmäiskestoon.

Rekrytointikokeiluun ei sovelleta, mitä:

1) 9 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädetään työkokeilun päivittäisestä vähimmäiskestosta;

2) 9 §:n 1 momentin 7 kohdassa säädetään poissaolojen ilmoittamisesta työttömyysetuuden maksajalle;

3) 10 §:ssä säädetään työkokeilua koskevan sopimuksen purkamisesta ja poissaolojen ilmoittamisesta työ- ja elinkeinotoimistolle.

Työ- ja elinkeinotoimistolla ja työkokeilun järjestäjällä on oikeus purkaa rekrytointikokeilua koskeva sopimus ilmoittamalla siitä kirjallisesti muille osapuolille. Sopimuksen purkaminen ei kuitenkaan saa perustua laissa kiellettyyn syrjintäperusteeseen tai muuhun epäasialliseen syyhyn.

5 luku

Työvoimakoulutus

7 §

Koulutuksen yhteishankinta

Työvoimakoulutus voidaan toteuttaa yh-

5 luku

Työvoimakoulutus

7 §

Koulutuksen yhteishankinta

Työvoimakoulutus voidaan toteuttaa yh-

Voimassa oleva laki

dessä työnantajan, yrittäjäksi aikovan henkilön toimeksiantajan tai yrittäjyysosoikeudet luovuttavan yrityksen kanssa siten, että tämä osallistuu koulutuksen rahoittamiseen (*koulutuksen yhteishankinta*), kun koulutus järjestetään:

1) määrätyn työnantajan palvelukseen tuleville tai palveluksessa oleville työntekijöille taikka vuokratyöntekijöille; tai

2) yrittäjäksi aikovalle, jolla olisi harvulukuisia toimeksiantajia tai jonka on tarkoitus harjoittaa yritystoimintaa hankkimalla yrittäjyysosoikeudet toiselta yritykseltä.

Jos työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettu yrittäjä osallistuu 1 momentissa tarkoitettuun koulutukseen, valtion rahoittama osuus yrittäjän koulutuksesta on de minimis -tukea.

6 luku

Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu

3 §

Opintoja koskevat edellytykset

Mitä tässä luvussa säädetään, sovelletaan opintoihin, joita pidetään työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:n 2 momentin mukaan päätoimisina ja:

1) joista säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa, ammattikorkeakoululaissa tai yliopistolaissa ja jotka johtavat ammatilliseen perustutkintoon, ammattitutkintoon, erikoisammattitutkintoon tai yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa suoritettavaan alempaan tai ylempään korkeakoulututkintoon taikka joiden tavoitteena on mainittujen tutkintojen osien suorittaminen, mainittujen lakien mukainen lisä- ja täyden-

Ehdotus

dessä työnantajan, yrittäjäksi aikovan henkilön toimeksiantajan tai yrittäjyysosoikeudet luovuttavan yrityksen kanssa siten, että tämä osallistuu koulutuksen rahoittamiseen (*koulutuksen yhteishankinta*), kun koulutus järjestetään:

1) määrätyn työnantajan palvelukseen tuleville tai palveluksessa oleville työntekijöille taikka vuokratyöntekijöille; tai

2) *sellaiselle* yrittäjäksi aikovalle, jolla olisi harvulukuisia toimeksiantajia tai jonka on tarkoitus harjoittaa yritystoimintaa hankkimalla yrittäjyysosoikeudet toiselta yritykseltä.

Jos työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettu yrittäjä osallistuu 1 momentissa tarkoitettuun koulutukseen, valtion rahoittama osuus yrittäjän koulutuksesta on de minimis -tukea.

Jos koulutus toteutetaan yhdessä elinkeino-toimintaa harjoittavan työnantajan kanssa siten, että koulutukseen osallistuu työnantajan tehtävissä työskenteleviä henkilöitä ja koulutuksen tavoitteena on, että työntekijät jatkavat työnantajan tehtävissä koulutuksen jälkeen, valtion rahoittama osuus koulutuksesta on valtioneuvoston yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaista tukea.

6 luku

Työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu

3 §

Opintoja koskevat edellytykset

Mitä tässä luvussa säädetään, sovelletaan opintoihin, joita pidetään työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:n 2 momentin mukaan päätoimisina ja:

1) joista säädetään ammatillisesta *peruskoulutuksesta* annetussa laissa, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa, ammattikorkeakoululaissa tai yliopistolaissa ja jotka johtavat ammatilliseen perustutkintoon, ammattitutkintoon, erikoisammattitutkintoon tai yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa suoritettavaan alempaan tai ylempään korkeakoulututkintoon taikka joiden tavoitteena on mainittujen tutkintojen osien suorittaminen, mainittujen lakien mukainen lisä- ja täyden-

Voimassa oleva laki

nyskoulutus tai osallistuminen avoimeen yliopisto- ja ammattikorkeakouluopetukseen;

2) jotka ovat muuta Suomessa järjestettyä tai Suomessa toimivan koulutuspalvelujen tuottajan ulkomailla järjestämää ammatillisesti suuntautunutta koulutusta;

3) joista säädetään perusopetuslaissa (628/1998) tai lukiolaissa (629/1998), jos koulutuksen puuttuminen on ammatillisen kehittymisen esteenä; tai

4) joista säädetään vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa (632/1998), jos koulutus on ammatillista osaamista ja pätevyyttä lisäävää ja opinnoista esitetään koulutus- tai opinto-suunnitelma.

Ellei erityisestä syystä muuta johdu, tässä luvussa säädettyä sovelletaan alemman tai ylemmän korkeakoulututkinnon suorittamiseen yliopistossa vain, jos kyse on työnhakijan aiemmin harjoittamista opinnoista, joiden todisteellisesta keskeytymisestä on vähintään yksi vuosi.

Tässä luvussa säädettyä sovelletaan työnhakijan aiemmin harjoittamiin opintoihin vain, jos opintojen todisteellisesta keskeytymisestä on vähintään yksi vuosi. Rajoitus ei koske työsuhteen aikana aloitettuja tai työvoimakoulutuksena harjoitettuja opintoja.

Tässä luvussa säädettyä sovelletaan muiden edellytysten täytyessä myös 1 momentin 1, 2 ja 4 kohdassa tarkoitettuja opintoja vastaaviin opintoihin Ahvenanmaalla.

4 §

Sopiminen opiskelusta työllistymissuunnitelmassa

Tuettavasta opiskelusta on sovittava työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa ennen opintojen aloittamista.

Tuettavasta opiskelusta voidaan sopia työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa opintojen alkamisen jälkeenkin, jos siihen on painava syy, työnhakija on aloittanut opinnot työsuhteen aikana tai opintoja on harjoitettu työvoimakoulutuksena.

Ehdotus

dennyskoulutus tai osallistuminen avoimeen yliopisto- ja ammattikorkeakouluopetukseen;

2) jotka ovat muuta Suomessa järjestettyä tai Suomessa toimivan koulutuspalvelujen tuottajan ulkomailla järjestämää ammatillisesti suuntautunutta koulutusta;

3) joista säädetään perusopetuslaissa (628/1998) tai lukiolaissa (629/1998), jos koulutuksen puuttuminen on ammatillisen kehittymisen esteenä; tai

4) joista säädetään vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa (632/1998), jos koulutus on ammatillista osaamista ja pätevyyttä lisäävää ja opinnoista esitetään koulutus- tai opinto-suunnitelma.

Tässä luvussa säädettyä sovelletaan työnhakijan aiemmin harjoittamiin opintoihin vain, jos opintojen todisteellisesta keskeytymisestä on vähintään yksi vuosi. Rajoitus ei koske työsuhteen tai työttömyysturvalain 3 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettun taloudellisen etuuden jaksotuksen aikana aloitettuja taikka työvoimakoulutuksena harjoitettuja opintoja.

Tässä luvussa säädettyä sovelletaan muiden edellytysten täytyessä myös 1 momentin 1, 2 ja 4 kohdassa tarkoitettuja opintoja vastaaviin opintoihin Ahvenanmaalla.

4 §

Sopiminen opiskelusta työllistymissuunnitelmassa

Tuettavasta opiskelusta on sovittava työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa ennen opintojen aloittamista.

Tuettavasta opiskelusta voidaan sopia työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa opintojen alkamisen jälkeenkin, jos siihen on painava syy, työnhakija on aloittanut opinnot työsuhteen tai työttömyysturvalain 3 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettun taloudellisen etuuden jaksotuksen aikana tai opintoja on harjoitettu työvoimakoulu-

HE 209/2016 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tuksena.

5 §

5 §

Tukiaika

Tukiaika

Opintojen muodostamaa kokonaisuutta voidaan tukea tässä luvussa säädetyn edellytyksin enintään 24 kuukauden ajan.

Työnhakija voi ilmoittaa työ- ja elinkeinotoimistolle keskeyttävänsä opiskelemisen työttömyysetuudella tuettuna. Ilmoitus on tehtävä viipymättä keskeytyksen alkamisen jälkeen. Keskeytystä ei voi tehdä oppilaitoksen lomajakson perusteella. Edellä 1 momentissa säädetty enimmäisaika ei kulu keskeytysaikana.

Jos työnhakijan opiskeluoikeus on peruutettu ja se myöhemmin palautetaan, opintojen katsotaan olleen keskeytyneenä aikana, jona työnhakijalla ei ollut opiskeluoikeutta.

Opintojen muodostamaa kokonaisuutta voidaan tukea tässä luvussa säädetyn edellytyksin enintään 24 kuukauden ajan.

Edellä 1 momentissa sanotusta poiketen opintojen muodostamaa kokonaisuutta voidaan tukea enintään 48 kuukauden ajan, jos opintojen tavoitteena on perusopetuksen oppimäärän suorittaminen.

Työnhakija voi ilmoittaa työ- ja elinkeinotoimistolle keskeyttävänsä opiskelemisen työttömyysetuudella tuettuna. Ilmoitus on tehtävä viipymättä keskeytyksen alkamisen jälkeen. Edellä 1 momentissa säädetty enimmäisaika ei kulu keskeytysaikana, jos keskeyttämiselle on pätevä syy. Oppilaitoksen lomajaksoa ei pidetä päteväenä syynä.

Jos työnhakijan opiskeluoikeus on peruutettu ja se myöhemmin palautetaan, opintojen katsotaan olleen keskeytyneenä aikana, jona työnhakijalla ei ollut opiskeluoikeutta.

7 luku

7 luku

Palkkatuki

Palkkatuki

2 §

2 §

Palkkatuen myöntämisen yleiset edellytykset

Palkkatuen myöntämisen yleiset edellytykset

Palkkatuen myöntäminen edellyttää, että työ- ja elinkeinotoimisto arvioi tuella palkattavan tuottavuuden olevan tarjolla olevassa työtehtävässä alentunut ammatillisessa osaamisessa olevien puutteiden johdosta. Palkkatuki voidaan kuitenkin myöntää, vaikka tuella palkattavan ammatillisessa osaamisessa ei ole puutteita, jos tuella palkattava on täyttänyt 60 vuotta ja ollut yhtäjaksoisesti työtön vähintään 12 kuukautta välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä. Palkkatuen myön-

Palkkatuen myöntäminen edellyttää, että:
1) työ- ja elinkeinotoimisto arvioi työttömän työnhakijan työttömyyden johtuvan ammatillisen osaamisen puutteista ja palkkatuetun työn parantavan hänen ammatillista osaamistaan ja mahdollisuuksiaan työllistyä avoimille työmarkkinoille;
2) tuella palkattava on täyttänyt 60 vuotta ja ollut yhtäjaksoisesti työttömänä vähintään 12 kuukautta välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä; tai

Voimassa oleva laki

täminen vamman tai sairauden perusteella edellyttää, että työ- ja elinkeinotoimisto arvioi vamman tai sairauden olennaisesti ja pysyvästi tai pysyväisluonteisesti alentavan työttömän työnhakijan tuottavuutta tarjolla olevassa työtehtävässä.

Työ- ja elinkeinotoimisto voi palkkatukea myöntäessään asettaa tuen saamiselle tuella palkattavan ja tuen tarkoituksen toteuttamisen kannalta tarpeellisia ehtoja.

3 §

Työnantajaan liittyvät palkkatuen edellytykset

Palkkatukea voidaan myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, yhteisölle ja muulle työnantajalle, ei kuitenkaan valtion virastolle tai laitokselle.

Jos työnantaja on tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanonut tai lomauttanut työntekijöitä taikka työnantajan palveluksessa on osa-aikaisia työntekijöitä, palkkatukea voidaan myöntää, jos työnantaja on ennen palkkatukihakemuksen tekemistä työ sopimuslaisissa tai merityösopimuslaisissa säädettyllä tavalla täyttänyt velvollisuutensa tarjota työtä irtisanotuille, lomautetuille tai osa-aikatyötä tekeville työntekijöille tai jos työnantajalla ei muusta syystä ole velvollisuutta työn tarjoamiseen. Palkkatuen myöntäminen elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle edellyttää lisäksi työ sopimuslain 6 luvun 6 §:n 1 momentissa tai merityösopimuslain 7 luvun 9 §:ssä säädetystä yhdeksän kuukauden takaisinottoajasta poiketen, että työnantaja on tarjonnut työtä sellaiselle tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanomalleen työntekijälle, jonka irtisanomisaika on päättynyt palkkatuen hakemista edeltäneiden 12 kuukauden aikana.

Palkkatukea ei myönnetä, jos:

1) tukeen perustuva työhön ottaminen aiheuttaisi tai voisi aiheuttaa työnantajan pal-

Ehdotus

3) tuella palkattavan henkilön vamma tai sairaus alentaa työ- ja elinkeinotoimiston arvon mukaan hänen tuottavuuttaan tarjolla olevassa työtehtävässä olennaisesti sekä pysyvästi tai pysyväisluonteisesti.

Jos tuella palkattava on ollut työttömänä välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä yhtäjaksoisesti alle 12 kuukautta, palkkatuen myöntäminen 1 momentin 1 kohdan perusteella edellyttää lisäksi, että henkilön työttömyys ilman palkkatuen myöntämistä todennäköisesti kestäisi yli 12 kuukautta.

Työ- ja elinkeinotoimisto voi palkkatukea myöntäessään asettaa tuen saamiselle tuella palkattavan ja tuen tarkoituksen toteuttamisen kannalta tarpeellisia ehtoja.

3 §

Työnantajaan liittyvät palkkatuen edellytykset

Palkkatukea voidaan myöntää kunnalle, kuntayhtymälle, yhteisölle ja muulle työnantajalle, ei kuitenkaan valtion virastolle tai laitokselle.

Palkkatukea ei myönnetä, jos:

1) elinkeinotoimintaa harjoittava työnantaja on tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanonut työntekijän, jonka irtisanomisaika on päättynyt palkkatuen hakemista edeltäneiden 12 kuukauden aikana;

2) tuki vääristäisi muiden samoja tuotteita tai palveluja tarjoavien välistä kilpailua;

3) työnantaja on olennaisesti laiminlyönyt palkanmaksuvelvollisuuttaan tai velvollisuuksiaan suorittaa veroja tai lakisääteisiä maksuja, ellei työ- ja elinkeinotoimisto tuella palkattavaan liittyvistä erityisistä syistä pidä tuen myöntämistä tarkoituksenmukaisena.

Palkkatuki voidaan kuitenkin myöntää 2 momentin 1 kohdassa säädetyn estämättä, jos työnantaja on ottanut tuotannollisista tai

Voimassa oleva laki

veluksessa olevien muiden työntekijöiden irtisanomisen, lomauttamisen tai osaaikaistamisen;

2) tuki vääristäisi muiden samoja tuotteita tai palveluja tarjoavien *tahojen* välistä kilpailua;

3) työnantaja on olennaisesti laiminlyönyt velvollisuuksiaan suorittaa veroja tai lakisääteisiä maksuja, ellei työ- ja elinkeinotoimisto tuella palkattavaan liittyvistä erityisistä syistä pidä tuen myöntämistä tarkoituksenmukaisena;

4) *elinkeinotoimintaa harjoittava työnantaja on valtioneuvoston yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 2 artiklan 18 kohdassa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys tai elinkeinotoimintaa harjoittavaa työnantajaa koskee 1 artiklan 4 kohdan a alakohdassa tarkoitettu Euroopan komission aikaisempaan päätökseen perustuva maksamaton perintämääräys, josta tuki on julistettu sääntöjen vastaiseksi ja sisämarkkinoille soveltumattomaksi.*

4 §

Työsuhteeseen liittyvät palkkatuen edellytykset

Palkkatukea voidaan myöntää, jos työnantaja sitoutuu maksamaan vähintään kyseiseen työsuhteeseen sovellettavan työehtosopimuksen mukaista palkkaa tai, jollei sovellettavaa työehtosopimusta ole, tavanomaisen ja kohtuullisen palkan kyseisestä työstä. Palkkatukea ei voida kuitenkaan myöntää, jos tuella palkattavan palkka määräytyisi yksinomaan työn tuloksen perusteella.

Palkkatukea ei myönnetä, jos työsuhde, jota varten tuki on tarkoitettu, on alkanut ennen kuin tuen myöntämisestä on tehty päätös.

Palkkatuki voidaan myöntää alkaneen työsuhteen estämättä, jos kyse on uuden palkkatukijakson myöntämisestä ja uusi jakso alkaisi välittömästi edellisen palkkatukijakson päätyttyä. Jatkohakemus on toimitettava työ- ja elinkeinotoimistolle ennen edellisen tukijakson päättymistä.

Ehdotus

taloudellisista syistä irtisanotun työntekijän takaisin työsuhteeseen ennen palkkatukihakemuksen tekemistä.

4 §

Työsuhteeseen liittyvät palkkatuen edellytykset

Palkkatukea voidaan myöntää, jos työnantaja sitoutuu maksamaan vähintään kyseiseen työsuhteeseen sovellettavan työehtosopimuksen mukaista palkkaa tai, jollei sovellettavaa työehtosopimusta ole, tavanomaisen ja kohtuullisen palkan kyseisestä työstä. Palkkatukea ei voida kuitenkaan myöntää, jos tuella palkattavan palkka määräytyisi yksinomaan työn tuloksen perusteella.

Palkkatukea ei myönnetä, jos työsuhde, jota varten tuki on tarkoitettu, on alkanut ennen kuin tuen myöntämisestä on tehty päätös.

Palkkatuki voidaan myöntää alkaneen työsuhteen estämättä, jos kyse on uuden palkkatukijakson myöntämisestä ja uusi jakso alkaisi välittömästi edellisen palkkatukijakson päätyttyä. Jatkohakemus on toimitettava työ- ja elinkeinotoimistolle ennen edellisen tukijakson päättymistä.

Palkkatuki voidaan myöntää alkaneen työsuhteen estämättä myös, jos kyse on tuella palkatun siirtymisestä liikkeen luovutuksen, yhteisön sulautumisen tai jakautumisen taikka yhteisöjen yhdistymisen johdosta toisen

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

Tuella palkatun siirtäminen

Työnantaja saa tuella palkatun suostumuksella siirtää tämän toisen työnantajan (*käyttäjäyrittäjä*) tehtäviin. Siirron edellytyksenä on, että käyttäjäyrittäjä täyttää 3 §:n 2 momentissa ja 3 momentin 1 kohdassa säädetyt edellytykset. Palkkatuen saajan on ilmoitettava siirron tapahtumista ja liitettävä ilmoitukseen käyttäjäyrittäjän vakuutus 3 §:n 2 momentissa ja 3 momentin 1 kohdassa säädettyjen edellytysten täyttymisestä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuella palkatun siirtämisen edellytyksistä.

7 §

Palkkatuella katettavat palkkauskustannukset

Palkkatuella katettavilla palkkauskustannuksilla tarkoitetaan työntekijälle maksettavaa palkkaa ennen vakuutetun lakisääteisten maksujen ja verojen pidätystä ja sen lisäksi työnantajan lakisääteistä sosiaaliturva-, työeläkevakuutus-, tapaturmavakuutus- ja työttömyysvakuutusmaksua sekä pakollista ryhmähenkivakuutusmaksua.

Palkkauskustannuksiin ei lueta:

- 1) tuella palkatulle maksettavaa lomakorvausta tai sitä vastaavaa korvausta;
- 2) palkkaa siltä ajalta, jolta työnantajalla on oikeus saada tuella palkatun palkkauskustan-

5 §

Tuella palkatun siirtäminen

työnantajan palvelukseen. Liikkeen luovutuksensaajan tai vastaanottavan yhteisön on toimitettava palkkatukihakemus työ- ja elinkeinotoimistolle kuukauden kuluessa tuella palkatun siirtymisestä luovutuksensaajan tai vastaanottavan yhteisön palvelukseen.

Palkkatukea ei myönnetä vuorotteluvapaa-lain (1305/2002) 9 §:ssä tarkoitetun sijaisen palkkaamiseen.

Jos palkkatuen saaja siirtää tuella palkatun toisen työnantajan (*käyttäjäyrittäjä*) tehtäviin, siirrosta on ilmoitettava työ- ja elinkeinotoimistolle ennen siirtoa. Siirron edellytyksenä on, että käyttäjäyrittäjä ei ole toiminut 3 §:n 2 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Jos elinkeinotoimintaa harjoittava käyttäjäyrittäjä on tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanonut työntekijän, jonka irtisanomisaika on päättynyt siirtoa edeltävien 12 kuukauden aikana, siirto on kuitenkin mahdollinen, jos käyttäjäyrittäjä on ottanut irtisanonut työntekijän takaisin työsuhteeseen ennen siirtoa. Palkkatuen saajan on liitettävä ilmoitukseen käyttäjäyrittäjän vakuutus edellytyksen täyttymisestä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tuella palkatun siirtämisen edellytyksistä.

7 §

Palkkatuella katettavat palkkauskustannukset

Palkkatuella katettavilla palkkauskustannuksilla tarkoitetaan työntekijälle maksettavaa palkkaa ennen vakuutetun lakisääteisten maksujen ja verojen pidätystä ja sen lisäksi tuella palkatusta aiheutuvaa työnantajan lakisääteistä sosiaaliturva-, työeläkevakuutus-, tapaturmavakuutus- ja työttömyysvakuutusmaksua sekä pakollista ryhmähenkivakuutusmaksua.

Palkkauskustannuksiin ei lueta:

- 1) tuella palkatulle maksettavaa lomakorvausta tai sitä vastaavaa korvausta;
- 2) palkkaa siltä ajalta, jolta työnantajalla on oikeus saada tuella palkatun palkkauskustan-

Voimassa oleva laki

nuksiin sairausvakuutuslain (1224/2004) 7 luvun 4 §:n nojalla päivärahaetuutta tai *tataturmavakuutuslain 26 §:n nojalla päivärahaa tai* korvausta;

3) sitä palkan osuutta, joka määräytyy tuella palkatun työn tuloksen perusteella.

8 §

Palkkatuen määrä ja enimmäiskesto

Palkkatuen määrä on työnantajalle tuella palkattavasta aiheutuvista 7 §:ssä tarkoitettuista palkkauskustannuksista:

1) 30 prosenttia enintään kuuden kuukauden ajan, jos tuella palkattava on ollut työtön alle 12 kuukautta välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä;

2) 40 prosenttia enintään 12 kuukauden ajan, jos tuella palkattava on ollut työtön vähintään 12 kuukautta palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 14 kuukauden aikana;

3) 50 prosenttia enintään 12 kuukauden ajan ja sen jälkeen 30 prosenttia enintään 12 kuukauden ajan, jos tuella palkattava on ollut työtön vähintään 24 kuukautta palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 28 kuukauden aikana; jos palkkatuki myönnetään elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena, edellytetään lisäksi, että tuella palkattava ei ole ollut toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 24 kuukauden aikana;

4) 50 prosenttia koko työsuhteen ajalta, kuitenkin enintään 24 kuukauden ajan kerrallaan, jos tuella palkattavan vamma tai sairaus olennaisesti ja pysyvästi tai pysyväisluonteisesti alentaa tuottavuutta tarjolla olevassa työtehtävässä.

Jos palkkatukea myönnetään useammassa kuin yhdessä jaksossa, palkkatuen määrä ja enimmäiskesto määräytyvät ensimmäisen palkkatukijakson myöntämisaikankohdan mukaisesti, kunnes palkkatuen enimmäiskeston laskeminen alkaa uudelleen alusta.

Ehdotus

nuksiin sairausvakuutuslain (1224/2004) 7 luvun 4 §:n nojalla päivärahaetuutta tai *tataturma- ja ammattitautilain (459/2015) 139 §:n nojalla* korvausta;

3) sitä palkan osuutta, joka määräytyy tuella palkatun työn tuloksen perusteella;

4) *verovapaita korvauksia.*

8 §

Palkkatuen määrä ja enimmäiskesto

Palkkatuen määrä on työnantajalle tuella palkattavasta aiheutuvista 7 §:ssä tarkoitettuista palkkauskustannuksista:

1) *enintään* 30 prosenttia enintään kuuden kuukauden ajan, jos tuella palkattava on ollut työtön alle 12 kuukautta välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä;

2) *enintään* 40 prosenttia enintään 12 kuukauden ajan, jos tuella palkattava on ollut työtön vähintään 12 kuukautta palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 14 kuukauden aikana;

3) *enintään* 50 prosenttia enintään 12 kuukauden ajan, jos tuella palkattava on ollut työtön vähintään 24 kuukautta palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 28 kuukauden aikana; jos palkkatuki myönnetään elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena, edellytetään lisäksi, että tuella palkattava ei ole ollut toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa palkkatuen myöntämistä välittömästi edeltäneiden 24 kuukauden aikana;

4) *enintään* 50 prosenttia koko työsuhteen ajalta, kuitenkin enintään 24 kuukauden ajan kerrallaan, jos tuella palkattavan vamma tai sairaus olennaisesti *sekä* pysyvästi tai pysyväisluonteisesti alentaa tuottavuutta tarjolla olevassa työtehtävässä.

Palkkatuen määrä on enintään valtion talousarvion mukainen enimmäismäärä.

Jos palkkatukea myönnetään useammassa kuin yhdessä jaksossa, palkkatuen määrä ja enimmäiskesto määräytyvät ensimmäisen

Voimassa oleva laki

Ehdotus

palkkatukijakson myöntämisaikajankohdan mukaisesti, kunnes palkkatuen enimmäiskeston laskeminen alkaa uudelleen alusta.

9 §

9 §

Palkkatuen määrä ja enimmäiskesto eräissä tapauksissa

Palkkatuen määrä ja enimmäiskesto eräissä tapauksissa

Yhdistykselle tai säätiölle, joka palkkaa 8 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun työttömän työnhakijan muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin, palkkatuen määrä on ensimmäisten 12 kuukauden ajalta 100 prosenttia niistä tuella palkattavasta aiheutuvista palkkauskustannuksista, jotka vastaavat enintään 65 prosentin työaikaa alan säännöllisestä enimmäistyöajasta, kuitenkin enintään valtion talousarvion mukainen enimmäismäärä.

Yhdistykselle, säätiölle tai rekisteröidylle uskonnolliselle yhdyskunnalle, joka palkkaa 8 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun työttömän työnhakijan muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin, palkkatuen määrä on enintään 12 kuukauden ajalta 100 prosenttia niistä tuella palkattavasta aiheutuvista palkkauskustannuksista, jotka vastaavat enintään 65 prosentin työaikaa alan säännöllisestä enimmäistyöajasta, kuitenkin enintään valtion talousarvion mukainen enimmäismäärä.

Kunnalla on oikeus saada palkkatukea 50 prosenttia tuella palkattavasta aiheutuvista palkkauskustannuksista, kun kunta työllistää työttömän työnhakijan 11 luvun 1 §:ssä tarkoitetun työllistämismääräytteen perusteella.

Kunnalla on oikeus saada palkkatukea 50 prosenttia tuella palkattavasta aiheutuvista palkkauskustannuksista, kun kunta työllistää työttömän työnhakijan 11 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitetun työllistämismääräytteen perusteella.

Palkkatukea voidaan, sen estämättä mitä 8 §:n 1 momentissa palkkatuen enimmäiskestosta säädetään, myöntää:

Palkkatukea voidaan, sen estämättä mitä 8 §:n 1 momentissa palkkatuen enimmäiskestosta säädetään, myöntää:

1) enintään 24 kuukaudeksi kerrallaan, jos tuella palkattava on 60 vuotta täyttänyt ja ollut yhtäjaksoisesti työtön vähintään 12 kuukautta välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä;

1) enintään 24 kuukaudeksi kerrallaan, jos tuella palkattava on 60 vuotta täyttänyt ja ollut yhtäjaksoisesti työtön vähintään 12 kuukautta välittömästi ennen palkkatuen myöntämistä;

2) enintään 24 kuukaudeksi kerrallaan, jos kunta, kuntayhtymä, yhdistys tai säätiö palkkaa muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin tuella henkilön suunnittelemaan ja järjestämään työttömille työ- ja koulutuspaikkoja sekä muita työllistymistä edistäviä palveluja;

2) enintään 24 kuukaudeksi kerrallaan, jos kunta, kuntayhtymä, yhdistys tai säätiö palkkaa muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin tuella henkilön suunnittelemaan ja järjestämään työttömille työ- ja koulutuspaikkoja sekä muita työllistymistä edistäviä palveluja;

3) oppisopimuskoulutukseen koko sen ajaksi.

3) oppisopimuskoulutukseen koko sen ajaksi.

Edellä 3 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa palkkatuen määrä on ensimmäisten 12 kuukauden jälkeiseltä ajalta 30 prosenttia työnantajalle tuella palkattavasta aiheutuvista palkkauskustannuksista.

Edellä 3 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa palkkatuen määrä on ensimmäisten 12 kuukauden jälkeiseltä ajalta enintään 30 prosenttia työnantajalle tuella palkattavasta aiheutuvista palkkauskustannuksista. Jos 3 momentin 1 kohdassa tarkoitettu tuella palkattava täyttää palkkatukijakson jälkeen 8 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdassa säädetty

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Sen estämättä, mitä 8 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään palkkatuen kuuden kuukauden enimmäiskestosta, alle 30-vuotiaan palkkaamiseen voidaan myöntää palkkatukea enintään 10 kuukaudeksi.

edellytykset työttömyyden kestosta, palkkatuen määrä on edellä säädetystä poiketen mainitussa lainkohdassa säädetyn mukainen.

15 §

15 §

*Valtion virastolle tai laitokselle osoitettavat määrärahat**Valtion virastolle tai laitokselle osoitettavat määrärahat*

Työ- ja elinkeinotoimisto voi osoittaa valtion virastolle tai laitokselle määrärahoja työttömän työnhakijan palkkaamisesta aiheutuviin palkkauskustannuksiin. Määrärahojen käyttöön sovelletaan, mitä 1 ja 2 §:ssä, 3 §:n 2 momentissa ja 3 momentin 1–3 kohdassa, 4, 5, 7, 11 ja 12 §:ssä, 13 §:n 1 momentissa ja 14 §:ssä säädetään palkkatuesta. Lisäksi määrärahojen käyttöön sovelletaan, mitä 8 §:ssä ja 9 §:n 3 momentissa säädetään palkkatuen enimmäiskestosta. Määrärahoista voidaan maksaa työntekijän palkkauskustannukset kokonaisuudessaan, kuitenkin enintään valtion talousarvion mukainen enimmäismäärä.

Työ- ja elinkeinotoimisto voi osoittaa valtion virastolle tai laitokselle määrärahoja työttömän työnhakijan palkkaamisesta aiheutuviin palkkauskustannuksiin. Määrärahojen käyttöön sovelletaan, mitä 1 ja 2 §:ssä, 3 §:n 2 momentin 2 ja 3 kohdassa, 4, 5, 7, 11 ja 12 §:ssä, 13 §:n 1 momentissa ja 14 §:ssä säädetään palkkatuesta. Lisäksi määrärahojen käyttöön sovelletaan, mitä 8 §:ssä ja 9 §:n 3 momentissa säädetään palkkatuen enimmäiskestosta. Määrärahoista voidaan maksaa työntekijän palkkauskustannukset kokonaisuudessaan, kuitenkin enintään valtion talousarvion mukainen enimmäismäärä.

8 luku

8 luku

Yritystoiminnan käynnistämisen- ja kehittämisspalvelut**Yritystoiminnan käynnistämisen- ja kehittämisspalvelut**

1 §

1 §

*Starttiraha**Starttiraha*

Yrittäjäksi ryhtyvän henkilöasiakkaan toimeentulon turvaamiseksi työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää starttirahaa yritystoiminnan käynnistämisen- ja vakiinnuttamisvaiheessa enintään 18 kuukaudeksi.

Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää työttömyysturvalain 2 luvun 5 §:ssä tarkoitetun päätoimisen yritystoiminnan aloittavalle henkilöasiakkaalle starttirahaa toimeentulon turvaamiseksi. Starttiraha myönnetään enintään 12 kuukaudeksi.

Starttiraha myönnetään de minimis -tukena.

Starttiraha myönnetään de minimis -tukena.

2 §

2 §

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*Starttirahan myöntämisen edellytykset**Starttirahan myöntämisen edellytykset*

Starttirahan myöntämisen edellytyksenä on, että:

1) henkilöasiakkaalla on tai hän hankkii riittävät valmiudet aiottuun yritystoimintaan; ja

2) *aiottu yritystoiminta on luonteeltaan päätoimista ja sillä* arvioidaan olevan jatkuvan kannattavan toiminnan edellytykset.

Työ- ja elinkeinotoimisto voi starttirahaa myöntäessään asettaa starttirahan saamiselle tarpeellisia ehtoja.

3 §

Starttirahan myöntämisen ja maksamisen esteet

Starttirahaa ei myönnetä, jos:

1) aiotun yritystoiminnan arvioidaan turvaavan henkilöasiakkaan kohtuullisen toimeentulon yritystoiminnan käynnistämisen- ja vakiinnuttamisvaiheessa;

2) starttirahan arvioidaan vääristävän *vähäistä enemmän* samoja tuotteita tai palveluja tarjoavien välistä kilpailua;

3) starttirahaa hakeva henkilöasiakas on aloittanut yritystoiminnan ennen kuin tuen myöntämisestä on päätetty;

4) *starttirahaa hakeva henkilöasiakas siirtynyt työsuhteesta tekemään samaa työtä yrittäjänä ja on ilmeistä, että hänen pääasiallinen toimeksiantajansa olisi hänen aiempi työnantajansa;*

5) starttirahaa hakeva henkilöasiakas on olennaisesti laiminlyönyt velvollisuuksiaan suorittaa veroja tai lakisääteisiä maksuja tai *hänellä* on olennaisia yksityisoikeudellisia maksuhäiriöitä, ellei työ- ja elinkeinotoimisto erityisistä syistä pidä tuen myöntämistä tarkoituksenmukaisena.

Starttirahaa ei makseta, jos henkilöasiakas saa samalta ajalta:

1) palkkaa tai korvausta tekemästään yritystoimintaansa liittymättömästä työstä, jolloin palkkana pidetään myös vuosiloma-ajan palkkaa ja irtisanomisajan palkkaa sekä sellaista työttömyysturvalain 3 luvun 6 §:n

1 momentissa tarkoitettua taloudellista etuutta, jonka on katsottava turvaavan kohtuulli-

Starttirahan myöntämisen edellytyksenä on, että:

1) henkilöasiakkaalla on tai hän hankkii riittävät valmiudet aiottuun yritystoimintaan; ja

2) *aiotulla yritystoiminnalla* arvioidaan olevan jatkuvan kannattavan toiminnan edellytykset.

Työ- ja elinkeinotoimisto voi starttirahaa myöntäessään asettaa starttirahan saamiselle tarpeellisia ehtoja.

3 §

Starttirahan myöntämisen ja maksamisen esteet

Starttirahaa ei myönnetä, jos:

1) aiotun yritystoiminnan arvioidaan turvaavan henkilöasiakkaan kohtuullisen toimeentulon *päätoimisen* yritystoiminnan käynnistämisen- ja vakiinnuttamisvaiheessa;

2) starttirahan arvioidaan *vähäistä enemmän* vääristävän samoja tuotteita tai palveluja tarjoavien välistä kilpailua;

3) starttirahaa hakeva henkilöasiakas on aloittanut *päätoimisen* yritystoiminnan ennen kuin tuen myöntämisestä on päätetty;

4) starttirahaa hakeva henkilöasiakas *tai kyseessä oleva yritys* on olennaisesti laiminlyönyt velvollisuuksiaan suorittaa veroja tai lakisääteisiä maksuja tai *henkilöasiakkaalla tai yrityksellä* on olennaisia yksityisoikeudellisia maksuhäiriöitä, ellei työ- ja elinkeinotoimisto erityisistä syistä pidä tuen myöntämistä tarkoituksenmukaisena.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa säädettyä ei sovelleta, jos kyse on 1 §:ssä tarkoitettuun enimmäiskeston sisältyvän starttirahan jatkajakson myöntämisestä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

sen toimeentulon;

2) julkista tukea omiin palkkakustannuksiinsa;

3) työttömyysturvalain mukaista työttömyysetuutta, työttömyysturvalain 3 luvun 3 §:n 1 momentissa tai 4 §:n 2 momentissa tarkoitettua sosiaalietuutta taikka opintotukilain (65/1994) mukaista opintotukea.

Starttirahaa ei makseta, jos henkilöasiakas saa samalta ajalta:

1) palkkaa tai korvausta tekemästään yritystoimintaansa liittymättömästä työstä, jolloin palkkana pidetään myös vuosiloma-ajan palkkaa ja irtisanomisajan palkkaa sekä sellaista työttömyysturvalain 3 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua taloudellista etuutta, jonka on katsottava turvaavan kohtuullisen toimeentulon;

2) julkista tukea omiin palkkakustannuksiinsa;

3) työttömyysturvalain mukaista työttömyysetuutta, työttömyysturvalain 3 luvun 3 §:n 1 momentissa tai 4 §:n 2 momentissa tarkoitettua sosiaalietuutta taikka opintotukilain (65/1994) mukaista opintotukea;

4) muuta kuin 3 kohdassa tarkoitettua etuutta, jonka on katsottava turvaavan kohtuullisen toimeentulon; etuutena ei kuitenkaan oteta huomioon työttömyysturvalain 4 luvun 7 §:ssä tarkoitettuja etuoikeutettuja tuloja.

4 §

4 §

Starttirahan määrä ja korvauspäivät

Starttirahan määrä ja korvauspäivät

Starttirahana myönnetään päivää ja henkilöä kohti vähintään starttirahan perustuki. Starttirahan perustuki on päivältä työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettun peruspäivärahan suuruinen ilman korotusosaa.

Starttirahana voidaan myöntää starttirahan perustuen lisäksi lisäosaa, joka on enintään 60 prosenttia starttirahan perustuen määrästä.

Starttirahaa maksetaan enintään viideltä päivältä kalenteriviikossa. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin starttirahaan oikeuttavista korvauspäivistä.

Starttirahan määrä on päivää ja henkilöä kohti työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettun peruspäivärahan suuruinen ilman peruspäivärahan korotusosaa.

Starttirahaa maksetaan enintään viideltä päivältä kalenteriviikossa. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin starttirahaan oikeuttavista korvauspäivistä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 luku

9 luku

Kulukorvaus**Kulukorvaus**

1 §

1 §

*Oikeus kulukorvaukseen**Oikeus kulukorvaukseen*

Työttömyysetuutta saavalla työnhakijalla on oikeus saada palveluun osallistumisesta aiheutuvien matka- ja muiden kustannusten korvaamiseksi kulukorvausta seuraavien palveluiden ajalta:

Työttömyysetuutta saavalla työnhakijalla on oikeus saada palveluun osallistumisesta aiheutuvien matka- ja muiden kustannusten korvaamiseksi kulukorvausta seuraavien palveluiden ajalta:

2) 6 luvussa tarkoitettu työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu;

2) (kumotaan)

6) kokeilu.

6) 4 luvun 5 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu kokeilu.

4 §

4 §

*Kulukorvauksen rajoitukset ja lakkauttaminen**Kulukorvauksen rajoitukset ja lakkauttaminen*

Kulukorvausta ei makseta työvoimakoulutuksen, 6 luvussa tarkoitetun työttömyysetuudella tuetun työnhakijan omaehtoisen opiskelun eikä kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22—24 §:ssä tarkoitetun omaehtoisen opiskelun lomajaksoilta. Korvaus maksetaan kuitenkin siltä ajalta, jona työttömyysetuutta saava työnhakija lomajakson aikana osallistuu koulutukseen kuuluvaan työssä oppimiseen tai harjoitteluun.

Kulukorvausta ei makseta työvoimakoulutuksen eikä kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22—24 §:ssä tarkoitetun omaehtoisen opiskelun lomajaksoilta. Korvaus maksetaan kuitenkin siltä ajalta, jona työttömyysetuutta saava työnhakija lomajakson aikana osallistuu koulutukseen kuuluvaan työssä oppimiseen tai harjoitteluun.

Alle 25-vuotiaan ammatillista koulutusta vailla olevan nuoren oikeus saada kulukorvausta työkokeilun osallistumispäiviltä edellyttää, että työkokeiluun osallistuvan oikeus työttömyysspäivärahaan on päättynyt enimmäisajan johdosta tai että hän on saanut työttömyytensä perusteella työmarkkinatukea vähintään 500 päivältä.

Kulukorvauksen maksaminen lakkautetaan siitä päivästä, jona työnhakija on keskeyttänyt palvelun. Kulukorvauksen maksaminen lakkautetaan myös, jos palvelu on päätetty keskeyttää.

Kulukorvauksen maksaminen lakkautetaan siitä päivästä, jona työnhakija on keskeyttänyt palvelun. Kulukorvauksen maksaminen lakkautetaan myös, jos palvelu on päätetty keskeyttää.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 luku

10 luku

Palveluihin ja asiantuntija-arviointeihin liittyvät harkinnanvaraiset etuudet**Palveluihin ja asiantuntija-arviointeihin liittyvät harkinnanvaraiset etuudet**

1 §

1 §

*Matka- ja yöpymiskustannusten korvaus**Matka- ja yöpymiskustannusten korvaus*

Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää korvausta matka- ja yöpymiskustannuksista työttömälle työnhakijalle, joka hakee työhön ja työttömälle henkilöasiakkaalle, joka hakeutuu työvoimakoulutukseen, valmennukseen tai kokeiluun taikka osallistuu 4 luvun 2 §:ssä tarkoitettuun asiantuntija-arviointiin.

Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää korvausta matka- ja yöpymiskustannuksista työttömälle työnhakijalle, joka hakee työhön ja työttömälle henkilöasiakkaalle, joka hakeutuu työvoimakoulutukseen, valmennukseen tai 4 luvun 5 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettuun kokeiluun taikka osallistuu 4 luvun 2 §:ssä tarkoitettuun asiantuntija-arviointiin.

2 §

(kumotaan)

Muuttokustannusten korvaus

Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää korvausta muuttokustannuksista työttömälle, irtisanotulle tai määräaikaisessa työsuhteessa olevalle työttömäksi jäävälle työnhakijalle, joka siirtyy työhön työttömyysturvalain 1 luvun 9 §:ssä tarkoitetun työssäkäyntialueensa ulkopuolelle.

Muuttokustannusten korvaamisen edellytyksenä on, että kustannusten korvaamista on pidettävä tarkoituksenmukaisena työvoiman saatavuuden ja työttömän tai työttömäksi jäävän työnhakijan työllistymisen kannalta.

Muuttokustannusten korvausta ei voida maksaa työnhakijalle, joka saa muuta korvausta muutosta aiheutuvista kustannuksista tai joka saa työn vastaanottamisesta aiheutuvien kustannusten korvauksena työttömyysturvalain 7 luvun 3 §:ssä tarkoitettua matka-avustusta.

Korvattavista muuttokustannuksista ja korvauksen enimmäismäärästä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

3 §

3 §

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*Työolosuhteiden järjestelytuki**Työolosuhteiden järjestelytuki*

Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää työolosuhteiden järjestelytukea työnantajalle, jos työhön palkattavan tai työssä olevan henkilön vamma tai sairaus edellyttää työvälineiden hankkimista tai työpaikalla tehtäviä muutoksia, ja hankinnasta tai muutoksesta työnantajalle aiheutuvia kustannuksia on pidettävä työnantajan taloudellinen tilanne huomioon ottaen merkittävinä. Työolosuhteiden järjestelytukea voidaan myöntää myös korvaamaan toisen työntekijän antamaa apua.

Työolosuhteiden järjestelytukena korvattavista kustannuksista, tuen enimmäismäärästä ja -kestosta sekä menettelystä tukea myönnettäessä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

12 luku

Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpano ja siihen liittyvä yhteistyö

6 §

Tiedonsaantioikeus

Työ- ja elinkeinotoimistolla, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksella ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpanossa välttämättömät tiedot muulta valtion viranomaiselta, kunnan viranomaiselta, Kansaneläkelaitokselta, työttömyyskassalta, Eläketurvakeskukselta, Työttömyysvakuutusrahastolta, julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen palveluntuottajalta sekä 4 luvussa tarkoitettuna työkokeilun järjestäjältä.

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajalla on oikeus saada salassapitosään-

Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää työolosuhteiden järjestelytukea työnantajalle, jos työhön palkattavan tai työssä olevan henkilön vamma tai sairaus edellyttää työvälineiden hankkimista tai työpaikalla tehtäviä muutoksia, ja hankinnasta tai muutoksesta työnantajalle aiheutuvia kustannuksia on pidettävä työnantajan taloudellinen tilanne huomioon ottaen merkittävinä. Työolosuhteiden järjestelytukea voidaan myöntää myös korvaamaan toisen työntekijän antamaa apua. *Elinkeinotoimintaa harjoittavalle työnantajalle työolosuhteiden järjestelytuki myönnetään valtioneuvoston yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena.*

Työolosuhteiden järjestelytukena korvattavista kustannuksista, tuen enimmäismäärästä ja -kestosta sekä menettelystä tukea myönnettäessä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

12 luku

Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpano ja siihen liittyvä yhteistyö

6 §

Tiedonsaantioikeus

Työ- ja elinkeinotoimistolla, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksella, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksella on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpanossa välttämättömät tiedot muulta valtion viranomaiselta, kunnan viranomaiselta, Kansaneläkelaitokselta, työttömyyskassalta, Eläketurvakeskukselta, Työttömyysvakuutusrahastolta, julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen palveluntuottajalta sekä 4 luvun 5 §:ssä tarkoitettuna työkokeilun järjestäjältä.

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajalla on oikeus saada salassapitosään-

Voimassa oleva laki

nösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta työ- ja elinkeinotoimistolta, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta henkilöasiakasta koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä palvelun järjestämiseksi.

Työnantajalla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta työ- ja elinkeinoviranomaiselta työ- ja virkasuhdetta koskevissa laeissa säädetyn irtisanotun työntekijän ja viranhaltijan takaisin ottamista koskevan velvollisuuden täyttämiseksi tieto siitä, onko työnantajan yksilöimä henkilö työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa. Työnantajalla on lisäksi oikeus saada 7 luvun 3 §:n 2 momentissa säädetyn palkkatuen myöntämisedellytyksen täyttämiseksi tieto siitä, onko työnantajan yksilöimä henkilö, jonka työsuhde on päättynyt palkkatuen hakemista edeltäneiden 12 kuukauden aikana, työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot voidaan luovuttaa myös konekielisessä muodossa tai teknisen käyttöyhteyden avulla.

Ehdotus

nösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta työ- ja elinkeinotoimistolta, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta henkilöasiakasta koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä palvelun järjestämiseksi.

Työnantajalla on oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta työ- ja elinkeinoviranomaiselta työ- ja virkasuhdetta koskevissa laeissa säädetyn irtisanotun työntekijän ja viranhaltijan takaisin ottamista koskevan velvollisuuden täyttämiseksi tieto siitä, onko työnantajan yksilöimä henkilö työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa. Työnantajalla on lisäksi oikeus saada 7 luvun 3 §:n 3 momentissa säädetyn palkkatuen myöntämisedellytyksen täyttämiseksi tieto siitä, onko työnantajan yksilöimä henkilö, jonka työsuhde on päättynyt palkkatuen hakemista edeltäneiden 12 kuukauden aikana, työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot voidaan luovuttaa myös konekielisessä muodossa tai teknisen käyttöyhteyden avulla.

9 §

Tukien ja korvausten rahoitus

Edellä 7 luvun 1 §:ssä tarkoitetusta palkkatuesta ja 7 luvun 15 §:n mukaan valtion viirastolle ja laitokselle osoitettavista määrärahoista rahoitetaan enintään peruspäivärahaa vastaava määrä työttömyysetuusmäärärahoista. Työttömyysetuusmäärärahoista rahoitettava osuus on kuitenkin enintään palkkatukijaksoa vastaavaan ajanjaksoon sisältyviltä työttömyysetuuden maksupäiviltä maksettavaa peruspäivärahaa vastaava määrä. Peruspäivärahaa vastaavan määrän yli menevä osuus rahoitetaan työllisyysmäärärahoista.

Peruspäivärahan määrällä tarkoitetaan työttömyysturvalain 6 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua peruspäivärahan määrää ilman korotusosaa.

Mitä 1 momentissa säädetään palkkatuen rahoituksesta, ei kuitenkaan sovelleta sellaiseen työ- ja elinkeinotoimiston myöntämään

Voimassa oleva laki

Ehdotus

palkkatukeen, jota osarahoitetaan Euroopan sosiaalirahastosta.

Työttömälle työnhakijalle myönnetty 8 luvun 1 §:ssä tarkoitettu starttiraha rahoitetaan työttömyysetuusmäärärahoista koko tukikauden ajan. Muulle kuin työttömälle työnhakijalle myönnetty starttiraha rahoitetaan työllisyysmäärärahoista.

13 luku

13 luku

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä

5 §

5 §

Käyttöoikeuden myöntäminen ja salassa pidettävien henkilötietojen luovuttaminen eräissä tilanteissa

Käyttöoikeuden myöntäminen ja salassa pidettävien henkilötietojen luovuttaminen eräissä tilanteissa

Työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai työ- ja elinkeinoministeriön virkamies, jolle on myönnetty käyttöoikeus työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään, saa salassapitosäännösten estämättä hakea ja käyttää asiakastietojärjestelmään talletettuja tietoja, jos se on tarpeen asiakaspalvelun järjestämiseksi, vireillä olevan asian selvittämiseksi tai ratkaisemiseksi taikka valvonta-, kehittämis- ja seurantatehtävän suorittamiseksi.

Työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämisen ja hallintokeskuksen* tai työ- ja elinkeinoministeriön virkamies, jolle on myönnetty käyttöoikeus työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään, saa salassapitosäännösten estämättä hakea ja käyttää asiakastietojärjestelmään talletettuja tietoja, jos se on tarpeen asiakaspalvelun järjestämiseksi, vireillä olevan asian selvittämiseksi tai ratkaisemiseksi taikka valvonta-, kehittämis- ja seurantatehtävän suorittamiseksi.

Työ- ja elinkeinoministeriö tai elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus voi myöntää käyttöoikeuden työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään työ- ja elinkeinohallinnon ulkopuoliselle taholle, joka ministeriön tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimeksiannosta tekee erillistä arviointia, tarkastusta tai selvitystä taikka suorittaa erikseen määriteltä palvelutehtävää. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on velvollinen ilmoittamaan työ- ja elinkeinoministeriölle ulkopuoliselle taholle myöntämästään käyttöoikeudesta.

Työ- ja elinkeinoministeriö tai elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus voi myöntää käyttöoikeuden työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään työ- ja elinkeinohallinnon ulkopuoliselle taholle, joka ministeriön tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimeksiannosta tekee erillistä arviointia, tarkastusta tai selvitystä taikka suorittaa erikseen määriteltä palvelutehtävää. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on velvollinen ilmoittamaan työ- ja elinkeinoministeriölle ulkopuoliselle taholle myöntämästään käyttöoikeudesta.

Työ- ja elinkeinoministeriö päättää viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 28 §:ssä tarkoitetun luvan antamisesta

Työ- ja elinkeinoministeriö päättää viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 28 §:ssä tarkoitetun luvan antamisesta

Voimassa oleva laki

työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään sisältyvien, salassa pidettävien tietojen luovuttamiseen tilastointia, tieteellistä tutkimusta taikka viranomaisten suunnittelu- tai selvitystyötä varten.

14 luku

Muutoksenhaku

1 §

Oikaisuvaatimus ja valitus

Jollei tässä laissa toisin säädetä, työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallinto-keskuksen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua *päätöksen tehneeltä viranomaiselta* siten kuin hallintolain (434/2003) 7 a luvussa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Päätökseen ei saa vaatia oikaisua, eikä siitä saa valittaa, jos:

1) työvoimakoulutuksen opiskelijavalintaa koskeva päätös perustuu 5 luvun 3 §:n 1 momentissa säädettyihin edellytyksiin; opiskelijavalintaa koskevaan päätökseen, joka on perustunut henkilön soveltuvuuteen, saa kuitenkin vaatia oikaisua tai valittaa, jos kyse on muusta kuin 5 luvun 7 §:ssä tarkoitettusta koulutuksesta;

2) palkkatuki on evätty 7 luvun 2 §:n 1 momentin perusteella; palkkatukea koskevasta päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä siitä saa valittaa myöskään siltä osin kuin päätös koskee palkkatuen määrää tai kestoä;

3) päätöksellä on evätty korvaus matka- ja yöpymiskustannuksista 10 luvun 1 §:n 2 momentin perusteella tai korvaus muutokustannuksista 10 luvun 2 §:n 2 momentin perusteella; tai

Ehdotus

työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään sisältyvien, salassa pidettävien tietojen luovuttamiseen tilastointia, tieteellistä tutkimusta taikka viranomaisten suunnittelu- tai selvitystyötä varten.

14 luku

Muutoksenhaku

1 §

Oikaisuvaatimus ja valitus

Jollei tässä laissa toisin säädetä, työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallinto-keskuksen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolain (434/2003) 7 a luvussa säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Päätökseen ei saa vaatia oikaisua, eikä siitä saa valittaa, jos:

1) työvoimakoulutuksen opiskelijavalintaa koskeva päätös perustuu 5 luvun 3 §:n 1 momentissa säädettyihin edellytyksiin; opiskelijavalintaa koskevaan päätökseen, joka on perustunut henkilön soveltuvuuteen, saa kuitenkin vaatia oikaisua tai siitä saa valittaa, jos kyse on muusta kuin 5 luvun 7 §:ssä tarkoitettusta koulutuksesta;

2) palkkatuki on evätty *sillä perusteella, että* 7 luvun 2 §:n 1 tai 2 momentissa säädetty edellytykset eivät täyty; palkkatukea koskevaan päätökseen ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa myöskään siltä osin kuin päätös koskee palkkatuen määrää tai kestoä;

3) päätöksellä on evätty korvaus matka- ja yöpymiskustannuksista *sillä perusteella, että* 10 luvun 1 §:n 2 momentissa säädetty edellytys ei täyty;

4) päätös koskee yritystoiminnan kehittä-

Voimassa oleva laki

4) päätös koskee ratkaisua olla tarjoamatta asiakkaalle ammatinvalinta- ja uraohjausta, valmennusta, kokeilua, asiantuntija-arviointeja ja yritystoiminnan kehittämispalveluja tai tukematta työnhakijan omaehtoista opiskelua.

Ehdotus

mispalvelujen tarjoamatta jättämistä; tai
5) päätös koskee tuen, etuuden tai korvauksen epäämistä määrärahasyistä.

Työ- ja elinkeinotoimiston ratkaisuun olla tarjoamatta asiakkaalle asiantuntija-arviointeja, ammatinvalinta- ja uraohjausta, valmennusta tai kokeilua taikka olla tukematta työnhakijan omaehtoista opiskelua tai hyväksymättä ilmoitusta tuetun opiskelun keskeyttämisestä ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa.

1. Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 4 luvun 5 ja 12 §, 9 luvun 1 §:n 1 momentin 6 kohta, 10 luvun 1 §:n 1 momentti sekä 12 luvun 9 § on voimassa 31 päivään joulukuuta 2018.

2. Niille työnhakijoille, jotka ovat työttömänä työnhakijana 31 päivänä joulukuuta 2016 ja joiden yhdenjaksoinen työttömyys tämän lain voimaan tullessa on kestänyt vähintään kolme kuukautta, 2 luvun 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu haastattelu on järjestettävä viimeistään 31 päivänä maaliskuuta 2017.

3. Jos työkokeilu tai työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa, henkilön oikeuteen saada kulukorvausta sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 9 luvun 1 ja 4 §:ää.

4. Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin palkkatukea koskeviin päätöksiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Lain 7 luvun 4 §:n 4 momenttia sovelletaan kuitenkin myös ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin palkkatukea koskeviin päätöksiin.

5. Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyihin starttirahaa koskeviin päätöksiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

6. Jos työsuhde on alkanut ennen tämän lain voimaan tuloa, muuttokustannusten korvaukseen sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

7. Lain 12 luvun 9 §:ää ei sovelleta sellai-

HE 209/2016 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*seen vuonna 2017 maksettavaan palkkatu-
keen ja starttirahaan, joka kohdistuu tämän
lain voimaantuloa edeltävään aikaan.*

2.

Laki**työttömyysturvalain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan työttömyysturvalain (1290/2002) 7 luvun 3 §, 4 §:n 4 momentti ja 12 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 7 luvun 3 § laeissa 1188/2009, 918/2012 ja 1368/2014, 4 §:n 4 momentti laissa 1188/2009 ja 12 §:n 2 momentti laissa 313/2010,

muutetaan 1 luvun 5 §:n 1 momentin 15 kohta, 2 luvun 1 §:n 2 momentti ja 5 §:n 1 momentti, 3 luvun 4 §:n 1 momentti, 4 luvun 7 §:n 1 momentti, 5 luvun 3 §:n 3 momentti, 4 §:n 1 momentti, 10 §:n 2 momentti sekä 13 §:n 3 ja 4 momentti, 6 luvun 4 §:n 3 momentti, 7 luvun 6 §:n 2 momentti ja 10 §:n 2 momentti, 8 luvun otsikko, 11 luvun 1 §:n 1 momentti, 4 ja 12 § sekä 15 §:n 1 momentti, 13 luvun 6 §:n 2 momentti, 14 luvun 3 a §:n 2 momentti ja 3 d §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 5 §:n 1 momentin 15 kohta, 5 luvun 3 §:n 3 momentti ja 10 §:n 2 momentti sekä 14 luvun 3 d §:n 1 momentti laissa 918/2012, 2 luvun 1 §:n 2 momentti ja 11 luvun 4 § laissa 1374/2014, 2 luvun 5 §:n 1 momentti laissa 1001/2012, 3 luvun 4 §:n 1 momentti, 7 luvun 6 §:n 2 momentti ja 11 luvun 1 §:n 1 momentti laissa 1188/2009, 4 luvun 7 §:n 1 momentti laissa 89/2016, 5 luvun 4 §:n 1 momentti sekä 13 §:n 3 ja 4 momentti laissa 1049/2013, 6 luvun 4 §:n 3 momentti laissa 608/2004, 7 luvun 10 §:n 2 momentti laeissa 1049/2013 ja 1374/2014, 11 luvun 12 § laeissa 1374/2014 ja 288/2012, 13 luvun 6 §:n 2 momentti laissa 1217/2005 sekä 14 luvun 3 a §:n 2 momentti laissa 1370/2014, ja

lisätään 2 a lukuun väliaikaisesti uusi 12 b §, 5 lukuun uusi 4 a §, 5 luvun 13 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1049/2013, uusi 5 momentti ja 8 lukuun siitä lailla 313/2010 kumotun 1 §:n tilalle uusi 1 § sekä lailla 1001/2012 kumotun 2 ja 3 §:n tilalle uusi 2 ja 3 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki:

Ehdotus:

1 luku

1 luku

Yleiset säännökset**Yleiset säännökset**

5 §

5 §

*Määritelmät**Määritelmät*

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

15) työllistymistä edistävällä palvelulla julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettua työnhakuvalmennusta, uravalmennusta, *kokeilua*, työvoimakoulutusta ja työttömyysetuudella tuettua työnhakijan omaehtoista opiskelua, kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22—24 §:ssä tarkoitettua omaehtoista opiskelua ja kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa tarkoitettua kuntouttavaa työtoimintaa.

15) työllistymistä edistävällä palvelulla julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettua työnhakuvalmennusta, uravalmennusta, työvoimakoulutusta ja työttömyysetuudella tuettua työnhakijan omaehtoista opiskelua, *mainitun lain 4 luvun 5 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettua kokeilua*, kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22—24 §:ssä tarkoitettua omaehtoista opiskelua ja kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa tarkoitettua kuntoutta-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

vaa työtoimintaa.

2 luku

2 luku

Etuuden saamisen yleiset työvoimapolitiittiset edellytykset

Etuuden saamisen yleiset työvoimapolitiittiset edellytykset

1 §

1 §

Työtön työnhakija

Työtön työnhakija

Työttömänä pidetään henkilöä, joka ei ole työsuhteessa tai päätoimisesti työllistynyt yrittäjänä tai omassa työssä. Työttömänä pidetään lisäksi kokoaikaisesti lomautettua, 4 luvun 1 ja 1 a §:ssä tarkoitettua henkilöä sekä henkilöä, jolla on 1 luvun 5 §:n 1 momentin 14 kohdassa tarkoitettu lomautukseen rinnastettava syy työnteon ja palkanmaksun keskeytymiseen. Työttömänä pidetään myös henkilöä, joka on itse hakemallaan työvapaalla, jos:

1) hän on vastaanottanut vapaan ajaksi kokoaikatyön, jonka oli tarkoitus kestää vähintään haetun vapaan päättymiseen asti;

2) 1 kohdassa tarkoitettu työ päättyy eikä työn päättymisen ole 2 a luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla hänen syytään tai hänet lomautetaan; ja

3) työvapaan keskeyttäminen ei ole mahdollista hänestä riippumattomasta syystä.

Työttömänä pidetään henkilöä, joka ei ole työsuhteessa tai *työllistynyt yhdenjaksoisesti päätoimisesti yli kahta viikkoa* yrittäjänä tai omassa työssä. Työttömänä pidetään lisäksi kokoaikaisesti lomautettua, 4 luvun 1 ja 1 a §:ssä tarkoitettua henkilöä sekä henkilöä, jolla on lomautukseen rinnastettava syy työnteon ja palkanmaksun keskeytymiseen. Työttömänä pidetään myös henkilöä, joka on itse hakemallaan työvapaalla, jos:

1) hän on vastaanottanut vapaan ajaksi kokoaikatyön, jonka oli tarkoitus kestää vähintään haetun vapaan päättymiseen asti;

2) 1 kohdassa tarkoitettu työ päättyy eikä työn päättymisen ole 2 a luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla hänen syytään tai hänet lomautetaan; ja

3) työvapaan keskeyttäminen ei ole mahdollista hänestä riippumattomasta syystä.

5 §

5 §

Yritystoiminta ja oma työ

Yritystoiminta ja oma työ

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen siltä ajalta, jona hän työllistyy päätoimisesti yrittäjänä tai sitä vastaavalla tavalla omassa työssään.

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen siltä ajalta, jona hän työllistyy päätoimisesti yrittäjänä tai sitä vastaavalla tavalla omassa työssään *yhdenjaksoisesti yli kahden viikon ajan*.

2 a luku

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Työvoimapolitiittisesti moitittava menettely

12 b §

**Tämän lain poikkeava soveltaminen työko-
keiluun**

Soveltuvuuden arvioimiseksi järjestettyyn julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 4 luvun 5 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuun työkokeiluun ei sovelleta, mitä 11 §:ssä, 12 §:n 2 ja 3 momentissa ja 12 a §:n 1 momentissa säädetään.

3 luku

3 luku

Etuuden saamisen yleiset rajoitukset

Etuuden saamisen yleiset rajoitukset

4 §

4 §

Estävät sosiaalietuudet

Estävät sosiaalietuudet

Samalta ajalta voidaan maksaa vain yhtä tämän lain mukaista työttömyysetuutta. Peruspäivärahaa ei makseta siltä ajalta, jolta työnhakijalle maksetaan ansiopäivärahaa.

Samalta ajalta voidaan maksaa vain yhtä tämän lain mukaista työttömyysetuutta. Peruspäivärahaa ei makseta siltä ajalta, jolta työnhakijalle maksetaan ansiopäivärahaa. *Liikkuvuusavustuksen maksaminen ei kuitenkaan estä ansiopäivärahan, peruspäivärahan tai työmarkkinatuen maksamista.*

4 luku

4 luku

Sovitelu ja vähennetty työttömyysetuus

Sovitelu ja vähennetty työttömyysetuus

7 §

7 §

Sosiaalietuuksien vaikutus työttömyysetuuteen

Sosiaalietuuksien vaikutus työttömyysetuuteen

Jos henkilö saa muuta kuin 3 luvun 4 §:ssä tarkoitettua lakisääteistä etuutta tai saa työkyvyttömyyseläkettä toisen valtion lainsäädännön mukaan taikka kansaneläkettä kansaneläkelain 12 §:n 4 momentin perusteella, hänen täysimääräisestä työttömyysetuudestaan vähennetään sosiaalietuus. Tällöin ei kuitenkaan seuraavia eläkkeitä ja sosiaalietuuksia oteta huomioon (etuoikeutetut tulot):

1) perhe-eläkkeet;

Jos henkilö saa muuta kuin 3 luvun 4 §:ssä tarkoitettua lakisääteistä etuutta tai saa työkyvyttömyyseläkettä toisen valtion lainsäädännön mukaan taikka kansaneläkettä kansaneläkelain 12 §:n 4 momentin perusteella, hänen täysimääräisestä työttömyysetuudestaan vähennetään sosiaalietuus. Tällöin ei kuitenkaan seuraavia eläkkeitä ja sosiaalietuuksia oteta huomioon:

1) perhe-eläkkeet;

2) vammaisuuksista annetun lain

HE 209/2016 vp

Voimassa oleva laki

2) vammaisetuuksista annetun lain (570/2007) mukainen eläkettä saavan hoitotuki;

3) työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) mukainen haittaraha;

4) sotilasvammalain mukainen elinkorko ja täydennyskorko;

5) vammaisetuuksista annetun lain mukainen vammaistuki;

6) eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) mukainen asumistuki;

7) yleisestä asumistuesta annetun lain (938/2014) mukainen asumistuki;

8) lapsilisälain (796/1992) mukainen lapsilisä;

9) toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukainen toimeentulotuki;

10) sotilasavustuslain (781/1993) mukainen sotilasavustus;

11) työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain sekä sotilasvammalain mukaiset kustannusten korvaukset;

12) työeläkelakien mukainen osittainen varhennettu vanhuuseläke.

Ehdotus

(570/2007) mukainen eläkettä saavan hoitotuki;

3) työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) mukainen haittaraha;

4) sotilasvammalain mukainen elinkorko ja täydennyskorko;

5) vammaisetuuksista annetun lain mukainen vammaistuki;

6) eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) mukainen asumistuki;

7) yleisestä asumistuesta annetun lain (938/2014) mukainen asumistuki;

8) lapsilisälain (796/1992) mukainen lapsilisä;

9) toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukainen toimeentulotuki;

10) sotilasavustuslain (781/1993) mukainen sotilasavustus;

11) työtapaturma- ja ammattitautilain, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain sekä sotilasvammalain mukaiset kustannusten korvaukset;

12) työeläkelakien mukainen osittainen varhennettu vanhuuseläke;

13) *liikkuvuusavustuksena maksettava työttömyysetuus.*

5 luku

Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset

3 §

Palkansaajan työssäoloehto

Tarkastelujaksoa pidennetään myös ajalla, jota ei 4 §:n 4 momentin perusteella lueta työssäoloeseen tai jona henkilö on työllistymistä edistävässä palvelussa.

4 §

5 luku

Työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset

3 §

Palkansaajan työssäoloehto

Tarkastelujaksoa pidennetään myös ajalla, jota ei 4 §:n 4 momentin tai 4 a §:n 1 momentin perusteella lueta työssäoloeseen tai jona henkilö on työllistymistä edistävässä palvelussa.

4 §

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Palkansaajan työssäoloehtoon luettava työ

Palkansaajan työssäoloehtoon luetaan kalenteriviikot, joina henkilö on ollut vakuutusenalaisessa työaika- ja palkkaa koskevat edellytykset täyttävässä työssä. Työssäoloehtoon luetaan myös sellaiset täydet kalenteriviikot, joina henkilö on ollut 60 vuotta täytettyään työ- ja elinkeinotoimiston julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:n 2 momentin perusteella järjestämässä työllistymistä edistävässä palvelussa. Kukin kalenteriviikko luetaan työssäoloehtoon vain kerran.

Palkansaajan työssäoloehtoon luettava työ

Palkansaajan työssäoloehtoon luetaan kalenteriviikot, joina henkilö on ollut vakuutusenalaisessa työaika- ja palkkaa koskevat edellytykset täyttävässä työssä. Kukin kalenteriviikko luetaan työssäoloehtoon vain kerran.

4 a §

Työssäoloehdon kertyminen palkkatuetussa työssä ja työllistymistä edistävässä palvelussa

Palkkatuetussa työssä työssäoloehtoon luetaan 75 prosenttia niistä kalenteriviikoista, jotka henkilö on ollut 4 §:ssä tarkoitetussa työssä. Mahdollinen pyöritys tehdään alaspäin lähimpään täyteen kalenteriviikkoon. Jos palkkatuettu työ on järjestetty julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:n nojalla, työssäoloehtoon luetaan kuitenkin kaikki työssäoloehdon täyttävät kalenteriviikot.

Työssäoloehtoon luetaan myös sellaiset täydet kalenteriviikot, joina henkilö on ollut 60 vuotta täytettyään työ- ja elinkeinotoimiston julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:n 2 momentin perusteella järjestämässä työllistymistä edistävässä palvelussa.

10 §

Työssäoloehdon voimassaolo

Henkilön katsotaan olleen työmarkkinoilla, jos hän on ollut työssäoloehtoon luettavassa työssä tai työllistynyt yritystoiminnassa tai omassa työssä taikka on ollut työllistymistä edistävässä palvelussa tai on ollut työttömänä

10 §

Työssäoloehdon voimassaolo

Henkilön katsotaan olleen työmarkkinoilla, jos hän on ollut työssäoloehtoon luettavassa työssä tai työssä, jota ei lueta työssäoloehtoon 4 a §:n 1 momentissa säädetyn rajoituksen takia, työllistynyt yritystoiminnassa tai

Voimassa oleva laki

työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa. Henkilöllä katsotaan olleen hyväksyttävä syy työmarkkinoilta poissaololle sairauden, laitoshoidon, kuntoutuksen, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen, päätoimisten opintojen, apurahakauden, lapsen syntymän, enintään 3-vuotiaan lapsen hoidon tai muun näihin verrattavan syyn johdosta.

13 §

Ostavastuu aika

Ostavastuupäiviksi ei lueta niitä päiviä, joina henkilö ei täytä ansio- tai peruspäivärahan saamiselle 2 luvussa säädettyjä edellytyksiä tai joilta henkilöllä ei ole oikeutta työttömyyspäivärahaan 2 a tai 3 luvussa tarkoitettujen rajoitusten vuoksi taikka oikeutta soviteltuun työttömyyspäivärahaan 4 luvun 3 §:ssä säädettyjen työaika-rajoiden ylittymisen vuoksi. Ostavastuu aikaan luetaan kuitenkin 3 luvun 3 §:n 4 momentissa tarkoitettu sairausvakuutuksen päivärahan ja kuntoutusrahan ostavastuu aika. Ostavastuupäiviksi luetaan myös ne päivät, joilta henkilölle on maksettu työttömyysetuutta 10 luvun perusteella.

Henkilöllä on 1—3 momentista huolimatta oikeus työttömyyspäivärahaan, jos työn teon estymisen syynä on sellainen työtaistelutoimenpide, jolla ei ole riippuvuussuhdetta hänen työehtoihinsa tai työoloihinsa ja jos hän muutoin täyttää työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset.

6 luku

Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

4 §

Palkansaajan ansiopäivärahan perusteena

Ehdotus

omassa työssä taikka on ollut työllistymistä edistävässä palvelussa tai on ollut työttömänä työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa. Henkilöllä katsotaan olleen hyväksyttävä syy työmarkkinoilta poissaololle sairauden, laitoshoidon, kuntoutuksen, asevelvollisuuden, siviilipalveluksen, päätoimisten opintojen, apurahakauden, lapsen syntymän, enintään kolmivuotiaan lapsen hoidon tai muun näihin verrattavan syyn johdosta.

13 §

Ostavastuu aika

Ostavastuupäiviksi ei lueta niitä päiviä:

1) joina henkilö ei täytä ansio- tai peruspäivärahan saamiselle 2 luvussa säädettyjä edellytyksiä;

2) joina henkilö työllistyy yritystoiminnassa tai omassa työssään, jos työllistyminen kestää yhdenjaksoisesti enintään kaksi viikkoa;

3) joilta henkilöllä ei ole oikeutta työttömyyspäivärahaan 2 a tai 3 luvussa tarkoitettujen rajoitusten vuoksi;

4) joilta henkilöllä ei ole oikeutta soviteltuun työttömyyspäivärahaan 4 luvun 3 §:ssä säädettyjen työaika-rajoiden ylittymisen vuoksi.

Ostavastuu aikaan luetaan kuitenkin 3 luvun 3 §:n 4 momentissa tarkoitettu sairausvakuutuksen päivärahan ja kuntoutusrahan ostavastuu aika. Ostavastuupäiviksi luetaan myös ne päivät, joilta henkilölle on maksettu työttömyysetuutta 10 luvun perusteella.

Henkilöllä on 1—4 momentista huolimatta oikeus työttömyyspäivärahaan, jos työn teon estymisen syynä on sellainen työtaistelutoimenpide, jolla ei ole riippuvuussuhdetta hänen työehtoihinsa tai työoloihinsa ja jos hän muutoin täyttää työttömyyspäivärahan saamisen edellytykset.

6 luku

Työttömyyspäivärahan määrä ja kesto

4 §

Palkansaajan ansiopäivärahan perusteena

Voimassa oleva laki

Ehdotus

oleva palkka

oleva palkka

Työkyvyttömyyseläkettä osaeläkkeenä tai osa-aikaeläkettä saavan tai saaneen henkilön ansiopäivärahan perusteena oleva palkka määräytyy eläkkeen alkamishetkellä vallineen tilanteen mukaisesti. Jos henkilön 5 luvun 3 §:n mukainen työssäoloehto täyttyy kokonaisuudessaan eläkkeen päättymisen jälkeisenä aikana, ansiopäivärahan perusteena oleva palkka lasketaan 1 momentin mukaisesti. Mitä edellä säädetään, koskee henkilöä, joka on ollut *vuorotteluvapaakokeilusta annetun lain (1663/1995) tai vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisella vuorotteluvapaalla tai saanut julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa tarkoitettua osa-aikalisää tai ollut osittaisella hoitovapaalla.*

Työkyvyttömyyseläkettä osaeläkkeenä tai osa-aikaeläkettä saavan tai saaneen henkilön ansiopäivärahan perusteena oleva palkka määräytyy eläkkeen alkamishetkellä vallineen tilanteen mukaisesti. Jos henkilön 5 luvun 3 §:n mukainen työssäoloehto täyttyy kokonaisuudessaan eläkkeen päättymisen jälkeisenä aikana, ansiopäivärahan perusteena oleva palkka lasketaan kuitenkin 1 momentin mukaisesti. Mitä edellä säädetään, koskee henkilöä, joka on ollut vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisella vuorotteluvapaalla tai saanut julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa tarkoitettua osa-aikalisää tai ollut osittaisella hoitovapaalla *taikka jonka palkkaa on alennettu määrääkaisesti ja palkan alentaminen perustuu työ-sopimuslain 7 luvun 3 §:n mukaisiin irtisanomisperusteisiin tai työpaikalla tuotannollisista tai taloudellisista syistä tehtyyn henkilöä koskevaan kirjalliseen sopimukseen.*

7 luku

7 luku

Työmarkkinatukea koskevat yleiset säännökset**Työmarkkinatukea koskevat yleiset säännökset**

3 §

*(kumotaan)**Oikeus työmarkkinatukeen matka-avustuksena*

Työmarkkinatuki voidaan myöntää matka-avustuksena työmarkkinatukeen oikeutetulle henkilölle, joka ottaa vastaan vähintään kaksi kuukautta kestävänsä kokoaikatyön työssäkäyntialueensa ulkopuolella ja jolle työn vastaanottamisesta aiheutuu huomattavia kustannuksia. Matka-avustuksena maksettavaan työmarkkinatukeen oikeutettuna pidetään henkilöä, joka saa työmarkkinatukea tai jolle ei makseta työmarkkinatukea 10 luvun 2 §:ssä mainitusta syystä. Matka-avustusta on haettava ennen työsuhteen alkamista.

Matka-avustusta ei myönnetä sellaisen työsuhteen perusteella, jonka palkkauskustannuksiin työnantajalle on myönnetty julkisesta

HE 209/2016 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain
7 luvun 1 §:ssä tarkoitettua palkkatukea.*

4 §

4 §

Työmarkkinatuen määrä

Työmarkkinatuen määrä

Matka-avustuksena maksetaan 1 ja 2 momentissa tarkoitettu työmarkkinatuki ilman työmarkkinatuen korotusosaa.

(kumotaan)

6 §

6 §

Tarveharkinnassa huomioon otettavat tulot

Tarveharkinnassa huomioon otettavat tulot

Tarveharkinnassa tuloina ei oteta huomioon (etuoikeutetut tulot):

- 1) lapsilisää;
- 2) lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain mukaista kotihoidon tukea;
- 3) asumistukea;
- 4) sotilasavustusta;
- 5) sotilasvammalain mukaista elinkorkoa ja täydennyskorkoa;
- 6) kansaneläkelain mukaista täydennysmäärää;
- 7) toimeentulotuesta annetun lain mukaista toimeentulotukea;
- 8) vian, vamman tai haitan perusteella maksettavaa erityisten kustannusten korvausta.

Tarveharkinnassa tuloina ei oteta huomioon:

- 1) lapsilisää;
- 2) lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain mukaista kotihoidon tukea;
- 3) asumistukea;
- 4) sotilasavustusta;
- 5) sotilasvammalain mukaista elinkorkoa ja täydennyskorkoa;
- 6) kansaneläkelain mukaista täydennysmäärää;
- 7) toimeentulotuesta annetun lain mukaista toimeentulotukea;
- 8) vian, vamman tai haitan perusteella maksettavaa erityisten kustannusten korvausta;
- 9) liikkuvuusavustuksena maksettavaa työttömyysetuutta.

10 §

10 §

Ostavastuuaika

Ostavastuuaika

Ostavastuupäiviksi ei lueta niitä päiviä:

- 1) joina henkilö ei täytä työttömyysetuuden saamiselle 2 luvussa säädettyjä edellytyksiä;
- 2) joilta henkilöllä ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 2 a tai 3 luvussa tarkoitettujen rajoitusten vuoksi;
- 3) joilta henkilöllä ei ole oikeutta soviteltuun työttömyysetuuteen 4 luvun 3 §:ssä säädettyjen työaikarajojen ylittymisen vuoksi;

Ostavastuupäiviksi ei lueta niitä päiviä:

- 1) joina henkilö ei täytä työttömyysetuuden saamiselle 2 luvussa säädettyjä edellytyksiä;
- 2) joina henkilö työllistyy yritystoiminnassa tai omassa työssään, jos työllistyminen kestää yhdenjaksoisesti enintään kaksi viikkoa;
- 3) joilta henkilöllä ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 2 a tai 3 luvussa tarkoitettujen rajoitusten vuoksi;

Voimassa oleva laki

4) joilta henkilöllä ei ole oikeutta työmarkkinatukeen 2 §:n mukaisen odotusajan vuoksi.

12 §

Työmarkkinatuen kesto

Matka-avustus voidaan määrätä maksettavaksi enintään neljän kuukauden ajan työsuhteen alkamisesta lukien, kuitenkin enintään työsuhteen ajan. Matka-avustus maksetaan viideltä päivältä viikossa sen estämättä, mitä 3 luvun 2 §:ssä säädetään etuuspäivien määrästä viikossa.

8 luku

Työmarkkinatuen erityiset työvoimapolitiittiset rajoitukset

Ehdotus

4) joilta henkilöllä ei ole oikeutta sovitettuun työttömyysetuuteen 4 luvun 3 §:ssä säädettyjen työaikarajojen ylittymisen vuoksi;

5) joilta henkilöllä ei ole oikeutta työmarkkinatukeen 2 §:n mukaisen odotusajan vuoksi.

12 §

Työmarkkinatuen kesto

(kumotaan)

8 luku

Alueellisen liikkuvuuden tukeminen

1 §

Oikeus liikkuvuusavustukseen

Työttömyysetuutta myönnetään liikkuvuusavustuksena työttömyysetuuteen oikeutetulle henkilölle, joka ottaa vastaan vähintään kaksi kuukautta kestävästä työsuhteesta tehtävän työn, jossa säännöllinen työaika on keskimäärin vähintään 18 tuntia viikossa. Liikkuvuusavustuksen myöntäminen edellyttää lisäksi, että henkilön päivittäisen työmatkan kesto työsuhteen alkaessa ylittää keskimäärin kolme tuntia ja osa-aikatyössä keskimäärin kaksi tuntia.

Työttömyysetuuteen oikeutettuna pidetään henkilöä, joka saa työttömyysetuutta tai jolle ei makseta työttömyysetuutta 10 luvun 2 §:n 3 momentissa mainitusta syystä.

Liikkuvuusavustusta on haettava ennen työsuhteen alkamista.

2 §

Liikkuvuusavustuksen määrä ja kesto

Liikkuvuusavustus on 6 luvun 1 §:n 1 mo-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

mentissa tarkoitetun peruspäivärahan suuruinen ilman peruspäivärahan korotusosaa.

Sen estämättä, mitä 3 luvun 2 §:ssä säädetään, liikkuvuusavustusta maksetaan enintään viideltä päivältä kalenteriviikossa:

1) 30 päivän ajan työsuhteen alkamisesta lukien, kun henkilö ottaa vastaan vähintään kaksi kuukautta kestävä työn;

2) 45 päivän ajan työsuhteen alkamisesta lukien, kun henkilö ottaa vastaan vähintään kolme kuukautta kestävä työn; tai

3) 60 päivän ajan työsuhteen alkamisesta lukien, kun henkilö ottaa vastaan vähintään neljä kuukautta kestävä työn.

Liikkuvuusavustusta maksetaan kuitenkin enintään työsuhteen ajan. Liikkuvuusavustusta ei makseta ajalta, jona työnteko ja palkanmaksu ovat keskeytyneet lomautuksen tai lomautukseen rinnastettavan synn vuoksi.

3 §

Tämän lain poikkeava soveltaminen liikkuvuusavustukseen

Liikkuvuusavustusta maksetaan sen estämättä, mitä 1 luvun 8 a §:n 1 momentissa, 2 ja 2 a luvussa, 3 luvun 1 §:n 3 momentissa ja 4 §:n 1 momentissa säädetään.

Liikkuvuusavustukseen ei sovelleta mitä 4 luvun 7 ja 8 §:ssä säädetään sosiaalietuuden vähentämisestä työttömyysetuudesta ja mitä 10 luvun 2 §:n 2 momentissa säädetään työllistymisestä kokoaikatyöhön yli kahden viikon ajaksi.

11 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

1 §

Työttömyysetuuden hakeminen

Peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea haetaan kirjallisesti Kansaneläkelaitokselta. Ansiopäivärahaa haetaan kirjallisesti siltä työttömyyskassalta, jonka jäsen työnhakija on. Hakemus matka-avustuksesta voidaan jättää myös työvoimatoimistoon.

11 luku

Toimeenpanoa koskevat säännökset

1 §

Työttömyysetuuden hakeminen

Peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea haetaan kirjallisesti Kansaneläkelaitokselta. Ansiopäivärahaa haetaan kirjallisesti siltä työttömyyskassalta, jonka jäsen työnhakija on. *Peruspäivärahan tai työmarkkinatuen piiriin kuuluva työnhakija hakee liikkuvuusavustusta Kansaneläkelaitokselta ja muu työnhakija*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

siltä työttömyyskassalta, jonka jäsen hän on.

4 §

Työvoimapoliittinen lausunto

Työ- ja elinkeinotoimisto antaa 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työvoimapoliittisen lausunnon:

1) tarvittaessa 2 luvussa säädetystä etuuden saamisen yleisistä työvoimapoliittisista edellytyksistä;

2) 2 a luvussa säädetystä työvoimapoliittisesti moitittavasta menettelystä;

3) 7 luvun 3 §:ssä ja 12 §:n 2 momentissa säädetystä matka-avustuksena maksettavasta työmarkkinatuesta;

4) työllistymistä edistävien palveluiden ajalta maksettavasta etuudesta, josta säädetään 10 luvun 2 §:n 2 momentissa ja 3 momentin 1—3 kohdassa sekä 5 §:n 1 ja 3 momentissa;

5) työllistymistä edistävän palvelun sisällyttämisestä työnhakijan kanssa laadittuun työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan;

6) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 luvun 3 §:n 2 ja 3 momentissa säädetystä opintojen todisteellisesta keskeyttämisestä sekä 5—7 §:ssä säädetystä työttömyysetuudella tuettuun työnhakijan omaehtoiseen opiskeluun liittyvistä edellytyksistä;

7) kotoutumisen edistämisestä annetun lain 25 §:ssä tarkoitetusta opiskelun tukiajasta, maahanmuuttajan velvollisuuksista sekä opintojen seurannasta ja keskeyttämisestä.

Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus voi:

1) antaa 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työvoimapoliittisen lausunnon 2 luvun 1 §:ssä säädetystä etuuden saamisen yleisistä työvoimapoliittisista edellytyksistä;

2) antaa työvoimapoliittisen lausunnon julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 luvun 5 §:n 2 momentissa ja kotoutumisen edistämisestä annetun lain 25 §:ssä tarkoitetusta opintojen keskeyttämisestä ja oikeudesta työttömyysetuuteen keskeytyksen ajalta;

3) muuttaa työ- ja elinkeinotoimiston an-

4 §

Työvoimapoliittinen lausunto

Työ- ja elinkeinotoimisto antaa 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työvoimapoliittisen lausunnon:

1) tarvittaessa 2 luvussa säädetystä etuuden saamisen yleisistä työvoimapoliittisista edellytyksistä;

2) 2 a luvussa säädetystä työvoimapoliittisesti moitittavasta menettelystä;

3) sellaisesta työllistymistä edistävien palveluiden ajalta maksettavasta etuudesta, josta säädetään 10 luvun 2 §:n 2 momentissa ja 3 momentin 1—3 kohdassa sekä 5 §:n 1 ja 3 momentissa;

4) työllistymistä edistävän palvelun sisällyttämisestä työnhakijan kanssa laadittuun työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan;

5) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 luvun 3 §:n 2 momentissa tarkoitetusta opintojen todisteellisesta keskeyttämisestä sekä 5—7 §:ssä säädetystä työttömyysetuudella tuettuun työnhakijan omaehtoiseen opiskeluun liittyvistä edellytyksistä;

6) kotoutumisen edistämisestä annetun lain 25 §:ssä tarkoitetusta opiskelun tukiajasta, maahanmuuttajan velvollisuuksista sekä opintojen seurannasta ja keskeyttämisestä.

Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus voi:

1) antaa 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työvoimapoliittisen lausunnon sellaisista 2 luvussa säädetystä etuuden saamisen yleisistä työvoimapoliittisista edellytyksistä, joihin ei liity työvoimapoliittista harkintaa;

2) muuttaa työ- ja elinkeinotoimiston antaman työvoimapoliittisen lausunnon koskemaan toista työttömyysetuuden lajia;

3) siirtää työ- ja elinkeinotoimiston antaman työvoimapoliittisen lausunnon toiselle työttömyysetuutta maksavalle laitokselle;

4) korjata työ- ja elinkeinotoimiston anta-

Voimassa oleva laki

taman työvoimapolitiittisen lausunnon, joka koskee oikeutta työmarkkinatukeen, koskemaan oikeutta työttömyyspäivärahaan;

4) siirtää työ- ja elinkeinotoimiston antaman työvoimapolitiittisen lausunnon toiselle työttömyysetuutta maksavalle laitokselle;

5) korjata työ- ja elinkeinotoimiston antamassa työvoimapolitiittisessa lausunnossa olevan ilmeisen kirjoitus- tai laskuvirheen taikka muun niihin verrattavan selvän virheen.

Työvoimapolitiittinen lausunto annetaan Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan pyynnöstä. Lausuntoa on Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan pyynnöstä täydennettävä viipymättä. Jos työnhakija on ilmoittanut työvoimaviranomaiselle hakevansa työmarkkinatukea tai työttömyyspäivärahaa, työvoimapolitiittinen lausunto voidaan antaa ja sitä voidaan täydentää ilman erillistä pyyntöä.

Työvoimapolitiittinen lausunto annetaan työnhakijalle tiedoksi 3 §:ssä tarkoitetun päätöksen yhteydessä. Työnhakijalla on oikeus pyynnöstä saada tieto lausunnosta työvoimaviranomaiselta.

Tarkempia säännöksiä työvoimapolitiittisen lausunnon antamisesta ja lausuntoon sisällytettävistä seikoista voidaan antaa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella.

12 §

Matka-avustuksen takaisinperintä

Jos henkilö eroaa työstä tai omalla menettelyllään aiheuttaa työsuhteen päättymisen kahden kuukauden kuluessa sen työsuhteen alkamisesta, jonka perusteella hänelle on maksettu 7 luvun 3 §:ssä tarkoitettua matka-avustusta, peritään matka-avustus takaisin, jollei takaisinperintä ole kohtuutonta. Muutoin takaisinperintään sovelletaan, mitä 10 §:ssä säädetään.

Matka-avustusta ei peritä takaisin, jos henkilöllä on ollut 2 a luvun 3 §:n 1 kohdassa tarkoitettu pätevä syy työstä eroamiseen.

Ehdotus

massa työvoimapolitiittisessa lausunnossa olevan ilmeisen kirjoitus- tai laskuvirheen taikka muun niihin verrattavan selvän virheen.

Työvoimapolitiittinen lausunto annetaan Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan pyynnöstä. Lausuntoa on Kansaneläkelaitoksen ja työttömyyskassan pyynnöstä täydennettävä viipymättä. Jos työnhakija on ilmoittanut työvoimaviranomaiselle hakevansa työmarkkinatukea tai työttömyyspäivärahaa, työvoimapolitiittinen lausunto voidaan antaa ja sitä voidaan täydentää ilman erillistä pyyntöä.

Työvoimapolitiittinen lausunto annetaan työnhakijalle tiedoksi 3 §:ssä tarkoitetun päätöksen yhteydessä. Työnhakijalla on oikeus pyynnöstä saada tieto lausunnosta työvoimaviranomaiselta.

Tarkempia säännöksiä työvoimapolitiittisen lausunnon antamisesta, lausuntoon sisällytettävistä tiedoista ja työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen oikeudesta antaa työvoimapolitiittisiä lausuntoja 2 momentin 1 kohdan perusteella voidaan antaa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella.

12 §

Liikkuvuusavustuksen takaisinperintä

Jos työsuhde, jonka perusteella henkilölle on maksettu 8 luvussa tarkoitettua liikkuvuusavustusta, päättyy kahden kuukauden kuluessa työsuhteen alkamisesta, peritään liikkuvuusavustus takaisin työsuhteen alkamisesta lukien, jollei takaisinperintä ole kohtuutonta. Muutoin takaisinperintään sovelletaan, mitä 10 §:ssä säädetään.

Vaikka työ päättyy kahden kuukauden kuluessa työsuhteen alkamisesta, liikkuvuusavustusta ei peritä takaisin, jos työsuhteen päättymisen ei ole henkilön syytä 2 a luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla.

HE 209/2016 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

15 §

Työttömyysetuuden ulosmittaus

Peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea ei saa ulosmitata.

15 §

Työttömyysetuuden ulosmittaus

Peruspäivärahaa, työmarkkinatukea ja 8 luvussa tarkoitettua liikkuvuusavustusta ei saa ulosmitata.

13 luku

Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset

6 §

Oikeus tietojen oma-aloitteiseen luovuttamiseen

13 luku

Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset

6 §

Oikeus tietojen oma-aloitteiseen luovuttamiseen

Kansaneläkelaitoksella on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus antaa kunnalle sellaisten henkilöiden henkilötunnukset ja muut yksilöintitiedot, joille maksettua työmarkkinatukea rahoitetaan kunnan varoista 14 luvun 3 a §:n nojalla sekä tiedot heille edellisenä kuukautena maksetun työmarkkinatuen määrästä.

Kansaneläkelaitoksella on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus antaa kotikunnalle sellaisen työmarkkinatuen saajan henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, jolle maksettua työmarkkinatukea rahoitetaan kunnan varoista 14 luvun 3 a §:n nojalla, sekä tiedot hänelle edellisenä kuukautena maksetun työmarkkinatuen määrästä. Kansaneläkelaitoksella on myös oikeus antaa kotikunnalle sellaisen työmarkkinatuen saajan henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, jolle on maksettu työmarkkinatukea yhteensä 200 päivältä työttömyyden perusteella. Lisäksi Kansaneläkelaitoksella on oikeus antaa kotikunnalle sellaisen henkilön henkilötunnus ja muut yksilöintitiedot, jonka oikeus työmarkkinatukeen alkaa välittömästi 6 luvun 7 §:ssä tarkoitettun enimmäisajan täytyttyä.

14 luku

Erinäisiä säännöksiä

3 a §

Työmarkkinatuen rahoitus

14 luku

Erinäisiä säännöksiä

3 a §

Työmarkkinatuen rahoitus

Työmarkkinatuen 300 maksupäivän laskeminen alkaa uudelleen alusta sen jälkeen, kun henkilö on tullut työssäoloehdon ja työttömyyspäivärahan enimmäisajan täyttymisen jälkeen uudelleen oikeutetuksi työmarkkinatukeen. Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettu työmarkkinatuki ja siihen liittyvä lapsikorotus, 7 luvun 4 §:ssä tarkoitettu korotusosa sekä 7 luvun 3 §:ssä tarkoitettu *matka-avustus* rahoitetaan kuitenkin aina valtion varoista, eikä niiden ajalta maksettua työmarkkinatukea lasketa mukaan työmarkkinatuen 300 maksupäivään.

3 d §

Muita rahoitusta koskevia säännöksiä

Edellä 10 luvun 6 §:ssä ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 1 §:ssä tarkoitettut kulukorvaukset rahoitetaan valtion varoista.

Työmarkkinatuen 300 maksupäivän laskeminen alkaa uudelleen alusta sen jälkeen, kun henkilö on tullut työssäoloehdon ja työttömyyspäivärahan enimmäisajan täyttymisen jälkeen uudelleen oikeutetuksi työmarkkinatukeen. Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettu työmarkkinatuki ja siihen liittyvä lapsikorotus sekä 7 luvun 4 §:ssä tarkoitettu korotusosa rahoitetaan kuitenkin aina valtion varoista, eikä niiden ajalta maksettua työmarkkinatukea lasketa mukaan työmarkkinatuen 300 maksupäivään.

3 d §

Muita rahoitusta koskevia säännöksiä

Edellä 8 luvussa tarkoitettu *liikkuvuusavustus*, 10 luvun 6 §:ssä ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 1 §:ssä tarkoitettut kulukorvaukset rahoitetaan valtion varoista.

1. Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 2 a luvun 12 b § on voimassa vuoden 2018 loppuun.

2. Ennen tämän lain voimaantuloa alkaneeseen yritystoimintaan ja omassa työssä työllistymiseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita 2 luvun 1 §:n 2 momenttia ja 5 §:n 1 momenttia sekä 5 luvun 13 §:n 3 momenttia ja 7 luvun 10 §:n 2 momenttia.

3. Ennen tämän lain voimaantuloa alkaneeseen palkkatuettuun työhön sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

4. Matka-avustuksena maksettavaan työmarkkinatukeen sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä, jos työsuhde alkaa viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2016.

4. Matka-avustuksena maksettavaan työmarkkinatukeen sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä, jos työsuhde alkaa viimeistään 31 päivänä

HE 209/2016 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*tammikuuta 2017 ja matka-avustusta on ha-
ettu viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2016.*

*5. Jos henkilölle on myönnetty tämän lain
voimaan tullessa voimassa olleiden säännös-
ten mukaista matka-avustusta, hänellä ei sa-
man työsuhteen perusteella ole oikeutta tä-
män lain mukaiseen liikkuvuusavustukseen.*

3.

Laki**työsopimuslain 13 luvun 6 §:n muuttamisesta ja 1 luvun 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti työsopimuslain (55/2001) 1 luvun 4 §, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 707/2008 ja 1331/2014, ja
lisätään 13 luvun 6 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 luku

1 luku

Yleiset säännökset**Yleiset säännökset**

4 §

4 §

*Koeaika**Koeaika*

Työnantaja ja työntekijä voivat sopia työn aloittamisesta alkavasta, enintään neljän kuukauden pituisesta koeajasta. Jos työnantaja järjestää työntekijälle erityisen työhön liittyvän koulutuksen, joka kestää yhdenjaksoisesti yli neljä kuukautta, koeaika saadaan sopia enintään kuuden kuukauden pituiseksi.

Kahdeksaa kuukautta lyhyemmässä määräaikaisessa työsuhteessa koeaika saa olla enintään puolet työsopimuksen kestosta. Jos työntekijä vuokratyösuhteen päätyttyä palkataan 1 luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitettua käyttäjäyrityksen palvelukseen samoihin tai samankaltaisiin tehtäviin, tämän pykälän 1 momentin mukaisesta koeajan enimmäispituudesta vähennetään se aika, jonka työntekijä oli vuokrattuna käyttäjäyritykseen.

Jos työnantajaa sitovassa työehtosopimuksessa on määräys koeajasta, työnantajan on ilmoitettava tämän määräyksen soveltamisesta työntekijälle työsopimusta solmittaessa.

Koeajan kuluessa työsopimus voidaan mo-

Työnantaja ja työntekijä voivat sopia työn aloittamisesta alkavasta, enintään neljän kuukauden pituisesta koeajasta. Jos työnantaja järjestää työntekijälle erityisen työhön liittyvän koulutuksen, joka kestää yhdenjaksoisesti yli neljä kuukautta, koeaika saadaan sopia enintään kuuden kuukauden pituiseksi.

Kahdeksaa kuukautta lyhyemmässä määräaikaisessa työsuhteessa koeaika saa olla enintään puolet työsopimuksen kestosta. Jos työntekijä vuokratyösuhteen päätyttyä palkataan 1 luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitettua käyttäjäyrityksen palvelukseen samoihin tai samankaltaisiin tehtäviin, tämän pykälän 1 momentin mukaisesta koeajan enimmäispituudesta vähennetään se aika, jonka työntekijä oli vuokrattuna käyttäjäyritykseen. *Vastaavasti koeajan enimmäispituudesta on vähennettävä aika, jolloin työntekijä on ennen työsuhteeseen palkkaamista tehnyt samoja tai samankaltaisia tehtäviä työnantajalle julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 4 luvun 5 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettussa soveltuvuuden arvioimiseksi järjestetyssä työkokeilussa.*

Jos työnantajaa sitovassa työehtosopimuksessa on määräys koeajasta, työnantajan on ilmoitettava tämän määräyksen soveltamisesta työntekijälle työsopimusta solmittaessa.

Koeajan kuluessa työsopimus voidaan mo-

lemmin puolin purkaa. Työsopimusta ei saa kuitenkaan purkaa syrjivillä tai muutoinkaan koeajan tarkoitukseen nähden epäasiallisilla perusteilla. Työnantaja ei myöskään saa purkaa työsopimusta laiminlyötyään tämän pykälän 3 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuutensa.

13 luku

Erinäisiä säännöksiä

6 §

Säännösten pakottavuus

Sopimus, jolla vähennetään työntekijälle tämän lain mukaan tulevia oikeuksia ja etuja, on mitätön, ellei tästä laista johdu muuta.

Edellä 2 luvun 5 §:ssä, 5 luvun 2 §:ssä sekä 6 luvun 6 §:ssä säädetyn työntarjoamisvelvollisuuden estämättä:

1) kunta saa palkata työsuhteeseen täytäkseen julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:ssä säädetyn työllistämismääräyksen, ei kuitenkaan tehtävään, josta se on samaan aikaan lomauttanut työntekijänsä tai josta se on antanut työntekijälleen lomautusilmoituksen;

2) yhdistys tai säätiö saa ottaa palvelukseensa muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvun 8 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun työttömän henkilön;

3) kunta, kuntayhtymä, yhdistys tai säätiö voi ottaa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettuun työkokeiluun tai palkkatuettuun työsuhteeseen henkilön sellaisiin tehtäviin, joita ei muutoin tehdä työ- tai virkasuhteessa edellyttäen, että työkokeilu ja palkkatuettu työ järjestetään työpaikassa tai vastaavassa valmennusyksikössä, jossa toiminnan tavoitteena on parantaa henkilön valmiuksia hakeutua koulutukseen tai työllistyä avoimille markkinoille.

L:lla 1367/2014 lisätty 2 momentti on väliaikaisesti voimassa 1.1.2015—31.12.2016.

lemmin puolin purkaa. Työsopimusta ei saa kuitenkaan purkaa syrjivillä tai muutoinkaan koeajan tarkoitukseen nähden epäasiallisilla perusteilla. Työnantaja ei myöskään saa purkaa työsopimusta laiminlyötyään tämän pykälän 3 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuutensa.

13 luku

Erinäisiä säännöksiä

6 §

Säännösten pakottavuus

Sopimus, jolla vähennetään työntekijälle tämän lain mukaan tulevia oikeuksia ja etuja, on mitätön, ellei tästä laista johdu muuta.

Edellä 2 luvun 5 §:ssä, 5 luvun 2 §:ssä sekä 6 luvun 6 §:ssä säädetyn työntarjoamisvelvollisuuden estämättä:

1) kunta saa palkata työsuhteeseen täytäkseen julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:ssä säädetyn työllistämismääräyksen, ei kuitenkaan tehtävään, josta se on samaan aikaan lomauttanut työntekijänsä tai josta se on antanut työntekijälleen lomautusilmoituksen;

2) yhdistys tai säätiö saa ottaa palvelukseensa muihin kuin elinkeinotoiminnaksi katsottaviin tehtäviin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvun 8 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun työttömän henkilön;

3) kunta, kuntayhtymä, yhdistys tai säätiö saa ottaa työpajaan tai vastaavaan valmennusyksikköön julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettuun palkkatuettuun työsuhteeseen henkilön sellaisiin tehtäviin, joita ei muutoin tehdä työ- tai virkasuhteessa.

Edellä 5 luvun 2 §:n estämättä kunta, kuntayhtymä, yhdistys tai säätiö voi ottaa työpajaan tai vastaavaan valmennusyksikköön julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettuun työkokeiluun henkilön sellaisiin tehtäviin, joita ei muutoin tehdä työ- tai virkasuhteessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-

HE 209/2016 vp

*ta 20 . Lain 1 luvun 4 § on voimassa vuoden
2018 loppuun.*
